

יסודי התורה פָּרַק ה' הֵלֶכָה ח' בְּמַה דְּבָרִים אָמְרוּרִים שְׁאִין מִתְרַפְּאִין בְּשָׂאָר אִיסוּרִים אֲלָא בְּמָקוֹם סַפְנָה בְּזִמְנָן שֶׁהוּ דְרָף הִנְאַתָּן פְּגוֹן שְׁמַאֲכִילִין אוֹתוּ בְּיוֹם הַכַּפּוּרִים, אֲבָל שְׁלֵא דְרָף הִנְאַתָּן פְּגוֹן שְׁעוֹשִׁין לוֹ רְטִיָּה וְכוּ' מוֹתֵר אֲפִילוּ שְׁלֵא בְּמָקוֹם סַפְנָה ע"כ, וְעֵינֵין בַּכ"מ הַמְּקוֹר לְדִין זֶה.

וְעוֹד פֶּתַח הַכ"מ וְז"ל וּבְאִיסוּרֵין דְּרַבְּנָן יֵשׁ אוֹמְרִים דְּשָׂרֵי אֲפִילוּ דְרָף הִנְאַתָּן וי"א דְאֲפִשְׁרָ דְקִיל טְפִי אִיסוּרֵי תוֹרָה שְׁלֵא דְרָף הִנְאַתָּן מֵאִיסוּר דְּרַבְּנָן דְרָף הִנְאַתָּן עַכ"ל, וְכִזָּה מְבֹאָר בְּר"ן בְּמַסְכֵּת ע"ז פ"ב, וּבְמַסְכֵּת פְּסָחִים פ"ב יעו"ש, וְעֵינֵין מַה שְׁפֶתַח הַמְּשַׁנֶּה לְמַלְךָ עַל זֶה בְּאוּרְזָה וּמְסִיָּים בְּסוּף דְּבָרֵינוּ דְסִבְרַת הַלְיָשְׁנָא בְּתָרָא בְּפְסָחִים בַּפ' כ"ש דַּס"ל דְּכָל שְׁהוּא שְׁלֵא כַּד"ה אֵין אִיסוּרוֹ פִּי אִם מְדַרְבְּנָן וּמִשּׁוּם הֵכִי שְׂרֵי לְחוּלָה שְׁאִין בּוֹ סַפְנָה עַכ"ל, אֲבָל לְבְרִיא אִיסוּר דְּהַפְּשֵׁט בְּגִמְרָא פְּטוּר אֲבָל אִיסוּר, וְכֵן פְּסָק הַרְמַב"ם בְּפָרַק ב' מֵהֵלְכוֹת שֶׁה"ע עַל הַגְּמָרָא דְיוֹמָא (דָּף פ') שְׁאֲמָרוּ שֶׁם אֲכָל אוֹכְלִים שְׁאִינָם רְאוּיִם לְאֲכִילָה אוּ שְׁתָּה מִשְׁקִין שְׁאִינָם רְאוּיִם לְשִׁתְיָה פְּטוּר וְכַתּוּב עַל זֶה הַרְמַב"ם דְּפְטוּר אֲבָל אִיסוּר.

וּמִכָּל מָקוֹם לְגַבֵּי חוּלָה הִתִּירוּ מִטַּעַם דְּהַאִיסוּר הוּא רַק מִדְּבַרְיָהֶם, וְדִין זֶה יֵצֵא לְרַבֵּינוּ מִקְדוּשֵׁין (דָּף נ"ז) דְאִיתָא שֶׁם הַמְּקַדֵּשׁ בְּאִיסוּרֵי הִנְאַתָּה אֵינָה מְקַדֵּשֶׁת וְכִבֵּר הַקָּשׁוּי הַתּוֹס' הַרְשֵׁב"א הַר"ן וְהַרִיטְב"א אִמְאֵי אֵינָה מְקַדֵּשֶׁת הָא שְׂרֵי לִיְהִנּוּת מֵהֶם שְׁלֵא כְּדָרָף הִנְאַתָּן וְתִרְצוּ פּוֹלֵם לְבַד הַתּוֹס' דְּמִכָּל מָקוֹם מְדַרְבְּנָן אִיסוּר, וְעֵינֵין ש"ף סִימָן קנ"ה סְקִי"ד דְּכַתּוּב עַל מַה שְׁפֶתַח הַרְמ"א שֶׁם וּבְלִבְד שְׁלֵא יֵאָכֵל הַאִיסוּר דְּהֵינּוּ דְּוָקָא דְרָף אֲכִילְתוּן אֲבָל שְׁלֵא כְּדָרָף אֲכִילְתוּן פֶּתַח הַמְּרַדְכֵי בְּשֵׁם רְאֲבִי"ה דְמוֹתֵר, וְלִכּוֹן סְבִירָא לִיָּה לְהַשְׁ"ף דְּבַחוּלָה שְׁאִין בּוֹ סַפְנָה מוֹתֵר כְּהֵאִי גּוֹנָא, וּלְפִי מַה שְׁפֶתַח בְּתֵי מְפֹרֵשׁ כֵּן בְּרַמְב"ם דְּשְׁלֵא דְרָף אֲכִילְתוּן מוֹתֵר לְחוּלָה שְׁאִין בּוֹ סַפְנָה, וְעֵינֵין בַּס' שְׁאֲגַת אֲרִיָּה (סִימָן ע"ד) דְּכַתּוּב וְז"ל וְדַע דְּהַשְׁ"ף בְּסִימָן קנ"ה הַעֲתִיק דְּבָרֵי רְאֲבִי"ה לְהֵלֶכָה וְלֵא שֶׁתּ לְבוֹ אֶל דְּבָרֵי שְׂאָר פּוֹסְקִים שְׁהַבְּאִתִּי דְּהֵאִי פְּטוּר דְּבִשְׁלֵא דְרָף אֲכִילְתוּן וְהִנְאַתָּן הוּי פְּטוּר אֲבָל אִיסוּר, וּבְאַמַּת לְפִי עַנ"ד לֹא קָשָׁה מִיַּדִּי דְּהַשְׁ"ף מִיַּרְי בַּחוּלָה וְלִכּוֹן פֶּתַח כַּנ"ל.

אֲבָל בְּאַמַּת לְבְרִיא אִיסוּר אֲפִילוּ שְׁלֵא כְּדָרָף הִנְאַתָּן, וְהַגַּם דְּהַרְאֲבִי"ה שְׁהַשְׁ"ף הֵבִיאוּ לְהֵלֶכָה מְסִיק בְּסוּף דְּבָרֵינוּ וּמִיָּהוּ אֲדָם בְּרִיא יִזְהַר בְּדַבָּר, וְע"כ מִשְׁמַע מְלִשׁוֹן זֶה "יִזְהַר" דְּרַק אֲזַהֲרָה בְּעֵלְמָא אִיתָא אֲבָל לֹא אִיסוּר מְמַשׁ.

אֲמָנָם יֵשׁ לוֹמֵר דְּאֲפִילוּ אִם נֶאֱמַר דְּהַרְאֲבִי"ה סוֹבֵר כֵּן, אוּלָם הַשְׁ"ף הֵבִיאוּ רַק לְעַנְיָן חוּלָה דְּמִיַּרְי בְּזָה, וּבַחוּלָה הֵלֵא הַרְבֵּה מִן הַרְאֲשׁוֹנִים פּוֹסְקִים כְּמוֹתוֹ, וְלִכְאוּרָה מִשְׁמַע מִדְּבָרֵי הַר"ן דְּאִיסוּר דְּאוּרִיָּתָא שְׁלֵא כְּדָרָף אֲכִילְתוּ אִיסוּר אֲפִילוּ לְחוּלָה שְׁאִין בּוֹ סַפְנָה, וְז"ל הַר"ן שֶׁם וְרֵאִיתִי מִי שְׁפֶתַח דְּמָהָא שְׁמַעֵינּוּ דְּמִתְרַפְּאִין בְּכָל אִיסוּרֵי הִנְאַתָּה שְׁל דְּבַרְיָהֶם אֲפִילוּ בַּחוּלָה שְׁאִין בּוֹ סַפְנָה וְאֲפִילוּ דְרָף הִנְאַתָּן, וְכַוּוֹנָתוֹ מִדְּמִתְרַפְּאִין בְּאִיסוּרֵי תוֹרָה שְׁלֵא כְּדָרָף הִנְאַתָּן לְחוּלָה שְׁאִין בּוֹ סַפְנָה לְכֵן הוּא הִדִּין בְּאִיסוּרֵי הִנְאַתָּה דְּרַבְּנָן גַּם דְּרָף הִנְאַתָּן מוֹתֵר, וְאַתֵּר כֶּף פֶּתַח וּמִיָּהוּ לְעַנְיָן אֲכִילָה אִינְלֵנוּ הֵיִתֵר דְּאֲפִשְׁרָ שְׁעֵשְׂאוּם כְּשֶׁל תוֹרָה שְׁלֵא לְהִתְרַפְּאוֹת מֵהֶם שְׁלֵא בְּמָקוֹם סַפְנָה עַכ"ל, וּמִדְּלִמְדוֹ דְּמִתְרַפְּאִין בְּאִיסוּרֵי הִנְאַתָּה דְּדְּבַרְיָהֶן מִדְּמִתְרַפְּאִין.

באיסורי תורה בשלא פדרה הנאתו ואפילו הכי סבירא להו דבאכילה אין לנו היתר ש"מ דס"ל דשלא פדרה אכילתו דאסור באיסור תורה מדבריהן אין מתרפאין בחולה שאין בו סכנה, וכן פתב השאגת אריה בכוננת הר"ן, א"כ לפי זה מחולק הר"ן עם הרמב"ם דלהרמב"ם מותר באיסור.

תורה שלא פדרה אכילתו בחולה שאין בו סכנה ולהר"ן אסור, אף לפי ענ"ד נראה דנוכל לומר דהפשט הכי בדברי הר"ן, ומיהו לענן אכילה אין לנו היתר דאפשר שעשאוים פשל תורה, והכוננה היינו דכמו באיסורי תורה אסור פדרה אכילתו לחולה שאין בו סכנה ה"נ בדרכנו פו.

אבל באמת שלא פדרה אכילתו גם באיסור תורה שרי לתולה שבא"ס. דאי לא תימא הכי למה להר"ן לומר מיהו לענן אכילה אין לנו היתר וכו', דבשלקמא אי אמרינן דאיסור תורה שלא פדרה אכילתו מותר לתולה שאין בו סכנה, אם פו הוי אמינא דהכא באיסור דרכנו אפילו פדרה אכילתו גם פו מותר, וכמו דמותר באיסור דרכנו פדרה הנאתו, לכו אשמעינן דאינו פו, אבל לדברי השאגת אריה דכתב בכוננת הר"ן פנ"ל, אם פו מנין הנה לנו לומר דאיסור דרכנו מותר פדרה אכילתו, ומה צריה הר"ן לאשמעינן בזה, אלא ע"כ צ"ל כמ"ש, וזהו דכתב הר"ן מיהו וכו', ור"ל דוקא שלא פדרה אכילתו אז מותר באיסור דרכנו כמו באיסור דאורייתא דמותר דוקא שלא פדרה אכילתו ה"נ פו, וכי תימא פיון דאמרינן דכדרה אכילתו באיסור דרכנו אסור אע"ג דשלא פדרה אכילתו באיסור דאורייתא מותר.

אם פו פדרה הנאתו באיסור דרכנו נמי יהיה אסור, על זה באמת חולק הר"ן וכתב ואני אומר שאם באנו לחלק אפשר וכו'. ועוד נראה לי לכאורה להביא ראיה דהפירוש בדברי הר"ן פמו שפכתתי ולא פמו שפירש השאגת אריה, דכתב הר"ן מיהו לענן אכילה אין לנו היתר וכו' ור"ל פדרה אכילה אסור אפילו באיסור דרכנו א"כ מוכח מהר"ן דשלא פדרה אכילתו מותר באיסור דרכנו ואי נימא פהשאגת אריה דסבירא ליה להר"ן דאיסור תורה שלא פדרה אכילתו אסור לתולה שאין בו סכנה, א"כ לפי זה אפילו באיסור דרכנו נמי צריה להיות אסור, דבאמת איסור תורה שלא פדרה אכילתו הוי רק איסור דרכנו ומפל מקום אסור לחולה שאין בו סכנה, אם פו באיסור דרכנו נמי פהאי גוונא אסור, אלא ע"כ צ"ל דסבירא ליה להר"ן דבאיסור תורה שלא פדרה אכילתו דהוי רק דרכנו מותר לחולה שאין בו סכנה, אולם באמת אין מזה שום ראיה דכבר הקשו המפרשים וגם הר"ן בסוף פרק ב' דקדושין אמאי אמרינן דהמקדש באיסורי הנאה אינה מקודשת הא מותרת לה ליהנות שלא פדרה הנאתו, ומירצו דדוקא לגבי חולה התירו שלא פדרה הנאתו אבל לבריא אסור, ואף על פי דזה רק איסור מדרבנן בכל זה אינה מקודשת, וכמו שפסק הרמב"ם דהמקדש באיסורי הנאה דדבריהם אינה מקודשת וכתב שם הכ"מ על זה דדוקא חזא דרכנו פגון חמץ דרכנו ושעות דאורייתא בזה אמרינן דאינה מקודשת אבל בתרתי דרכנו פגון חמץ דרכנו ושעות דרכנו מקודשת, א"כ ה"נ אע"ג דבאיסור תורה שלא פדרה אכילתו דאסור רק מדרבנן אסור לחולה שאין בו סכנה, אבל באיסור דרכנו שלא פדרה אכילתו מותר לחולה מחמת דאיסור זה אין לו שורש מדאורייתא,

ועיין בשאגת אריה (סי' עה) דמסיק דאנאכלים שאינם ראויים לאכילה אסורים אף לתולה לאכול וכדעת הרא"ש מדאכלינהו אחשבינהו יעו"ש.

ועיין בס' יד אברהם ליו"ד שמדחה את דברי השאגת אריה מטעם דזה לא שינה רק אם אדם פריא אכלם, מה שא"כ אם חולה אוכל אותם לרפואה לא שינה לומר דאחשבינהו יעו"ש, ועיין במג"א סי' שכ"ת וק"ל: הלכות עפ"ם פ"ק ג' הלכה ד' ספת לה צואה או שנסף לה עביט של מי רגלים חייב, שחט לה חגב פטור אא"כ היתה עבודתה בכה, וכן אם שחט לה בהמה מחוסרת אבר פטור אא"כ היתה דרך עבודתה בכה.

עפ"ם שעובדין אותה במקל, שבר מקל בפניה חייב ונאסרת, זרק מקל בפניה חייב ואינה נאסרת, שאין זריקת המקל פועל זריקת הדם, שהרי המקל כמו שהוא והדם נתפזר עכ"ל, המקור לזה הוא ממסכת ע"ז (דף נ' ודף נ"א) אר"י אמר רב עפ"ם שעובדין אותה במקל, שבר מקל בפניה חייב זרק מקל בפניה פטור, אמר לו אב"י לרבא מ"ש שבר דהנה ליה פועל זביחה, זרק נמי הנה ליה פועל זריקה, בעינן זריקה משתברת וליכא.

ועוד גרסינן התם אמר ר"נ אמר רבה ב"א א"ר עפ"ם שעובדין אותה במקל שבר מקל בפניה חייב ונאסרת, זרק מקל בפניה חייב ואינה נאסרת ע"כ, ופירש רש"י על המימרא אמר ר"י א"ר עפ"ם שעובדין אותה במקל היינו שמקשקשין בפניה במקל, ולפי זה אם פן מה דאמרין התם בכרייתא ספת לה צואה או שנסף לפניה עביט של מי רגלים חייב משום דהנה פועל זריקה, ע"כ מייירי התם בעפ"ם שעובדין אותה בצואה ומי רגלים, וכן כתב הר"ן וכן כתבו התוס' יעו"ש, ומאי דכתב רש"י בד"ה חייב, אפילו אין עבודתה בכה, ר"ל דמפל מקום היתה רגילה בצואה, והמימרא דר"נ אמר רבה ב"א א"ר מייירי ג"כ בקשקוש מקל דומיא דר"י א"ר, ולא כמו שכתב רש"י בד"ה זרק כגון שעבודתה בזריקת מקל, ולפי פירוש רש"י לא פליגי ר"נ עם ר"י, אבל באמת פליגי אליבא דרב, דר"י סבירא ליה אליבא דרב דמקשקש לזריקה שלא פדרפה היא ומשום הכי אמר זרק מקל פטור, ור"נ סבירא ליה אליבא דרב דמקשקש לזריקה פדרפה מקרי ומשום הכי אמר רב נחמן זרק מקל בפניה חייב וכן כתב הר"ן, ולפי מה שכתבתי אתי שפיר דברי רבינו הרמב"ם היינו מה שכתב רבינו ספת לה וכו', זה מייירי בעפ"ם שעובדין אותה בצואה, ור"ל אע"ג שאין עבודתה בכה מ"מ היתה רגילה בצואה וא"כ הוי זה דומה למקל והרמב"ם לשון הכרייתא העתיק, וכן משמע מלשון רבינו שכתב אח"כ שחט לה חגב פטור, אלא אם פן היתה עבודתה בכה, א"כ משמע מלשון דהדין דספת מייירי ג"כ בעפ"ם שעובדין אותה בצואה, ומה שכתב רבינו שחט לה חגב וכו' זה פסק פתקמים, ומה שכתב רבינו וכן אם שחט לה בהמה מחוסרת אבר פטור אא"כ היתה עבודתה בכה, זה פסק כר' יוחנן דאמר בגמרא אר"א אר"י מנין לזובח בהמה בעלת מום לעפ"ם שפטור וכו' יעו"ש, ואוקימנא בגמרא בהמה מחוסרת אבר, וסבירא ליה לרבינו דר"י לא פליגי אדרב מחמת דרב מייירי שמקשקשין לה במקל וכמו שכתב רש"א ז"ל, וא"כ זה דרך עבודתה בכה, והא דר"י מייירי בעפ"ם שאין עובדין אותה בהמה פלל, וא"כ לא פליגי ר"י אדרב, דאפילו לרב בכהאי גוונא נמי פטור, ודוקא במקל דמייירי רב דעבודתה במקל וכעין זביחה נמי יש שם וכמבואר שם בגמרא, ולכן כתב רבינו וכן אם שחט בהמה וכו'.

וְכַתַּב אֲדָמָה כִּי הִיטָה דָרָךְ עֲבוּדָתָה בְּכֹף, וְרַב וְרַבִּי יוֹחֲנָן סְבִירִי לְהוּ פְּרַבְּנָן דְּפִטְרִי בְּשַׁחַט
לְהָ חֲגָב דְּאֲמַרְיָנָן הֵתָם שְׁחַט לְהָ חֲגָב ר"י מְחַיֵּיב וְחַכְמִים פּוֹטְרִין, וְחַכְמִים מְיַרֵּי בְּשִׂאֵין
עוֹבְדִין אוֹתָהּ בְּחֲגָב כְּלָל לְכוּ פִּטְרִי, וּבְרִיָּתָא דְסַפְתָּ לְהָ צוּאָה מְצִי אֲתִי אֶפִּילוּ כְּחַכְמִים
כִּינּוּן דְּהַבְרַיְיָתָא מְיַרֵּי בְּעַפְוִ"ם שְׁדַרְפָּה בְּצוּאָה וְכִמוּ שְׁפַתְבְּתִי א"כ יָפָה פֶּסֶק רַבִּינוּ כְּנ"ל
מִחֲמַת דְּרַב וְרַבִּי יוֹחֲנָן לֹא פְּלִיגִי וּבִין לְרַב וּבִין לְרַבִּי יוֹחֲנָן מְחַוְּסָתָא אֲבָר פִּטְוֹר, וְרַבְּנָן
דְּפִטְרִי בְּחֲגָב הוּא הִדִּין דְּפִטְרִי בְּמַחְסוֹר אֲבָר כִּינּוּן שְׂאִין דְּרַפָּה בְּבִהֶמָה כְּלָל וְכִמוּ שְׁפַתְבְּתִי
בְּשֵׁם הָר"ן, וְזֶה דְלֹא כִּמוּ שְׁפַתְבוּ הַתּוֹס' בְּדַבּוּר הַמְתַּחֲחִיל חֲזִיב דְּשַׁתַּט לְהָ חֲגָב מְיַרֵּי
שְׁעוֹבְדִין אוֹתָהּ בְּחֲגָב, וּלְפִי זֶה סָרָה קוֹשְׁתָּ הָרֵאָב"ד וְהָר"ן שְׁהַקְשׁוּעַל רַבִּינוּ לְמָה פֶּסֶק
בְּסַפְתָּ לְהָ צוּאָה דְּחֲזִיב וּבְמַחְסוֹר אֲבָר דְּפִטְוֹר, וּבְאֲמַת ל"ק דְּרַבִּינוּ פֶּסֶק כְּהַבְרַיְיָתָא דְסַפְתָּ
וּכְרַבְּנָן בְּחֲגָב וְלֹא כְר"י וּפֶסֶק כְּר"י וּכְרַב נַחְמָן אֲלִיבָא דְרַב וְלֹא כְר"י אֲלִיבָא דְרַב וּסְבִירָא
לִיָּה לְרַבִּינוּ דְר"י עִם רַב נַחְמָן לֹא פְּלִיגִי, וְנִרְאִיתִי לְהַש"ף (סִימָן קל"ט סק"י) דְּכַתַּב
דְּהַרְמַב"ם פֶּסֶק כְּר"י וְר"י דְּמַחְזִיב בְּחֲגָב נְמִי מְיַרֵּי שְׁעֲבוּדָתָה בְּכֹף, וּבְזֶה פְּלִיגִי ר"י עִם
חַכְמִים וְהִבִּיא כִּי בְּשֵׁם הַתּוֹס' דָּאִם לֹא כִּי קוֹשָׁה לְמָה ר"י מְחַיֵּיב, אֲבָל בְּאֲמַת לֹא נִרְאָה לִי
וּמָה שְׁהִבִּיא הַש"ף רִאֲיָה כִּמוּ שְׁפַתְבוּ הַתּוֹס' מִהַגְמָרָא דְמַקְשָׁה מִהַבְרַיְיָתָא דְחֲגָב לְרַב
וְאָמַר לִימָא כְּתַנְאִי א"כ הָיָה לוֹ לְרַב לֹא מְרָא אֲנָא דְאֲמַרִי אֶפִּילוּ פְּרַבְּנָן וְהָא דְפִטְרִי רַבְּנָן
מְיַרֵּי שְׂאִין עֲבוּדָתָה בְּכֹף, אַע"כ מְיַרֵּי הַמְתַּחֲלֹקֶת שְׁלֵהֶם בְּעֲבוּדָתָה בְּכֹף וּבְזֶה לְר"י חֲזִיב
וּלְרַבְּנָן פִּטְוֹר, וּפֶסֶק הַרְמַב"ם בְּזֶה כְר"י כִּי פַתְבַּ הַש"ף, אֲבָל עֵינֵין בְּלַח"מ שְׁפַתְבַּ דְּדִיוֹק
זֶה שְׁפַתְבוּ הַתּוֹס' לֹא דִיוֹק גְּמוּר הוּא וּכְבָר תִּירֵץ הַלַּח"מ עַל זֶה יַעו"ש וְכֵן פַּתְבַּ הַכ"מ,
א"כ אֵין זֶה הוֹכְחָה, וְזוּלַת זֶה קוֹשָׁה לִי עַל הַש"ף דְּלְדַבְּרִי דְּהַמְתַּחֲלֹקֶת שְׁלֵהֶם מְיַרֵּי
בְּדַרְפָּה בְּחֲגָב, א"כ קוֹשָׁה לְמָה פִּטְרִי רַבְּנָן כִּינּוּן דְּצוּאָר חֲגָב דּוֹמָה לְבִהֶמָה וְאִף עַל פִּי
שְׁעוֹבְדִין אוֹתָהּ שְׁלֹא כְּדָרָךְ שְׁחִיטָה מ"מ לֹא הָיָה לְהוּ לְרַבְּנָן לְמַפְטָר בְּשַׁחַט לְפָנֶיהָ חֲגָב,
אַע"כ צ"ל כִּמוּ שְׁפַתְבַּ הַכ"מ דְּהַמְתַּחֲלֹקֶת שְׁלֵהֶם בְּאִין דְּרַפָּה בְּחֲגָב כְּלָל וְלְכוּ פִּטְרִי רַבְּנָן
וְרַבִּינוּ פֶּסֶק כְּחַכְמִים וְכִמוּ שְׁפַתְבְּתִי לְעִיל, וְאֵין לְהַקְשׁוֹת כִּמוּ שְׁפַתְבוּ הַתּוֹס' וְכֵן הַש"ף
דָּאִם כִּי אֶפִּילוּ לְפִי מְסַקְנַת הַגְמָרָא דְּצוּאָרָה דּוֹמָה לְבִהֶמָה לְמָה מְחַיֵּיב רַבִּי יוֹחֲנָן הִלֵּא
אֲמַרְיָנָן לְקַמְן בְּשַׁחַט בְּהֶמָה בְּעֵלַת מוּם לְעַפְוִ"ם פִּטְוֹר, בְּאֲמַת ל"ק מִיָּדִי דְאִיבָא לְמִימַר
דְּרַבִּי יוֹחֲנָן פְּלִיגִי ע"ז וּסְבִירָא לִיָּה דְּחֲזִיב בְּשׁוֹחַט בְּעֵלַת מוּם, וְכִמוּ שְׁפַתְבַּ הָר"ן, וּבְאֲמַת
הַטּוֹר פֶּסֶק כְּרַבִּי יוֹחֲנָן דְּמַחְזִיב בְּשַׁחַט חֲגָב אֶפִּילוּ אֵין דְּרַפָּה בְּכֹף כְּלָל וְכֵן פֶּסֶק הַמְּחַבֵּר
יַעו"ש, וְהֵגַם דְּהַטּוֹר וְהַמְּחַבֵּר לֹא הִזְכִּירוּ בְּהַדְּבָא דְּחֲזִיב בְּבִהֶמָה בְּעֵלַת מוּם מ"מ מוּכָן
מִהֶם מְדַפְסְקוּ כְּרַבִּי יוֹחֲנָן בְּחֲגָב אֶפִּילוּ אֵין דְּרַפָּה כְּלָל בְּחֲגָב מ"מ חֲזִיב מִחֲמַת דְּדָמִי
לְשַׁחֲטָה טְפִי וְכִמוּ שְׁפַתְבְּתִי מַכ"ש דָּאִם שְׁחַט בְּהֶמָה בְּעֵלַת מוּם לְעַפְוִ"ם בְּנֹדָאִי סְבִירָא
לְהוּ דְּחֲזִיב, וְהַכ"מ לֹא הֶעֱתִיק דְּבָרֵי הָר"ן עַל רַבִּינוּ וְהָרֵאָב"ד נְמִי פִּירֵשׁ הַגְמָרָא כִּמוּ
רַבִּינוּ הַרְמַב"ם דְּמְיַרֵּי דָאִין דְּרַפָּה בְּחֲגָב רַק דְּהַנְּפָקָא מִיָּנָה דְּהָרֵאָב"ד פֶּסֶק כְּרַבִּי יוֹחֲנָן
דְּאֶפִּילוּ אֵין דְּרַפָּה כְּלָל בְּחֲגָב נְמִי חֲזִיב וְכֵן פִּירֵשׁ דְר"י סְבִירָא לִיָּה אֲלִיבָא דְרַב דָּאִין צָרִיף
שְׁיַעֲבֹד בְּמַקְל רַק רְבוּתָא קַמ"ל דָּאֵע"ג דְּעוֹבְדִין בְּמַקְל מ"מ זָרַק פִּטְוֹר וְכִמוּ שְׁפַתְבַּ הָר"ן
וּמְחַוְּסָתָא בְּזֶה הָרֵאָב"ד עִם רַש"י וְרַבִּינוּ, וּק"ל: הִלְכָה זֶה יָשַׁב לוֹ קוּץ בְּרַגְלוֹ לְפָנֶי הַעַפְוִ"ם
לֹא יִשׁוּחַ וְיִטְלָנוּ מִפְּנֵי שְׁנִרְאָה כְּמַשְׁתַּחֲוֶה לְעַפְוִ"ם, נִתְפָּזְרוּ לוֹ מְעוֹת בְּפָנֶיהָ לֹא יִשׁוּחַ
וְיִטְלָם מִפְּנֵי שְׁנִרְאָה כְּמַשְׁתַּחֲוֶה לְהָ אֲלֵא יָשַׁב וְאִח"פ יִטּוּל, וּבִהִלְכָה ח' הִבִּיא פְּרָצוּפוֹת

המקלחות מים בפני עכו"ם לא יניח פיו על פיהם וישתה מפני שנראה כמנשק לעכו"ם עכ"ל.

ונראה לי לפרש דמה שכתב רבינו אלא ישוב וכו' פוננתו לזה דאמרינן בגמרא דאם אינו נראה כמשתתנה מותר וסרה בזה קושית הכ"מ שהקשה למה לא העתיק רבינו הדין שנאמר בגמרא דאם אינו נראה מותר, וכן כתב הכנה"ג.

והנה רבינו לא העתיק הבבא דמעין וכן גם הרי"ף לא העתיק וטעמם היינו פיון דתני פרוצופות א"כ הוא הדין מעין דדין אחד להם, אולם בכל זה קשה לי למה לא העתיק רבינו הבבא דמעין, דאי ילפינן מקוץ ומעות ה"א דוקא התם דאין ספנה לכן אפילו בחדרי חדרים אסור, אבל במעין דאיכא ספנה ה"א דמותר בחדרי חדרים לכן הנה לרבינו למכתב מעין ולאשמעין דוקא אם אינו נראה כמשתתנה אז אמרינן דמותר, אבל אם נראה כמשתתנה אפילו בחדרי חדרים אסור, וכן צ"ל בגמ' גם פן דכתב הרש"א ונ"ל ובהכי ניחא נמי משום היתרא דאינו נראה איצטריף למיתני מעין ולא סגי לו בהא דתני פרוצופות עכ"ל.

ובאמת לכאורה קשה על דבריו הלא היתרא דאינו נראה שמעין מקוץ ומעות ואיסורא שמעין מפרוצופות ומעין למה לי אע"כ צריף לפרש כמו שכתבתי, וזה הוא פוננת הרש"א דמשום היתרא דאינו נראה צריף לאשמעין מעין, היינו למיזק מזה, הא אם נראה כמשתתנה אפילו בחדרי חדרים אסור, וע"כ צ"ל דרבינו סבירא ליה דהיכא דיש ספנה מותר בחדרי חדרים לכן לא העתיק רבינו הבבא דמעין, ומאי דקאמר הש"ס אבל מעין דאיכא ספנה דאי לא שתי מית, היינו הפנונה דאפשר לבוא לידי ספנה, וכמו שכתב הר"ן, אבל בנדאי ספנה מותר בחדרי חדרים.

אבל עדיין קשה דהנה לו לרבינו להביא הבבא דמעין לאשמעין דאפילו היכא דאפשר לבא לידי ספנה גם פן אסור בחדרי חדרים וכמו דאשמעין הש"ס וצ"ע: הלכה יא עיין בשתי הלכות אלו ועיין מה שכתב הכ"מ על זה באורף.

ונראה מדברי הרמב"ם דצורת אדם דוקא בולטת אסור לעשות ולקיים אבל שוקעת מותר אפילו לעשות, ודמות שמשי מרום אפילו בשוקעת ואסור אף לקיים לדעת הראב"ד והר"ן בכוננת הרמב"ם, ושאר צורות כגון צורת בהמה חיה ועופות אפילו בולטות מותרים, ולענ"ד נראה לי לפרש בדעת הרמב"ם דדוקא לעשות אסור במשמשי מרום בשוקע, והראיה דכתב אסור לצור דמות חמה וכו' משמע, מזה דוקא לעשות אסור בין בולטת ובין שוקעת אבל להשהות מותר בשוקע אבל צורת אדם בולטת אסור אפילו להשהות ובשוקע מותר לקיים אבל לא לעשות והראיה מטבעת שהוזכר בש"ס, ועיין בר"ן שהקשה על הרמב"ם שכתב במשמשי מרום דאסור בין בולטת ובין שוקעת וגבי טבעת דמזירי בצורת אדם סבירא ליה לרבינו דוקא בולטת אסור אבל שוקע מותר, ובאמת לא קשה מידי דהלא הרמב"ם כתב אסור לצור א"כ מבואר להדיא דדוקא לצור היינו לעשות אסור במשמשי מרום.

אפילו בשוקע אבל לקיים אם אחרים עשו לו מותר אפילו במשמשי מרום בשוקע, אכ"כ מצאתי בהגר"א שמתרץ פנה, אולם י"ל דגם קושית הר"ן נכונה דהר"ן הוכיח מדלא

פֶּתַח הַרְמֵב"ם הַיֵּתֶר בְּצוּרַת חֲמָה וּלְבָנָה הֵיכָא דְאַחֲרִים עָשׂוּ לוֹ וְכַדְמִסִּיק הַש"ס לְתִירוּץ
קַמָּא דְרַבְּנָן גְּמִלְיָאֵל מִיְיָרִי בְּשִׁאחֲרִים עָשׂוּ לוֹ א"כ מוֹכַח מִזֶּה דְהַרְמֵב"ם סְבִירָא לִיה אֶפְיֵלו
הֵיכָא דְאַחֲרִים עָשׂוּ לוֹ ג"כ אָסוּר בְּצוּרַת חֲמָה וּלְבָנָה, וּמָה דְכָתַב בְּלִשׁוֹנוֹ אָסוּר לְצוּר הוּא
לְאו דוֹקָא לְצוּר אֵלָא אֶפְיֵלו בְּשִׁאחֲרִים עָשׂוּ לוֹ נְמִי אָסוּר וְרַבִּינוּ סְבִירָא לִיה פְּהִתִירוּץ
בְּש"ס דְלִהְתִּלְמַד שְׂרִי וּא"כ יָפָה הַקְּשָׁה הָר"ן עַל רַבִּינוּ, אֲבָל הַגָּר"א סְבִירָא לִיה דְרַבִּינוּ
סְבִירָא לִיה פְּהִתִירוּץ בְּש"ם דְרַבְּנָן גְּמִלְיָאֵל מִיְיָרִי בְּשִׁאחֲרִים עָשׂוּ לוֹ לְכֵן לֹא הִבִּיא
הַרְמֵב"ם הַדִּין לְהִתְלַמַּד שְׂרִי וְלְכֵן פֶּתַח הַרְמֵב"ם אָסוּר לְצוּר צוּרַת חֲמָה וּלְבָנָה וְכו' בֵּין
בּוֹלְטָת וּבֵין שׁוֹקֵעַת, אֲבָל אִם אַחֲרִים עָשׂוּ לוֹ מְוֹתֵר לְקַיָּים, אֲבָל בְּצוּרַת אָדָם אִם הֵיטָה
בּוֹלְטָת הֵינּוּ בְּטַבְעַת אָסוּר לְקַיָּים וְשׁוֹקֵעַ מְוֹתֵר וּלְפִי זֶה א"כ לֹא קָשָׁה כְּלוּם קוֹשִׁית הָר"ן
עַל רַבִּינוּ: וְהִנֵּה נִרְאָה לִי לְפַעַנ"ד דְבִהְרָבָה מְקוֹמוֹת הוֹלֵךְ רַבִּינוּ הַרְמֵב"ם בְּשִׁיטַת הָרִי"ף
וְהָרִי"ף הֶעֱתִיק הַתִּירוּץ בְּש"ם דְלִהְתִּלְמַד שְׂרִי א"כ ע"כ הַרְמֵב"ם נְמִי סְבִירָא לִיה כֵּן
דְדוֹקָא לְהִתְלַמַּד שְׂרִי א"כ ע"כ סְבִירָא לִיה דְאַפִּילוּ אַחֲרִים עָשׂוּ לוֹ גַּם כֵּן אָסוּר בְּמִשְׁמָשִׁי
מְרוּם בֵּין בּוֹלְטָת וּבֵין שׁוֹקֵעַת, וּמֵאִי דְכָתַב רַבִּינוּ אָסוּר לְצוּר הוּא לְאו דוֹקָא אֵלָא קַמ"ל
דְלִהְתִּלְמַד שְׂרִי אֶפְיֵלו לְצוּר בְּעֶצְמוֹ אֲבָל אִם לֹא עָשָׂה לְהִתְלַמַּד אָסוּר בְּאַמַּת אֶפְיֵלו
בְּשִׁאחֲרִים עָשׂוּ לוֹ בֵּין בּוֹלְטָת וּבֵין שׁוֹקֵעַת וְלְכֵן יָפָה הַקְּשָׁה הָר"ן כַּנ"ל, וּמָה שֶׁפִּתְבַּתִּי
לְעֵיל דְמָה שֶׁפִּתְבַּת רַבִּינוּ לְצוּר הוּא לְאו דוֹקָא יֵשׁ לְהִבִּיא רְאִיָּה לְזֶה מִהַדִּין דְצוּרַת אָדָם
דְכָתַב רַבִּינוּ בַּה"י אָסוּר לְעֵשׂוֹת צוּרָה בּוֹלְטָת וְאַח"כ פֶּתַח דְאָסוּר לְצוּר צוּרַת חֲמָה וּלְבָנָה
אֶפְיֵלו שׁוֹקֵעַת וְלַעֲנִין צוּרַת אָדָם פֶּתַח דְאִם הֵיטָה בּוֹלְטָת אֶפְיֵלו לְקַיָּים נְמִי אָסוּר אִם כֵּן
מוֹכַח דְמָה שֶׁפִּתְבַּת בְּצוּרַת אָדָם אָסוּר לְעֵשׂוֹת הוּא לְאו דוֹקָא דְאַפִּילוּ לְקַיָּים נְמִי אָסוּר א"כ
ה"נ מָה שֶׁפִּתְבַּת לְצוּר הוּא לְאו דוֹקָא, וּבְאַמַּתְלָא הַבְּנֵתִי תִירוּץ הַגָּר"א עַל קוֹשִׁית הָר"ן
וְהָרָאב"ד דְהֵלֵא קוֹשִׁיתָם עַל הַרְמֵב"ם הוּא מְפִי מָה פֶּתַח לַעֲנִין צוּרַת אָדָם דוֹקָא בּוֹלְטָת
אָסוּר לְעֵשׂוֹת אֲבָל שׁוֹקֵעַ מְוֹתֵר וְכִמוֹ שֶׁפִּתְבַּת רַבִּינוּ בַּה"י וְאַח"כ פֶּתַח דְאָסוּר לְצוּר צוּרַת
חֲמָה וּלְבָנָה אֶפְיֵלו שׁוֹקֵעַת אִם כֵּן קָשָׁה לְמָה הַתִּיר לְעֵשׂוֹת צוּרַת אָדָם בְּשׁוֹקֵעַת, א"כ לְפִי
זֶה אֶפְיֵלו אִם נִימָא דְהַפְּשֵׁט בְּדַבְּרֵי רַבִּינוּ כְּמוֹ שֶׁפִּתְבַּת הַגָּר"א דְכָל לְקַיָּים מְוֹתֵר בְּמִשְׁמָשִׁי
מְרוּם בְּשׁוֹקֵעַת מ"מ תְּקַשִּׁי קוֹשִׁית הָר"ן וְהָרָאב"ד עַל הַרְמֵב"ם כַּנ"ל מְדוּעַ בְּמִשְׁמָשִׁי
מְרוּם ס"ל דְאָסוּר לְעֵשׂוֹת בְּשׁוֹקֵעַת וּבְצוּרַת אָדָם הַתִּיר לְעֵשׂוֹת בְּשׁוֹקֵעַת, וְלְכֵן חוֹלַק
הָרָאב"ד בְּזֶה עַל רַבִּינוּ וּפְסִק דְבְצוּרַת אָדָם אָסוּר לְעֵשׂוֹת אֶפְיֵלו שׁוֹקֵעַת, דָּאִם נִימָא
דְקוֹשִׁית הָרָאב"ד הִיא כְּמוֹ שֶׁהִבִּין הַגָּר"א אִם כֵּן מֵאִי תִירוּץ הָרָאב"ד בְּדַבְּרֵי שֶׁפִּתְבַּת שֵׁם
וְנ"ל וְסוֹף דְבַר לְעֵשׂוֹתָהּ יִשְׂרָאֵל בְּכָל עֲנִין אָסוּר וְאִם עֲכו"ם עָשָׂה לוֹ בּוֹלְטָת אָסוּר לְהַנִּיחָהּ
בְּיָדוֹ וּמְוֹתֵר שִׁיחַתָּהּ לוֹ הַעֲכו"ם שׁוֹקֵעַ מְוֹתֵר לוֹ לְהַנִּיחָהּ וְכו' וְאַחַד צוּרַת אָדָם וְצוּרַת
שְׁמָשִׁי מְרוּם דִּינָם שְׁנָה, אִוְלָם לְפִי מָה שֶׁבִּאֲרַתִּי קוֹשִׁיתָם אֲתִי שְׁפִיר תִּירוּץ הָרָאב"ד
כַּמּוֹבָן, וְלַעֲנִין שְׁאָרֵי צוּרוֹת סְבִירָא לִיה לְהַרְמֵב"ם דְבֵין בּוֹלְטָת וּבֵין שׁוֹקֵעַ מְוֹתֵר אֶפְיֵלו
לְעֵשׂוֹת וְשְׁמָשִׁי מְדוּר הָעֲלִיּוֹן כְּגוֹן שְׂרָפִים וְאוֹפָנִים וְכו' בְּנֻדָּי אָסוּר בֵּין בּוֹלְטָת וּבֵין
שׁוֹקֵעַת בֵּין לְעֵשׂוֹת וּבֵין לְקַיָּים זֶה הוּא שִׁיטַת הַרְמֵב"ם, אֲבָל דַּעַת מְהֵרָמ"ח וְהַרְמֵב"ן
דְמִשְׁמָשִׁי מְדוּר הָעֲלִיּוֹן אִף שׁוֹקֵעַת אָסוּר לְעֵשׂוֹת וְאַפִּילוּ בְּשִׁאחֲרִים עָשׂוּ לוֹ ג"כ אָסוּר
לְקַיָּים אֶפְיֵלו שׁוֹקֵעַת וְהוּא הַדִּין בֵּית תְּבַנִּית הֵיכָל וְכו' וּפְרָצוּף אָדָם אָסוּר בֵּין לְעֵשׂוֹתָם
וּבֵין לְהַשְׁהוּתָם וְאַפִּילוּ שׁוֹקֵעַת נְמִי אָסוּר וְשְׁמָשִׁי מְדוּר הַתְּחַתּוֹן כְּגוֹן חֲמָה וּלְבָנָה וְכו'
לְעֵשׂוֹתָם אָסוּר בֵּין שׁוֹקֵעַת וּבֵין בּוֹלְטָת וּלְקַיָּים אִם אַחַר עָשָׂה שׁוֹקֵעַת מְוֹתֵר וּבּוֹלְטָת אָסוּר

ושארי צורות פגון לעשות ושוקע מותר בין לעשות ובין לקיים בחותמו בולט ומשום
חשדא מיירי בשארי צורות בהמה חיה ועוף בולט אסור בין לקיים ובין וכן דעת הר"ן,
ומאי דאמרינו בגמרא התם היינו בהמה חיה ועוף והברייתא דטבעת מיירי בשארי צורות
ושם יש חילוק בין בולטת לשוקעת, היינו דבשוקעת מותר הו לעשותו והו להשהותו
ובולטת אסור בין לקיים ובין לעשות, אבל דעת הרא"ש והטור והתוס' דמשמשי מדור
העליון וכן צורת האדם לבדו אסור בין לעשות ובין לקיים ודוקא בולטת אסור אבל
שוקעת מותר אפילו לעשות וצורת חמה ולבנה אסור בין בולטת ובין שוקעת ואפילו
לקיים נמי אסור וכמו שפיתבו התוס' ושארי צורות מותר בין לקיים ובין לעשותו ואפילו
בולטת מותר, ובזה נתבארו כל השיטות, ובזה לחוד מחולק רבינו עם הרא"ש היינו
במשמשי מדור העליון דלהרמב"ם אסור אפילו בשוקע ואפילו לקיים וכמו שכתב
בהלכה י"א, והרא"ש סבירא ליה דדוקא בולטת אסור אבל בשוקע מותר וכן דעת הטור
וק"ל: פרק ה הלכה י ואסור להשביע העפוי"ם ביראתו אפילו להזכיר שם העפוי"ם שלא
דרך שבועה אסור שנגאמר לא תזכירו עכ"ל.

המקור לזה הוא ממסכת סנהדרין דגרסינו שם אמר אבנהו דשמואל אסור לעשות
שנתפוח עם העפוי"ם שמה יתחייב לו שבועה ונשבע לו בשם עפוי"ם והתורה אמרה לא
ישמע על פיה, ובדיעבד אם כבר נתחייב לו שבועה יכול לקבלה, פן פתבו התוס' וכן
כתב הטור באו"ח להדיא דבדיעבד אם נשתתף ונתחייב שבועה יכול לקבלה, אולם,
צריכין אנו לדעת איך הוא דעת הרמב"ם אל נכון, מדכתב הכא ואסור להשביע העפוי"ם
ביראתו משמע מדבריו דאפילו עשה שנתפוח וכבר נתחייב לו העפוי"ם שבועה ג"כ אסור
לקבלה, אבל באמת בהלכה י"א אינו משמע פן ונ"ל שם ואסור לגרום לאחרים שיידרו
ושיקיימו בשם העפוי"ם, משמע דוקא לכתחלה אסור, א"כ מוכח מזה דמה שכתב רבינו
בהלכה י' גם פן כוונתו דוקא לכתחלה אסור לעשות שנתפוח, והראיה מדלא כתב בלשונו
ואסור לקבל שבועה מן העפוי"ם ומוכן מזה דוקא לכתחלה אסור, אבל אם כבר נתחייב
לו העפוי"ם שבועה מותר לקבלה, וראיתי להרמב"ם בה' שנתפוח פרק ה' הלכה י' ונ"ל
ואסור להשתתף עם העפוי"ם שמה יתנו לו שבועה לשבע ביראתו עכ"ל, וכתב הכ"מ
אם עבר ונשתתף יש מתירין ויש אוסרים ומדכתב רבינו אסור להשתתף וכו' ולא כתב
אסור לקבל שבועה מן העפוי"ם משמע דבדיעבד מותר עכ"ל.

וראיתי להר"ן שכתב בע"ז בשם הרמב"ן ונ"ל דהיכא דאין ישראל משביעו בכ"מ אלא
העפוי"ם הוא שנשבע מאליו ע"י שנתחייב לו שבועה לישראל מותר לקבלה יעו"ש ועיין
בתשובות הרדב"ז שכתב דהיכא דאומר לו סתם השבע לי ואין אומר השבע לי בשם
עבודה זרה פלוגית מותר יעו"ש, ולפי מה שכתבתי בשם הר"ן יש לזייק פן בדברי רבינו
הרמב"ם במה שכתב ואסור להשביע העפוי"ם ביראתו ומוכן מזה הא היכא דנשבע
העפוי"ם מאליו מותר לקבלה פדעת הר"ן הנ"ל.

וכן דעת הרדב"ז הנ"ל יש להוכיח פן בדברי רבינו היינו מדכתב ואסור להשביע ביראתו
משמע דוקא היכא שמזכיר יראתו היינו שם ע"ז פלוגית אבל אם אומר לו השבע לי
סתם מותר לקבל ממנו, ועוד נראה לי להביא ראיה לדין הנ"ל דהיכא דכבר נשתתף
הישראל עם העפוי"ם דמותר לקבל ממנו השבועה, דמדכתב רבינו דאסור להשתתף עם

העפוי"ם שְׁמָא יתחייב לו שבוועה, ואם נימא דגם בדיעבד אסור לקבל ממנו השבוועה הלא העפוי"ם לא ישבע כלל כי למה ישבע אם אין אנו מקבלין אותה אלא ודאי צ"ל בדעת הרמב"ם דמותר לקבל השבוועה בדיעבד ולי הצעיר המגיה נראה דאין זו ראיה דלפי דעת הר"ן היכא דהעפוי"ם נשבע מאליו מותר לקבלה הימנו א"כ חזישינו דהעפוי"ם יקפזין וישבע מאליו ומי גרם לזה שישבע הוא תחלת השותפות לכו בעשותם השותפות קל על ישראל האיסור לא ישמע על פיה ואין הכרע כלל בדעת הרמב"ם, פן נראה לי וק"ל: פּרָק ז הַלְכָה הַלּוּקַח גְרוּטָאוֹת מִן הָעֶפְוִי"ם וּמֵצֵא בָהֶן כּו"ם אִם נָתַן מְעוֹת וְלֹא מִשָּׁה יִחְזִיר לְעֶפְוִי"ם וְכֵן אִם מִשָּׁה וְלֹא נָתַן מְעוֹת אֲע"פ שֶׁמְשִׁיכָה קוֹנֶה בְּעֶפְוִי"ם כְּמִקְח טְעוֹת הוּא, נָתַן מְעוֹת וּמִשָּׁה יוֹלִיכֶם לַיָּם הַמֶּלַח עכ"ל.

המקור לזה הוא ממסכת ע"ז (דף ע"א) הלוקח גרוטאות מן העפוי"ם ומצא בהן כו"ם אם עד שלא נתן מעות משוה יחזיר ואם משנתן מעות משוה יוליף הנאה לים המלח. ובאמת בברייתא זו מבואר רק היכא דמשוה ולא נתן מעות דיחזיר לעפוי"ם אולם היכא דנתן מעות ולא משוה אינו מבואר להדיא.

אף רבינו דניק מזה מדאמרין אם משנתן מעות משוה אם פן מבואר דבעינו תרתי אכל במדא לחוד הדין דיחזירם לעפוי"ם לכן יפה פסק רבינו נתן מעות ולא משוה יחזיר. ועיין בתוס' ד"ה ואי סלקא דעתך דמבואר מהתוספות כמו שכתבתי והטעם דלא אמרינו דמחזי כזבין כו"ם דהפל יודעים שלא נקנו לו כיון שלא משוה וכמו שכתב הש"ך סק"ב.

אחר זה מצאתי להגר"א דכתב גם פן דהדיוק של רבינו כמו שכתבתי. אף קשה לי לפי מאי דפסק רבינו לקמן בפּרָק ח' הַלְכָה י' דְלֹא כְהָרִי"ף וּסְבִירָא לֵיה דְבְצוּרָה יִשְׂרָאֵל בְּטִיל.

ועיין רש"י (דף נ"ג) דכתב דסתם לוקחי מתכות צורפים הם ורבינו גם פן סבירא ליה כפירוש רש"י, וכן כתב הלח"מ, אם פן קשה למה סבירא ליה לרבינו דיוליכם לים המלח. אף באמת עיין בגמרא דהטעם דהאי עפוי"ם אדעתא דכו"ם לא זכו דלא ידע שיש שם כו"ם לכן לא בטיל וק"ל: הַלְכָה ו צוּרוֹת שֶׁעֲשָׂאוּם עֶפְוִי"ם לְנוֹי מוֹתְרִין בַּהֲנָאָה וְצוּרוֹת שֶׁעֲשָׂאוּם לְכו"ם אֲסוּרִין, כִּיצַד כָּל הַצּוּרוֹת הַנִּמְצָאִים בַּכְּפָרִים אֲסוּרִים בַּהֲנָאָה מִפְּנֵי שֶׁחֻזְקָתָן דְלְכו"ם עֲשׂוּיָן וְהַנִּמְצָאוֹת בַּמְדִּינָהאֵם הֵיוּ עוֹמְדִין עַל פְּתַח הַמְדִּינָה וְהֵיךְ בַּיָּד הַצּוּרָה צוּרַת מִקַּל וְכו' חֻזְקָתוֹ שֶׁהוּא לְכו"ם וְאֲסוּר בַּהֲנָאָה וְאִם לֹא הָרִי הוּא בְּחֻזְקַת לְנוֹי וּמוֹתֵר עכ"ל.

ובכדי לברר דין זה ברור מש"ס אני מוכרח להביא כל הסוגיא, איתא במסכת ע"ז (דף ח' ע"ב) אָמַר ר"י אָמַר שְׁמוּאֵל בְּאַנְדְרֵטִי שְׁנִינוּ אָמַר רַבָּה בַּר בַּר חֲנָה אָמַר ר"י וּבְעוֹמְדִין עֶפְוִי"ם שְׁנִינוּ וְעִינֵין בְּרִש"י ד"ה אַנְדְרֵטִי וּד"ה וּבְעוֹמְדִין.

ונראה שמפרש דהפל קאי אליבא דר"מ ועל זה אמר שמואל באנדרטי שנינו, ור"ל בזה אר"מ דאסור דאגב חביבותיה פלחי ליה, וע"ז ארבב"ח אר"י ובעומדין על פתח המדינה שנינו, ר"ל דר"י לא פליג על שמואל רק בא להוסיף עליו וסבירא ליה דאין הדבר תלוי באנדרטי לחוד אלא בעינינו נמי שיהא עומד על פתח המדינה, ולא גזר ר' מאיר אלא בדאיפא תרתי היינו אנדרטי ועומדין על פתח המדינה.

וכן משמע הגירסא בגמרא ובעומדין עם נאו וכן מוכח מדגריסין ארבב"ח אר"י נאם פא לחלוק עליו וסבירא ליה דאין הדבר תלוי פלל באנדדטי רק בעומדין על פתח המדינה ובזה סגי למיסר אף דאין בידו מקל ולא צורת אנדדטי, לפי זה היה להש"ס לכתוב בלשון זה "רבה בר בר חנה אמר" להוכיח דפליג על מ"ד הקודם ומדכתב בלשון זה "ארבב"ח" משמע דאינו פא לחלוק רק להוסיף פא, ולפי זה לא מייגרי ר"י א"ש ורבב"ח רק אליבא דר"מ, אבל רבנן סבירי להו דבין אנדדטי ובין שארי צורות בין עומדין על פתח המדינה ובין אין עומדין רק אין תלוי אם יש בידו מקל אז לעולם אסור ובשאין בידו מקל אז לעולם מותר, פן הוא לפירוש רש"י.

אבל עיין ברי"ף וברא"ש דכתבו הגירסא ובעומדין, ובכל זה אי אפשר לפרש בדברי הרי"ף והרא"ש דר"י פליג על שמואל דא"כ למה להם להעתיק את דברי שמואל פיון דאין הלכה כמותו פדרבם בכל מקום היכא דאינו פוסק פאותו מאן דאמר אינו מביא המימרא שלו, אצ"ל דגם הרי"ף מודה דרבב"ח מוסיף על דברי שמואל ואינו חולק עליו, והרי"ף סבירא ליה כמ"ש הר"ן דר"י אמר שמואל וכן רבב"ח קאי בין לר' מאיר ובין לרבנן דאז אסור לר' מאיר וכן לרבנן דוקא באנדדטי אסור, וע"ז פא ר"י להוסיף נאמר דרבנן לא מייגרי אלא היכא דאיכא תרתי היינו אנדדטי ועומד על פתח המדינה אז אסור לרבנן, וכן הוא שיטת הר"ן והרא"ש, והשתא אתי שפיר דהביאו מימרא דשמואל פיון דהלכה כמותו ג"כ, א"כ לפי זה יהיה שיטת הרי"ף והרא"ש כשיטת רש"י ז"ל, היינו דרבב"ח לא פליג על שמואל רק פא להוסיף, ורק בזה הם מחולקים, היינו דלרש"י סבירי להו לרבנן דהכל תליא אם יש בידו מקל נאם אין בידו מקל אז לעולם מותר, אבל לשיטת הרי"ף והרא"ש קאי הכל בין לר' מאיר ובין לרבנן, וא"כ רבנן סבירי להו אליבא דר"י אם יש תרתי היינו אנדדטי ועומד על פתח המדינה אז אסור אם יש בידו מקל, אבל באחיזת מקל לבדו בלא הני תרתי מותר, אבל לשיטת רש"י דמפרש דאזלי רבב"ח ור"י אליבא דר' מאיר משמע אבל לרבנן פיון דאוחז מקל בידו פכר אסור, ומדברי הרמב"ם נראה דלא סבירא ליה פרש"י ז"ל מדכתב אם היה עומד על פתח המדינה ויש בידו מקל א"כ אזיל אליבא דרבנן דלר"מ לא מצרכינן שום אחיזת מקל, ולרבנן לא מצרכינן שיהא עומד על פתח המדינה לשיטת רש"י, אם פן מוכח מדבריו דגם רבינו סבירא ליה דרבב"ח ור"י אזלי בין לר"מ ובין לרבנן ופסק הרמב"ם פרבנן אליבא דר"י וכדעת הרי"ף והרא"ש, ורק בזה הם מחולקים היינו דלהרי"ף דוקא בדאיכא תרתי אנדדטי ועומד על פתח המדינה אז אסור אם יש בידו מקל, אבל הרמב"ם לא הנפיר אנדדטי פלל בדבריו, ובאמת צ"ל דגירסת הרמב"ם היה בגמרא רבב"ח אמר וכן לא גריס ובעומדין עם נאו, וכן כתב הר"ן דהרמב"ם סבירא ליה דר"י פליג אדשמואל יעו"ש, וכן הגיה הגר"א על הגמרא לדעת הרמב"ם.

ובאמת קשה מדוע לא פסק הרמב"ם פהרי"ף וכן הקשה המל"מ, אף באמת לולא דברי הגר"א היה נראה לי לומר דהפשט הכי בגמרא לגירסת הרי"ף והרא"ש אר"י אמר שמואל באנדדטי ש"מ שנינו ור"ל דמה שאמרו רבנן בש"ש בידו מקל אסור ל"ת דוקא בשארי צורות אבל באנדדטי ר"ל צורת אדם אפילו בלא מקל גם פן אסור, קמ"ל דאינו פן אלא אפילו באנדדטי ג"כ צריף מקל לרבנן, ועל פרוש צ"ל פן דא"א לפרש דוקא אנדדטי הלא במשנה אמרו פל הצלמים, א"כ משמע פל הצורות א"כ היאך אמר

דוּקא אַנדֶרטי, ורַבב"ח בָּא לְהוֹסִיף דְבִין בְּשָׂאֲרֵי צוּרוֹת וּבִין בְּאֲנֶדֶרְטֵי אֶפִּילוּ אוּחוּז בְּיָדוֹ מִקַּל לְרַבָּנָן גַּם כֵּן אֵינוֹ אָסוּר אִם לֹא דְעוּמַד עַל פֶּתַח הַמְּדִינָה, אִם כֵּן לִפִּי זֶה לֹא פְּלִיג דְּר"י אַדְשִׁמוּאֵל, וּלְפִי זֶה נוֹכַל לֹמַר דְּגִינְרַסְתָּ הֶרְמֵב"ם הֵיטָה כְּמוֹ לְהַרִּי"ף, וְזֶה פְּנוּנַת הֶרְמֵב"ם שְׁלֹא הֶעֱתִיק אַנְדֶרְטֵי מִפְּנֵי שְׁפַתְבָּרִישׁ דְּבָרָיו צוּרוֹת שְׁעֵשְׂאוּם עִפּוּ"ם לְגוּי מְוֹתְרִין, רְצוּנוֹ לֹמַר בְּפָרָפִים כַּמ"ש בְּגִמְרָא אִם כֵּן נִכְלָל בְּזֶה אֶפִּילוּ צוּרַת אָדָם, וְלִכְּנֵן כְּתַב אַחַר כֶּהָ וְאִם הֵיטָה עוּמַד עַל פֶּתַח הַמְּדִינָה וְהֵיטָה בְּיָדוֹ מִקַּל וְכוּ' אָסוּר בְּהִנְאַה, הֵינּוּ כְּרַבָּנָן אֶלִיבָא דְר"י דְּדוּקָא עוּמַד עַל פֶּתַח הַמְּדִינָה אִזְ אָסוּר אִם יֵשׁ בְּיָדוֹ מִקַּל אֶפִּילוּ אֵינוֹ אַנְדֶרְטֵי, וְאֶפִּילוּ אַנְדֶרְטֵי אֵינוֹ נֶאֱסָר אֲלָא אִם יֵשׁ בְּיָדוֹ מִקַּל וְעוּמַד עַל פֶּתַח הַמְּדִינָה, וּלְפִי זֶה לֹא קִשְׁיָה מִדּוּעַ שְׂיִנְיָה הֶרְמֵב"ם מְשִׁיטַת הַרִּי"ף, וְעֵינֵינוּ בְּטוֹר דְּכַתְּבֵנָּה כָּל הַכּוּ"ם הַנְּמַצָּאִים בְּפָרָפִים אָסוּרִין וְכוּ', וְהַנְּמַצָּאִים בְּפָרָפִים מְוֹתְרִים דְּנֻדְאֵי לְגוּי נַעֲשׂוּ אַא"כ עוּמָדִים עַל פֶּתַח הַמְּדִינָה וּבְיָדוֹ מִקַּל אוֹ צְפוּר וְכוּ', וְאַח"כּ כְּתַב הַמוּצָא כְּלִים וְעֲלִיָּהֶם צוּרַת חֲמָה וְכוּ' הַכְּלִים מְכּוּבָדִים אָסוּרִים שְׁנֻדְאֵי לְשֵׁם כּוּ"ם נַעֲשׂוּ וְאִם הֵיוּ מְבּוּזִים מְוֹתְרִין, וְכָל זֶה בְּסִתְּמָא אֲבָל בְּיָדוּעַ שְׂאִין נַעֲבָדִין אֶפִּילוּ הַמְּכּוּבָדִים נְמִי מְוֹתְרִים, וְאַח"כּ כְּתַב וְצוּרַת שְׂאָר כָּל הַמְּזוּלוֹת אֶפִּילוּ צוּרַת אָדָם הַמוּצָא אוֹתָם מְוֹתְרוֹת אִם לֹא שְׂיִישׁ הוֹכְחָה שְׁנַעֲשׂוּ לְשֵׁם כּוּ"ם כְּגוֹן צוּרַת אָדָם עוּמַד עַל פֶּתַח הַמְּדִינָה וּבְיָדוֹ מִקַּל וְכוּ', וּבְרִישָׁא לֹא הִזְכִּיר אַנְדֶרְטֵי כְּמוֹ הֶרְמֵב"ם וְכַתְּבֵנָּה ע"ז הַמַּל"מ לְמָה שְׂיִנְיָה הַטוֹר מְשִׁיטַת הָרָא"ש דְּהִבִּיא בְּפָרָקִיו הַמִּימְרָא דְאַנְדֶרְטֵי אַא"כ מְסַתְּמָא סְבִירָא לִיהֵ דְּהִלְכְּתָא הִיא, וּמִדְּלֵא הִזְכִּיר הַטוֹר אַנְדֶרְטֵי ש"מ דְּסְבִירָא לִיהֵ דְר"י פְּלִיג אַדְשִׁמוּאֵל וְסְבִירָא לִיהֵ דְאַנְדֶרְטֵי אֵינוֹ מַעֲלָה וּמוֹרִיד כְּלָל כְּדַעַת הֶרְמֵב"ם, אַא"כ זֶה נִגְדַּ אֲבִיו הָרָא"ש ז"ל, אֲבָל לְפִי מָה שְׁפַתְבְּתִי לְבָאָר בְּדַעַת הָרָא"ש לֹא קִשְׁיָה מִיָּדִי כִּינּוּן דְּהָרָא"ש גַּם כֵּן סְבִירָא לִיהֵ דְלָאוּ דוּקָא אַנְדֶרְטֵי אֲלָא הוּא הִדִּין בְּשָׂאֲרֵי צוּרוֹת בְּעוּמָדִין עַל פֶּתַח הַמְּדִינָה אָסוּר, וּמָה דְכַתְּבֵנָּה הָרָא"ש אַנְדֶרְטֵי אֲתִי לְאַשְׁמַעִינּוּ דְאַפִּילוּ אַנְדֶרְטֵי מְכַל מְקוּם צָרִיף מִקַּל וְעוּמַד עַל פֶּתַח הַמְּדִינָה כְּנֻזְכָּר לְעֵיל, וְזֶה פְּנוּנַת הַטוֹר ג"כ דְּמִקְוָדָם כְּתַב סִתְּמָא אַא"כ עוּמָדִין עַל פֶּתַח הַמְּדִינָה וּבְיָדָם מִקַּל, אַא"כ נִכְלָל בְּזֶה כָּל הַצּוּרוֹת, וּמָה דְכַתְּבֵנָּה אַח"כּ צוּרַת אָדָם הוּא לָאוּ דוּקָא אֲלָא הוּא הִדִּין כָּל שְׂאֲרֵי צוּרוֹת, וּמָה דְכַתְּבֵנָּה צוּרַת אָדָם הוּא לְאַשְׁמַעִינּוּ דְאַפִּילוּ בְּזֶה צָרִיף עוּמַד עַל פֶּתַח הַמְּדִינָה וּמִקַּל כְּנֻזְכָּר לְעֵיל.

וּבִאֲמַת לֹא הִבְנִיתִי דְבָרֵי מְרֵן הַב"י עַל הַטוֹר שְׁפַתְבָּרִישׁ דְּכּוּנּוּנַת הַטוֹר בַּמ"ש כְּגוֹן צוּרַת אָדָם עוּמַד עַל פֶּתַח הַמְּדִינָה דוּקָא צוּרַת אָדָם, וּמִתְנִיתִין דְּכָל הַצְּלָמִים דוּקָא בְּצוּרַת אָדָם הִיא וְכַתְּבֵנָּה הַב"י וְאֵינִי יוֹדַע מִנֵּין לוֹ.

אֲבָל בְּאֲמַת נִרְאָה בְּכּוּנּוּנַת הַטוֹר כַּמ"ש דל"ד צוּרַת אָדָם כְּנ"ל וּבְפָרָט לְהַגִּירָסָא שְׁלִפְנֵינוּ בְּטוֹר דְּלֵא גְרַסִּין צוּרַת אָדָם בְּנֻדְאֵי הַפְּשֻׁט כֵּן. אַח"כּ מְצָאֵנִי בְּש"ף סק"ג דְּכַתְּבֵנָּה גַּם כֵּן בְּכּוּנּוּנַת הַטוֹר כְּמוֹ שְׁפַתְבְּתִי, וּבִאֲמַת דְּבָרֵי הָרָא"ש אֶפְשָׁר לִיִּישֵׁב כְּמוֹ שְׁפַתְבְּתִי אוּלָם עֵינֵינוּ בְּפִסְקֵי הָרָא"ש וְז"ל שֵׁם הַצְּלָמִים שֶׁל כְּרָפִים וְשֶׁל כְּפָרִים וְעוּמָדִין עַל פֶּתַח הַמְּדִינָה כְּגוֹן אוֹתָן שֶׁהֵן בְּדַמּוּת שֶׁל אֲנָשִׁים וּבְיָדָם מִקַּל אוֹ צְפוּר וְכוּ'.

אִם כֵּן נִרְאָה מִדְּבָרָיו דוּקָא צוּרַת אָדָם וְעוּמַד עַל פֶּתַח הַמְּדִינָה וּבְיָדוֹ מִקַּל אִזְ אָסוּר, וְזֶה גַּם כֵּן מִהַטוֹר כְּיָדוּעַ. אִף בְּאֲמַת אֶפְשָׁר לֹמַר דְּהַטוֹר חָזַר בּוֹ מִמָּה שְׁכַתְּבֵנָּה בְּפִסְקֵי הָרָא"ש, וְעֵינֵינוּ בִּשְׁה"ג דְּהַקְשָׁה אֲמַאי דְּסִיִּים הַטוֹר וְכַתְּבֵנָּה וּבְשֶׁל כְּפָרִים וְכוּ' אִי קָאִי אַצּוּרַת אָדָם

ולא על הכלים אם פן קשה מאי קמ"ל הלא כבר פתב הטור בריש הסימן דבשל פפרים צורות של כו"ם בכל ענין אסור, ואי דקאי על פלים מנא ליה להטור פנה, הלא בכלים אפילו בכפרים נמי תלינן באם עשוין לנוי או לא.

אף באמת י"ל דלכאורה קשה על הטורלמה פתב פגון צורת אדם ועומד על פתח המדינה ובגדו מקל הלא פתב בריש דבריו גם פן דאסור פנ"ל. אלא י"ל דאגב דכתב הטור אפילו צורת אדם המוצא אותם מותרות, לכן פתב אחר פה אם לא פגון צורת אדם ועומד על פתח המדינה ובגדו מקל וסיים הטור ובשל פפרים ר"ל אפילו אינו עומד על פתח המדינה, אם פן זה קאי ארישא אצורות של כו"ם הנמצאים, אבל לא קאי על פלים וק"ל. ועיין בסוף ההלכה הנה בגיד הצורה צורת מקל וכו'. ובש"ס איתא בזה פלוגתא דרשב"ג וחקמים ופסק רבינו פחקמים לגבי רשב"ג.

ועיין בלח"מ שהקשה הלא כל מקום ששנה רשב"ג במשנתנו הלכה פמותו וכמו שפסק רבינו בעצמו בצורת דרקון פרשב"ג לגבי חקמים, אבל באמת לפענ"ד לא קשה מידי דהרי"ף וכן ה"ר"א ש פתבו בפסק גט פשוט וזה לשונו דהדין פללא לא נאמר אלא היכא דאיכא טעמא אז אמרינו דהלכה פרשב"ג וכינו דבדין זה ליכא טעם לפסוק פרשב"ג לכן פסק שרבינו פחקמים לגבי יחיד.

ומה שכתב רבינו הנה בגידו סיניף וכו' זה הוא פמבואר בש"ס, וכן איתא בתוספתא פ"ו יעו"ש, אבל הרי"ף וה"ר"א ש השמיטו זה, ועיין הטעם בב"י לפי שאינם מצויים בזה"ז לכן השמיטו, אבל המחבר העתיק סיניף פהרמב"ם: הלכה יא האשרה וכו' ומותר לישב בצל השריגים והעלים שלה עכ"ל, ור"ל דזה מיקרי צל צלה לכן מתיר, ועיין בלח"מ דכתב על זה וז"ל דלא פסק אלא פלישנא קמא דבגמרא ולא פבתרא, ולפי הנראה לשון זה קשה מאד הלא בש"ס מבואר להדיא דהלישנא קמא מחמיר יותר מלישנא בתרא.

ולפענ"ד נראה דצריף לומר דטעות נפל בדפוס, וכן צריף לכתוב נראה דלא פסק אלא פלישנא בתרא ולא פלישנא קמא. ועיין בר"ן שהקשה הלא בש"ס משמע דאסור, דאפילו פלישנא בתרא מסקינן לה הוא הדין דאפילו בצל צלה לא ישב והא קמ"ל דבצל קומתה אם ישב טהור, ותירץ דהרמב"ם גריס בגמרא פהרי"ף דגריס לישנא בתרא מפלל דבצל צלה שרי ותו לא, ועיין בבבאורי הגר"א יעו"ש.

ועוד פתב רבינו ואם אין שם דרף אחרת עובר פחתיה פשהוא רץ עכ"ל. ובאמת מהגמרא (נדף מ"ח ע"ב) מוכח דדוקא ר"ש דהנה אדם חשוב הנה צריף לרוץ אבל שארי אנשים אינם צריכים לרוץ.

ומצאתי בהר"ן שהקשה פנה, ועיין בהגר"א בסימן קמ"ב סעיף ט' ליו"ד שפתב דהרמב"ם לא גריס בגמרא היכי דמי אי דאיכא וכו' אדם חשוב וכו' לכן לא יבדיל רבינו בין אדם חשוב להדיוט, אף הטור גריס בגמרא פמו שלפנינו לכן פתב דדוקא אדם חשוב צריף לרוץ.

אולם על המחבר קשה הלא לפניו הנה הגרסא בגמרא פמו שלפנינו וכמו שהעתיק הב"י בעצמו בכ"מ על הרמב"ם, אם פן למה לא חילק בין אדם חשוב להדיוט. אף יש לומר פמו שפתב הכ"מ לתרץ דברי הר"ן הנ"ל שהקשה על רבינו פנ"ל הנינו דכיון דאין בזה

טוּרַח רָאוּ הָרִי"ף וְהַרְמַב"ם לַעֲשׂוֹת כָּל אֶדָם כְּאֶדָם חָשׁוּב, וּמֵה שְׁפָתַי הַכ"מ וְכֵן נִרְאֶה דַעַת הָרִי"ף וְהָרָא"ש זֹאת ט"ס דְּבָרָא"ש הֲלֹא כְּתוּב בְּהִדְיָא דְדוּקָא אֶדָם חָשׁוּב צָרִיף לְרוּץ.

וּתְמִיּה לִי עַל הַגֵּר"א שְׁלֹא הִבִּיא הַתִּירוּץ שֶׁל הַכ"מ עַל רַבִּינוּ, וְעֵינַי בַּלח"מ דְּמִתְרַץ דְּבָרֵי רַבִּינוּ בְּאִנְפֵּן אַחֵר יַעו"ש וְלֹא יִדְעִיתִי אִיף יִתְרַץ דְּבָרֵי הַב"י בְּתִירוּץ זֶה, דְּהֲלֹא הַב"י מְחַלֵּק לְגוּזְלַת לְשִׁאינָה גּוּזְלַת, וְעוֹד לֹא הִבְנִיתִי מֵה שְׁפָתַי דְּכִינּוּ דְהַרְמַב"ם מִיִּירֵי אֶפְיָלוּ בְּאִין גְּזוּלָה מִכָּל מְקוֹם אִם אִין דְּרַף אַחֲרַת מוֹתֵר, לְכֵן לֹא הִעֲתִיק דְדוּקָא בְּאֶדָם חָשׁוּב בְּעֵינַי רַץ.

וְלֹא אֲדַע אִיף יִתְרַץ בְּזֶה עַל הָרִי"ף דְּהִעֲתִיק הַמְשָׁנָה דְּהִיָּה גּוּזְלַת אֶת הַרְבִּים, וְכֵן הִעֲתִיק הַגַּמ' וּל"פ הָא דְאִיכָא וְכו'. וְהָא דְלִיכָא וְכו'. א"כ מוּכַח מְזַה דְדוּקָא בְּגוּזְלַת אֲז מוֹתֵר הִיכָא דְלִיכָא דְרַכָּא אַחֲרִינָא א"כ קוֹשְׁיַת הָר"ן בְּדוּקָתָא קָאִי, וְאֶפְשָׁר יֵשׁ לִינְשֵׁב דְעַל הָרִי"ף לֹא קָשָׁה מִיִּדֵי דְהָרִי"ף מְפָרֵשׁ בְּהַמְשָׁנָה הִיָּתָה גּוּזְלַת וְכו' הִיָּנּוּ דְהִדְרַף תַּחֲתִיָּה, וְזֶה בְּכַלֵּל לִיכָא דְרַכָּא אַחֲרִינָא וְכַמ"ש הַגֵּר"א עַל הַרְמַב"ם וְשִׁפִּיר עוֹלָה הַתִּירוּץ שֶׁל הַלח"מ אֶף לְדְבָרֵי הָרִי"ף וְק"ל: הֲלֹכָה יֵב אֶפְרוּזִים שְׁקִנְנוּ וְכו' וְנִרְאֶה לִי דְהַרְמַב"ם גְּרִיס בְּמַסְכַּת מְעִילָה (דָּף יד) כְּזֶה אֵינְתִּיבָיָה ר"ל לר"י וְכו' מֵאִי לָאו דְאִתְּבַר מְגוּפָה.

לֹא דְאִינְתִי עֲצִים מְעַלְמָא, דִּיקָא נְמִי וְכו' מִיִּדֵי אִירְיָא וְכו' כְּגִירְסַת רִש"י שֶׁם אֶלָּא דְאִח"כ גְּרִיס ה"נ מְסַתְּבָרָא לְשִׁקוּלִי מִיִּשְׁקִיל אַר"א אָמַר ר"י לְעוֹלָם דְאִינְתִי מְעַלְמָא וּמֵאִי יִתִּיז יִתִּיז בְּאֶפְרוּזִים וְכו' כְּגִירְסַת הַתּוֹס' (דָּף מב ע"ב) ד"ה ור"א וְלֹא רַצָּה ר"א בְּשֵׁם ר"י הַתִּירוּץ דְאִתְּבַר מְגוּפָה מַחֲמַת דְסְבִירָא לִיָּה דִישׁ מְעִילָה בְּגִידוּלִין לְכֵן מְפָרֵשׁ דִּיתִיז קָאִי אַאֲפְרוּזִין וְאִינְתִי מְעַלְמָא.

וּר"א לֹא אֶתִי לְשִׁנּוּיֵי הַקּוֹשְׁיָא הֲרֵאשׁוּנָה דְזֶה כְּכָר שְׁנֵי מְקוֹדִים דְאִינְתִי מְעַלְמָא וְגַבִּי אֲשֶׁרָה מוֹתֵר וּבְהַקְדָּשׁ לֹא נִהְנִין מְדַרְבְּנָן דְלָמָּא אֶתִי לְהִנִּיחַ מְעַצִּי הָאִילָן דְהַקְדָּשׁ גּוּפָא וְכַמוֹ שְׁפִירֵשׁ רִש"י בַע"ז, וְרַק בָּא לְתַרַץ דְמִשׁוּם הֵכִי יִתִּיז בְּקִנְיָה וְלֹא בִידוּ מִמֶּשׁ מִשׁוּם דְקָאִי אַאֲפְרוּזִים לְכֵן אֲסוּר בִּידוּ מִשׁוּם דְגִזְרִינּוּ שְׁמָא יַעֲלָה עַל הָאִילָן וְיִטְלֹן מַחֲמַת דְבִידוּ לְפַעְמִים נְשַׁמְטִין, וְכַמוֹ שְׁכַתְּבוּ הַתּוֹסְפוֹת, וְאֶתִי שְׁפִיר בְּזֶה שְׁפָסַק רַבִּינוּ גַבִּי הַקְדָּשׁ לֹא נִהְנִין אֶפְיָלוּ בְּקוֹן דְעַלְמָא וְכֵן גַּבִּי עֲצִי אִילָן דְהַקְדָּשׁ אֲסוּר אֶפְיָלוּ בְּגִידוּלִין מַחֲמַת דִישׁ מְעִילָה בְּגִידוּלִין וְכַמוֹ שְׁפָסַק הַרְמַב"ם בְּהַלְכוֹת מְעִילָה פָּרַק ה' ה"ו וְכֵן בְּאֲשֶׁרָה פָּסַק דְהִשָּׁן מוֹתֵר מְפִנִי שְׁהַעוּף מִבִּיא עֲצִים מְמָקוֹם אַחֵר וְכו' וְכַר"א בְּשֵׁם ר"י, וְזֶה הוּא כְּפִירוּשׁ הַתּוֹס' בַע"ז (דָּף מ"ז ע"ב) ד"ה ור"א דְכַתְּבוּ וְז"ל וּמִיָּהוּ בְּמְעִילָה גְּרִסִּינּוּ וְכו' וְהַתּוֹס' בְּמְעִילָה ד"ה בְּאֲשֶׁרָה מְחַלְקִים עִם רַבִּינוּ, וְעֵינַי בַּלח"מ דְכַתְּבֵי ג"כ דְרַבִּינוּ פָּסַק כַר"א דְמְעִילָה, וְעוֹד כְּתַב דְרַבִּינוּ מְפָרֵשׁ דְלֹא כְּהַתּוֹס', וּבְאַמְת, נְעַלְמַם מְמָנּוּ דְבָרֵי הַתּוֹס' ד"ה וּר"א כַמ"ש לְעִיל, וְק"ל: הֲלֹכָה יֵג נְטִל מְמָנָה עֲצִים אֲסוּרִין בְּהִנְאָה הַסִּיק בְּהֵן אֶת הַתַּנּוּר יוּצֵן וְאִח"כ יִסִּיק בְּעֲצִים אַחֲרִים שֶׁל הִיתֵר וְיֵאָפֶה בּו, אָפֶה בּו אֶת הַפֶּת וְלֹא צִינְנוּ מְקוֹדִים הַפֶּת אֲסוּרָה בְּהִנְאָה, נִתְעַרְבָה בְּאֲחֲרוֹת יוֹלִיף דְמִי אוֹתָהּ הַפֶּת לִים הַמְּלַח כְּדִי שְׁלֹא יִהְיֶה בָּהּ וְשֶׁאֵר הַכְּפָרוֹת מוֹתֵרִין עַכ"ל, וְיֵשׁ בְּזֶה ג' שִׁיטוֹת שִׁיטַת הַתּוֹס' הָרִי"ף הַרְמַב"ן וְהָרָא"ש וְכַלְמֵם סְבִירָא לְהוּ דְדוּקָא בְּנִתְעַרְבָה מִתִּירוּץ כַר"א דְסְבִירָא לִיָּה דִיֹּלִיף הִנְאָה לִים הַמְּלַח, אֲבָל בְּלֹא עָרוּב לֹא מְהִנִי תַקְנָה זֹו וְאֲסוּר, וְרַק בְּזֶה לְחוּד פְּלִיג הָרָא"ש

דסבירא ליה דלא צריה להוליה דמי הפת פולו ובהולכת דמי העצים לחוד סגי, ונוכל לומר דגם הרי"ף מודה לזה והראיה מדלא הזכיר בדבריו שיוליה דמו הפת ורק סתם פתב שיוליה דמי הנאה, ואפשר לומר דכוננתו על הנאת העצים.

ורש"י ז"ל סבירא ליה דאפילו היכא דלא נתערבה גם פן מהני תקנת ר"א, ומדברי רבינו הרמב"ם מוכח דסובר פשיטת הרי"ף לכן בלא נתערבה סבירא ליה דאסור ומדהזכיר בדבריו יוליה דמי הפת נראה דסבירא ליה דהולכת העצים לחוד לא סגי להתיר, גם מוכח מזה איה הוא שיטת הרי"ף דעל פי רוב הולך הרמב"ם פשיטת הרי"ף והגם דלא הזכיר הרי"ף שיוליה דמי הפת בכ"ז פוננתו רצויה דדוקא בהולכת הפת מותר ולא סגי בהולכת העצים.

וכהוכחת התוס' במסכת ע"ז (דף מ"א ע"א) ד"ה יוליה. ונראה מדברי רבינו שהיה לפניו הגירסא בגמרא נתערבה באחרות פגירת התוס' וכמו שכתב רבינו בהלכה י' וז"ל ספק עפ"ם אסור ספק ספיקה מותר, וכן גירסת התוס' במסכת זבחים (דף ע"א) ועיין בש"ף סק"י ובט"ז סק"ח יעו"ש, ועיין בכ"מ שכתב איה היא דעת רבינו בזה וזה גורם ודבריו מבוארים בר"ן, ועיין בש"ף שהשיג על דברי הכ"מ וק"ל: הלכה טז וכן אבני מרקוליס אכן הנראית שהיא עמו אסור בהנאה עכ"ל, המקור מזה הוא במסכת ע"ז (דף נ') ופסק רבינו פתקמים דאמרי את שהיא נראה עמו אסור ואת שאינו נראה עמו מותר, ועיין בגמרא דפרקינן וסבר ר"י שתיים מותרות והתניא ר"י אומר שתיים בתפיסה אסורות ג' אפילו מרוחקות אמר רבא לא קשיא פאן בתפיסה אחת פאן בשתי תפיסות והיכי דמי שתי תפיסות פגון דאיפא גובהה ביני וביני ע"כ, ועי"ש בפירוש רש"י ז"ל דסבירא ליה דכי בעו רבנן שיהיו מקורבות היינו דוקא בדאיפא גובהה היינו תל מפסיק בינם למרקוליס, אבל היכא דליפא תל אפילו מונחים בסוף ד' אמות שלמרקוליס חיישינן דלמא ממנה נפל באסורות, אבל התוס' פתבו דהעיקר תלוי אם נראית עמו או לא והיכא דאין נראית אפילו ליפא תל דמפסיק גם פן מותר, ועוד נראה דלרבנן אפילו אחד נמי אסור, ומאי דקאמרי רבנן שנראות עמה אסורות היינו בין שתיים ובין ג' ובין אחד, ומדברי רבינו נראה דסבירא ליה כדעת התוס' לכן סתם דבריו ולא חילק אם יש תל מפסיק לבין המרקוליס או לא וכן סבירא ליה לרבינו דאפילו אכן אחת נמי אסור, לכן פתב רבינו בלשון יחיד אכן וכו' וק"ל: הלכה יח מרחץ שיש בה כו"ם מותר לרחוץ בה וכו' מפני שהיא נעשית לשם נוי ולא לעבודה שנאמר על ההרים בזמן שנוהגין בה וכו' ולא בזמן שמבזין אותה כגון זו שהיא עומדת על הביב והפל משתינים בפניה, ואם הייתה דרו עבודתה בכף אסור לכנס בו ע"כ.

עיין בע"ז (דף מ"ד ע"ב) דאיתא ג' טעמים על ההיתר, א' אני לא פאתי בגבולה וכו', ב' אין אומרים נעשה מרחץ נוי לאפרדוטי וכו' ג' אם נותנים לה ממון הרבה וכו', ונראה מה שכתב רבינו מרחץ שיש בה כו"ם וכו' מחולק הוא בזה עם רש"י הר"ן והטור שפירשים דהכו"ם עומדת בתצרה לא בהמרחץ, וכן הביא רבינו רק ב' טעמים והטעם שהוזכר במשנה אני לא פאתי בגבולה וכו' לא הזכיר, ועוד שאלו ב' טעמים עירב ועשה מהם טעם אחד, ועיין בלח"מ דכתב וז"ל ונראה שהוא מפרש שמה שאמרו במשנה ד"א אם נותנים לה ממון וכו' הוא ג"כ להביא ראיה שהיא נעשית רק לנוי עכ"ל, אבל עיין

בהגדר "א שכתב דגירסת רבינו בהמשנה ד"א על פבא ב' ולא על פבא ג', היינו ד"א א"א נעשה מרחץ נוי וכו' למרחץ שאם נותנים לה ממון, אם פן זה טעם על מ"ש שהוא לנוי ולא לעבדה, וכן גרים רבינו בהמשנה אמר לו אני לא באתי בגבולה ד"א אין אומרים וכו' שאם נותנים לה ממון וכו' ולא גרים בפבא ג' ד"א, לכן מתורץ בזה קושית הלח"מ שהקשה למה עירב רבינו הטעמים ועשה מהן אחד, אולם הקושיא שהקשה למה לא הביא רבינו הטעם דאני לא באתי בגבולה במקומה עומדת, ונלענ"ד לתרץ קושיא זו דבפ"ז הי"א פתב הרמב"ם וז"ל ואם אין שם דרוף אחרת עובר תחתיה פשהו רץ ע"כ.

והמקור הוא מגמרא דמ"ח דאמרינן שם היתה גוזלת את הרבים ועבר תחתיה טהור ואמרינן איבעיא להו עבר או עובר ריב"א משמיה דחזקיה אומר עובר ור"י אומר עבר ול"פ הא דאיכא דרפא אחריןא והא דליכא דרפא אחריןא, ורבינו מפרש דמה שאמרו היתה גוזלת הפוננה דליכא דרפא אחריןא, לכן פתב להלכה ואם אין דרוף אחרת מותר ולא פירש דוקא בגוזלת, דהרמב"ם סבירא ליה דכל ההיתר תלוי בדליכא דרוף אחרת ואפילו אינה גוזלת גם כן מותר, אבל הרמב"ם מפרש דמה דנקיט המשנה היתה גוזלת היינו שקדם הדרוף ואח"כ בנה העפוי"ם וע"ז מסיק הש"ס דליכא דרפא אחריןא, לכן סבירא ליה דאפילו ליכא דרוף אחרת מ"מ אסור באינה גוזלת את הרבים.

לכן לפי זה לא העתיק הרמב"ם הטעם שנאמר בהמשנה דאני לא באתי בגבולה פי אליכא דטעם זה צריף ע"כ להיות שאין ד"א קצרה פמותה, אבל אם יש דרוף אחרת קצרה פמותה אסור לטעם זה.

לכן פתב רבינו הטעם מפני שהיא נעשית לנוי ולא לעבדה. לכן אפילו יש לו דרוף אחרת פמותה ואפילו לא היתה גזולה ג"כ מותר, וק"ל: הלכה יט ספין של עפוי"ם ששחט בה הרי זה מותר מפני שהוא מקלקל עכ"ל, ועיין בכ"מ דכתב אע"ג דאמרינן בגמרא הלשון מותר מ"מ מפרש רבינו במותר לא לכתחילה אלא דיעבד ע"כ, ולענ"ד נראה דלא צריכים אנו לדחוק זה, ויש לישוב בזה דבגמרא פריף ותיפוק ליה משום שמנונית ומתריץ פגון שלבנה באור, אם פן לפי זה נוכל לומר דהרמב"ם מייירידלא ליבן באור, לכן אסור לכתתלה לתתוף משום געולי עפוי"ם, ועיין בש"ף סימן קמ"ב סעיף ב' ס"ק י' יעו"ש [ולי הצעיר המגיה ** (חתן המחבר זצ"ל).

** נראה ליישב דטעמו של הרמב"ם דאוסר לכתחלה הוא מטעם דרוצה בקיומו של משמשי עבודת גלולים ועיין בת"ת דמפרש דבזה פליגי ר"נ ורבא בש"ס חולין ומאן דמתיר לכתחילה סבתו פסברת הפ"י דמגביה על מנת לבטל פשימצא גוי שיבטל לא מיקרי רוצה בקיומו וגם הקא איירי בכהאי גוונא ועיין חת"ס על מס' ע"ז, ובהך דרוצה בקיומו יש שיטה דאינו אסור אלא אם מרויח בהקיום אבל היכא דאינו מרויח פלוס מותר, לכן בהך דספין דמקלקל הבהמה ונמצא עוד מפסיד מותר גם לכתחלה, ויש חולקין בזה ולפי מה שכתבתי גם הרמב"ם יחלוק על השיטה הנ"ל]: פירק ח הלכה א פל שאין בו תפיסת יד אדם ולא עשהו אדם אע"פ שנועבד הרי זה מותר בהנאה ע"כ.

והנה רבינו חושב גם אילן הנטוע לפירות בכלל דברים המותרים ולכאורה קשה הלא רבינו פתב בה"ד דתלוש ולבסוף חברו מיקרי לענין עבודת גלולים תלוש, ויש לחלק דשאני אילן מבית ועיין בתוספות ע"ז (דמ"ה ע"ב) ד"ה והקא.

ועל הטעם שפכת הרמב"ם דכולם מותרים מדאין בהם תפיסת ידי אדם עיין בלח"מ
שהקשה על זה טובא ועיין בהגהות יד אברהם ליו"ד סימן קמ"ד יעו"ש: הלכה ב מים
שעקרו הגל והשתחנה להו לא אסרו וכו' שהרי אין בהם תפיסת יד אדם עכ"ל.

עיין בלח"מ דהקשה על רבינו שנותן טעם להקטר מפני שאין בהם תפיסת יד אדם
ומהגמ' מופת להקיא דמים של רבים אפילו עשה בהם מעשה גם פן מותר, והיך אברהם
ליו"ד מתרץ בזה בארובה דבעל המימרא דמים של רבים הוא ר"י ור"י לשיטתו דסובר
אין אדם אוסר דבר שאינו שלו אפילו עשה מעשה אם לא דעשה שינוי הגוף בהדבר אז
אוסר, וכדמוכח מדר"י אומר בשם ריב"ב המפקיד יינו אצל עכו"ם אסור בשתייה ומותר
בהנאה ומנפת מזה דסובר דאפילו עכו"ם אינו אוסר אלא היכא דעשה שינוי הגוף אבל
אנו דקי"ל כת"ק דיינו שנסכו העכו"ם אפילו בהנאה אסור לכן קי"ל לאסור במים של
רבים פשעבדן עובד פוכבים ותלשן בידיים עכ"ל, ובמים של רבים היכא דטפחינהו
אסור, ותמה אני על דבריו דהאף פתב דר"י סבירא ליה כריב"ב ולא כת"ק הלא בחולין
(דף מ"א ע"א) בעי הש"ס לאוקמי פלוגתניהו דר"י ודר"ה דסבירא להו דאם עשה מעשה
אסרה בזה דאדם אוסר דשא"ש ור"נ ור"י ור"ע סבירא להו דאין אדם אוסר דשא"ש
אפילו על ידי מעשה ועל זה אמרינו שם לימא כתנאי ומסיק הש"ס דמילתניהו דר"נ
ור"ע ור"י אתי אפילו כת"ק דדוקא עכו"ם אוסר דשא"ש אבל ישראל אינו אוסר יעו"ש,
ולפי דבריו קשה הלא הנה להש"ס למימר דר"ה ור"י אתי אפילו כריב"ב פיון דר"י
סבירא ליה דעכו"ם אינו אוסר דשא"ש בגייעה בעלמא אם לא שייעשה שינוי הגוף
וכנ"ל, אע"כ צ"ל דר"י סובר דעכו"ם אוסר היינו בניסוף ופליג על ריב"ב, ומה דהביא
הי"א ראיה לדבריו מהמפקיד יינו וכו' י"ל דאפילו אם נימא דר"י אית ליה דריב"ב
בהמפקיד יינו וכו' אפילו הכי יכול לספור דאדם אוסר דשא"ש וכמו שפכת הלח"מ
בפי"א מהמ"א ה"ח דמטעם זה מותר בהנאה בהמפקיד יין יען שס"ס יש בזה אבל לגבי
שתייה אין רק ספק אחד יעו"ש היטב לכן לפי זה אזלא ראית הי"א דשאני התם שס"ס
יש בזה לכן סובר ר"י כריב"ב דמותר בהנאה, אולם היכא דידעין בבירור שהעכו"ם
נסף אוסר אפילו בשתייה דאדם אוסר דשא"ש וכיון דדחינו התירוץ של הי"א אישאר
קושית הלח"מ על רבינו דכיון דחזינו דר"י סבירא ליה אפילו כת"ק דסבירא ליה דאסור
בהנאה ומ"מ אמר במענינות של רבים דמותר אפילו טפחינהו בידיים אם פן קשה למה
פכת רבינו הטעם דאין בהם תפיסת ידי אדם וכנ"ל.

ובאמת על ר"י לא קשה מחמת דסבירא ליה דדוקא היכא דעשה בה מעשה אסרה פגון
ששחט הבהמה אבל במענינות של רבים אפילו היכא דטפחינהו בידו לא מיקרי מעשה
פלל, לכן סבירא ליה לר"י דמותר, ומאי דסבירא ליה לר"י כת"ק שאני יין נסף דחמירא
ומאי דכתב הי"א דאי משום חומרא דיינו נסף הנה די לאסור בשתייה ולא בהנאה לא
נראה פן מהגמרא ודף נ"ו ע"א) דאמרינו אלא מתניתין דקתני כו' ומתיר הש"ס לא
שאני יין נסף דחמירא לכן אמרו דמשירד לבור ונגע העכו"ם אסור בהנאה אם פן חזינו
דמשום חומרא דיינו נסף אסרינו אף בהנאה וכן מה דהביא הי"א ראיה מפרק ב' הלכות
שחיטה דסבירא ליה לרבינו דעכו"ם אוסר דשא"ש מייירי התם דעשה בה מעשה אבל
הכא לא מיקרי מעשה פלל, לכן הנראה לי דבאמת סבירא ליה לרבינו במענינות של
רבים אפילו איכא תפיסת ידי אדם מפל מקום מותר, והטעם שפכת רבינו קאי על ההרים

וכו' ורבינו לשון הגמרא נקיט לפי שאין בו תפיסת יד אדם, ובאבני הר שנדלדלו דמתיר רבינו עיין בכ"מ שפתב דלא נעקרו לגמרי ויש לומר דדייק הכ"מ מלשון שנדלדלו שמונזפר בש"ס דלשון זה משמע דמחנבר קצת ולא נתפרקו לגמרי כמו אבר מזולדל וכן פתב הר"ח, אבל באמת יש לומר בדעת רבינו אפילו נעקרו לגמרי מכל מקום מותר פיון דאין בו תפיסת ידי אדם וכן פתב הט"ז, ובאמת פן מוכח מהירושלמי דיש שם מחלוקת בהשתתות לביצה דלחזקה שרי ולר"י אסור, ובש"ס מדמי דין זה דאבני הר שנדלדלו בפלוגתא דר"י וחזקה אם פן משמע דלחזקה שרי אפילו בנעקרו לגמרי כמו בביצה וכן מופת לשון הש"ס (נף משו ע"א) דקאמר מה להר שפן מחנבר אם פן מיירי הקא שאינם מחנברים כלל וכמ"ש הט"ז.

ומ"ש רבינו בה"א דחליפי חליפין אסור, הטור פליג ע"ז וס"ל דמותרים מחמת דחליפין שאסורים הוא רק מדרבנן וספק דרבנן לקולא, אבל רבינו דפסק דאסור הוא מחמת דסבירא ליה פהירושלמי פ"ה דאיתא שם פזה פליגי בה ר"י ורבנן דר"י מתיר וחכמים אוסרים מאי טעמייהו דרבנן משום שאמר והיית חרם פמוהו כל שאתה מהנה וכו' וכיון דמבואר מזה דאסור חליפין הוא דאורייתא לכן מחמירנן בספיקא ומ"ש רבינו עשאם חליפין לעפום אסור וכן חליפי חליפין מפני שנעשה דמיו עפום עכ"ל.

המקור מזה בע"ז (נף נ"ד ע"ב) פליגי בה ר"י ורבנן חד אמר חליפין אמורים וחליפי חליפין מותרים וח"א אפילו חליפי חליפין נמי אסורים. וכתב הכ"מ וז"ל, ומכל מקום קשה דהא אמרינן התם מאי טעמא דמאן דאמר אסורין דאמר קרא והיית חרם וכו' ותלי הגמרא דין זה אליבא דמ"ד דסבירא ליה שני פתובים הבאים פאחד מלמדין אם פן לדין דקיימא לו דשני פתובים הבאים פאחד אין מלמדין לכן חליפי חליפין מותרים ומ"ט פוסק רבינו דאסור ויש ליישב לענ"ד על פי דברי התוספות בע"ז (נף נ"ד ע"ב) ד"ה משום ועיין במהר"ם דמפרש קושית התוספות דאין זה שני פתובים הבאים פאחד יעו"ש, א"כ הגם דפסקינן דשני פתובים הבאים פאחד אין מלמדין בכל זה יפה פסק רבינו דחליפי חליפין אסורים ועיין במ"ש הר"ן במסכת קידושין (נף כ"ג ע"א) וכן עיין ברמב"ם מה' נדרים פרק ה' הט"ז: הלכה ג גדעו ופסלו לשם כו"ם אפילו הבריה והרפיב בגופו של אילן וכו' וכן השתתות לאילן אף על פי שלא נאסר גופו כל השריגין והלולבין והפירות שיוצאין כל זמן שהוא נעבד הרי אלו אסורים בהנאה עד פאן לשונו, מה שפתב רבינו גדעו ופסלו לשם כו"ם, ר"ל לעבד הגידולים וכפירוש רש"י ז"ל, ומה שפתב רבינו בה"ד אילן שמעמידין תחתיו כו"ם פל זמן שהכו"ם עומד האילן אסור אף על פי דרבנן פוסק פרבנן דנטעו ולבסוף עבדו דמותר והקא הלא מיירי מסתמא דלא נטעו מתחלה לכה מדלא פתב הרמב"ם בפירוש שנטעו מתחלה לכה.

אולם באמת פבר פתבו התוספות בע"ז (נף מ"ז) ד"ה העמיד דכל זמן שלא פטלה איסורא דרבנן איכא שבשעה שהכו"ם נראית תחתיו נראה פאלו נטוע מתחלה לכה, ועיין בר"ן דכתב דמדברי רש"י נראה דאילן נמי פל שנטעו יתור פתלוש דמי ומה דאמרי רבנן דאילן שנטעו ולבסוף עבדו מותר מיירי שנטעו גרעין דלאו אילן הוא פשנטעו יעו"ש.

אולם אי אפשר לומר פן בדעת רבינו מדכתב בריש הפרק סתמא ואת האילנות הנטועים לשם פירות וכו' מותרין בהנאה וכו', אם פן משמע אפילו נטעו יחור הני מחנפר ואין נאסר ועל פרתה צריה לומר דסבירא ליה לרבינו פהר"ן והתוספות דלאו דוקא גרעין הוא דמותר, ולא דמי לבית דאמרין תלוש ולבסוף חברו הני פתלוש לענין ע"ז אבל באילן לא נאמר פן פינו דיש לו שרשים בקרקע הני פמחנפר וק"ל: הלכה ה מי שהיה ביתו סמוך לכו"ם ונפל אסור לבנותו פיצד יעשה פונס לתוף שלו ובונה ואותו הרנוח ממלאהו קוצים פדי שלא ירחיב בבית הכו"ם.

היה שלו ושל כו"ם דין מחצה על מחצה, מחצה שלו מותר בהנאה ושל כו"ם הכל אסור בהנאה, אבניו עציו ועפרו הכל אסור בהנאה עד פאן לשונו, דין זה הוא משנה מפרשת במסכת ע"ז (דף מ"ג ע"א) וכתב שם רש"י והר"ן דהמשנה מירי שהיה אחד מכותלי כו"ם והבית עצמו נעבד, ומהרמב"ם גם פן משמע הכי אבל עיון בטור דמשמע מדבריו דאפילו אין הבית עצמו נעבד מפל מקום אסור לבנות פנתל להבית מפני שמהנה לכו"ם.

והנה רבינו פתב פונס לתוף שלו ולא העתיק ד' אמות פדאיתא בש"ס, ונראה דרבינו לא גריס בהמשנה ד' אמות, ומ"ש רבינו דהמחצה של ישראל מותר בהנאה פליג בזה על רש"י ז"ל דמפרש דגם חלקו של ישראל אסור בהנאה וכו' מה דאמרין בהמשנה דאבניו ועציו מטמאין פשרץ קאי גם אחלקו של ישראל מטעם דאין ברירה, וכבר הקשה התוי"ט הלא טומאת כו"ם הוא רק מדרבנן ובדרבנן הלא קיימא לן דיש ברירה, ולכאורה אפשר לומר דמפת קושיא זו סבירא ליה להרמב"ם דחלקו של ישראל אינו מטמא מחמת דיש ברירה, אבל אי אפשר לומר דרבינו תלי דין זה המבואר במשנה פדין ברירה, דאם פן מדוע פסק לגבי אסור הנאה דחלקו של ישראל מותר הלא באיסורי הנאה פולי עלמא מודים דהוא מדאורייתא ובדאורייתא הלא קיימא לן דאין ברירה ועיין בבבאורי הגר"א.

ומה דמסיים רבינו וממלא קוצים וכו' בפאת מוכח מהש"ס דבעינו שיעשה גדר, ומצאתי ברש"ש דכתב דגירסא אחרת היתה לרבינו יעו"ש: הלכה ו פיצד מאבד וכו' שותק וזורה לרוח או שורף ומטיל לים המלח עכ"ל, המקור לזה הוא משנה במס' ע"ז (דף מ"ג) דגרסינן ר"י אומר שותק וזורה לרוח או מטיל לים אמרו לו אף הוא נעשה זבל ופליגי בזה וזה גורם וכמ"ש התוס' ד"ה אמרו.

ואמרין בגמרא אמר ר"י אמר שמואל הלכה כר"י דזה וזה גורם מותר, ולכן פסק הכא רבינו דשותק וזורה לרוח יען דפסק בה' ערלה דזה וזה גורם מותר, ועיין בכ"מ שהקשה טובא על רבינו.

ולי נראה להוסיף עוד קושיא אחת דבערלה פסק רבינו דמשליה הפרוטה לים הגדול בלי שום שתיקה והכא מצריה שתיקה ושרפה. והנה צ"ל דרבינו סבירא ליה פדעת התוס' דמפרשים דהמחלוקת דרבה ור"י הוא דוקא לגבי חמץ ובשאר נהרות אבל פים המלח לא בעי שתיקה פלל, ומה דאמר ר"י דבעי שתיקה היינו בשאר נהרות, לכן יפה פסק רבינו בערלה דלא בעינו שתיקה פינו דשם בעינו שישליה דוקא לים הגדול, וכי תימא פינו דרבינו סבירא ליה פפירוש התוס' אם פן למה פתב גבי עכו"ם או שורף ומטיל לים המלח פינו דאפילו לר"י לא בעי שתיקה פים המלח.

אף באמת לא קשה מידי דעיין בירושלמי דאמרין פאן בשל עץ וכאן בשל מתכות וקאי זה אליבא דר"י וא"כ סבירא ליה להירושלמילר"י דבעץ סגי בשרפה פיון דהאש מכלה אותה אבל מתכות דלא נכלה באש לגמרי צריף שתיקה אם פן אפשר לפרש בדברי רבינו פן שותק וזורה לרות ר"ל במתכות או שורף ר"ל בעץ דסגי בשרפה ומטיל לים המלח ר"ל בעינא, והטלה זו לים מועלת בין בשל עץ ובין בשל מתכות, ומתורץ בזה מה שהקשה הכ"מ למה החליף רבינו שתיקה בשרפה ולדידי אתי שפיר דעל שני דברים מיוחדים פתב שתיקה ושרפה, ועיין בהגר"א ובפ"מ בהל' פסות דכתבו שם ליישב גם פן דעת רבינו.

אולם לדבריהם אינו נזכר בהרמב"ם הדין דזה וזה גורם מותר מחמת דמפרשים דמה שכתב רבינו או שורף ומטיל לים המלח זה ענין אחד. ולפענ"ד נראה דמה שכתב רבינו ושורף ר"ל וזורה אח"כ לרוח כמ"ש, ובזה הלא הוא מגדל צמחים, ומדוע פסק רבינו דמותר, א"כ מוכת מזה דסבירא ליה לרבינו דזה וזה גורם מותר, עוד יש ליישב באופן אחר מה הקשה הכ"מ פיון דפסק כר"י א"כ למה כתב או שורף ולמה החליף שתיקה בשרפה היינו דמה שכתב רבינו או שורף דקאי על מתכות ועל של עץ אליבא מה שכתבו התוס' ד"ה נ"ק דהמתניתין דע"ז מייירי דוקא בשרפת פלי מתכות ואז מגדל צמחים, אבל בכלי אחר אין מגדל צמחים, א"כ יפה כתב הרמב"ם ושורף.

וכן ס"ל להרמב"ם כמ"ש התוס' דהמתחלקת של רבה ור"י הוא רק בחמץ ובשאר נהרות ויפה כתב רבינו שותק וזורה לרות ר"ל בלא שרפה א"כ אין מגדל צמחים או שורף ואח"כ זורה לרוח דבכה"ג מייירי ר"י דאל"כ הלא אין מגדל צמחים, ומ"ש אח"כ ומטיל ליה"מ זה הוא בעינא וכמ"ש לעיל, ועיין במג"א שהקשה על רבינו הלא קיי"ל פל הנשרפין אפרן מותר חוץ מעפ"ם יעו"ש ועיין בח"י סימן תמ"ה וק"ל: הלקה ט כו"ם של ישראל אינה בטלה לעולם וכו' וכן כו"ם של עפ"ם שבאתה ליד ישראל ואח"כ בטלה העפ"ם אין ביטולו מועיל פלום אלא אסורה בהנאה לעולם שטעונה גניזה עכ"ל.

המקור מזה בגמ' ע"ז (דף ס"ד) אמרינו שם בבבביתא ישראל שמצא כו"ם בשוק עד שלא באתה לידו אומר לעפ"ם ומבטלה לידו אינו אומר לעכ"ם ומבטלה וכן אמרינו שם (דף מ"ב ע"א) דילמא מגבה לה והדר מבטלה והוי כו"ם ביד ישראל וכל כו"ם ביד ישראל אינה בטלה לעולם וכן מוכת בגמרא (דף מ"ג) דאמרינו שם אריב"ל פ"א הייתי מהלף אחר ר"א הקפך בדרף ומצא שם טבעת ועליו צורת דרקון ומצא גוי קטן ולא אמר לו פלום מצא גוי גדול וכו' סטרו ובטלו ע"כ, וכתב הר"ן שם ולא רצה להגביה עד שיבטלנה העפ"ם משום דאי הוה מגביה לה מקמי הכי הוי כו"ם דישאל שאינה בטלה לעולם והכי אמרינו לעיל (דמ"ב) יעו"ש, ולכאורה קשה על הר"ן למה לא הביא ראיה מברייטא (דף מ"ד ע"ב) דמפורש שם בהדיא דין זה, אף י"ל דמהברייטא אין ראיה דאפשר דלאו הלקתא היא לכן מביא מסוגית הגמרא דאמרינו שם פנ"ל דילמא מגבה והדר מבטל וכו' אם פן מוכת מסתמא דגמרא דהלקה פהברייטא הנ"ל.

ומ"ש רבינו אבל מי שאינו עובד כו"ם אינו מבטל וכו' עיין בכ"מ דהביא המקור לזה יען דזה בכלל אינו יודע בטיב עפ"ם דמבואר בש"ס דאינו יכול לבטל. וקשה לי לכאורה למה לו לסבירא זו.

הלא היא סוגיא מפורשת במסכת ע"ז (דף ס"ד ע"ב) דאמרין נשם אמר להו ר"י מסתברא דפליח מבטל דלא פליח לא מבטל, ובאמת פוננת רבינו דאפילו מי שיודע בטיבי עפ"ם אף פנין דאינו עובד לא יוכל לבטל פגון גר תושב, ומהמקור שציין הכ"מ אינו מופת קלל פנה אכן מהמקור הנ"ל מופת בפירוש דין זה.

לכן נלענ"ד לפרש דהכ"מ יפרש דרבינו סובר דגם ישמעאלים אינם יכולים לבטל ומהגמ' הנ"ל דאמרין דלא פליח לא מבטל נוכח לרבות רק גר תושב ודווקא הוא אינו מבטל מדנתחייב בעצמו בז' מצות לכן דומה בדין זה לישראל דאינו יכול לבטל משא"כ ישמעאלים דלא נתחייבו בעצמם ** (ואפילו אם נאמר דגם ישמעאלים נכנסו בכלל ב"נ [והובא מזה בשאגת אריה סימן מ"ט] בכ"ז אינם דומים לג"ת יען דג"ת נתחייב מעצמו בז' מצות והוא שומרם ומקימם משא"כ ישמעאל דלא נתחייב בעצמו בז' מצות ואינו שומרם ומקימם קלל).

המגיה.)** כלל בשבע מצות הגם דאינו עובד בכ"ז הוא דומה לעכו"ם דמבטל יען שאינו דומה קלל בדיניו לישראל לכן רמז על זה הכ"מ וכתב הרמב"ם מהסוגיא (דף מ"ו ע"א) שאינו יודע אינו מבטל ור"ל דגם ישמעאלים נכללים בזה דלא עדיף מעכו"ם קטן, ובאמת פן דעת הב"י על הטור יעו"ש וכן נראה דעת רבינו בזה במ"ש בהמ"א פי"א ה"ז ונ"ל ג"ת והוא שקיבל עליו ז' מצות יינו אסור בשתייה ומותר בהנאה, ועוד כתב הרמב"ם ונ"ל וכן כל העכו"ם שאינו עובד כו"ם פגון אלו הישמעאלים יינם אסור בשתייה ומותר בהנאה עכ"ל, והמקור לזה הוא מגמ' ע"ז (דף ס"ד ע"ב) דאמרו שם בבב"יתא איזהו ג"ת כל שקיבל עליו בפני ג' חברים שלא לעבוד ע"ז דר"מ וחקמים אומרים כל שקיבל עליו ז' מצות וכו' ואמרין שם בבב"יתא דיינם פשמנם היינו דמותר בהנאה ולמד הרמב"ם שם מג"ח לכל עכו"ם שאינו עובד ע"ז ואעפ"י שהישמעאלים לא קיבלו עליהם שלא לעבוד ע"ז וכן לא קיבלו עליהם ז"מ של ב"נ ובבב"יתא קתני כל שקיבל עליו ז' מצות אף באמת פבר כתב הרשב"א דזה הוא דנקא להחיותם וכדאמרין שם דר"י שדר קורבנא לאביזרינא ביום אידם אמר ידענא בהו דלא פלחי לע"ז והתנא איזהו ג"ת כל שקיבל בפני ג' וכו' אמר לו פי תנא הדיא להחיותו א"כ מופת גם מזה דישמעאלים שונים בכל דינם לג"ת וכן הקא בעכו"ם אינו יכול לבטל כו"ם כג"ת וק"ל: הלקה י פיצד מבטלה קוטע ראש חוטמה וכו' או שמכרה לצורף ישראל הרי זה בטלה אבל אם משכנה או מכרה לעכו"ם או לישראל שאינו צורף וכו' הרי זה אינה בטלה וכו' עכ"ל.

המקור מזה בע"ז (דף נ"ג ע"א) איתא שם במשנה מכרה או משכנה רבי אומר ביטל וחקמים אומרים לא ביטל ואמרין שם בגמ' זעירא אמר ר"י וריב"א אמר רב חד אמר מחלוקת בצורף עכו"ם אבל בצורף ישראל ד"ה ביטל וחד אמר בצורף ישראל מחלוקת, ורצה לומר אף בצורף ישראל מחלוקת, ופסק הרא"ש לחומרא דאף בצורף ישראל מחלוקת ומדברי הר"ן נמי נראה פן דפסק לחומרא.

אבל רבינו פסק פמאן דאמר דבצורף עכו"ם מחלוקת וסבירא ליה לרבינו דלא בטיל והלכה כחקמים אבל בצורף ישראל פולי עלמא סבירא להו דבטיל ע"ש בפסוק משנה ובר"ן, ונראה דמה שכתב רבינו או שמכרה לצורף ישראל הרי זה בטלה ה"ה משכנה נמי הדין פן דבטלה, וכן נראה מדבריו שכתב בסיפא אבל אם משכנה או מכרה לעכו"ם

או ישראל שאינו צורף אינה בטלה א"כ נראה דברי שא דכתב בצורף ישראל לאו דוקא
מכרה והוא הדין משפנה ** (דאם נימא דמה דנקט ברישא מכרה הוא דוקא אבל משפנה
לא בטיל, א"כ למה נקט בסיפא משפנה הלא ידעינן מק"ו מה התם שמשפנה לצורף אינו
בטל א"כ לשאינו צורף ודאי לא בטיל היכא דמשפנה.

המגיה. **) ובאמת פן מוכח מגמרא דהלא המחלוקת בגמרא קאי על המשנה ובמשנה
הלא מבואר מכרה או משפנה, אחר פה מצאתי פן בט"ז סימן קמ"ו סק"ט, וכן פתב
הש"ף, ומה שכתב דהרמב"ם סבירא ליה דמשפנה מותר מיירי דוקא דהרהינה אצלו
ואמר לו אם לא פאתי ליקח לזמן פלוני הרי הוא שלך, דאם לא פן הא אמרינן בברייתא
(דף נ"ד ע"ב) לנה עליה אינה בטלה ועיין תוספות ד"ה דאי יעו"ש.

וכן נראה מאי דכתב רבינו אבל אם משפנה או מכרה לגוי או לישראל שאינו צורף אינה
בטלה, נראה מה שכתב או שמכרה לגוי, רצה לומר אפילו צורף עכו"ם. וכן מוכח בהדיא
בגמרא שם דאמרינן מחלוקת בצורף עכו"ם וכתב רש"י שם שמכרה עכו"ם לצורף
חבירו א"כ בהדיא חזינו דהמחלוקת רבי ונחכמים בצורף עכו"ם וסבירא להו לרבנן דלא
בטיל ובזה פסק רבינו פתקמים א"כ אפילו הנה העכו"ם צורף מפל מקום לא בטיל, ומה
דכתב רבינו או ישראל שאינו צורף בזה פסק אליבא דכולי עלמא דבין לרבי ובין
לנחכמים אינה בטלה ועיין בר"ן שכתב דנראה מרבנינו דצורף דוקא אמרו בגמרא וכן פתב
הראב"ד והרמב"ן דלא פרש"י דכתב דצורף לאו דוקא ועיין בלח"מ שכתב דגם רש"י
ז"ל סבירא ליה פדעת רבינו.

ובאמת פן משמע מדברי רש"י ז"ל שכתב בד"ה לנה אפילו מצורף ישראל ואם נאמר
דחד דינא להו וצורף ואינו צורף שונים בישראל הנה לרש"י ז"ל לפרש סתם אפילו
מישראל ולמה הוסיף צורף ומוכח מזה דרש"י סבירא לו פדעת רבינו דדוקא לצורף
ישראל בטיל ולא כן בשאינו צורף.

ובזה שהוסיף רש"י למימר דאשמעינן אפילו מצורף ישראל סרה קושית התוספות בע"ז
נדף נ"ג ע"ב) ד"ה דאי שהקשו דמסוגית הגמרא מוכח דלא אתי פרבנן מדהקשה הש"ס
הא אם זבנה בטלה ולרבנן הלא אפילו זבנה ג"כ לא בטלה, ולפי מה שכתב רש"י פנ"ל
אתי אפילו פרבנן וכאותו מאן דאמר דהמחלוקת של רבי ונחכמים הוא בצורף עכו"ם
דוקא מה שאין פן בצורף ישראל כולי עלמא מודים דמותר לכן מדייק הש"ס היטב הא
אם זבנה מותר, ובאמת לא אבין מאין הוכיחו התוספות מהש"ס דלא אתי פרבנן הלא
איכא מאן דאמר דסבירא ליה דכל מחלוקתם בעכו"ם דוקא אבל בצורף ישראל כולי
עלמא סבירא להו דמותר א"כ אתי אפילו פרבנן, ואין לומר דהברייתא מיירי באינו
צורף כלל וסבירא ליה דצורף דוקא בעינן א"כ לפי זה אפילו פרבי נמי לא אתי דלרבי
נמי אינו בטיל באינו צורף וכמ"ש הר"ן ועוד הלא התוספות כתבו בד"ה אבל דל"ד
צורף וע"כ צריך לומר דמזה הנה מוכח דהתוספות לא סבירא ליה פהרמב"ם דפסק
פמאן דאמר דצורף עכו"ם מחלוקת אבל בצורף ישראל ד"ה בטיל ולכאורה קשה לפי
מה שכתבתי דהברייתא דלנה עליה מיירי בצורף ישראל א"כ תקשי ממתינתין דמבואר
להדיא דמשפנו מותר בצורף ישראל להמאן דאמר דהמחלוקת של רבי ונחכמים הוא
דוקא בצורף עכו"ם, ונראה לתרץ דמה דאמרינן בברייתא לנה על מנת למשפנו הפשט

דבאמת לא משפנו ורק ההלואה הייתה על תנאי פנה דיתן לו משפון אבל בסוף לא נתקנים התנאי ולא משפנו וכדאיתא פנה במס' גיטין (דף מ"ג ע"א) אולם המתניתין מייירי באמת דמשפנו לכן פסקינן דמותר, וק"ל: פ"ק ט הלכה א ג' ימים לפני חגם של עפוי"ם אסור ליקח מהם ולמפור להם דבר המתקנים עכ"ל, ועיין ב"ר"ן דכתב דמדסתם רבינו את דבריו ואוסר לשאת ולתת עמהם בקל גוונא ש"מ דאין חילוק בין דבר הראוי לתקונת או לא וכן דעת הרי"ף ורש"י והגאונים.

ורק בזה מחולק רש"י ז"ל עם רבינו דרש"י סובר דליקח מהם דבר המתקנים שרי ולהרמב"ם אסור ועיין בלח"מ דכתב דרבינו פסק כר"י דביום אידם אסור הגם דר"ל חולק ע"ז ותניא פנותי' בכ"ז פסק כר"י מההיא דהחולץ יעו"ש, ולא זכיתי להבין דבריו שהם פנגד הש"ס דהלא (בדף ו' ע"ב) מוכח להדיא דביום אידם כ"ע מודים דאסור בהמתלונקת של ר"י ור"ל הוא רק בלפני אידיהן.

ובתוספתא מבואר פדעת רבינו דגרסינן שם אע"פ שאסרו ג' ימים מקודם לשאת ולתת עמהם בכ"ז אם נשא ונתן מותר ע"כ, א"כ מבואר מזה דדוקא בלפני ג' ימים מותר בדיעבד אולם ביום אידם עצמו אפילו בדיעבד אסור וכמו שפסק רבינו כר"י דאסור: הלכה ה יום שמתכנסין בו עפוי"ם להעמיד להם מלך וכו' הרי הוא כשאר חגיגה עכ"ל, ור"ל דאסור ג' ימים מקודם אבל עפוי"ם וכו' ביום שנולד בו יום תגלחת זקנו או בלוריתו יום שעלה בו מן הימים ושיצא מבית האסורים יום שעשה בו משטה לבנו וכו', אינו אסור אלא יום שהוא ואותו האיש בלבד וכו' דין זה הוא מפורש במשנה ואלו אידיהן וכו' ונחשיב המשנה יום קלנדא וסנטריא יום הלידה יום המיתה דר"מ וחכ"א פל מיתה שיש בה שרפה יש בהעכו"ם ושאיין בה שרפה אין בה עפוי"ם ע"כ ולרבינו הפשט בהמשנה פו.

ואלו אידיהן של. עפוי"ם קלנדא וסנטריא וקרטיסים יום גינוסאי של מלכים ובכאן נשלמו אידיהם של כלל עובדי פוכבים והשתא מתחיל למנות יום חג פרטי היינו יום הלידה וכו' לכן יפה פסק רבינו דיום הלידה אינו אסור אלא אותו היום בלבד, ולכאורה קשה על רבינו מדגרסינן בהמשנה אבל יום תגלחת משמע הא יום הלידה יום המיתה קאי אלמעלה אאלו אידיהן שחשיב לעיל אשר בהם אסור לשאת ולתת ג' ימים מקודם, וצ"ל דרבינו לא גרים תיבת אבל בהמשנה וכן גם הרי"ף לא גרים אבל.

וכן מוכח פנה בירושלמי דאיתא שם יום הלידה יום המיתה ע"כ לצפור מפאן ואילך ליחיד א"כ מוכח דמפרש דמיום הלידה מתחיל חגי יחידים וזה קאי אלמטה ר"ל דיום הלידה יום המיתה קאי אלמטה עם תגלחת זקנו שבהן אסור רק אותו היום בלבד.

ועיין מה שכתב בזה הכ"מ והלח"מ והגר"א יעו"ש, ומה שכתב רבינו אבל אותם ששמחים וכו' ואין מודים מותר משמע דאפילו עושים קלנדא אף פיון דאין מודים מותר לשאת ולתת עמהם ודלא כשיטת רש"י ז"ל ועיין בתוספתא דמביא ה"ר"ן דמבואר שם פדעת רבינו: הלכה ו בדין דתרנגול לכן פוסק רבינו כר"י דבין התרנגולים מותר ואע"ג דפשטא דמתניתין משמע דר"י לפלוגי אתא וא"כ ה"ל למיפסק כת"ק דס"ל דאפילו בין התרנגולים אסור מ"מ פסק פמותו מהטעמים שכתב הכ"מ וטעם השני שכתב הכ"מ דאימתי דר"י לפרש בא ולא לחלוק את"ק נסתר זה לדעת התוס' ברחוקין (דף פ"ת ע"א)

וכן בעירובין (דף ז' ע"ב) וכ"כ הרא"ש בפכ"ה דתולין וכן פתב שם הר"ן דהפלה הנה לא נאמר רק במשנה אולם בברייתא אימתי דר"י פא לחלוק ומדייקים זה מתיבת "משנתנו" וכדאיתא לשון זה בעירובין אימתי דר"י "במשנתנו" פא לפרש וכפי הנראה מדעת רבינו מוכח דלא גריס פלל תיבת במשנתנו וגם הרי"ף לא גריס במשנתנו ולפי"ז ס"ל לרבינו דבין במשנה ובין בברייתא אימתי דר"י פא לפרש ולא לחלוק ועיין בכ"ד הלכה ת' מה' שחיטה ועיין שם בכ"מ ובהג"מ ועיין במלחמות בפכ"ה, ועיין בלח"מ שהקשה מדוע השמיט רבינו האיבועיא דרב אשי דאיתא בש"ס בעי ר"א אם אמר תרנגול לבן למי ויהבי לו שחור ושקיל וכו' מהו.

ונראה לי לפענ"ד דדין זה רמז רבינו בתיבת לעולם שכתב אסור למכור לעפוי"ם שבאותו המקום לעולם ור"ל לעולם אסור בין בלוקח רק לבן ובין בלוקח גם שחורים רק בין דהזכיר בתחילה לבן אסור למכור לו לבן והקושיא השניה של הלח"מ מדוע לא הביא רבינו הדין היכא דאמר תרנגול למי ולא פירש לבן דמותר למכור לו אפילו לבן נ"ל דזה מרמז דדין השני שהביא רבינו שכתב וז"ל ודברים שאין מיוחדין מוכרים אותם סתם ע"כ, ור"ל דברים שאינם מיוחדים היינו דהעפוי"ם לא הזכיר דברים המיוחדים פגון דאמר תרנגול סתם מותר למכור לו אפילו לבן, ולא כמו שמשמע לכאורה הפירוש ודברים שאינם מיוחדים היינו דהקניה הנה בדבר שאינו מיוחד וכמו שפירש באמת הלח"מ ומחמת זה הקשה על רבינו פנ"ל, אולם לדידי הפירוש דבאמירתו לא הזכיר דברים המיוחדים ובהמכירה לא איכפת לן אם נמכר גם דברים המיוחדים ואף פגון דלא פירש לבן מותר למכור לו אפילו לבן כדאיתא בגמ' וק"ל: הלכה ט עיר שיש בה כו"ם מותר להלך חוצה לה ואסור להפגס בתוכה הנה חוצה לה כו"ם מותר להלך בתוכה עכ"ל.

המקור מזה כמ"ש הכ"מ בע"ז (דף י"א ע"ב) משנה. ועיין ברא"ש סימן ט' וכן בסימן י"א דכתב דהמשנה מירי ביריד של עפוי"ם דוקא ועיין בתוס' ד"ה "עטלוזא" דג"כ פירשו פזה אבל רבינו מפרש דהמשנה מירי ביום אידם פפירוש רש"י ז"ל ורק הנ"מ דרש"י מפרש דהרישא מירי בלשאת ולתת עמהם וראיה מסיפא דקאמר מהו לילך לשם ואם נפרש פרינו דהרישא מירי לילך בה א"כ מאי קאמר בסיפא מהו לילך וכו' אבל רבינו מפרש דהסיפא מירי לעבור דרוף שם והרישא מירי לילך בה והראב"ד פליג על רבינו מהתוספתא יעו"ש.

ונ"ל דרבינו מדייק לפרש הרישא פנ"ל מהברייתא דאמרו שם דף י"ב ע"ב) ת"ר עיר שיש בה כו"ם אסור לכנס לתוכה ולא מתוכה לעיר אחרת דר"מ וחכ"א כ"ז שהדרו מיוחדת לאותו מקום אסור אין הדרו מיוחדת לאותו מקום מותר ע"כ, א"כ מוכח מזה דאפילו לכנס לתוכה ג"כ אסור ומה דאמרו בברייתא ולא מתוכה לעיר אחרת ר"ל לעבור דרוף שם אסור וזה לר"מ אבל חכמים ס"ל דלעבור דרוף שם אסור דוקא בזמן שהדרו מיוחדת לא"מ וכנ"ל אבל לכנס לתוכה אסור בכל גוונא אפילו לחכמים, וכן הפשט בהמשנה אליבא דחכמים ורבינו פסק פחכמים ועיין בלח"מ דכתב ג"כ לפרש בהרמב"ם דמפרש הסיפא דמתניתין דמירי לעבור דרוף שם מחמת דברי שא אמרו דאסור לילך לתוכה וכנ"ל, אבל באמת לא יספיק זה ליישב דברי רבינו דמי דחקו לרבינו

לפרש הריש כנ"ל ומפני זה הוכרח לפרש הסיפא כנ"ל, אבל לפמ"ש אתי שפיר ויהיה הפירוש לרבינו מה שאמרו בהמשנה בזמן שהדבר מיוחדת ר"ל אם רוצה לילה למקום אחר דבר העיר שיש בה כו"ם תליא בזה אם הדבר מיוחדת ר"ל שאין לו דבר אחרת זולת דבר העיר שיש בה כו"ם אסור דנהנה מהכו"ם ואם אין הדבר מיוחדת ר"ל דכול להלף לאותו מקום שרוצה דבר אחרת מותר פיון דלא נהנה מהכו"ם, ולפי שיטת הרמב"ם אף שיש באותה עיר דבר לילה לעיר אחרת מ"מ אסור לילה להעיר שיש בה כו"ם פיון שנהנה מכו"ם רק באם אינו מוכרח לילה דבר אותה העיר שיש בה כו"ם היינו שיש דבר אחרת אז מותר, וע"ז השיג הראב"ד וכתב דמשמע מהש"ס פיון דיש בה דבר באותה עיר שיש בה הכו"ם לילה לעיר אחרת מותר פיון דעיקר הטעם משום חשד שלא יחשדוהו שהולך לעבוד עפ"ם אבל היכא שיש בה דבר לילה לעיר אחרת א"כ אין חשדא.

ולא כמו שהבין הכ"מ בהשגות הראב"ד יעו"ש ועיין בש"ף סימן קמ"ט סק"ב ובלח"מ ובמק"ח יעו"ש ולפי מה שפיתתי דרבינו מדייק לפרש פן בהמשנה מהברייתא א"כ באמת קשה על רש"י ז"ל מהברייתא דמוכח בפירוש פדעת הרמב"ם, אולם נוכל לומר דמתלוקת רש"י עם רבינו היא בזה דרבינו מפרש דמה שאמרו בברייתא אסור לכנס לתוכה זה אתי אליבא דכולי עלמא אפילו לחכמים ואף במה דס"ל לר"מ ולא מתוכה לעיר אחרת פליגי ע"ז חכמים וס"ל בזמן שהדבר מיוחדת לא"מ וכנ"ל אבל רש"י ז"ל ס"ל דחכמים פליגי הן על לכנס לתוכה והן על מתוכה לעיר אחרת וגם בזה ס"ל לחכמים בזמן שהדבר וכו' לכן פירש רש"י ז"ל דמייירי לשאת ולתת יעו"ש וק"ל: הלכה יא אסור לבנות עם העפ"ם כיפה ואם בנה שפירו מותר ע"כ, ואע"ג דבה' מלנה ולנה גבי מרבין בשכר פוסק רבינו דמותר מטעם דשכירות אינה משתלמת אלא לבסוף הקא פוסק רבינו דמותר מהטעם דישנה לשכירות מתחילה ועד סוף ועיין בתוס' במס' ב"מ וע"ז די"ט ותמצא ישוב על קושיא זו.

ועיין בט"ז שכתב דמדברי רבינו מוכח דדוקא אם מסייע עם העפ"ם אז מותר אבל היכא דעושה לבדו בלי שום סיוע העפ"ם אז שפירו אסור ועוד משמע דהיכא שעושה עם סיוע העפ"ם אפילו שפיר של עפ"ם עצמה ג"כ מותר וכן פתב רבינו בהד"א בפ"ז ה"ה יעו"ש: הלכה יב עיר שיש בה כו"ם והיו בה חנויות מעוטרות ושאינ מעוטרות המעוטרות אסור ליהנות בהן בכל מה שבתוכן מפני שחזקתן שפגלל כו"ם נתעטרו ושאינ מעוטרות מותרות בהנאה עכ"ל, המקור מזה בע"ז (דף י"ב) ונראה דרבינו מפרש בפירוש התוס' דהמשנה מייירי ביריד שעשו להניח בו מקס ושלא ביום אידם מייירי דאי ביום אידם הלא פוסק רבינו לעיל דאסור ליקח מהם וכן למפור, לכן לפ"ז יפה פוסק הקא שאין מעוטרות מותרות דלא מהני לעפ"ם פיון דאינו נותן מקס ומשום מו"מ ליכא פיון דמייירי ביריד דעלמא בלא יום אידם א"כ לפ"ז משמע מדברי רבינו היכא דיניחו לו המקס מותר וכן משמע מהי"ד שכתב אבל הלוקח מן התגר אסור מפני שהוא נותן מקס ונמצא מהני לעפ"ם וכו' ולא פתב אף אם ניחו לו המקס אסור פדכתב הטור בסימן קמ"ט אלא ודאי משמע דמותר, הגם דאמרינו (דף י"ג ע"א) מה יעשה ניח נמצא נהנה והפוננה דבזה שניחו לו המקס נמצא נהנה ואסור, אף י"ל דרבינו סבירא ליה בפירוש הראשון של הר"ן דהפירוש בגמ' נמצא נהנה היינו דנהנה מן הריח, וכן פירש רש"י

ו"ל נהנה מן הריח ומה שמניחין לו את המכס לא מיקרי נהנה מעכו"ם כיון שהמעוות שילו וק"ל: הלקה טו עכו"ם שעשה משתה לבנו וכו'.

ואפילו לאכול ולשתות הישראל משלו שם אסור הואיל ובמסבת עכו"ם אכלו עכ"ל, ועיין בלח"מ שכתב בשם הב"י דמדכתב רבינו ובמסבת עכו"ם א"כ משמע דאם אכלו במסבה בפ"ע מותר יעו"ש, אבל באמת הב"י בעצמו לא סבירא ליה פן דכתב הב"י על הטור דאין להקל כיון דבבית משתה הכותי הם אוכלים א"כ מקרי זה מסבת הכותים לכן לא העתיק המחבר בשו"ע (סי' קנ"ב סעיף א') מסבת הכותים מחמת דס"ל דבכל גוונא אסור, ומ"ש רבינו דלאחר יב"ח מותר ולא חילק בין אדם שאינו חשוב לאדם חשוב וכדאמרינן בש"ס שאני ריב"ח דאדם חשוב הוא לכן אפילו לאחר יב"ח אסור, וכן גם הרי"ף השמיט הגמ' ה"ל נכתב הב"י על הטור דטעמם משום דסבירא להו דר"י מדת חסידות עשה פן והפ"ח כתב על הרא"ש דבאמת לשון הגמ' לא משמע פן דאם פן הנה להש"ס לומר דמדת חסידות עשה פן וסייג הפ"ח ו"ל, ונראה לומר דלא הנה פתוב זאת בגרסתם, ועיין ברא"ש שלא העתיק זאת כמו הרמב"ם רק בפסקי הרא"ש פתוב דאדם חשוב אפילו אחר י"ב חודש אסור וכן העתיק הטור גם פן דאסור, ובאמת יש לומר דלכן לא העתיקו הרי"ף והרמב"ם הגמרא ה"ל מחמת דשם הנה המעשה פן דשמע דאודי לכן לדינא לא העתיקו פן להחמיר באדם חשוב אבל דעת הטור והב"י דאפילו בעלמא נמי הדין פן מדאקשי הש"ס מדר"י ולא מתרץ דשאני התם דשם הנה המעשה דשמע מהעכו"ם דאודי אלא ודאי סבירא ליה להש"ס דל"ד התם אסור אלא ה"ה בסתם בכל מקום נמי אסור.

וק"ל: הלקה טז בת ישראל לא תניק את בנה של עכו"ם מפני שמגדלת פן לעכו"ם עכ"ל, ור"ל אפילו בשכר נמי אסור כמבואר בש"ס, עוד כתב רבינו והנכרית מגדלת את בת ישראל ומניקה את בנה ברשותה כדי שלא תהרגנו ע"כ, ור"ל ברשות הישראל.

ונראה דרבינו פסק פתקמים דאי כר"מ א"כ אפילו אחרים עע"ג נמי אסור ולחכמים המתירים נמי הוא דוקא בעע"ג, ו"ל הרבנייתא (כ"ו ע"א) ופתקמים אומרים עכו"ם מגדלת את בת ישראל בזמן שאחרות עע"ג וכן גם לענין הנקה ג"כ אמרו ופתקמים אומרים מניקה את בנה של בת ישראל בזמן שאחרות עע"ג, אבל לא בינו לבינה ע"כ, ומתניתין דקתני מגדלת באחרות עע"ג מייירי לחכמים ואפילו עע"ג לא שרי אלא בבית ישראל וכן העתיק הרי"ף הרבנייתא ה"ל נכתב הרא"ש דבין במגדלת ובין להנקה בעינן דוקא עומדים על גבה ודוקא בבית ישראל, אבל בבית העכו"ם אפילו עומדים על גבה נמי אסור וכ"כ התוס' דכמו במגדלת דמייירי בבית ישראל דע"כ מגדלת ברשות ישראל היא ואפילו הכי בעינן עומדים על גבה ה"ה להנקה אפילו בבית ישראל בעינן נמי להיות עומדים על גבה, ואף בזה הם מחולקים התוס' עם הרא"ם היינו דמהתוס', משמע דאפילו ברשות העכו"ם נמי מותר בעומדים על גבה והרא"י דכתבו התוס' הלשון ואפילו בבית ישראל, ועוד כתבו התוס' בפירוש שם פנ"ל.

וכמו שהביא הט"ז לשון התוס' יעו"ש. א"כ ע"כצ"ל דמה שכתב רבינו והנכרית מגדלת ומניקה וכו' בעומדים על גבה מייירי וכן כתב הטור בסמ"ק קנ"ד ורבינו מדסייג בלשונו נכתב ברשותה ור"ל ברשות הישראל ופסק פתקמים כמ"ש א"כ ס"ל בפירוש הרבנייתא

פְּהָרָא"ש דְּבַעֲיָנו תְּרַתֵּי דְנוֹקָא בְּבֵית יִשְׂרָאֵל וְעוֹמְדִים עַל גְּבֵה, אֲבָל בְּבֵית הָעֶפְוִ"ם אֲפִילוּ עוֹמְדִים עַל גְּבֵה נְמִי אֲסוּר, וְתַמְיָה לִי עַל מָרְן הַבִּי שְׁלֵא הִבִּיא דַעַת הָרַמְבַּ"ם דְּסִבְרָא לִיָּה נ"כ פְּהָרָא"ש וְהַמְחַבֵּר בְּשׁו"ע נְמִי פִסְק פְּהָרָא"ש דְּבַעֲיָנו תְּרַתֵּי רַק פְּתַב דַּה"ה יוֹצֵא וְנִכְנַס נְמִי שְׂרִי דְעַת הַתּוֹס' וְהָרָא"ש, וְאַפְשָׁר לומר דְּרַבֵּינוּ נְמִי ס"ל דְּיוֹצֵא וְנִכְנַס נְמִי שְׂרִי דְזֶה הַפְּלֵל בְּכָל מְקוֹם דְּיוֹצֵא וְנִכְנַס שְׁוָה לְעוֹמְדִים ע"ג פְּדָאֲמָרִינוּ בְּחֻלְיִן (דף ג') יַעו"ש, וּמָה שְׁפַתְבְּתֵי דְעַת רַבֵּינוּ מָה שְׁפַתְבּ וּמְנִיקָה אֶת בְּנֵה בְּרִשׁוּתָהּ וְכַנ"ל סִבְרָא לִיָּה דְנוֹקָא בְּעוֹמְדִים ע"ג דַּא"ל אֲפִילוּ אֵין עַע"ג בְּבֵית יִשְׂרָאֵל נְמִי שְׂרִי דְהֵלֵא הוּ לְדַבְרֵי הַתּוֹס' וְהוּ לְהָרָא"ש ס"ל דְגַם בְּבֵית יִשְׂרָאֵל בְּעֵינָן לְהִיּוֹת עַע"ג אֲלָא ע"כ בְּעוֹמְדֵי עַל גְּבֵה קְאָמַר א"כ מְנַפְת דַּס"ל בְּפִירוּשׁ הַגַּמ' פְּהָרָא"ש, וּמָה שְׁלֵא הַזְכִּיר עַע"ג זֶה מוּבָן מֵעֲצוּמוֹ פִּינוֹן דְּפִסְק פְּחֻמְמִים וְחֻמְמִים בְּהִדְיָא סִבְרָא לְהוּ דְּבַעֲיָנו עַע"ג וּמֵאֵי דְנִקְט בְּרִשׁוּתָהּ לְשׁוֹן הַמְשָׁנָה נִקְיֵט, אַף אֵין לְהוֹכִיחַ מְלִשׁוֹן רַבֵּינוּ דְכַתַּב וּמְנִיקָה אֶת בְּנֵה בְּרִשׁוּתָהּ דַּס"ל דְּנוֹקָא בְּבֵית יִשְׂרָאֵל מְהַנִּי עַע"ג דְּהֵלֵא לְהַתּוֹס' פְּתַבְתֵּי דַס"ל דְּמַהֲנֵי עַע"ג בְּבֵית הָעֶפְוִ"ם א"כ ע"כ צ"ל דְּמֵאֵי דְקָאֲמָרָה הַמְשָׁנָה בְּרִשׁוּתָהּ ע"כ צ"ל אֲפִילוּ בְּרִשׁוּתָהּ הֵינְנוּ בְּבֵית יִשְׂרָאֵל נְמִי בְּעֵינָן לְהִיּוֹת עַע"ג א"כ אֵין לְדַיִיק מְדַבְרֵי רַבֵּינוּ דַּס"ל פְּהָרָא"ש דְּיֵשׁ לומר דַּס"ל פְּהַתּוֹס', עוֹד יֵשׁ לומר דְּמִשׁוּם הָכִי לֹא פְתַב הָרַמְבַּ"ם דְּבַעֲיָנו עַע"ג מִשׁוּם דְּקָאֲמַר רַבֵּינוּ בְּרִשׁוּתָהּ ר"ל בְּרִשׁוּת יִשְׂרָאֵל וּמִסְתַּמָּא בְּרִשׁוּתָהּ אַחֲרוֹת עַע"ג א"כ יוֹצֵא וְנִכְנַס כְּעוֹמְדֵי עַע"ג דְּמִי וְסִבְרָא לִיָּה לְרַבֵּינוּ דְּמָה דְּאִיתָא בְּבַרְיֵיתָא אַחֲרוֹת עַע"ג הֵינְנוּ הַפִּירוּשׁ עַל זֶה דְקָאֲמָרָה הַמְשָׁנָה בְּרִשׁוּתָהּ א"כ מִשׁוּ"ה לֹא פְתַב רַבֵּינוּ בְּפִירוּשׁ עַע"ג כְּמוֹ בַּגַּמ', אַחַר זֶה מְצָאֵתִי בְּתוֹי"ט דְּכַתַּב לְהִדְיָא דְרַבֵּינוּ סִבְרָא לִיָּה דְצָרִיף עַע"ג כַּמ"ש.

וְדַע מְדַכְתַּב רַבֵּינוּ עֶפְוִ"ם מְיַלְדַת אֶת בֵּת יִשְׂרָאֵל וּמְנִיקָה אֶת בְּנֵה בְּרִשׁוּתָהּ וְכו' וְכַתַּב בְּרִשׁוּתָהּ אֲצֵל הַנְּקָה וְאַצֵּל מְיַלְדַת לֹא פְתַב בְּרִשׁוּתָהּ מִחֻמְתַּי שְׁהַעֲתִיק כְּלִשׁוֹן הַמְשָׁנָה וְכַדְכַתְבוּ הַתּוֹס' עַל הַמְשָׁנָה דְּיוֹלְדַת מִסְתַּמָּא בְּרִשׁוּתָהּ דְּיִדָּה יוֹלְדַת וְלָכֵן לֹא צָרִיף הַתַּנָּא לְמִתְנֵי בְּרִשׁוּתָהּ גְּבִי מְיַלְדַת, אֲבָל בְּסִפָּא לְעַנְנֵי מְנִיקַת הַזְּצָרָף הַתַּנָּא לְכַתּוּב בְּרִשׁוּתָהּ.

וּבְאֲמַת לֹא אָבִין מַדּוּעַ לֹא פִסְקוּ הַטּוֹר וְהָרָא"ש פְּהַתּוֹס' הֵינְנוּ בַעַע"ג מְוֹתֵר אֲפִילוּ בְּבֵית הָעֶפְוִ"ם. אַף י"ל דְּהָרָא"ש דְּיִיק מְמַתְנֵיתִין הֵינְנוּ בְּרִישָׁא אֲמַר הַתַּנָּא עֶפְוִ"ם מְיַלְדַת בֵּת יִשְׂרָאֵל וְצ"ל בְּרִשׁוּתָהּ פְּדַכְתְּבוּ הַתּוֹס' מְיַלְדַת סְתַמָּא בְּרִשׁוּת יִשְׂרָאֵל הִיא וּבְסִפָּא קְתַנִּי הַתַּנָּא עֶפְוִ"ם מְנִיקָה בְּנֵה שֶׁל יִשְׂרָאֵל בְּרִשׁוּתָהּ וּר"ל דְּה"א דְאַפִּילוּ בְּבֵית הָעֶפְוִ"ם מְוֹתֵר לָכֵן קְאָמַר בְּרִשׁוּתָהּ דְנוֹקָא א"כ מוּכַח מִהַמְשָׁנָה דְּבַעֲיָנו תְּרַתֵּי, דְּאֵי תִימָא דְאַפִּילוּ בְּבֵית הָעֶפְוִ"ם נְמִי מְהַנִּי עַע"ג אַף דְּאַשְׁמְעִינוּ הַתַּנָּא דְאַפִּילוּ בְּבֵית יִשְׂרָאֵל צָרִיף לְהִיּוֹת עַע"ג א"כ שְׁמַעֲיָנוּ זֶה מְרִישָׁא דְבַעֲיָנו עַע"ג בְּבֵית יִשְׂרָאֵל דְּמִסְתַּמָּא מְיַלְדַת בְּבֵית יִשְׂרָאֵל הִיא וְשֵׁם יֵשׁ עַע"ג פְּדַכְתְּבְתֵי לְעֵיל א"כ סִפָּא לְמָה לִי דְכַתַּב בְּרִשׁוּתָהּ וְהֵלֵא מָה בְּרִישָׁא צָרִיף לְהִיּוֹת עַע"ג וְזֶה דְּמְנִיקָה חֲמִיר יוֹתֵר פְּדָאֲמָרִינוּ בְּגַמְר הַצְּרִיכוּתָא לֹא כ"ש דְּבַעֲיָנו עַע"ג אֲלָא ע"כ נִקִּיט הַתַּנָּא בְּרִשׁוּתָהּ וּר"ל דְנוֹקָא בְּבֵית יִשְׂרָאֵל מְהַנִּי עַע"ג דְּיֵשׁ תְּרַתֵּי לְטִיבוּתָא אֲבָל בְּבֵית הָעֶפְוִ"ם לֹא מְהַנִּי עַע"ג וּמִשׁוּ"ה פִּסְק הָרָא"ש דְּלֹא פְּהַתּוֹס' וְאִתִּי שְׁפִיר דְּלֹא הִבִּיא הַבִּי דַעַת הַתּוֹס' וְלִק"מ קוֹשִׁית הַט"ז בְּסִימָן קנ"ד סק"א.

וּמָה שְׁפַתְבּ רַבֵּינוּ וּמְנִיקָה אֶת בְּנֵה שֶׁל יִשְׂרָאֵל בְּרִשׁוּתָהּ א"כ מִשְׁמַע מְדַבְרֵיו דְּחָלַב עֶפְוִ"ם דִּינוּ כְּחָלַב יִשְׂרָאֵלִית וְכֵן מוּכַח בִּירוּשְׁלַמִי, וְהָר"ן הִבִּיא מַחְלוּקַת הַפּוֹסְקִים בְּזֶה הֵינְנוּ

הר"ת ס"ל דוקא במקום ספנה מותר חלב נכרית דבירושלמי מסיים שם תני תינוק יונק מן העפוי"ם ומבהמה טמאה ואינו חושש משום יונק שקץ וכו' אלמא דחלב נכרית דומיא דבהמה טמאה.

וכן משמע בתוספתא דשבת דתני התם אין מן הפותית ומן הבהמה הטמאה וכו' יעו"ש, אבל הרשב"א כתב דמדת חסידות היא לפי שחלב מגדל הטבע פיוצא בו לכן נקיט בהדי בהמה טמאה, וה"נ מוכח במדרש פ' שמות על הפסוק וקראתי לה אשה מפרש המדרש פי אסור הנה למשה לינוק מחלב עפוי"ם לא כן תניא אבל עפוי"ם מניקה בנה של ישראל ברשותה אלא אמר הקב"ה פה שעתיד לדבר עמי וכו' יעו"ש, ועיין מ"ש הרמ"א בסימן פ"א סעיף י"ז דמ"מ לא יניקו מן העפוי"ם: הלכה זו ההולכין לתרפות עפוי"ם אסור לשאת ולתת עמהם והבאים מותרים וכו' ישראל ההולך לתרפות עפוי"ם בהליכה מותר לשאת ולתת עמו שפא יחזור בו ובחזרה אסור עכ"ל ובהלכה י"ת כתב רבינו דביריד גם כן אסור לשאת ולתת עם ישראל בחזרה עכ"ל.

וקשה לי על רבינו מדוע לא הביא גם הרישא מהברייתא דאיתא שם עפוי"ם ההולך ליריד בין בהליכה ובין בחזרה מותר, ואין לומר דרבינו ס"ל כהרי"ף דגם ביריד אסור לשאת ולתת עם העפוי"ם בהליכה וסובר דבין בתרפות ובין ביריד בהליכה אסור ובחזרה מותר ודין אחד להם, א"כ פינו דס"ל פנה לכן סמך על הלכה הנ"ל מה שכתב בתרפות ומעצמנו נדע איך הדין ביריד, א"כ לא הנה לרבינו להביא גם הסיפא בישאל וגם בנה הנה לרבינו לסמוך על הדין הקודם בנה שכתב דבתרפות אסור לשאת ולתת עם ישראל בחזרה פי בישאל הלא גם רש"י מודה דאין חילוק בין יריד לתרפות ודוקא בעפוי"ם פליג רש"י וסובר דיש חילוק מתרפות ליריד אבל בישאל גם רש"י ז"ל מודה דדין אחד להם ומדכתב דין זה לגבי ישראל א"כ הנה לו להביא גם לגבי עפוי"ם ביריד וצ"ע ועיין בלח"מ וק"ל: פרק י הלכה ג אין מוכרין להם בתים ושרדות בארץ ישראל ובסוריא מוכרין להם בתים אבל לא שדות ושוכרין להם בתים בארץ ישראל ובלבד שלא יעשו שכוונה ואין שכוונה פחות מג' עכ"ל, וכבר כתב המרדכי טעם לזה דחיישינן דלמא מייעצי עצה על ישראל הדר בשכונה וקטלי או מזקי ליה, ולפי זה אם אין ברחוב ההוא ישראלים מותר להשפיר לג' עפוי"ם כמו שכתב המרדכי וכמו שכתב הד"מ על הטור.

ותמיה לי למה לא רמז זה הרמ"א, אולם באמת המחבר בעצמו כבר רמז לזה שכתב לא ימפור ולא ישפור לג' עפוי"ם ביחד בשכונת היהודים אם כן מבואר דוקא בשכונת הישראלים אסור.

וקשה לי על רבינו הרמב"ם דמשמע מדבריו דדוקא בארץ ישראל אסור להשפיר לג' עפוי"ם אבל בחוץ לארץ מותר כמו כן מסידור רבינו דמתחלה כתב ומשפירין להם בתים בארץ ישראל וכתב ובלבד וכו', משמע דזה קאי על ארץ ישראל דוקא וכן משמע מדכתב רבינו אחר כך ומותר למפור להם בתים ושרדות בחוץ לארץ ולא כתב דין זה ובלבד שלא יעשו שכוונה וכו' אם כן משמע דמה שכתב ברישא ובלבד וכו' זה קאי על ארץ ישראל דוקא אבל בחוץ לארץ סבירא לו לרבינו דמותר, ובתחלה רציתי לומר דרבינו ס"ל אפילו בחוץ לארץ ג"כ אסור להשפיר לג' עפוי"ם מדכתב הדין בסוריא ואחר כך כתב דא"י ואח"כ כתב ובלבד וכו' ואפשר לומר דקאי על סוריא ונהלא סוריא לר"י הנה בחוץ

לְאֶרֶץ דְּסִבְרָא לִיה פִּיבוּשׁ יַחִיד לְאוּ שְׁמִיָּה פִּיבוּשׁ, אִם פֶּן יֵשׁ לְהוֹכִיחַ לְכַאוּרָה דְאַפִּילוּ בַּחוּ"ל ג' כ' אָסוּר לְהַשְׁפִּיר לְשִׁלְשָׁה עֶפְו"ם כְּמוֹ בְּסוּרְיָא, אַךְ בְּאַמַּת יֵשׁ לְדַחוּת דְמ"ש רַבִּינוּ וּבִלְבַד וְכו' לֹא קָאֵי עַל הָרִישָׁא דְסוּרְיָא דַּא"כ הָיָה לְרַבִּינוּ לומר תִּיכַף וּמִיָּד אַתְר הַדִּין דְּבְסוּרְיָא וּבִלְבַד וְכו' וּמְדַכְתֵּב הַדִּין דְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וְאַחַר כֹּף פֶּתַח וּבִלְבַד מְשַׁמַּע דְּקָאֵי רַק עַל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וְכֵן רְאִיתִי בְּפִירוּשׁ הַמְשַׁנְיֹות לְרַבִּינוּ שְׁפַתְב וְהִלְכָה כַר"י וּבִלְבַד שְׁיִשְׁפֹּר וְכו' אַבְל ג' אוּ יוֹתֵר לֹא יִשְׁפֹּר לְהֵם שְׁלֹא יַעֲשׂוּ שְׁכוּנַת ג'.

אִם פֶּן מְדַכְתֵּב וּבִלְבַד שְׁיִשְׁפֹּר וְכו' מְשַׁמַּע דְּקָאֵי דְנוֹקָא עַל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל דְאֵי עַל חוּץ לְאֶרֶץ הָיָה גַם פֶּן לְהַזְכִּיר מְכִירָה אֲלֵא מְשַׁמַּע מְזָה דְרַבִּינוּ סִבְרָא לִיה דְּדוֹקָא בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל אָסוּר לַעֲשׂוֹת שְׁכוּנָה מַג' עֶפְו"ם אַבְל בַּחוּץ לְאֶרֶץ מוֹתֵר.

וּבְאַמַּת לְפִי הַטַּעַם הַנִּי"ל שְׁפַתְב הַמְרַדְכִי לֹא אָבִין אֵינָה חִילוּק יֵשׁ בֵּין אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל לְחוּץ לְאֶרֶץ וְכֵן מוֹנֶפֶת מֵהַש"ס דְאֵין חִילוּק, דְאֶמְרִינוּ בְּגִמְרָא אַר"י אָמַר שְׁמוּאֵל הִלְכָה כַר"י אָמַר רַב יוֹסֵף וּבִלְבַד שְׁלֹא יַעֲשׂוּ שְׁכוּנָה וְכו' אַחַר כֹּף פְּרִיָּה הַש"ס וְנִיחוּשׁ דְלָמָּא אֲזִיל וּמְזַבִּין וְכו'.

אִם פֶּן מְשַׁמַּע דְּקָאֵי עַל חוּץ לְאֶרֶץ דְשָׁם מוֹתֵר לְמַפְּוֹר דְאֵי בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל אֲפִילוּ לַעֲפו"ם אַחַד נְמִי אָסוּר לְמַפְּוֹר וּבְאַמַּת מֵהַטוֹר וְהַמְחַבֵּר מְשַׁמַּע דְּבַחוּץ לְאֶרֶץ גַּם פֶּן אָסוּר כְּמוֹ שְׁפַתְב הַש"ס בְּס"ק ט"ו מְדַכְתֵּב הַמְחַבֵּר לֹא יִמְפֹּר וְלֹא יִשְׁפֹּר לַג' עֶפְו"ם מְשַׁמַּע דְּקָאֵי עַל חוּץ לְאֶרֶץ גַּם פֶּן.

אַךְ יֵשׁ לִינִישׁב דַּעַת הַרְמַב"ם פֶּן דְלַכְאוּרָה קָשָׁה לְמָה סִידֵר הַש"ס הַמִּמְרָא דַר"י שְׁאָמַר וּבִלְבַד שְׁלֹא יַעֲשׂוּ שְׁכוּנָה אַחַר מִימְרָא דְשְׁמוּאֵל דְאָמַר הִלְכָה כַר"י הֲלֵא אֲפִילוּ ר' מְאִיר סִבְרָא לִיה דְּבַחוּץ לְאֶרֶץ מוֹכְרִין בְּתִים וְאִם פֶּן אֲפִילוּ לַר' מְאִיר יְכוּל לְהִיּוֹת הַדִּין דַר"י, אֲלֵא מוֹכַח מְזָה דְהַמִּמְרָא דַר"י קָאֵי דְנוֹקָא עַל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וְהָכִי פִירוּשָׁא הִלְכָה כַר"י דְאֶרֶץ בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל מְשַׁפִּירִין בְּתִים ק זֶה אָמַר ר"י וּבִלְבַד שְׁלֹא יַעֲשׂוּ שְׁכוּנָה וְר"ל שְׁלֹא יִשְׁפִיר לַג' עֶפְו"ם שְׁנֵה נִקְרָא שְׁכוּנָה אִם פֶּן קָאֵי דִין זֶה דְנוֹקָא לַר"י דַר' מְאִיר אֲפִילוּ לַחַד נְמִי אָסוּר לְשְׁפֹר בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וּמִשׁוּם הָכִי קִבַּע הַש"ס הַמִּמְרָא דַרְב יוֹסֵף אַחַר מִמְרָא דְשְׁמוּאֵל דְהִלְכָה כַר"י.

אַחַר כְּתִבִי כֹל זֶה מְצִאתִי בְּשִׁלְטֵי הַגְּבוּרִים שְׁמַפְרֵשׁ פֶּן לְפִי דַּעַת הַרְמַב"ם. אוּלַם לְפִי זֶה לֹא יִתְכַן קוֹנְשֵׁית הַש"ס דְפְרִיָּה וְלִיחוּשׁ דְלָמָּא אֲזִיל הָאֵי יִשְׂרָאֵל וּמְזַבִּין וְכו' מְשַׁמַּע מְזָה דְקָאֵי עַל חוּץ לְאֶרֶץ דְּבְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל הֲלֵא אָסוּר לְמַפְּוֹר אֲפִילוּ לְאַחַד, וְנ"ל לִינִישׁב בְּזֶה וְהָכִי פִירוּשׁוֹ אַר"י אָמַר שְׁמוּאֵל הִלְכָה כַר"י דְּבְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל מוֹתֵר לְהַשְׁפִּיר בְּתִים וְכֵן בְּסוּרְיָא מוֹתֵר לְמַפְּוֹר בְּתִים וְכֵן בַּחוּץ לְאֶרֶץ מוֹתֵר לְמַפְּוֹר שְׁדוּת גַּם פֶּן, וְעַל זֶה דְאֶמְרִינוּ הִלְכָה כַר"י דְּבְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל מוֹתֵר לְהַשְׁפִּיר וְכֵן בְּסוּרְיָא מוֹתֵר לְמַפְּוֹר בְּתִים עַל זֶה אָמַר רַב יוֹסֵף וּבִלְבַד שְׁלֹא יַעֲשׂוּ שְׁכוּנָה וְכו' וְהִינְנוּ הֵן לְשְׁפֹר לַג' עֶפְו"ם בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וְהֵן לְמַפְּוֹר לַג' עֶפְו"ם בְּסוּרְיָא אָסוּר, וְעַל זֶה פְּרִיָּה הַש"ס וְלִיחוּשׁ דְלָמָּא אֲזִיל וּמְזַבִּין וְכו' וְיִהְיֶה שְׁכוּנָה וְכו', וּמִשׁוּ"ה הַעֲתִיק הַרְמַב"ם מִתְחַלֵּה וּבְסוּרְיָא מוֹכְרִין לְהֵם בְּתִים וְלֹא שְׁדוּת וְאַחַר כֹּף פֶּתַח וּמְשַׁפִּירִין לְהֵם בְּתִים בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וּבִלְבַד שְׁלֹא יַעֲשׂוּ שְׁכוּנָה וְר"ל הֵן לְהַשְׁפִּיר בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וְהֵן לְמַפְּוֹר בְּסוּרְיָא הַכֹּל אָסוּר לַג' עֶפְו"ם אַבְל בַּחוּץ לְאֶרֶץ

ממש מותר אפילו לג' עכו"ם, ומה שדחקו להרמב"ם לומר דבחו"ל מותר להשפיר לג' עכו"ם זה הוא מדסיידר הש"ס מימרא דר"י אחר מימרא דשמואל דהלכה כר"י וכמ"ש.

וראיתי בשה"ג שפכת דמה שפסק הטור דבחוץ לארץ אסור גם כן לעשות שכוונה מחמת דהיה פתוב לפניו הגירסא בגמרא דהלכה כר' מאיר וקאי בחוץ לארץ ועלה קאמר ובלבד שלא יעשה שכוונה, ומהקא נפקא להטור דבחוץ לארץ גם כן אסור למפנר ולהשפיר לג' עכו"ם.

אבל באמת אינו צריך לזה ורק הטור דייק מפירכת הש"ס כמו שביארתי לדעת הרמב"ם וק"ל: הלכות מזונה פרק ה' הלכה א' המשפיר בית לחבירו על השוכר להביא המזונה והחייב המנטל על השוכר אינו מדאורייתא רק מדרבנן וכמו שפכתבו התוספות במס' ע"ז (דף כ"א ע"א) דמדכתוב ביתה ממעטינו בית של אחרים וכל חייבו הוא רק מדרבנן יעו"ש והיקא דהבית היתה של שני שותפים ישראל עם עכו"ם יש בזה מחלוקת הפוסקים אם הישראל חייב במזונה, הרשב"א פוסק דחייב כדמוכח מחולין דפריה שם הש"ס ואלא ביתה למעוטי מאי היינו פנו דמרבין שותפות דחייבים במזונה א"כ ביתה למעוטי מאי ולא קא מתרץ הש"ס למעוטי שותפות עכו"ם ש"מ דחייב הישראל במזונה גם בשותפות עכו"ם והמרדכי פוסק דפטור, ונראה לי לפענ"ד לתרץ דלא יהיה קשה על המרדכי מחולין פהוכחה הנ"ל של הרשב"א דהנה כל החיוב של שותפות הוא מטעם דכתיב למען ירבו ימיהם ובעכו"ם הלא לא שייך לרבות מזה לכן למעוטי עכו"ם לא צריך קרא דמן סברא החיצונה עלינו לפטור כל השותפות אפילו של ישראלים ממזונה ורק גילה הפתוב למען ירבו ימיהם וכיון דמריבוי זה לא נוכל לחייב שותפות עכו"ם לכן ממילא פטור שותפות עכו"ם ממזונה לכן פריה הש"ס היטב ואלא ביתה למעוטי מאי דעל שותפות עכו"ם הלא לא צריך קרא למעט דזה ידעינו ממילא פנ"ל ויהיה מתורץ בזה קושית התוספות בחולין בד"ה "ואלא ביתה" ונוכל לומר דגם דעת רבינו פהמרדכי וכן פסק הטור, והרמ"א ועיין בד"ח על הרא"ש הלכות מזונה סימן ט"ז דמגיה דברי המרדכי ועיין תוס' במנחות (דף מ"ד ע"א): הלכות ברכות פרק ו' הלכה ט' וכל מים שנפסלו משתית פלב וכו' או עכורים וכו'.

עיין בלח"מ ששהקשה על רבינו מזבחים דאמרינו שם דאי אין פרה שותה ושוחה מהן אפילו במקנה פסולים ומתירן פי דוקא לטבילת טומאה החמירו אבל לטבילת ידים הקילו יעו"ש. ובאמת פשתעיין הסוגיא בחולין תראה פי מבואר שם להדיא דגם לטבילת פל גופו פשר מים עכורים.

לכן נראה לי דע"כ צריכים אנו לתירצו של הגמרא לחלק דשם בזבחים מיירי דעבה מחמת טיט לכן פסול משא"כ הקא יעו"ש. ועוד מסיים רבינו חמי טבריא וכו' אין נוטלין מהן לא ראשונים ולא אחרונים מפני שאינן ראויין לשתיית בהמה וכו' ועיין פרי"ף דנותן טעם אחר לזה דמחמת זה אין נוטלין מהן לידים לא מפני שאינן ראויים לשתיית בהמה וכו' רק הטעם מפני שאין להם שעת הפושר לכן הגם דפסקינן במים חמים שהי"ס בהם דכשר לנטילה אבל בחמי טבריא אסור מפני שמעולם לא היה להם שעת הפושר יעו"ש.

ולכאורה קשה מדוע לא נקיט הרמב"ם טעמו של הרי"ף ונ"ל דלפי טעם של הרי"ף גם שאר מעינות שנובעות מים חמים אסור ולא דוקא בחמי טבריא ובש"ס מפנרש חמי

טְבָרְיָא אֱלָא ע"כ צָרִיכִים אָנוּ לֹמַר דְּהַטְעַם הוּא, מִפְּנֵי שְׂאֵינָם רְאוּיָם לְשִׁתְיָה לְכֹן בְּדִיּוּק
נְאֻמַר בְּש"ס חֲמֵי טְבָרְיָא.

וּבְזָה נִסְתַּר דְּבָרֵי מְלֵא הָרוּעִים שְׁמַתְרִץ עַל מַה שְׁהַקְשָׁה רַבֵּינוּ יוֹנָה עַל זֶה דְּאָנוּ פְּסָקִינוּ
בְּחֲמֵי טְבָרְיָא דְאָסוּר מֵהֵיחָא דְמִים חֲמִים שְׁהִי"ס דְמִןתְּרַי יַעו"ש, וּמְפָרֵשׁ הַמְלֵא הָרוּעִים
דְלִפִּי טַעְמוֹ שֶׁל הָרִי"ף הַנ"ל הֵלֵא לֹא קִשָּׁה כָּלֵל, וּלְפִי מ"ש לֹא יִתְכֵן לֹמַר הַטְעַם הַזֶּה
דְּבַגְמָ' אָמְרוּ חֲמֵי טְבָרְיָא דְנוֹקָא לְכֹן מְפָרֵשׁ ר"י הַטְעַם דְּמַרְיָם הֵם לְכֹן אֵינוּ דוֹמָה מִפְּנֵי זֶה
חֲמֵי טְבָרְיָא לְמִים שְׁהִיד סוּלְדָת בָּהֶם, וּלְפִי מ"ש דְלִהְרַמְבַּ"ם וּלְרַבֵּינוּ יוֹנָה בְּדִיּוּק נְאֻמַר
בְּש"ס חֲמֵי טְבָרְיָא יְהִיָּה הַדִּין בְּשִׁאָר מַעֲיָנוֹת הַנּוֹבְעוֹת חֲמִים אָף שְׁלֵא הִיָּה לָהֶם שְׁעַת
הַפְּנוּשׁ בְּכ"ז הֵם כְּשֵׁרִים לְרֵאשׁוֹנִים יַעַן דַּמ"מ רְאוּיָם הֵם לְשִׁתְיָה לְכֹן חֲמֵי הָאוּר כְּשֵׁרִים
לְרֵאשׁוֹנִים וּק"ל: הֵלְכָה יֵג הַפֶּל כְּשֵׁרִים לִיתָן לִידָם אֶפְיֵלוּ חֲרַשׁ שׁוֹטָה וְקָטָן ע"כ.

עֵינֵינוּ בְּכ"מ דְּמַבְאָר שְׁיִטַּת רַבֵּינוּ וּמְפָרֵשׁ דְּפוֹסֶק כַּת"ק וּכ"ע סְבָרֵי דְבַעֲיָנוּ פַּח נוֹתָן וְכָל
מַחְלָקוֹתָם שֶׁל ר"י וְחֲכָמִים הוּא רַק אִם בְּעֵינֵינוּ פַּח גְּבָרָא דְנוֹקָא וּמַה שְׂאֻמְרוּ בְּגַמְרָא דְלִיתוּ
מִפַּח גְּבָרָא הוּא לֹא דְנוֹקָא וְרַק אֲתֵי לְמַעוּטֵי אִם אֲתוּ בְּלֵא שׁוּם פַּח כָּלֵל וְאֶפְיֵלוּ פַּחנּוֹתָן
לֹא הִיָּה אֲזִי פְסוּל לְכוּ"ע וְכֹן פֶּתַב הַרְע"ב בְּמַס' יְדִים מְשֻׁנָּה ה' יַעו"ש וּלְפ"ז סָרָה קְנוּשִׁית
רַבֵּינוּ יוֹנָה בְּפִא"ד דְּאָמְרִינוּ שֵׁם אַר"פ הָאֵי אֲרִיתָא דְדִלְאֵי אֵין נוֹטְלִין מִמֶּנּוּ לִידָם דְלֵא
אֲתֵי מִפַּח גְּבָרָא וְכֹן הַעֲתִיק הָרִי"ף וְהַקְשָׁה הַר"י מְדוּעַ נְקִיט הַטְעַם דְלֵא אֲתֵי מַכ"ג דְּבַזָּה
יֵשׁ מַחְלָקוֹת ר"י וְחֲכָמִים בְּיוֹתֵר הִיָּה לוֹ לְכַתּוּב הַטְעַם דְלֵא אֲחֵי מִפַּח מְנָא דְכַת כְּלֵי בְּעֵינֵינוּ
לְד"ה, וּלְפִי מ"ש אֲתֵי שְׁפִיר דְמַה שְׂאֻמְרוּ בְּגַמ' וְכֹן בְּרִי"ף פַּח גְּבָרָא הוּא לֹא דְנוֹקָא וְרַק
הַפְּנוּשׁ דְלֵא אֲתֵי מִפַּח נוֹתָן וּבְזָה הֵלֵא כ"ע מוֹדִים דְבַעֲיָנוּ פַּח נוֹתָן וְעֵינֵינוּ בְּשֵׁה"ג וְעֵינֵינוּ
בְּרַמְבַּ"ם ה' שְׁחִיטָה פ"ב הִי"ג וְעֵינֵינוּ בְּפ"ג מַה' רוֹצֵחַ וְהוּא שְׁיִמּוֹת מִפַּח רֵאשׁוֹן יַעו"ש:
הֵלְכָה טַז מִים רֵאשׁוֹנִים נִיטְלִים בֵּין ע"ג כְּלֵי בֵּין ע"ג קַרְקַע וְאַחֲרוֹנִים אֵינֵן נִיטְלִין אֱלָא
עַל גְּבֵי לֵי עַכ"ל.

עֵינֵינוּ בְּכ"מ דְּהַקְשָׁה עַל רַבֵּינוּ שְׁפָסֶק דְאַחֲרוֹנִים אֵינָם נִיטְלִים אֱלָא ע"ג כְּלֵי וּמְשַׁמַּע דַּע"ג
קִינְסָא אָסוּר וְכַתְבַּת ע"ז הַכ"מ וְלֹא יְדַעְתִּי לְמַה פִּינוּ דְמִידֵי דְרַבָּנָן הוּא עַכ"ל וְכּוֹנְנָתוֹ
דְאַפְיֵלוּ לְשִׁיטַת רַש"י דַּס"ל דְלֵא אֲזַלִּינוּ בְּכ"מ אַחַר הַלִּישְׁנָא בְּתָרָא וְרַק אַתְרַּה הַמְחַמִּיר
מ"מ הֵלֵא זֶה אֵינוּ רַק בְּדִאֲוִרִיתָא מִשָּׂא"כ בְּמִידֵי דְרַבָּנָן אֲזַלִּינוּ בְּכָל מְקוֹם לְקוּלָא וְעֵינֵינוּ
מ"ש הָרָא"ש בְּפַכ"ה סִימָן ו' וְכֹן עֵינֵינוּ בְּסִימָן ל"ה וְעֵינֵינוּ בְּתוֹס' ע"ז (דָּף ז' ע"א) וְעֵינֵינוּ מ"ש
הַכ"מ לְתַרְצַן קְנוּשִׁיתוֹ הַנ"ל וְז"ל וְאֶפְשָׁר מְשׁוּם דְלִישְׁנָא קַמָּא לִישְׁנָא דְגַמְרָא וְאִידָף בְּלִשׁוֹן
אֲמָרֵי לָה ע"כ וְעֵינֵינוּ בְּד"ת עַל הָרָא"ש שְׁהַקְשָׁה ע"ז לְדַעַת הַר"י בְּפ' מִי שְׂאֻחְזוּ דְהִיכָא
דְלִשׁוֹן רֵאשׁוֹן נְאֻמַר בְּסִתָּם וְהַשְּׁנֵי בְּלִשׁוֹן אֲמָרֵי לָה אֲזִי אֲזַלִּינוּ בְּתַר לִישְׁנָא בְּתָרָא א"כ
מְדוּעַ פְּסָקִינוּ הָכָא כְּלִישְׁנָא קַמָּא, וְלִידֵי קִשָּׁה בְּיוֹתֵר עַל הַכ"מ דְהֵלֵא הוּא בְּעַצְמוֹ הַבִּיא
בַּה"ל גִּירוּשִׁין דַּעַת הַר"י הַנ"ל, וְאוּלַי אֶפְשָׁר לֹמַר דַּהַכ"מ בְּעַצְמוֹ לֹא ס"ל כְּדַעַת הַר"י
וְנִרְאָה לִי לְהַבִּיא רֵאזָה כְּדַעַת הַכ"מ מְדֻאֲמִרֵינוּ בַּע"ז וְהַלְכָתָא דְנִטְלָה"פ מְנוֹתָר כַּל"ב וְכו'
וְהֵתָם הַלִּישְׁנָא קַמָּא בְּסִתָּם נְאֻמַר וְהַלִּישְׁנָא בְּתָרָא בְּלִשׁוֹן אֲמָרֵי לָה נְאֻמַר א"כ לְדַעַת הַר"י
הַנ"ל הֵלֵא מְעַצְמֵנוּ יְדַעְנוּ דְהֵלְכָה כְּהַלִּישְׁנָא בְּתָרָא וְלְמַה צָרִיף הַגְּמָרָא לְאֶשְׁמַעֲיָנוּ פְּסָק
הַהֵלְכָה כַּל"ב אֱלָא ע"כ צָרִיף לֹמַר כְּדַעַת הַכ"מ וְכִינוּן דַּהַל"ק בְּסִתָּם נְאֻמַר וְהַל"ב בְּלִשׁוֹן
אֲמָרֵי לָה לְכֹן הִנֵּה אֲמִינָא דְהֵלְכָה כְּהַלִּישְׁנָא קַמָּא כְּדַעַת הַכ"מ בְּכ"מ לְכֹן אֶשְׁמַעֲיָנוּ הַש"ס

דהלקתא פלישנא בתרא ובכדי שלא יקשה מסונגיא זו על הר"י נוכל לומר דהר"י יגרוס בפ"ס "דהלקתא" פגירסת הרי"ף ולפי גרסא זו יתנה עוד ראיה היינו דיתנה הפשט פן הנה אמינא וכו' קמ"ל דהלקתא פלישנא בתרא פהפלל הידוע בכל מקום לפי שיטת הר"י הנ"ל ויתנה דין זה תלוי בחילופי הגרסאות במס' ע"ז (דף ס"ז ע"א) וכמו שפכתתי וק"ל: הלכה יח לט אדם את ידיו במפה ואוכל בהן פת או דבר שטיבולו במשקה אע"פ שלא נוטל ידיו המאכיל לאחרים אינו צריך נט"י והאוכל צריך נט"י אע"פ שאחר גותן לתוך פיו ואינו נוגע במאכל וכו' עכ"ל.

ענין בהשגות הראב"ד שכתב ונ"ל והלא אמרו לא התירו מפה אלא לאוכלי תרומה בלבד עכ"ל, וענין בכ"מ מה שמתרץ על זה ולפענ"ד נראה פי מהש"ס מוכח דהנכון להלכה פדעת רבינו דאיבעיא לן בגמרא אוכל מחמת מאכל אם צריך נט"י או לא, מהשתא אם נאמר פדעת הראב"ד דמה שהתירו ע"י מפה הוא דוקא לאוכלי תרומה ולא לאוכלי תולין א"כ מאי איבעי הש"ס בזה הלא מה היכא דאוכל ע"י מפה דחששה רחוקה היא שמה יסיר המפה מעל ידיו ויגע בהפת, בכ"ז אסרינו לאכול בלא נט"י, כ"ש באוכל ע"י מאכל שפקל יוכל ליגע דנדאי אסור, אלא ע"כ צריך לומר פדעת רבינו שהתירו גם לאוכלי תולין באוכל ע"י מפה והשתא אחי שפיר האיבעיא ומסיק הש"ס דבזה צריך נט"י יען שבוזה פקל יותר לבוא, לידי נגיעה מהיכא שאוכל ע"י מפה וענין ברמב"ם ה' אבות הטומאות פ"ח ה"ט יעו"ש: הלכות שבת פ"ק כ הלכה ג' ומותר למכור להם ע"י סרסור ע"כ.

באמת בגמ' מובא רק דמותר למכור ע"י ספסירא, אף רבינו מפרש דהיינו ה' דע"י סרסור אבל לא כן דעת הרא"ש דפירש ספסירא דוקא, ר"ל הקונה ומוכר לאלתר, אבל ע"י סרסור אסור לדעת הרא"ש וכן ס"ל להמחבר פדעת רבינו הרמב"ם: הלכה ד ומותר למכור להם פרה לשחיטה ושוחט אותה בפניו וכו' ע"כ.

ורש"י ז"ל פירש בע"ז ד"ה "אימא" דמסתמא תלינו דלשחיטה זבנה, ורבינו סובר פ"ב האי גאון דבעינו שישחוט. אותה בפניו ואז מותר ופוסק רבינו בדין זה כר"י והטעם ענין בכ"מ בפ"ו מה עכו"ם דמפרש מדאיבעיא של הגמ' אגיל אליבא דר"י א"כ ש"מ דהלכה פמותו וענין בהגר"א ליו"ד סימן קנ"א וכן ענין בפ"ק דע"ז סימן כ"א וענין בר"ן: פ"ק כט הלכה ו רבינו פוסק כב"ה דמוזגין את הכוס ואח"כ נוטלין לידיים, ומאי דקשה על רבינו מה ברכות פ"ו ה"ז שכתב שם נוטל אדם ידיו שחרית ומתנה עליהם פל היום פולו ק ע"ז בחולין בתוס' (דף קו ע"ב) ד"ה נוטל בפסחים בתוס' ד"ה הנוטל (דף קו ע"ב) יעו"ש: הלכות מאכלות אסורות פ"ק ג הלכה י' אפרוח שנולד אע"פ שלא נתפתחו עיניו מותר ע"כ.

זה פוסק רבינו פ"ב דפליגי שם ראב"י עם חכמים וכן פסק הרי"ף אע"ג דמשנת ראב"י קב ונקי ענין מה שכתב ע"ז ה"ן בפא"ט יעו"ש: הלכה יג אבל בימי חכמי המשנה גזרו על גבינות העכו"ם ואסרום מפני שמעמידין אותה בעור קיבה של שחיטתן שהיא נבלה וכו' עכ"ל.

זה פסק רבינו פרנץ דס"ל דאסור רק באכילה ולא בהנאה ומאי דקשה ע"ז תיפוק ליה דבלא"ה אסור משום בב"ת עיין ע"ז בתוס' דל"ה: הלכה יד גבינה שמעמידין אותה העפום בעשבים וכו' אסורה ע"כ.

עיין בתוס' חולין (דף לה ע"א) ד"ה חדא ונ"ל וגם בהרבה מקומות יש שאוכלים אותם מפני שמעמידין אותה בפרחים אבל דעת רבינו אינו פן אלא בכ"מ אסור ואפילו היכא דליכא טעם הגזרה: הלכה יז ישראל שישב בצד העדר של עפום ויבא העפום והביא לו חלב מן העדר אע"פ שיש בהעדר בהמה טמאה ה"ז מותר ואע"פ שלא ראה אותו חולב והוא שיוכל לראותו פשהוא חולב פשיעמוד שהעפום מתירא לחלוב מן הטמאה שפא יעמוד ויראה אותו ע"כ.

מדכתב רבינו אע"פ וכו' משמע דאפילו ידעונו בנדאי דאין בעדרו דבר טמא בכ"ז בעינו יושב וכמו שפסק ביו"ד וכן דעת המרדכי ועיין בתוס' במס' ע"ז דכתבו דאי משום ארס נחש וכו' יעו"ש וקדבריהם מבואר בירושלמי ועיין בט"ז וק"ל: הלכה כביצי דגים סימניהם פסימני ביצי העוף וכו' ע"כ.

הנה רבינו פוסק כר"ז דנג טמא יש לו ביצים והרי"ף פוסק כר"ד דאמר דנג טמא לית לו ביצים כלל לכן פסק דמותר ליקח ביצי דגים מפל אדם וכן כתב הרשב"א, והנה רבינו לא כתב שום סימן בקרבי דגים דאליבא דר"ז לא מיתני שום סימן בגמ' כלל אבל הרי"ף והרשב"א דפסקו כר"ד הביאו סימני קרבי דגים, ומאי דכתב המ"מ דרבינו והרי"ף סוברים דאף בשלמים אין סומכין על הסימנים מבואר זה בר"ן בפא"מ ובפא"ט ועיין ברש"י דס"ד ד"ה "דג" דכתבו סימני ביצים לאו דאורייתא ומשמע הא סימני עופרין דאורייתא וכן כתב הרשב"א ורבינו חולק על זה וס"ל דסימני עופרין לאו דאורייתא ומה שכתב רבינו אם אמר לו טהורין הן אינו נאמן עיין בש"ף מה שכתב על זה בסימן פ"ג סכ"ד ולפי דברי הש"ף יתורץ קושית המ"מ והלח"מ שהקשו מדוע בביצי העוף מהני כשאומר של עוף פלוני טהור והכא בנג דוקא באומר אני מלחתי מותר ובהו שאומר של עוף פלוני הוא לא סגי להכשיר, ולדברי הש"ף ניחא דהכא מייירי אפילו פשהו נמוחו אבל בביצי העוף דלעיל מייירי פשלא נמוחו לכן באומר של עוף פלוני לבד סגי להכשיר, ומה דמסיים רבינו וכתב מאדם המוחזק בכשרות פליג בזה על רש"י ז"ל דמפרש פירוש של מומחה היינו שיהא מומחה בקי בהו ועיין בר"ן דמביא דברושלמי מבואר כדעת רבינו יעו"ש: הלכה כב לפיכך אין לוקחין ציר מן העפום אם"כ הנה דג טהור משוטט בו אפילו דג אחר.

ונראה דרבינו מפרש דכלבית דמתניתין היינו כפירוש הרשב"א והר"ן דכתבו דכיון שיש בציר דג אחר טהור אף כל הציר אני מחזיק בטהור א"כ מה דאמרו במתניתין וציר שיש בו דגה הפשט דג טהור ורש"י לא פירש פן ועיין ש"ף סימן פ"ג: הלכה כג עפום שיהביא עריבה מלאה חביות פתוחות של ציר ונג אחר טהור באחת מהן פולן מותרות היו סתומות פתח אחת ונמצא בה דג טהור שניה ונמצא בה דג טהור פולן מותרות והוא שיהיה ראשו של דג נשדרו קנים כדי שיהא ניכר שהוא דג טהור ע"כ.

ופסק רבינו בדין זה כר"ה דאמר דבעינו תרנוניהו שיהא ראש ושדרה ניכר ועיין בתוס' במס' ע"ז (דף מ' ע"א) שהקשו על הגמ' דמשני באותם דמי רישניהו לטמאים פירוש

ובאותם צריך סנפיר וקשקשת, זה אתי שפיר שלא תקשה על המ"ד דסבירא לו דבעינו תרנוייהו ראשו ושדרו, אולם על המ"ד דס"ל דבחדא סגי א"כ לבדוק בשדרה דכל דג טמא אין לו חוט השדרה ולמה לן שיהא סנפיר וקשקשת ע"כ קושית התוס', ונלפענ"ד לתרץ דסמוך לשינויא דגמ' איתא כנה אר"י משמיה דעולא מחלוקת לטבל בצירן אבל בגופן דברי הפל אסור עד שיהא ראש ושדרה ניכר, א"כ לא קשה פלוג על ר"נ דסובר דבחדא סגי דכיון לאכול גופן גם ר"נ מודה דבעינו שיהא ראש ושדרה יחדיו לכו באותם דגים שאין בהם שני הסימנים יחדיו כגון ארא ופלמודא בעינו שיהא סנפיר וקשקשת, ומאי דהקשה הר"ן ופיון דדגים ניכרים בראש ושדרה מהאי עובדא דמייתי בגמ' דבדקו ואשפחו קלפי ולמה לא סמכו על הסימנים ראש ושדרה, ונראה לי דע"פ דברי הרמ"א ליו"ד סימן פ"ג סעיף ד' יתורץ קושית הר"ן, אחר זמן רב מצאתי פן בבבאורי הגר"א והנאני מאד פי ת"ל פנונתי לדעת הגדולים: הלכה כד עכו"ם שהביא גרב של חתיכות דג שחיתוכן שנה וכו' ע"כ.

נראה דפסק רבינו כר"פ בגמ' והוא תוספתא פ"ה ומעשה בעכו"ם אהד שהביא גרב של חתיכות ונמצא סימן באחת מהן והתיר רש"י ג את הגרב כולו תרגמה רב פפא כשהחתיכות שוות וכתב רש"י כשמתכרין אותם יחד מתחברות ונפרות ונראות שהוא כולו מדג אחד וס"ל לרש"י ז"ל כיון דמתחברות יפה הגם דאינו נראה מתוך חתוכו שהכל מדג אחד אף כיון דמתחברות יפה מותר, אבל דעת רבינו הרמב"ם נראה דמפרש דמאי דאמרו בש"ס בשחתיכות שוות ר"ל דמתוך חיתוכן נראה שהוא מין דג אחד דהיינו מראה מקום חיתוך שנה אע"פ שאין החתיכות מתחברות מותר ועיין בר"ן ועיין ש"ך סימן פ"ג סק"ד יעו"ש: פרק ה הלכה ד חלקו לאבר זה.

ואכלו מעט מעט וכו' לקח פזית מן האבר כבדיתו בשר וגידים ועצמות ואכלו אע"פ שחלק בפיו בפנים קודם שיבלענו חייב ע"כ. הנה בש"ס איתא כנה אמר רבין חלקו מבחוץ פטור מבפנים ר"י אמר חייב והטעם דהרי נהנה גרונו בכזית ור"א אמר חלקו מבחוץ נמי חייב וכו', עוד איתא שם אר"א אר"י אכל חצי זית ונהקיא וחזר ואכל חצי זית אחר חייב ומסיק הש"ס דר"א דס"ל בד"ר דאפילו חזר ואכל אותו חצי זית עצמו נמי חייב מ"ט הרי נהנה גרונו בכזית ע"כ, וכתב רש"י ז"ל בד"ה הרי ז"ל וקא דר"א פליג אדר"ז ורבין דאמרי משמיה דר"י דחלקו מבחוץ פטור ולר"א חייב ולפ"ז כיון דרבינו פסק הקא דחלקו מבחוץ פטור א"כ ע"כ ליתא לדר"א א"כ האיך פסק בהמ"א פי"ד ה"ג דאכל חצי זית וחזר ואכל לאותו חצי זית עצמו חייב הלא דנקא לדר"א הדין כן, וע"כ צ"ל דרבינו לא ס"ל כדעת רש"י ורק מפרש דר"א ס"ל לדרבין ובחלקו מבחוץ מיירי דלא היה על האבר פזית בשר רק עם הגידים והעצמות היה פזית ולכן כיון דחלקו מבחוץ לשנים ס"ל לר"י דפטור ** (היינו כיון דחידוש הוא דהא גידים ועצמות דעלמא לא מחייב עליהו והקא מחייב אימא אין לה בו אלא חידושו וכי אכיל בבת אחת מחייב, אבל לחצאין לא וכפירוש רש"י בד"ה "מהו").

** כיון דלא היה בגרונו פזית אבל באמת אם בנה שאכל האבר פזית בשר חייב ועיין מ"ש הרש"א על רש"י ז"ל ועיין מ"מ ולח"מ ודוק: הלכה ה תלש חלב מן הטורפה ואכלו לוקה שלש ע"כ. ור"ל דחייב משום אבר מן החי משום לב ומשום טורפה וכן פתב

הַרְשָׁבָ"א לְפָרֵשׁ בִּשְׁ"ס דָּאִין לְפָרֵשׁ דְּחֵיב מְשׁוּם בְּשָׁר מִן הַחַי דְּהָרִי אֲמַרְיִנּוּ בַדְק"ב דְּעַל
בְּשָׁר מִן הַחַי וּבְשָׁר מִן הַטְּרֵפָה אֵינּוּ לוֹקֵה לַר' יוֹחֲנָן וְאִיךָ קֵאָמַר ר"י בְּעֵצְמוֹ דְּחֵיב שְׁלֵשׁ
אֶלָּא ע"כ צָרִיךְ לוֹמַר דְּהַחֵיב הוּא מְשׁוּם אֲבָר מִן הַחַי וּק"ל: הַלְכָה ח עֵצָם שְׁנֵשְׁבֵר אִם
הָיָה הַבְּשָׁר אוֹ הַעוֹר חוֹפָה רַב עוֹבְיוֹ שֶׁל עֵצָם הַנִּשְׁבֵּר וְרוֹב הַיָּקָף הַשְּׁבֵר הָרִי זֶה מְוַתֵּר
ע"כ.

עֵינָן בַּמ"מ וּבַלַּח"מ שְׁהַקְשָׁה עַל רַבֵּינוּ וְז"ל יֵשׁ תִּימָה בְּדַבְרֵי רַבֵּינוּ דְּכִינּוּ דִּהוּא סוֹבֵר
דְּעוֹר לְבַדּוֹ מִצִּיל א"כ אִיךָ פֶּסֶק גָּבִי בְּעֵינָא שְׁנֵטֵל שְׁלִישׁ הַתַּחְתּוֹן דְּהָיָה סְפִיקָא הָאֲכִינּוּ דְּעוֹר
לְבַדּוֹ מִצִּיל אַע"פ שְׁלֵא יֵהָא בְּשָׁר תַּחְתּוֹי א"כ הָרִי נִיטֵל יוֹתֵר מְשֻׁלֵּישׁ הַתַּחְתּוֹן, וּכ"ת הָרִי
תִּינְרָצוּ בַּגַּמ' דְּהָא דְּעוֹר מִצִּיל מִיָּרִי בְּקִנְיָא מְשַׁכָּא דִּידּוֹ הֵינּוּ סְמוּךְ לְאַרְפּוֹבָה דָּאִין שָׁם
בְּשָׁר תַּחְתּוֹי, וּמ"ש רַבֵּינוּ דְּהַעוֹר מִצִּיל ג"כ מִיָּרִי בְּסְמוּךְ לְאַרְפּוֹבָה, בְּאַמַּת זֶה דְּנוֹחַק
דָּא"כ הָיָה לוֹ לְפָרֵשׁ וְכו' וְע"ק דָּאִם פְּנוּנַת רַבֵּינוּ פֶּן א"כ הֵיכָן רָאָה הַרָה"מ פְּלוּגְתָא בֵּין
רַבֵּינוּ לְהַרְשָׁבָ"א הָא רַבֵּינוּ לָא אֵינְרִי אֶלָּא בַק"מ וּבִהָא הַרְשָׁבָ"א עֵצְמוֹ מוֹדָה וְכו' עכ"ל,
וּנְלַפְעַנָּה ד' לְהַסִּיר קְוִשְׁיוֹת הַלַּח"מ הֵינּוּ רַבֵּינוּ ס"ל דְּהָא דְּעוֹר לְבַדּוֹ מַגִּין הוּא דְּנוֹקָא הֵיכָא
דְּלָא הָיָה בְּשָׁר מְעוּלָם אֲבָל הֵיכָא דְּאִיכָא בְּשָׁר צָרִיךְ מְחַצָּה בְּשָׁר וּמְחַצָּה עוֹר, וּכ"ת א"כ
בְּמָה פְּלִיגִי הַרְשָׁבָ"א עִם רַבֵּינוּ נוֹכַל לְפָרֵשׁ דְּפְלִיגִי בְּזֶה הֵינּוּ רַבֵּינוּ סוֹבֵר דְּמְחַצָּה עוֹר
וּמְחַצָּה בְּשָׁר מְהֵנִי גַם בְּבִהְמָה דְּרַבֵּינוּ פּוֹסֵק פְּלִישְׁנָא קָמָא דְּבַגְמָרָא וְהַרְשָׁבָ"א פֶּסֶק כַּל"ב
וּכְר"נ דְּצָרִיךְ רַב הַחוֹפָה אֲבָל מְחַצָּה עוֹר וּמְחַצָּה בְּשָׁר לָא מְהֵנִי רַב בְּעוֹף, וְהַל"ק עִם
הַל"ב בְּזֶה הֵם מְחַוְּלָקִים.

הֵינּוּ הֵיכָא דְּלִיכָא בְּשָׁר כָּלֵל בְּסְמוּךְ לְאַרְפּוֹבָה בְּזֶה שְׁנֵינֵיהֶם מוֹדִים דְּמְהֵנִי עוֹר לְחַוְּדָא וְכִי
פְּלִיגִי רַב הֵיכָא דְּאִיכָא בְּשָׁר אִי מְצַטְרַף מְחַצָּה עוֹר וּמְחַצָּה בְּשָׁר אוֹ אִם מְשֻׁלֵּים הֵינּוּ
דְּצָרִיךְ רַב הַחוֹפָה מִן בְּשָׁרוֹ.

וּכ"כ הַב"י דְּפְלִיגִי בְּזֶה הַתְּרִי לִישְׁנֵי, וּבְזֶה פְּלִיגִי הַרְמַב"ם וְהַרְשָׁבָ"א וּלְפ"ז יֵהָיָה הַפִּירוּשׁ
בְּדַבְרֵי רַבֵּינוּ בְּזֶה שְׁפָתַב אִם הָיָה הַבְּשָׁר אוֹ הַעוֹר ר"ל בְּמְקוֹם שֵׁישׁ בְּשָׁר צָרִיךְ בְּשָׁר ג"כ
הֵינּוּ עוֹר וּבְשָׁר וּמ"ש אוֹ הַעוֹר וְכו' הֵינּוּ בְּמְקוֹם דָּאִין בְּשָׁר כְּמוֹ בְּסְמוּךְ לְאַרְפּוֹבָה כַּמ"ש
רַש"י בַּגַּמ' דְּמוֹקֵי הַש"ס ל"ק דְּר"י בַק"מ וְרַבֵּינוּ פֶּסֶק כַּל"ק דְּר"י וְלִכּוֹן יָפָה פָּתַב רַבֵּינוּ
נִשְׁבֵּר הַעֵצָם וְהַבְּשָׁר חוֹפָה אֶת רַבּוֹ אֲבָל הָיָה אוֹתוֹ בְּשָׁר מְרוֹסָס וְכו' אוֹ שְׁנֵטֵעַפֵּל הַבְּשָׁר
וְכו' ר"ל הַגַּם דִּישׁ עוֹר דְּמַגִּין מ"מ פִּינּוּ דְּמִיָּרִי שָׁם דְּהָיָה בְּשָׁר בְּאוֹתוֹ מְקוֹם א"כ עוֹר
לְחַוְּדָא לָא מְהֵנִי כַּנ"ל, וּמֵאִי דְּלָא פִּירֵשׁ רַבֵּינוּ דְּמִיָּרִי סְמוּךְ לְאַרְפּוֹבָה י"ל דְּרַבֵּינוּ לְשׁוֹן
הַמְשָׁנָה נִקִּיט וּמָה דְּאָמְרוּ שָׁם בְּבִרְיָתָא עוֹר וּבְשָׁר חוֹפִין אֶת רַבּוֹ וּלְדַבְרֵי ר"י הַפִּירוּשׁ
אוֹ עוֹר אוֹ בְּשָׁר, וּמֵאִי דְּכַתֵּב הַלַּח"מ דָּאִי נִימָא בְּדַעַת הַרְמַב"ם כַּנ"ל א"כ קָשָׁה מֵאִי דְּכַתֵּב
הַמ"מ וְאִין מְקוֹם לְכָל זֶה לְדַעַת רַבֵּינוּ.

וְהָלֵא יֵשׁ מְקוֹם לְפִי הַנ"ל נוֹכַח לְתַרְץ כְּזֶה דְּמָה שְׁפָתַב הַרְשָׁבָ"א דְּהָיָה רִירִין בֵּין הַעוֹר
לְהַעֵצָם דְּמִצִּיל אַע"פ שְׁאִין שָׁם בְּשָׁר זֶה הַמְקוֹר מְהַגְמ' דְּקֵאָמַר שָׁם דִּילְמָא דַּק"מ דִּידּוֹ
נְרַש"י ז"ל גְּרִים דִּינְדִּיו.

אֲבָל הַרְשָׁבָ"א גְּרִים פְּהַתוּס' דְּגְרִיס רִירִי. א"כ לְהַרְמַב"ם דְּגְרִים כְּרַש"י ז"ל דִּינְדִּיו לָא
מוֹכַח מִיָּדִי הַדִּין שְׁפָתַב הַרְשָׁבָ"א וְזֶה פְּנוּנַת הַמ"מ דְּלְדַעַת רַבֵּינוּ ר"ל דְּגְרִיס בְּהַש"ס
דִּינְדִּיו א"כ אִין מְקוֹם לְכָל הַדִּין שְׁפָתַב הַרְשָׁבָ"א, וּמ"ש לְבָאָר בְּדַעַת הַרְמַב"ם מְשַׁמַּע פֶּן

מפסקי הרא"ש שפכתב וז"ל ובלבד שיהיה רוב החיפוי מן הבשר ומיעוט מן העור ואח"כ פכתב ובעור העור מצטרף לבשר שאם החיפוי חצי מן העור וחצי מן הבשר פשר.

והרמב"ם פסק ג"כ בבהמה. ר"ל דמחצה עור ומחצה בשר מהני.

א"כ מוכח להדיא דהרמב"ם ס"ל כמו שפכתבתי. ומה שפכתב הלח"מ דאע"פ שלא פירש רבינו סמך על המבין במאי דכתב דהעור חופה דהכי משמע דאינו עומד באויר יעו"ש, ובאמת אין זה מוכן דהלא רבינו פכתב לקמן או שנתעפל הבשר וכו' עד שנתמצא הבשר החופה אינו נוגע בעצם א"כ חזינו דאין ראיה מלשון חופה פלום.

ועוד קשה דאי נימא דהלשון חופה משמע דדבוק להעצם א"כ מאי קאמר הש"ס על האיבעיא נקלה מהו וכו' וקאמר הגמ' ת"ש מלישנא קמא דר"י דאמר עור הרי הוא כבשר ובאמת הלא ר"י מייירי דהעור הנה חופה כמו דקאמר או עור או בשר תנינו בברייתא א"כ קאי על הברייתא ובברייתא קאמר חופה א"כ כיון דהלשון חופה משמע דהנה דבוק להעצם א"כ היאך רצה הש"ס למפשט האיבעיא מהתם לנקלה וכו' וכן מוכח מלשון הש"ס דילמא בקנא משפא דידו א"כ חזינו דרק לאויקמתא בעלמא יתריץ הש"ס דילמא בק"מ אולם הש"ס לא יתפוס זה לנודאי.

וק"ל: הלכה י ואם חתף היוצא מן האבר אחר שהחזירו ונשחטה אותו שיצא בלבד אסור ושאר האבר מותר עכ"ל, ור"ל דהחזירו קודם, השחיטה נגמ' קודם השחיטה ודוקא בכהאי גוונא דהנה פירתי למעליותא מותר מקום החתף אבל אם חסר חתף מהני אסור מקום החתף ובזה סרה קושית הלח"מ יעו"ש, ומה שתמה הלח"מ על ההלכות דלא הזכיר מאומה מהחזרה פכתב זה לפי גרסת הרי"ף שהיה לפניו אולם לפנינו איתא בפירוש החזירו.

ועל הקושית השניה שהקשה המ"מ מדוע לא רבינו האיבעיא השניה בגמ' נלפענ"ד דיש לומר דסמך רבינו על מה שפכתב בה' בכורות פרק הי"ד דאם חתף אבר עד שהשלים לרובו פטור מן הבכורה הרי מבואר מזה דאע"פ דלא יצא רובו בבת אחת מ"מ נחשב לרוב ועיין בכ"מ שפכתב דפליג רבינו על רש"י ז"ל דסובר דארישא נמי קאי יעו"ש, וראיתי בס' יד אברהם שמקשה אמאי לא פשיט הגמ' האיבעיא אם בעינן רובו בבת אחת מהמשנה מבפרת במס' חולין (דף סט ע"ב) ועיין תירוצו ובאמת לא יספיק תירוצו על הרמב"ם דס"ל דאסיפא דווקא קאי אבל ברישא באמת חייב בבכורה א"כ ע"כ ס"ל דלא בפטר רחם תלוי זאת והעיקר תלוי אם נחשב לרוב או לא וזה כל הספק, ולפ"ז הלא היטב מוכח מהמשנה הנ"ל דלא בעינן רובו בב"א, אולם בפשוטו יש לתרץ דמהמשנה לא מוכח פלום דלרבה הפשט במתניתין דיצא רובו בב"א וכן פסק הרא"ש פרבה ולא צריכים אנו לדחוק מתניתין כמו לר"ה אף הפירוש במתניתין דיצא רובו בב"א, היצא מזה דלהרמב"ם נחא דלא הביא האיבעיא יען שהוא סומך על האמור בה' בכורות וכמ"ש דשם עיקר.

הטעם יען דנחשב לרוב דאפילו אינו בב"א מ"מ נחשב לרוב והטור דס"ל כרש"י דבפטר רחם תלוי נמצא דאין ראיה מבכור לדין זה וכמ"ש הי"א לכן הביא השני דינים. ועיין ברע"ב פ"ד דחולין משנה ב' דכתב וז"ל יצא רובו פאחת וכו' ותמה ע"ז הגאון רעק"א

זצ"ל הלא בסוגיא מוכח דאפי' חתכו ומניח עד רובו הוי רובו ולא בעינון שיהא דוקא בב"א, ולפי מ"ש ניקחא פי רק אליבא דר"ה מסיק הש"ס הכי אבל לרבה הפירוש במתניתין דיצא רובו בבת אחת, ונוכל לומר דהרע"ב פוסק פרבה וכדעת הרא"ש והטור לכן מפרש היטב במתניתין דיצא רובו בבת אחת, אחר זמן רב מצאתי בס' תפארת ירושלים שמתרץ פן והנאני מאד שפוננתי ת"ל לדעת הגדולים: הלכה טו קרע אתה הבהמה או שחט בהמה טרפה ומצא בה בן ט' חי צריף שחיטה להתירו וכו' ואם לא גמרו לו חדשיו אע"פ שהוא תי במעי הטרפה ה"ז אסור מפני שהוא פאבר מאמו ע"כ.

ונ"ל דה"ה אם גמרו חדשיו רק נמצא מת לא מהני לו שחיטת אמו וכמבואר בש"ך סימן י"ד ועיין בהגהות מיימוני. ועיין בד"ח שתמה על דין זה למה לא ימתינו ח' ימים ונראה אם הוא נפל או לא ואם יחיה ח' ימים מדוע נאסר.

וכנה תמה על הגמ', וי"ל כי באמת בהגמ' לא מפורש דין זה בהדיא ויש לפרש פוננתו דמה שכתב שיש לאסור מספק פוננתו היכא דלא שקה ח' ימים וכבר שחטו אבל אם עדיין לא שחטו מועיל לו באמת המתנת ח' ימים: פירק ו הלכה יא פשמולחין הבשר וכו' וצריף לנפץ הבשר מן המלח ואח"כ ידחנו ע"כ, וכנה משמע מרש"י ז"ל שצריף נפיוץ ועוד משמע דבין במלח גסה ובין בדקה צריף הדחה, דכתבו וז"ל אבל מלח דקה א"צ לנפיוץ ע"כ.

מוכח מזה דדוקא בנפיוץ יש חילוק בין גסה לדקה אבל לענין הדחה שלאחר זה תרנונייהו שונים ומה דכתב הה"מ וז"ל ואפשר שסובר שהצלי צריף מליחה עיין מה שכתב רש"י ז"ל בפסחים (דף ע"ד) ד"ה "שריא" ובביצה (דף מא) ד"ה "לצלי" וכן עיין מה שכתבו התוס' בחולין (דף י"ד ע"א) ובמנחות (דף כ"א) ד"ה "וכן" ובפסחים ג"כ ועיין מה שכתב הגה"מ ודבריו מבוארים בתוספות פסחים ביצה ומנחות יעו"ש: הלכה יד ראש הבהמה שצלהו בתנור או בכבשן אם תלהו ובית שחיטתו למטה מותר וכו', עיין מה שכתב המ"מ דרבינו מודה לדעת הרמב"ן דדוקא לצלי מותר אבל לקדחה אם לא הוציא מוחו אוסר בששים וצריף לשער בששים בכל המוח ע"כ.

ולפי דברי המ"מ פיון דרבינו מייירי בצלי נוכל לדייק הא להסיר שער בעלמא אפילו אם הניחו על הצדדים ג"כ מותר, ומ"ש הה"מ דצריף ס' נגד כל המנות פתב זה לשטיט רבינו דס"ל דלא אמרינו חנ"נ בשארי איסורים אבל לדיון צריף ס' נגד כל הראש ועיין ברש"י ובתוספות דמוכח שדעתם דאפילו להסיר שער בעלמא ג"כ אסור אם הניחו על הצדדין.

יעו"ש: הלכה טז דגים ועופות שמלחן זה עם זה אפילו בכלי מנוקב הדגים איסורים שהדג רפה וכולע דם היוצא מן העוף ע"כ. ומה שלא נאסר העופות מחמת דבולעים מהדגים הוא מטעם דכתב רש"י ז"ל דלא אמרינו חנ"נ בשארי איסורים לכן אפילו שהו אחר שיעור מליחה ופליטת ציר מכל מקום העופות מותרין, והרשב"ם אוסר גם העופות יעו"ש ועיין בהגהות "מטה יהונתן" שהקשה על הטור שהעתיק דברי הרשב"ם להלכה ונהלא פיון דדינא של הרשב"ם לא יתכן אם לא נימא דחנ"נ בשארי איסורים והטור בעצמו ס"ל כשיטת רבינו אפרים דלא אמרינו חנ"נ בשארי איסורים א"כ איך פוסק פהרשב"ם, ועיין תירוץ דטעם האיסור הוא משום דאפשר לסחטו אסור יעו"ש.

ובעניינות דעתי לא זכיתי להבין דבריו הקדושים הלא אפשר לסוחטו מותר באיסור דרבנן וכיון דדם שמלחו הוא רק מדרבנן מדוע נאסר העופות, ובאמת הלא הטור בעצמו חולק על הרשב"א וס"ל דגם אפשר לסוחטו מותר בשארי איסורים אפילו באיסור דאורייתא ומכ"ש באיסור דרבנן וכמו שהובא ביו"ד סימן צ"ב דאף אותה חתיכה מותרת יעו"ש, ועוד הלא בעינו שיהא דמקא לבב"ח היינו דוקא בישול ולא ע"י מליחה ולפ"ז הלא ישאר קושיתו על הטור בתקפה.

ועיין במ"מ שכתב ונ"ל וי"מ שלמדו שאסור למלוח בשר על בשר ששקה במלחו עד אחר שיעור פליטת צירו, וכתב המ"מ על זה דמדברי רבינו לא מוכח פן עכ"ל. ולפענ"ד לא אבין מאין מוכח מדברי רבינו דלא כהי"מ דהלא אפשר לפרש בדברי רבינו כזה "שהדג רפה" היינו דפולט דמו וצירו קודם פליטת דם העוף א"כ בלעי הדגים דם העופות ולגבי בשר הגם דלא רפו בכ"ז אם כפר שיהו במלחן גם פן אסור כמו הדגים, דמה דאסרינו הדגים מהטעם דרפו אין הפנונה דמטעם זה הם בלעי יותר רק הפנונה דמפח זה הם פולטים מהר לכן לפ"ז ה"ה אם ידעינו בבירור שפכר פלטי פל דמן וצירן הלא הוא שנה בדינו לדגים, ומשמע לדינא מהלכה זו פי דוקא נמלחו שניהם אז אסור אבל אם הנה הדג מליח והעוף תפל מותר אפילו נוגעים זה בזה וכמו שפסק רבינו בפט"ו ה"ד דאם הנה דג טמא תפל וטהור מליח מותר וכ"ש הקא דשניהם היתר וכל האיסור הוא רק משום דם הבלוע בהם בנודאי מותר, ואפילו להר"ן דאוסר בההיא דג טמא מפל מקום מודה הקא דמותר יען דהקא שניהם בעצמם היתר והאיסור הוא רק בלוע, ומה שכתב רבינו דהדגים אסורין היינו כדי קליפה ואפילו יש בהם שומן אינו אוסר יותר מפדי קליפתו, ועיין מה שכתב הש"ך סימן ע' סק"ד ובפ"מ שם וכמ"ש הרא"ש בפגה"נ סימן כ"ד ובפרט לפי מה שסובר רבינו דאפילו צלי ממש אינו אוסר רק כדי קליפה בדבר שאינו מפעפע, ומה דאמרו בגמרא מליח הרי הוא פרוחם היינו פרוחם דצלי, ומ"ש רבינו בפ"ז הלכה י"ט "ואם נעשו לא נאסר הבשר" היינו משום דהתם מיירי בכחוש דאינו מפעפע פלל וגם שם רק איסור דרבנן אבל בפרק ט"ו ה"ד דמיירי התם בחלב דמפעפע אסור עד ס', ומאי דמסיים רבינו שם דמשליף הגיד ואינו אוסר מחמת דאין בגידו בנו"ט הגם דשומן הגיד נו"ט מ"מ אינו אוסר יען שהאיסור הוא רק מדרבנן ובפ"ז הי"ט התם מיירי בדבר שאינו מפעפע לכן אפילו באיסור דאורייתא מותר, ומאי דכתב רבינו בפט"ו בהלכה ל"ד דאם בשר דג טמא מליח שנבלל עמו דג תפל טהור נאסר מפני צירו וכו' עיין במס' עירובין דציר דגים טמאים אית בו שמנונית ומפעפע ועיין רש"י במס' חולין (דף ק"כ ע"א) ד"ה הטמאים ועיין תוס' חולין (דף צ"ט ע"ב) ד"ה שאני ובמס' בכורות (דף י' ע"ב) ובמס' ע"ז נדף מ'.

ע"א) ועיין מה שכתב הפמ"ג. ומה שכתב הכ"מ בהלכה ל"ד פרק ט"ו דכוננת רבינו דאפילו בס' אינו נבלל אינו מוכרח לענ"ד דהכי קאמר רבינו, ואי אפשר לעמוד על טעמו ר"ל דמין במינו הוא, ומ"ש ולא על השיעור ר"ל שיעור קליפה או נטילה מחמת דנבלל בכל גופן לכן צריך ס' כמין במינו דצריך ס', ואין לומר דדוקא בקדירה מתבטל בששים דהרוטב מוליק הטעם בכלולו משא"כ במליחה או בצלי לא סגי בששים דאפשר שהרבה ממנו מתכנס במקום אחד.

דְּזֶה דְּחִסָּק לְזִמְרָא כִּן וְכַדְמִשְׁמַע מֵהֵיא פְּזִימָא דְתַרְבָּא דְנִפְל בְּדִיקוּלָא לְדַבְרֵי הַמְּפָרְשִׁים
דְּיִקוּלָא הוּא סַל יַעוּ"ש, וְעוּד דְרַבִּינּוּ פּוֹסֵק לְהֶדְיָא פִּט"ו הַל"ב דְּבַצְלֵי מְהַנִּי ס' וּמְלִיחַ הָרִי
הוּא פְּרוּתָח דְצָלִי, וְעִי' בַּס' מְלוֹא הָרוּעִים שְׁפַתְב דְרַש"י ס"ל דְחֻלְב וּבִשְׁוֹר מִיֵּן בְּמִינוּ הוּא
לְכִן מְפָרֵשׁ רַש"י דְיִקוּלָא קַדְרָה, וּמִיְנֻשָׁב הֵיטֵב דְבָטֵל בַּס' יַעַן דְנִמְצָא שָׁם מִיֵּן וְאִינוּ מִינוּ.

דְּאִי לָא תִימָא הָכִי הָאִיף שְׁיַעְרוּ בְּשִׁשִׁים הֵלֵא לְדַעַת רַש"י מִיֵּן בְּמִינוּ לָא מְהַנִּי ס' אֶלָּא
ע"כ צָרִיף לְזִמְרָא לְקַדְרָה וְכִינּוּן דִּישׁ שָׁם אִינוּ מִינוּ גַּם כִּן אֶמְרִינּוּן סַלֵּק אֶת מִינוּ כְּמוֹ שְׁאִינוּ
וְשְׁאִינוּ מִינוּ רַבָּה עָלְיוּ וּמְבַטְלוּ לְכִן שְׁיַעְרוּ יָפָה בְּשִׁשִׁים, וּק"ל: פָּרָק ז' הֵלְכָה ד' הוֹשִׁיט
יָדוֹ לְמַעַי בְּהֵמָה וְחַתְמָה מְחַלְב הָעוֹבֵר שְׁפָלוּ לוֹ חֲדָשְׁוֹ וְהוֹצִיאוּ הָרִי זֶה חֲזִיב עָלְיוּ וְכו'
עכ"ל, מוֹכַח מְזָה דְלָא חָל אִיסוּר חֻלְב עַד שְׁיַצָּא לְאוּר הָעוֹלָם, וְכִן פִּירְשׁוּ הַתּוֹסֵף ד"ה
הָכָא יַעוּ"ש: הֵלְכָה ז' חֻלְב שְׁהַבְּשָׁר חוֹפָה אוֹתוֹ מְוֹתֵר וְכו' וְאֵעֵפ"כ נוֹטֵל אָדָם לְוֶבֶן שְׁבַתוֹף
הַפּוֹלְיָא וְאֵח"פ אוֹכֵל אוֹתָהּ וְאִינוּ צָרִיף לְחַטֵּט אַחֲרֵיו עכ"ל.

נִרְאָה מְדַבְרֵי רַבִּינּוּ שְׁפּוֹסֵק כַּר"א וּלְפִי שְׁיִטַּת הָרִי"ף דְמְפָרֵשׁ בַּר"א דְלָא הֵיָה מְחַטֵּט וְעַל
זֶה כְּתִיב רַבִּינּוּ וְאֵעֵפ"כ צָרִיף קִצְצָת נְטִילָה אִיף אִינוּ צָרִיף לְשִׁרְשׁ, וְכִן מוֹכַח מְלִשׁוֹן הַגַּמ'
לָא הֵיָה מְדַקְדָּק בְּנְטִילָתוֹ, מְשִׁמַּע דְמִקְצָת נְטִילָה צָרִיף, וּבְזָה סָרָה קוֹשְׁיַת הַלַּח"מ יַעוּ"ש:
הֵלְכָה י' יֵשׁ בְּגוֹף הַבְּהֵמָה וְכו' ע"כ, יֵשׁ בְּהֵלְכָה זו"ג תִּיבּוֹת "אִינוּ צָרִיף לְנְטִלוֹ" הַמְּוֹקְפִין,
וְעִינּוּן בַּמ"מ דְגָרִיס אוֹתָם וְהִבִּיא הַה"מ רְאִיָּה לְזֶה מְפָרֵק ו' הֵלְכָה י"ג דְמִשְׁמַע שָׁם דְלְצָלִי
אִינוּ צָרִיף חֲתִיכָה, אֶבֶל לְדַעַת הָרַשְׁבָּ"א יֵשׁ חֲזִילוּק גְּדוֹל מֵהֵתָם לְהָכָא, כִּי הֵתָם הַחוּטִין
מְוֹנָחִים עַל גְּבִי הָאֵשׁ אֶבֶל הָכָא הַחוּטִין מְוֹבְלָעִים בַּבְּשָׁר, וְהִרְאִיָּה שְׁהַר"ן לָא הִבִּיא דַעַת
הָרַמְבַּ"ם שְׁגַם הוּא סוֹבֵר כְּדַעַתוֹ שְׁסוֹבֵר דְלְצָלִי א"צ חֲתִיכָה, וְכִן רְאִיתִי בַּש"ג בַּפְּגָה"נ
וְנ"ל וְכִן דַעַת מִיְיִמוּנֵי דְכָל חוּט וְקוּרוֹם שְׁאִסוּר מְשׁוּם דָּם דִּינוּ לְצָלִי כְּמוֹ לְקַדְרָה עכ"ל.

וְנִלְעַנ"ד דְלוּלָא דְבְרֵי הַה"מ נּוֹכַל לְזִמְרָא דְאִינוּ צָרִיף לְגָרוֹס הַג' תִּיבּוֹת הַמְּוֹקְפִין וּבְמִקוּמָם
צָרִיף לְכַתְּוֹב "וְכִן לְצָלִי" וְרְאִיתִי בִּי"ד סִימָן ס"ה דְכְּתִיב הַמְּחַבֵּר וְאֵם לְצָלִי א"צ לָא
חֲתִיכָה וּמְלִיחָה. וְנִרְאָה לִי דְזֶה הוּא דַעַת עֲצָמוֹ שֶׁל מָרְן הַב"י וְלָא דַעַת רַבִּינּוּ הָרַמְבַּ"ם
כִּי לָא מְצִינּוּ בַּכ"מ שְׁסוֹבֵר רַבִּינּוּ דְלְצָלִי א"צ מְלִיחָה.

וְכִן נִרְאָה מִפ"ו הִי"ג שְׁפַתְב שָׁם "אֵם חֲתָכוּ וְצָלָאוּ מְוֹתֵר" מְשִׁמַּע מְזָה אֶבֶל מְלִיחָה בְּעֵי
** (דָּאָם נִימָא דְלָא צָרִיף כָּלֵל מְלִיחָה לְצָלִי א"כ מֵאִי אֲשַׁמְעִינּוּ רַבִּינּוּ בְּזָה דְמְוֹתֵר. אֶלָּא
ע"כ דְלְכַתְּחִילָה צָרִיף חֲתִיכָה וּמְלִיחָה לְצָלִי וְאֲשַׁמְעִינּוּ בְּזָה רַבִּינּוּ הִיכָא דְקָרָה דְלָא הֵיָה
מְלִיחָה אִיף פִּינּוּ דְהֵיָה חֲתִיכָה מְוֹתֵר הַמְּחַבֵּר) ** וְאִין לְזִמְרָא דְהַמְּחַבֵּר מִיְיִרֵי בְּדִיעֵבַד דְהֵלֵא
הַמְּחַבֵּר כְּתִיב א"צ מְשִׁמַּעְדָּגָם לְכַתְּחִילָה א"צ מְלִיחָה.

וְעוּד נּוֹכַל לִיְיָשֵׁב דְלָא יִהְיֶה סְתִירָה מִפ"ו הֵלְכָה י"ג לְפִי מַה שְׁכַתְּבִי לְבָאָר בְּדַעַת רַבִּינּוּ
דְשָׁם מִיְיִרֵי בְּדִיעֵבַד לְכִן אִיף בְּלָא חֲתִיכָה ג"כ מְוֹתֵר מִשָּׂא"כ הָכָא דְמִיְיִרֵי לְכַתְּחִילָה לְכִן
צָרִיף חֲתִיכָה לְצָלִי כְּמוֹ לְקַדְרָה וְכְמוֹ שְׁמַחְלֵק הָרַמְבַּ"א בֵּין לְכַתְּחִילָה לְדִיעֵבַד, אֶבֶל אִי
אֲפִשְׁר לְזִמְרָא כִּן דַּבְּפ"ז ה"ד דְכְּתִיב שָׁם וְלָא יְבִשָׁל וְכו' דְמִשְׁמַע אֶבֶל לְצָלִי אִיף לְכַתְּחִילָה
מְוֹתֵר, רַק צ"ל כְּמוֹ שְׁכַתְּבִי לְעִיל לְתַרְץ וּק"ל: הֵלְכָה יד בִּיַצִּי גְּדִי אוֹ טָלָה שְׁלָא הַשְּׁלִים
שְׁלִשִׁים יוֹם מְוֹתֵר לְבִשְׁלוֹן בְּלָא קְלִיפָה.

ע"ן במ"מ שכתב דרש"י ורבינו סברי דגדי לאו דוקא פדמפרש רבינו גדי או טלה ע"כ, ובאמת לפענ"ד מוכח מרש"י דאפילו בבהמה גסה נמי הדין פן ומדברי רבינו משמע דבהמה גסה לא אמרינו כבגדי אלא דאפילו בתוך ל' יום אסור וביו"ד מבואר להלכה פדעת רש"י ז"ל דבהמה גסה ודקה שוין בזה וע"ן בלח"מ, ומ"ש רבינו ולא יבשל וכו' ע"ן מזה בהלכה י' מה שכתבתי לבאר דברי רבינו האמורים בהלכה זה יעו"ש, ומזה משמע דמה שכתב רבינו בפ"ו הי"ג "ואם צלאו" הוא לאו דוקא דיעבד אלא אף לכתחילה מותר, וק"ל: הלכה פא וטבח שדרכו לנקות וכו' ע"כ.

ע"ן בלח"מ דנתקשה בדברי רבינו וע"ן תירוצו ובאמת מניין לנו לומר דר"פ מודה למר זוטרא דכזית בב' או בג' מקומות חייב מלקות דילמא דוקא מר זוטרא דמוקי דר"י ור"י מייירי בלהלקותו לכן הוכרח לפרש דכזית אפילו בב' או בג' מקומות חייב דאם לא פן למה אמר ר"י בכזית אבל לר"פ דמפרש פאן להלקותו פאן להעבירו אפשר דלדידיה בעינו דוקא כזית במקום אחד להלקותו.

וראיתי בפירוש רבינו גרשום דמפרש פאן להלקותו ר"ל בזה בעינו כשעורה נכאן להעבירו בזה בעינו דוקא כזית ומר זוטרא אמר דלהלקותו יותר חמור מלהעבירו לכן להלקותו בעינו כזית ולא בעינו שיהא דוקא במקום אחד דאפילו בב' מקומות גם פן חייב מלקות ואפסקא בגמרא והלקתא להלקותו בכזית וזה פמר זוטרא, ולפירוש זה תסור קושית הלח"מ מעל רבינו ומיושבים היטב דברי רבינו לפי פירוש זה ומאי דמפרש הלח"מ הפשט בהגמ' ע"ן ברש"י אשר על הרי"ף יעו"ש: פרק ח הלכה א גיד הנשה נוהג בבהמה וכו' ונוהג בשליל ובמקדשין בין קדשים הנאכלים ובין קדשים שאינם נאכלים.

ע"ן במ"מ שכתב דרבינו פוסק כר"י. ולכאורה הלא בגמרא איתא דלא פליגי ר"י ור"ח וכו' ע"ס"ל דלהלקותו נוהג איסור גיד הנשה ורבינו הלא מייירי הקא לענן מלקות א"כ אפשר לומר דרבינו פוסק גם כר"ח ומחייב מוכח דפוסק דוקא כר' יוחנן, וכבר הקשה קושית זו הלח"מ משנה בהלכות מעשה הקרבנות פ"ו ה"ד.

ועוד הקשה על רבינו איך הוא מזכה שטרך לבי תרי דהקא פסק כר"י ובה"כ פסק כרבי והלא בגמרא מוכח להדיא דבמחלוקת רבי ורבנן פליגי ר"ח ור"י ור"י סובר כרבנן ופליגי על רבי ע"כ.

ונראה לי לפענ"ד ליישב קושיתו דהנה הרש"א פירש (דף צ' ע"ב) דר"ח סבירא לו דלא פליגי רבי ורבנן בזה פלל יעו"ש, ולפ"ז אפשר לומר דרבינו ג"כ הכי מפרש ולא ס"ל להלכה מה דאמר רנב"י דפליגי בזה, לכן לפ"ז יפה פסק רבינו הקא כר"י ובה"כ פסק כרבי, ולדעת רבינו יהיה מחלוקתן בגידין המותרין.

ומה דמסיים רבינו הסמוך לעצם וכו' ע"ן מה שכתב בזה הטור סימן ס"ה וכ"כ התוס' (דף צ' ע"ב) ד"ה פנותיה, וע"ן מה שכתב הר"ן יעו"ש: הלכה ה האוכל גיד הנשה מבהמה וזיה טמאים פטור לפי שאינו נוהג בטמאה אלא בבהמה שפולה מותרת ואינו פאוכל משאר גופה שאין הגידין מפלל הבשר כמו שביארנו עכ"ל.

המקור מזה בחולין דף ק' ע"ב) האוכל גיד הנשה של בהמה טמאה ר"י מחייב שתיים ור"ש פוטר ור"ל דפסור לגמרי ופסק רבינו כר"ש דפסור לגמרי הו מאיסור טומאה והו מאיסור גיד הנשה, ולכן פתב רבינו ואינו נאכל משאר גופה דאין הגידין מפלל הבשר, ור"ל דאין בגידין בנותן טעם ולכן פטור משום טומאה, וכי תימא לחייב משום גיד הנשה הגם דאין איסור חל על איסור וכמו שפסק רבינו בהלכות מאכלות אסורות פ"ק ט"ו הלכה ו' בכ"ז הקא ליפא למיפטר מן טעם זה פינו דליפא טומאה וכנ"ל לכן פתב רבינו דמשום גיד נמי ליפא לחייבו לפי שאינו נוהג בטמאה וכדאמרין בגמרא א"ק על פן לא יאכלו בני ישראל את גיד הנשה מי שגידו אסור ובשרו מותר יצאה זו שגידה אסור ובשרה אסור יעו"ש: הלכה ו האוכל גיד הנשה של נבלה או של טרפה או של עולה חייב שתיים מתוך שנגלל באיסור שאר גופה שהיה מותר נכלל גם הגיד ונוסף עליו איסור אחר ע"כ.

עיין בכ"מ שהקשה בשם הרשב"א על רבינו למה מחייב שתיים באוכל גיד הנשה של עולה פינו דהרמב"ם פסק דאין בגידין בנותן טעם ומאן דמחייב שתיים ע"כ אית ליה דיש בגידין בנותן טעם יעו"ש, ובאמת גם על מה שפתב רבינו דעל גיד הנשה של נבלה חייב שתיים ג"כ יקשה קושיא זו ועיין בתוס' תולין (דף פ"ט ע"ב) ד"ה איסור גיד ועיין רש"י שם (דף ק"א ע"ב) ד"ה ור"י וז"ל ואע"ג דלר"ש נמי שמעינן וכו'.

ובאמת גם על רש"י ז"ל קשה הלא ר"ש ס"ל דאין בגידין בנותן טעם א"כ למה מחייב שתיים באוכל גיד הנשה של עולה ועיין בשעה"מ שפתב ליישב דברי רש"י הנ"ל יעו"ש: הלכה יד גיד הנשה מותר בהנאה לפיכך מותר לאדם לשלוח לעכו"ם גיד הנשה בתוכה ונותן לו הגיד שלמה בפני ישראל ואין חוששין שפא יאכל ממנה ישראל זה קודם שינטל גידו שהרי מקומו נזכר לפיכך אם היתה הגיד חתוכה לא יתנגה להעכו"ם בפני ישראל עד שיטול הגיד שפא יאכל ממנה ישראל עכ"ל.

המקור מזה בחולין (דף צ"ג ע"ב) שולח אדם גיד לעכו"ם שגיד הנשה בתוכה מפני שמקומו נזכר ופריה הש"ס שלמה אין חתוכה לא עד דמסיק הש"ס אבע"א במקום שמכריזין חתוכה דעכו"ם מידע ידע ואבע"א במקום שאין מכריזין גזרה שפא יתנגה לו בפני ישראל, ואמרין עוד בברייתא ת"ר השולח גיד לחברו שלמה אין צריך לטול גיד הנשה חתוכה צריך לטול ובעכו"ם בין חתוכה ובין שלמה אין צריך לטול ומוקי אפיי במקום שאין מכריזין ור"ב מוקי במקום שמכריזין אף דמייירי שהכריזו יעו"ש.

ויש בזה ג' שיטות, רש"י פתב דתנא דמתניתין פליג אפנא דברייתא וגזר בה שפא יתנגה בפני ישראל, ושיטת ר"ת דתנא דמתניתין לא פליג אפנא דברייתא מחמת דהמשנה מייירי באומר הישראל לעכו"ם שהיא פשרה ולכן חיישינן אף במקום שאין מכריזין שפא יתנגה לו בפני ישראל ויקנה הישראל מן העכו"ם, אבל הברייתא מייירי שנתן לו סתם ש אמר לו שהיא פשרה לכן לא חיישינן שפא יתן לו בפני ישראל פינו דמייירי במקום שאין מכריזין, ושיטת הרשב"א פן דס"ל דשנויא קמא שבש"ס עיקר דתיירץ דהמשנה מייירי במקום שמכריזין אף חתוכה דעכו"ם מידע ידעי, אבל מה דתיירץ הש"ס גזרה שפא יתנגה לו בפני ישראל לא קיימא הכי א"כ אינו מחולק המתניתין עם הברייתא דהברייתא מייירי במקום שאין מכריזין לכן אפילו חתוכה ג"כ מותר.

ולפענ"ד נראה דרבינו קאי בשיטת ר"ת דס"ל דהמשנה מיירי במקום שאין מכריזין והטעם דחתיכה אסורה כמו שמתרץ הש"ס גזרה שמה יתנגה לו בפני ישראל וכנ"ל ומיירי דאמר לו שהיא פשרה והברייתא מיירי ג"כ במקום שאין מכריזין רק בסתם ולכן אפילו חתיכה מותר וכנ"ל וכן נראה מהה"מ דרבינו הולך בשיטת הרי"ף רבו שהעתיק הרי"ף את התירוץ דהגמרא גזרה שמה יתנגה לו בפני ישראל, ומאי דהקשה הלח"מ עלהה"מ דאם נימא דס"ל לרבינו דשינויא בתרא עיקר א"כ למה פתב אם היתה הירף חתיכה לא יתנגה לעכו"ם בפני ישראל.

הא אפילו שלא בפני ישראל נמי אסור מחמת גזרה שמה יתנגה וכו' כמבואר בש"ס. לפענ"ד יש לומר אידי דברי שא פתב רבינו בפני ישראל דקמ"ל רבותא דנותן לו ירף שלמה בפני ישראל, לכן פתב אח"כ אם הירף חתיכה לא יתנגה לעכו"ם בפני ישראל ועוד י"ל דאשמעינן הא בסתם אפילו בפני ישראל מותר.

ורבינו איירי הקא במפרש שהיא פשרה אבל בסתם אפילו בפני ישראל מותר פיון דס"ל לרבינו דבשר הנמצא ביד עכו"ם אסור, א"כ לא חיישינן שמה יקנה הישראל, וכמו שכתבנו לפי שיטת ר"ת.

ולכאורה יש לדייק מרבינו דס"ל פהרשב"א וכמ"ש הלח"מ דשינויא קמא עיקר מדכתב הדין הזה בעכו"ם ולא פתב בישראל דשלמה מותרת וחתיכה אסורה, וכמבואר בברייתא דאם נימא דסבירא ליה כר"ת א"כ צ"ל במפרש דהיא פשרה אז חתיכה אסורה, א"כ קשה למה תנא הדין בעכו"ם הלא בישראל נמי הדין כן, א"ו צ"ל דסבירא ליה פהרשב"א ולכן אשמעינן רבינו רבותא שבעכו"ם חתיכה נמי מותרת אפילו במפרש שהיא פשרה ודוקא בפני ישראל אסור וכנ"ל.

אף דבאמת יש לומר דס"ל כר"ת ומפל מקום לא קשה כנ"ל די"ל דאשמעינן דחתיכה אסורה אפילו בעכו"ם דחיישינן שמה ימפור לישראל וכ"ש בשולת לישראל בנדאי הדין דחתיכה אסורה, ועיין בר"ן במשנה פגה"נ ודו"ק: פרק ט הלכה ו המעושן והמבושל בחמי טבירא וכיוצא בהן אין לוקין עליו וכו' ע"כ, משמע מדברי רבינו דדוקא מעושן אינו לוקה עליו אבל נצלה באש חייב מלקות מה"ת ומה דאמרו בגמרא דאינו חייב אלא דרף בישול הוא לאו דדוקא דה"ה צלי בכלל בישול וכ"כ הפר"ח דצלי נאסר מה"ת כמו בישול יעו"ש, עוד פתב רבינו המבשל בשר במי חלב או בחלב מתה או בחלב זכר או שבישול דם בחלב פטור ואינו לוקה משום בב"ח ע"כ.

מה שכתב רבינו במי חלב מבואר בחולין (דקי"ד ע"א) דאמרו שם המבשל במי חלב פטור וכן אמרו שם דם שבישול בחלב פטור אבל הדין בחלב זכר או חלב מתה זה אינו מבואר בברייתא דפטור וזה הוא מימרא דשמואל (דף קי"ג ע"ב) בחלב אמו ולא בחלב זכר בחלב אמו ולא בחלב שחוטה ורבינו פלל פולהו בכבא אחד א"כ משמע דאפילו בחלב זכר או בחלב שחוטה ג"כ פטור אבל אסור וזהו פוננת המ"מ שם.

ולפלא לי על הה"מ שלא הביא מקור על הדין בחלב זכר מן תוספתא מפורשת פ"ת דמבואר שם להדיא המבשל בחלב זכר פטור, ובזה יהיה מתורץ קושית הלח"מ שהקשה פיון דחלב זכר וכן חלב שחוטה ס"ל לרבינו דפטור אבל אסור א"כ ה"ה נמי בחלב טמאה

הָיָה ג"כ לַפְּסוּק לְרַבֵּינוּ דְּפִטוּר אֲבָל אֲסוּר עַכ"ל, וּלְפִי הַגְּ"ל לִק"מ דְּחֻלָּב זָכָר מְפֹרָשׁ בַּתּוֹסְפֹתָא דְּפִטוּר א"כ הַפְּשֻׁט דְּפִטוּר אֲבָל אֲסוּר וְחֻלָּב שְׁחוּטָה הֲלֵא אֲמָרוּ בַּגְמ' דְּאֲסוּר מִדְּרַבְּנָן וְלִכְּנֵן פְּסוּק רַבֵּינוּ בְּזֵה דְּפִטוּר אֲבָל אֲסוּר וְכֵן בְּדָם נְמִי דְּאֲמָרוּ שֶׁם בְּבִרְיֵיתָא דְּפִטוּר הַפְּשֻׁט נְמִי דְּפִטוּר אֲבָל אֲסוּר וְעוֹד מִדְּקַתְנֵי הַש"ס הַמְּבֻשָּׁל מִשְׁמַע דִּיעֵבַד אֲבָל לְכַתְּחִילָהּ אֲסוּר וְכֵן פְּתָבוּ הַתּוֹס' שֶׁם בַּד"ה הַמְּבֻשָּׁל בְּמִי חֻלָּב פִּטוּר וְכַתְּבוּ דְּאִיסוּרָא מִיָּהָא אִיפָּא וּר"ל דְּאֲסוּר מִדְּרַבְּנָן וְהוֹכַחַת הַתּוֹס' ג"כ כַּפְּנ"ל אֲבָל בְּחֻלָּב טְמֵאָה אֵין שׁוּם הוֹכַחָה לְאִיסוּר, וְעֵינָן בְּחִידוּשֵׁי רַעֲק"א לִי"ד שְׁהַקְּשָׁה מִנֵּינן לְהַתּוֹס' דְּאֲסוּר לְכַתְּחִילָהּ לְבִשָּׁל בְּשׁוּר בְּמִי חֻלָּב וְז"ל שֶׁם וְאִדְרַבָּה בְּזֵה מְרֻנַח הַסּוּגִיָּא יוֹתֵר בְּמָה דְּפָרְכִינָן מֵהֵךְ בְּרִייתָא עַל מ"ד דְּהַמְּבֻשָּׁל חֻלָּב בְּחֻלָּב אֵינוּ לֹקֵה דְּהָא בְּהֵךְ בְּרִייתָא פִּיגוּל וְנוֹתֵר וְטָמֵא שְׁבִישָׁלוֹ בְּחֻלָּב חֵיִיב דְּקִשָּׁה דְּלִמָּא הַבְּרִייתָא מִיִּירִי רַק לְעֵנָן בִּישׁוּל וְכֵן הַקְּשָׁה הַרַש"א וְתִירוּצוֹ דְּפִירְכָּתָהּ הַש"ס לְלִישְׁנָא דְּכִינּוֹן דְּאֲאָכִילָהּ לֹא לְמִי אֲבִישׁוּל נְמִי לֹא לְמִי דְּחֹק קִצָּת וּלְפִי הַגְּ"ל דְּכִינּוֹן דְּקַתְנֵי בְּהֵךְ בְּרִייתָא הַמְּבֻשָּׁל בְּמִי חֻלָּב פִּטוּר דַּע"כ מִיִּירִי מְאָכִילָהּ דְּבִישׁוּל אֲפִילוּ לְכַתְּחִילָהּ מוֹתֵר ה"נ סִיפָּא נוֹתֵר וּפִיגוּל מִיִּירִי מְאָכִילָהּ עַכ"ל.

וּלְפַע"ד נִרְאֶה לְדַחוֹת הוֹכַחָה זֹו מִן הַגְמ' הַגְּ"ל. כִּי פִירְכָּתָהּ הַגְמ' הוּא מַתּוֹסְפֹתָא דְּאִיתָא שֶׁם בְּזֵה"ל הַפִּיגוּל וְהַנוֹתֵר וְהַטְּמֵא שְׁבִישָׁלוֹ בְּחֻלָּב חֵיִיב מִשׁוּם בְּשׁוּר בְּחֻלָּב וּמִשׁוּם פִּיגוּל וְנוֹתֵר וְטָמֵא ע"כ.

א"כ מְבֹנָאָר מְזֵה לְהַדְיָא דְּקִיאֵי עַל אֲכִילָהּ דְּכַבִּישׁוּל אֵינָה אִיסוּר יֵשׁ בְּפִיגוּל וּמִדּוּעַ חֵיִיב עָלָיו מִשׁוּם פִּיגוּל אֲלֵא ע"כ צ"ל דְּמִיִּירִי בְּאֲכִילָהּ לְכֵן פְּרִיָּהּ הַש"ס הֵיטֵב. אֲבָל הַבְּרִייתָא יוֹכֵל לְהִיזוֹת דְּמִיִּירִי בְּבִישׁוּל וְכַפְּנ"ל וְעֵינָן בַּלַח"מ דְּהַקְּשָׁה עַל הַה"מ מִנֵּינן לוֹ דְּבְדָם יֵשׁ אִיסוּר לְבִשָּׁל הֵינּוּ דְּהַלַח"מ מְפָרֵשׁ טַעַם הָאִיסוּר בְּכּוֹלָם יַעַן דְּמְפֹרָשׁ בְּקִרָא אִיסוּרָם לְכֵן הַקְּשָׁה הֲלֵא עַל דָּם אֵין שׁוּם אִיסוּר מְפֹרָשׁ בְּקִרָא.

וּבְאַמַּת הַטַעַם שֶׁל כּוֹלָם לְאִיסוּר הֵינּוּ מִדְּאִיתָא בַּש"ס עַל כָּל אֵלוֹ בְּלִשׁוֹן פִּטוּר וְלֹא קַתְנֵי מוֹתֵר שְׁמַעֵינָן מְזֵה דִּישׁ אִיסוּר מִדְּרַבְּנָן וְלִשׁוֹן פִּטוּר נֶאֱמַר גַּם עַל דָּם בַּש"ס א"כ גַּם בְּדָם יֵשׁ לְאֲסוּר לְכַתְּחִילָהּ וְכַפְּנ"ל: הַלְכָה יב הַכְּחַל אֲסוּר וְכו' לְפִיכָּהּ אִם קָרְעוּ וּמִיָּרֵק הַחֻלָּב שָׁבוּ מוֹתֵר לְצִלוֹתוֹ וּלְאֲכָלוֹ וְאִם קָרְעוּ ש"ו וְטָחוּ בְּפִתְלָהּ וְכו' מוֹתֵר לְבִשָּׁלוֹ עִם הַבְּשָׁר וְכַחֵל שְׁלֵא קָרְעוּ וְכו' אֲסוּר לְבִשָּׁלוֹ וְאִם עָבַר וּבִישָׁלוֹ בַּפ"ע מוֹתֵר לְאֲכָלוֹ וְאִם בִּישָׁל עִם בְּשָׁר אַחַר מְשַׁעְרִין אוֹתוֹ בַּס' וְכַחֵל מִן הַמִּנְיָן ע"כ.

עֵינָן בַּלַח"מ דְּאֵינוּ רוֹצֶה לְפָרֵשׁ בְּדַבְּרֵי רַבֵּינוּ כְּמוֹ הַה"מ וּמְפָרֵשׁ כִּי רַבֵּינוּ סוֹבֵר כְּשִׁיטַת ר"ת דְּבִישׁוּל בַּפ"ע דּוּמָה מִמֶּשׁ לְצִלֵי וּמוֹתֵר בְּקִרְיָעָה מְעַט עֵינָן שֶׁם בְּאַרְיִכוֹת, וּלְפַעַנ"ד נִרְאֶה דְּרַבֵּינוּ פְּלִיג עַל שִׁיטַת ר"ת וּמִקְוֹדָם נִחְזִי אִיָּהּ הוּא שִׁיטַת הָרִי"ף וְז"ל שֶׁל הָרִי"ף בַּפְּכָה"ב וְהַלְכָתָא הֵיכָא דְּקָרְעוּהוּ ש"ו וְטָחוּ בְּכּוֹתֵל שָׂרִי לְבִשָּׁלוֹ בְּקִדְרָה וְהֵיכָא דְּלֹא עָבִיד הֵכִי שָׂרִי לְמִטּוֹנוּיָהּ לְכַתְּחִילָהּ אֲבָל לְבִשָּׁלוֹ לֹא עַכ"ל, א"כ מוֹכַח מִדְּבִרְיוֹ דְּבִישׁוּל בַּפ"ע תְּמִיר יוֹתֵר מְצִלֵי וְהָרִיאָה מִדְּכַתְּבֵי בְּלִשׁוֹנוֹ "וְהֵיכָא דְּלֹא עָבִיד הֵכִי" מִשְׁמַע דְּקִרְיָעָה ש"ו וְט"ב לֹא הָיָה אֲבָל קִרְיָעָה מוֹעֲטָת הָיָה וְכַפְּנ"ל אֵינוּ מִתִּיר רַק דּוֹקָא לְצִלֵי אֲבָל לֹא לְבִישׁוּל וְכֵן מוֹכַח מְזֵה דַּס"ל לְהָרִי"ף דְּלְצִלֵי בְּעֵינָן קִרְיָעָה הַגַּם דְּהָר"ן כְּתִב דְּהָרִי"ף ס"ל דְּלֹא בְּעֵינָן קִרְיָעָה לְצִלֵי, אוּלָּם בְּפִשׁוּטוֹ נִרְאֶה מְלִשׁוֹן הַגְּ"ל דְּהָיָה קִרְיָעָה מְעַט וְרַק ש"ו וְט"ב

לא הָיָה וְאֵז מִתִּיר הָרִי"ף לְצִלֵי אָבֶל בְּלֹא קְרִיעָה כָּלֵל לֹא מְצִינוּ דְּמִתִּיר, וּלְפִי מ"ש יָפָה עֲשֵׂה הָרִי"ף שְׁלֹא הֶעֱתִיק דְּבָרֵי ר"נ דְּסִבְרָא לִיָּה בְּגִמְרָא דְלְצִלֵי לֹא בְּעִינוּ קְרִיעָה כָּלֵל.

וְכֵן נִרְאֶה מִמָּה דְּמִפְּרֵשׁ הַב"י בְּדְבָרֵי הָרִי"ף ד"ה "א"נ לְקִדְרָה" הֵינּוּ דַר"י מִיְיָרֵי לְקִדְרָה לְכֵן סִבְרָא לִיָּה דְּבְעִינוּ קְרִיעָה ש"ו וּר"א מִיְיָרֵי בְּצִלֵי לְכֵן ס"ל דְּבְקְרִיעָה כָּל דְּהוּ סָגִי. א"כ מוֹכַח בְּפִירוּשׁ כַּמ"ש לְעֵיל וְהֵלֵא יְדוּעַ פִּי רַבִּינוּ הוֹלֵךְ עַל פִּי רוֹב בְּשִׁיטַת הָרִי"ף וּלְעֵנָן דִּיעֵבַד מִשְׁמַע מִהָרִי"ף הֵימָּן דְּבִשְׁלוֹ עִם בְּשׂוֹר בְּלֹא קְרִיעָה ש"ו וּט"ב אַע"פ דְּהֵיָה קְרִיעָה קִצַּת בַּכ"ז אָסוּר, דַּלְר"י דְּסִבְרָא לִיָּה דְּבְעִינוּ קְרִיעָה ש"ו וּט"ב הַפְּשֵׁט בְּמִתְנִיתִין לֹא קָרְעוּ אֵינוּ עוֹבֵר עָלָיו וּמִן הֵינּוּ דְלֹא עֲשֵׂה קְרִיעָה שָׁל ש"ו.

אָבֶל קְרִיעָה בְּמִקְצַת הֵימָּה וּמ"מ אָמְרִינוּ שֶׁם וְה"מ לְבִשְׁלוֹ בַּפ"ע אָבֶל לְבִשְׁלוֹ עִם בְּשׂוֹר אָסוּר הָרִי חֲזִינוּ דְאַף אִם הָיָה קְרִיעָה קִצַּת בַּכ"ז עִם בְּשׂוֹר אָסוּר, וּבִישׁוּל בְּלֹא בְּשׂוֹר גַּם כֵּן אָסוּר הֵיכָא דְלֹא הָיָה קְרִיעָה כָּלֵל, וְזֶה מוֹכַח מִפִּינְיַת הַש"ס עַל ר"נ דְּמִתִּיר צִלֵי בְּלֹא קְרִיעָה הָא מִדְּקִתְנִי "שְׁבִשְׁלוֹ" מִשְׁמַע דְּנֻקָּא בְּדִיעֵבַד, אָבֶל לְכַתְחִילָה לֹא ע"כ.

וּבְאַמַּת הֵלֵא בְּקַל לְתַרְץ דְּהַבְרַיְיָתָא מִיְיָרֵי בְּבִישׁוּל לְכֵן בְּעִינוּ לְכַתְחִילָה קְרִיעָה אָבֶל בְּצִלֵי לֹא בְּעִינוּ קְרִיעָה כָּלֵל אִף לְכַתְחִילָה אֵלֵא ע"כ צ"ל דְּבִישׁוּל אֵין שׁוּם סְבָרָא לֹא מִר דְּמִן הָרִי בְּלֹא קְרִיעָה כָּלֵל וְאַפִּילוּ דִּיעֵבַד גַּם כֵּן אָסוּר א"כ ע"כ מִיְיָרֵי הַבְרַיְיָתָא בְּצִלֵי, לְכֵן שְׁפִיר הַקְּשָׁה הַש"ס עַל ר"נ דְּמִתִּיר לְכַתְחִילָה בְּלֹא קְרִיעָה כֵּן עוֹד מוֹכַח מִזֶּה דְּקְרִיעָה מוּעָטָה סָגִי בְּבִישׁוּל וְלֹא בְּעִינוּ ש"ו וּט"ב.

אַח"כ רִאִיתִי בְּמַהְר"ם שִׁי"ף שְׁמִפְּרֵשׁ כֵּן בְּסוּגֵיַת הַש"ס, וְכִזָּה דַעַת הָרִי"ף וְרַבִּינוּ כַּמ"ש. וְמָה שְׁפָתוֹב בְּדְבָרֵי רַבִּינוּ לֹא קָרְעוּ.

פִּירוּשׁ דְּקְרִיעָה שָׁל ש"ו וּט"ב לֹא הָיָה, אָבֶל קְרִיעָה מוּעָטָה הֵימָּה, וְרַבִּינוּ סָמִיךְ אַרְיִשָׁא שְׁפָתוֹב דְּבְעִינוּ ש"ו וּט"ב לְכֵן פָּתַב אַח"כ "שְׁלֹא קָרְעוּ" וּר"ל שְׁלֹא קָרְעוּ פְּדִין הָרְאוּי דְּבְעִינוּ שְׁיָהָא ש"ו וּט"ב אִף בְּקְרִיעָה מוּעָטָה אֵזִי מִן הֵינּוּ בַּפ"ע אָבֶל עִם בְּשׂוֹר אָסוּר.

וּבַעַנ"ד לֹא זְכִיתִי לְהַבִּין דְּבָרֵי מֶרֶן הַגָּר"א דְּכַתְבַּת הַמְּקוֹר לְהַדִּין דְּלֹא בְּעִינוּ קְרִיעָה לְצִלֵי הֵינּוּ "מֵהָא" וּכְגִיֶרְסַת הַסְּפָרִים הָא קַמ"ל וְכו' יַעו"ש, וּלְפִי מָה שְׁפָתַבְתִּי לְבָאֵר א"כ אִפִּילוּ לְדִידוֹן דְּגִרְסִינוּ א"נ לְקִדְרָה גַּם כֵּן מוֹכַח דְּבְעִינוּ קְרִיעָה לְצִלֵי וּק"ל: הֵלְכָה טַז אָבֶל הַמְּעַמִּיד בְּעוֹר קִיבַת נְבִלָה וְטַרְפָּה וּבַהֲמָה טְמֵאָה הוֹאִיל וְהַמְּעַמִּיד דְּבָר הָאָסוּר בַּפ"ע נְאֻסְרָה הַגְּבִינָה מִשׁוּם נְבִלָה לֹא מִשׁוּם בַּב"ת וּמִפְּנֵי חֲשֵׁשׁ זֶה אָסְרוּ גְּבִינוֹת עַכּו"ם כְּמוֹ שְׁבִיִּאֲרָנוּ עַכ"ל.

וְעֵינָן בַּכ"מ מָה שְׁפָתַב בְּשֵׁם הָר"ן בַּע"ז וּבְחֻלִּין פַּכַּה"ב וְעֵינָן תוּס' בַּע"ז וְכֵן בְּחֻלִּין (קַט"ז ע"א) ד"ה הַמְּעַמִּיד שְׁהַקְּשׁוּ ג"כ כְּמוֹ הַר"י מִיְגַאֲשׁ דְּמֵאֵי אִיְרִיא בְּעוֹר נְבִלָה אִפִּילוּ בְּעוֹר בְּשׂוֹר שְׁחוּטָה נְמִי אָסוּרָה מִשׁוּם בַּב"ת, וְתִרְצוּ דְּדוּקָא נְקִיטָה נְבִלָה דְּאִיכָּא בָּהּ אִיְסוּרָא דְּאִוְרִיָּתָא אָבֶל בְּשְׁחוּטָה מִשׁוּם בַּב"ת לִיכָּא אִיְסוּרָא דְּאִוְרִיָּתָא דְּצוּנָה בְּצוּנָה הוּא, אָבֶל רַבִּינוּ הַרְמַב"ם מְתַרְץ בְּשֵׁם הַר"י מִיְגַאֲשׁ דְּאֵי מִשׁוּם בַּב"ת הָיָה בְּטִיל בַּס', וְהַתּוֹס' דְּלֹא פָּתַבוּ תִירוּץ זֶה יֵשׁ לֹא מִר דַּס"ל פְּהַרְאָב"ד שְׁפָתַב דְּבְמִידֵי שָׁל עַכּו"ם אִף בְּדִלִיכָּא טַעְמָא ג"כ אָסוּר לְכֵן אִפִּילוּ יִטְעוּם עַכּו"ם וַיֵּאמֶר שְׁאִין בּוֹ טַעַם חָלָב מ"מ אָסוּר וְלְכֵן תִּירְצוּ פְּנ"ל כֵּן ס"ל לְהַתּוֹס' כַּר"ת דַּס"ל דְּדְבָר הַמְּעַמִּיד בְּטִיל בַּס' אִפִּילוּ אִם מְעַמִּיד

בעור קיבת נבלה דהיה אסור מקודם מ"מ בטיל בס' א"כ לפ"ז לא מספיק תירוץ הר"ן הג"ל ועיין ברש"א במס' חולין (קט"ז ע"ב) ד"ה והלקתא שהקשה על זה דקאמר הש"ס והלקתא דאין מעמידין בעור קיבת נבלה ולא קאמר אפילו בכשרה וכמו שהקשו התוס' הג"ל, דלדברי רבינו י"ל דנ"מ בדיעבד אם העמיד ויש ס' דבכשרה מותר אבל בנבלה אסור ומשו"ה לא ניקא למקור"י מיגאש וכן לרבינו התירוץ של התוס' מדגרסינו בגמרא והלקתא פנ"ל ולא קאמר אפילו בכשרה וכן מוכח מהגרסא הזאת דלא כר"ת דס"ל דבדבר המעמיד בטיל אפילו במידי דהיה האיסור מקודם דאלת"ה קשה קושית הרש"א פנ"ל.

הגם דמהרש"א תירץ דנקיט משום סיפא "אבל מעמידין בקיבת נבלה" יעו"ש אבל באמת תירוץ זה דוחק וכמ"ש המהרש"א בעצמו עיי"ש אחר כך מצאתי קצת מזה במטה יהונתן ליו"ד וק"ל: הלכה יז אבל אם נפל אחד משניהם שהיא חם לתוף השני והוא צונן קולף הבשר וכו' ע"כ.

ולכאורה קשה הלא הבשר שוקע בתוף החלב ונמצא הבשר החם תמאה ונאסר פלוו פדיו תמאה גבר ומדוע סגי בקליפה ועיין ברש"א שהקשה כזה על הש"ס ועיין תירוץ יעו"ש: הלכה יט עוף שחוט שנפל לחלב וכו' אם חי הוא מדיחו ומותר ואם צלי קולפו ואם היה בו פלחים פלחים או שהיה מתנבל בתבלין ונפל לחלב או לכותח הרי זה אסור ע"כ.

רבינו מייירי הקא דהצלי היה רותח דא"נ דהיה צונן אמאי בעי קליפה בהדחה לבד סגי, ומ"ש רבינו או מתנבל בתבלין מייירי ג"כ ברותח וכן פירש הגמ' בפכ"ה דבר גוזלא איירי ברותח.

ועיין בתוס' חולין (דף צ"ו ע"ב) ד"ה "עד" שהקשו מההיא דבר גוזלא דסגי שם בקליפה יעו"ש. ולכאורה קשה מאד להבין קושית התוס' הלא הם בעצמם כתבו דלא מצינו קליפה נזפרת אלא ההיא בכ"צ וא"כ מאי הקשו מההיא דב"ג הא התם הוי חם לתוף צונן, אחר זמן רב מצאתי בהגהות הגאון רע"א ז"ל שהקשה כזה ולא תירץ פלום, ונראה לי לענ"ד לתרץ דתוס' ס"ל דשם בכ"צ קאי הש"ס על חלב רותח שנפל לתוף בשר צונן לכן סגי בקליפה אבל אם נפל בשר רותח לתוף תלב צונן לא סגי בקליפה וכן קושית הרש"א דהבשר שוקע והוי תמאה לכן הקשו שפיר מההיא דבר גוזלא דשם מייירי דהבשר החם נפל להצונן והוי הבשר תמאה לכן הקשו שפיר אמאי סגי בקליפה, וע"ז תירצו היטב דמייירי בצונן ומ"מ צריך קליפה יען דב"ג רפיה ובלע טובא, ולדברי התוס' מאי דקאמר הש"ס ואי מתנבל בתבלין היינו פפירוש ר"ח דחריף ובלעי יותר, דלפי פירוש רש"י דרביה הלא להתוס' גם בלא תבלין הוא רפיה ולמה לן עוד שיהא מתנבל בתבלין, אלא צ"ל דהתבלין מועילים שנעשה חריף בשביל זה ועיין בה' ק"פ פ"ח הי"ב וז"ל נטף מרוטבו וכו' יטול את מקומו א"כ מוכח מזה דבצלי בעי נטילה ולא כמו שכתבתי לעיל בדעת רבינו דסובר דסגי בקליפה רק באמת יש לומר דשאני התם דשם מייירי דנטף מרוטבו וחוזר אליו לפיכך הצריכו בו הכשר אמצעי היינו נטילת מקום וכמ"ש הר"ן בפכ"ה דף תתנ"ח אבל היכא דאין רוטב כלל אינו צריך רק פדי קליפה

ועיין בתוס' חולין (דף צ"ו ע"ב) ד"ה עד ועיין חו"ד סימן צ"א סק"ג ודו"ק: הלכה כא שני אכסנאין שאינם מפירין זה את זה אוכלין על שולחן אחד ע"כ.

משמע מדברי רבינו הא מפירין זה את זה אסור בכל גוונא. ועיין בלח"מ שפכת דרבינו פוסק פלישנא בתרא דהתוס' לכן אסור לאכול ע"י הפסק ועיין בביתאורי הגר"א ליו"ד באורף יעו"ש וקשה לי על דברי הלח"מ מהא דפסק רבינו בה' איסורי ביאה פי"א הי"א דלא יאכל אדם עמה בקערה אחת משמע הא בשני קערות מותר אפילו על שולחן אחד הרי מבואר להדיא דס"ל לרבינו בפירושו קמא של התוס' דהלא דין זה דומה לבב"ח כדמוכח מהגמרא ומפל המפרשים, ומה דלא הזכיר רבינו הכא דע"י שינוי והפסק מותר י"ל דסמך על האמור בה' איסורי ביאה פנ"ל ועיין בטור ליו"ד סימן פ"ת שפכת דשני אכסנאים המפירים זה את זה אפילו מקפידים מ"מ אסור וכן דעת רבינו וכתב דדוקא שאינם מפירין זה את זה מפירין ומקפידין אסור ומכ"ש בשני אחים ומקפידין בודאי אסור לכן לא העתיק הרמב"ם הדין דשני אחים וק"ל: הלכה כב ואם לש כל הפת אסורה וכו' ע"כ.

וקשה לי הלא לקמן בהכ"ג פוסק רבינו בפת שאפילו עם הצלי דאסור לאכלו בחלב משמע הא לבדו מותר לאכלו, וי"ל דהתם כל האיסור משום ריח לכן לא אסרינו פולו דאם נאמר דגם לאכול לבדו אסור הלא יהיה זה כמו דיעבד ובריחא דוקא לכתחלה אסרינו אבל לא בדיעבד, עוד קשה לי על דברי רבינו הלא זה הוא רק נ"ט בר נ"ט ורבינו הלא פוסק בזה דמותר ** (ואין לתרץ כמ"ש רש"י ו"ל בצננו).

דחורפא דצננו בלע טפי. דא"כ בנתבשלו ג"כ בלע טפי ורבינו הא ס"ל בהלכה כ"ג דנתבשלו מותר בן צריף לתרץ על רבינו כמו התירוץ השני של התוס' בפסחים כמ"ש. (המחבר.) ** ויש ליישב דהאיסור הוא משום איסור בעין דהשמנונית של החרס נדבק בהפת וכמו דאסרינו בספין מטעם זה.

ועוד י"ל דשאני התם בדגים יש תלת נ"ט והכא אין רק תרי נ"ט לכן אסרינו לאכול אפילו לבדו. ועיין בתוס' במס' פסחים (ד"ל ע"א) ד"ה אפילו יעו"ש: הלכה כג קערה שאכלו בה בשאר ובשלו בה דגים אותן הדגים מותר לאכלן בכותח ע"כ.

ופירש מרן הב"י דאפילו נצלו סובר רבינו דמותר מדלא חילק בין בישול לצלי ועיין ביו"ד סימן צ"ה ועיין בש"ך דפוסק דבצלי אפילו בדיעבד אסור, ומה דסובר רבינו דאסור לאכול הדגים בכותח משמע הא במלחא שפיר דמי וכבר הקשו ע"ז כל המפרשים ועיין בהגהות "מטה יהונתן" ליו"ד ועיין שם תירוצו.

ונראה לפענ"ד לומר פשוט. פי רבא ומר בר"א פליגי בזה.

רבא סובר ריחא לאו מילתא לכן סובר דמותר לאכול במלחא. ואין בו ספנה.

ומ"מ בכותח אסור לאכול מטעם שפכת הרי"ף דהוי דבר שיש לו מתירין דיכול לאכול במלחא יעו"ש ומר בר"א סבר דריחא מילתא לכן סובר דאפילו במלחא נמי אסור משום ספנה. וכיון דרבינו פוסק דריחא לאו מילתא א"כ אין שייך לאסור הדגים משום ספנה יעו דסברינו דריח הבשור שנקנס בהדגים לאו פלוס הוא, ומהגמ' מוכח דמר בר"א פליגי

על רבא מדכתב בלשון זה מר בר"א אמר ולא אמר מר בר"א משמע דלפלוג בא, ולפי מ"ש פליגי בזה אם ריקא מילתא או לא וק"ל: הלכה כד ספין שחתה בה בשור צלי וחוור וחתה בה צנון וכו' אסור לאכלן בכותח ע"כ, עיין בש"ד ליו"ד דמפרש טעמו של רבינו מפני חורפא דצנון הלכך לא דמי לשאר נ"ט בר נ"ט ועדיף מנתבשלו דחורפא דצנון מפליג גוף הטעם עכ"ל.

ולפענ"ד קשה לי דלפירושו בקישואים. דאין שם שום חורפא הנה צריף להיות מותר בשאר נ"ט בר נ"ט ומדוע הצריף רבינו בקישואים גרידה.

לכן נלענ"ד דטעם של רבינו הוא כמו פירוש הראשון שפרש"י בש"ם משום שמנונית שקרוש על הספין. ולפ"ז יפה עשה רבינו שלא העתיק הדין דבש"ס דילפיתא שרי דלפי שפכתתי הנה צריף לכל הפחות הדחה והלשון שרי שבגמרא משמע דלא צריף שום הכשר וגם הדחה לא בעינו, לכן לא גריס רבינו דין זה בגמרא, וכן גם הרי"ף לא גריס זאת, ובזה יתורץ קושית הכ"מ שהקשה מדוע השמיט רבינו הדין דילפיתא שרי ולפי מה שפכתתי ניחא.

וק"ל: הלכה כו מי שאכל גבינה או חלב תחילה מותר לאכול אחריו בשור מיד וצריף שידים ידיו ויקנח פיו בין הגבינה ובין הבשר ע"כ. עיין בתולין (דף ק"ה ע"א) אר"ח אכל בשור אסור לאכול גבינה מותר לאכול בשור ומפרש רבינו דמאי דאמר ר"ח דמותר לאכול בשור הפשט בקנינות הפה ובנטילת ידים, וכן מאי דאמרו ב"ש וב"ה מקנח ומדיח מיירי באכל גבינה ואח"כ אכל בשור וכ"כ הר"ן שם וכן ס"ל לרבינו דמאי דקאמר שם מדיח היינו הדחת ידיו ולא כמו שפירש רש"י שם הדחת הפה וזה מדיח רבינו מהגמרא דאמרינו (דף ק"ה ע"ב) אמצעים רשות אר"נ ל"ש אלא בין תבשיל לתבשיל אבל בין תבשיל לגבינה חובה ומפרש הרי"ף שם אבל בין תבשיל לגבינה חובה ר"ל דאכל גבינה ואחר כך בשור וכן מפרש רבינו דאם לא פן יהיה קשה הלא הלכה כר"ח דאכל בשור אסור לאכול גבינה וכמו שפכת הרי"ף שם, ולפ"ז מוכח דמדיח היינו הדחת ידיו, ותימה לי על הכ"מ למה לא הביא ראיה לדעת רבינו מהגמרא הנ"ל וכמ"ש ועיין בלח"מ וז"ל ויש לתמוה וכו' ולכך נדאי וכו' וכל דבריו כבר כתב הר"ן בפכה"ב על הרי"ף יעו"ש: הלכה כז בד"א בבשר בהמה ונחיה.

אבל אם אכל בשור עוף אחר שאכל הגבינה אינו צריף לא קנינות הפה ולא נט"י ע"כ, עיין בר"ן פכה"ב ומבואר שם דברי הרמב"ם הנ"ל, ומאי דכתב רבינו בהכ"ח וז"ל מי שאכל בשור וכו' בין בשור עוף לא יאכל אחריו חלב עד שיהיה ביניהם פשיעור סעודה אחרת וכו', ונראה דדייק רבינו מדקאמר ר"ח סתמא אכל בשור אסור לאכול גבינה משמע אפילו בשור עוף כ"כ הר"ן פכה"ב יעו"ש: פירק יא הלכה ה הלוקח עבדים מן העכו"ם ומלו וטבלו אין מנסכין ויין שנגעו בו מותר בשתייה ע"כ.

ונראה מדברי רבינו דאם מלו ולא טבלו דאסור בשתייה ומותר בהנאה אפילו בגדולים וכן נראה מדברי רבינו שפכת בסמוך בהלכה ו' וז"ל בני השפחות העכו"ם שנולדו ברשות הישראל ומלו ועדיין לא טבלו הגדולים אוסרים היין כשיגעו בה והקטנים אינם אוסרים, פוננתו ג"כ הגדולים אוסרים פנ"ל בשתייה והקטנים אינם אוסרים אף בשתייה, ומחולק בזה רבינו עם התוס' בע"ז (דף נ"ז ע"א) ד"ה גדולים שכתבו דאסור בגדולים

בשתייה ובהנאה ג"כ אפילו בבני השפחות, וכן העתיק המספר את דברי הרמב"ם הנ"ל בסימן קכ"ד סעיף ד' ונ"ל בני השפחות וכו' הגדולים אוסרין היינו בשתייה במגען ע"כ.

א"כ מבואר כמ"ש בדעת הרמב"ם. והש"ך בסק"ז פתב בעבדים ונ"ל אבל לא טבלו אעפ"י שפלו מגען אוסר בהנאה דגרע מבני השפחות דלקמן סעיף ד' דס"ל להמספר דמותר בהנאה.

ונראה מדבריו דס"ל פן בכוננת רבינו אף לפי פירוש המספר דמפרש ברבינו בבני השפחות בגדולים דאינו אוסר רק בשתייה אבל הכא מודה הב"י דאסור אף בהנאה, אבל באמת לפי מה שפתבתי נראה דהכל דין אחד להרמב"ם דבין בעבדים ובין בבני השפחות בגדולים אוסר בשתייה ומותר בהנאה וכן מופת מלשון הש"ס דקאמר הא קמ"ל עבדים דומיא דבני השפחות מה בני השפחות מלו ולא טבלו הוא דעושים יי"נ מלו וטבלו לא אף עבדים פן, א"כ נראה דדין אחד להם בגדולים וכיון דס"ל לרבינו בבני השפחות בגדולים דמותר בהנאה ורק בשתייה אוסר ה"ה ה"נ גם בעבדים פן, ומאי דכתב הש"ך דמשמע מהגמ' דגרעי מבני השפחות הלא זה דוקא לענין שתייה היינו בקטנים בבני השפחות מותר בשתייה ובעבדים בקטנים אוסר בשתייה אבל בהנאה מותר בעבדים קטנים א"כ ה"ה בגדולים כיון דבבני השפחות מותר בהנאה א"כ בעבדים נמי פן, רק באמת י"ל דכוננת הש"ך דאזיל לשיטתו דחולק בסק"ח על המספר ומפרש דהרמב"ם ס"ל פהתוס' דבגדולים אפילו בבני השפחות אוסר בהנאה וכ"כ הר"ן כמו התוס' ונ"ל דמשמע לתלמודא דבתרנוניהו מילתא דפסיקא קתני דגדולים עושים יי"נ לגמרי וקטנים אין עושים כלל עכ"ל, לכן לפ"ז יפה פתב הש"ך בעבדים בגדולים אם מלו ולא טבלו אוסר אף בהנאה מחמת דגרע מבני השפחות ולכן סיים הש"ך וכתב ונ"ל ובבני השפחות תבאר בסק"ח דאוסרים בהנאה א"כ כ"ש הכא בעבדים דגרעי מבני השפחות ואין הפירוש בדברי הש"ך בכוננת המספר דס"ל דבעבדים בגדולים אוסר בהנאה וכמ"ש לעיל ולפי דברי הש"ך סק"ח דמפרש בכוננת רבינו דס"ל דבגדולים אוסר בהנאה אפילו בבני השפחות ג"כ כי הרמב"ם פתב סתמא בה"ו הגדולים אוסרים היינו פשיגועו פה ומפרש הש"ך דס"ל לרבינו פהתוס' והר"ן דאף בהנאה אוסר ובאמת קשה לדברי הש"ך הלא פתב רבינו בה"ז וכן פל עכו"ם שאינו עובד כו"ם פגון אלו הישמעאלים יינם אוסר בשתייה ומותר בהנאה א"כ מוכח לא פדעת הש"ך ** (היינו כיון דבני השפחות מלו הגם דלא טבלו מ"מ אינם עובדי ע"ז פעת ומדוע יאסור מגעם בהנאה.

המגיה. **) וכן ס"ל להרמב"ם בג"ת דמותר בהנאה, וי"ל דס"ל להש"ך דדוקא ישמעאלים דלא עבדו מעולם לעכו"ם אבל האי דפלחו לעכו"ם אוסר בהנאה אף שפלו כיון דלא טבל ולא דמי לג"ת דאמרינו דאוסר במגען בשתייה אבל בהנאה מותר מחמת שקיבל עליו ז' מצוות ולפי דברי הש"ך יתנה דעת רבינו פדעת התוס' אכן נראה מדברי הר"ן פר"י דמפרש דברי רבינו דל"ד ישמעאלים אלא ה"ה פל עכו"ם דלא פלח לכו"ם נמי מותר בהנאה כמ"ש הכ"מ ומה דאמרינו בג"ת דיינו מותר בהנאה ל"ד גר תושב רק דקמ"ל רבנותא דאפילו ג"ת שקיבל ז"מ מ"מ אוסר בשתייה ורק בהנאה מותר וכן פתב הכ"מ דל"ד ג"ת רק דלא פתב זאת בשם הר"ן וא"כ לפ"ז יפה צדקו דברי המספר הנ"ל בבני השפחות דמלו ולא טבלו בגדולים דאסור רק בשתייה אבל בהנאה מותר ור"ל דה"ה

בעבדים במלו ולא טבלו ג"כ מותר בהנאה ומה דלא כתב המחבר בהדיא בסעיף ג' מחמת דסמיה על מה שכתב בסעיף ו' וכן גר שפ"ל ולא טבל מגעו אוסר בשתייה אבל בהנאה מותר וס"ל דה"ה בעבדים ג"כ דינא הכי מחמת כיון דלא פלחי לעפוי"ם אינם אוסרים רק בשתייה וכ"כ המחבר בסעיף ו' בהדיא היכא דלא פלחי לעפוי"ם מותר בהנאה יעו"ש וא"כ תמיה לי על הש"ך סק"ח דכתב בדברי הרמב"ם דס"ל דאסור אף בהנאה בבני השפחות דבאמת רבינו ס"ל כמ"ש בשם הר"ן ומחולק רבינו עם התוס' הנ"ל כי באמת פוננת הרמב"ם דל"ד ישמעאלים ולא ס"ל מ"ש הר"ן דל"ד עפוי"ם שפ"ל ולא טבל לג"ת מחמת דג"ת מקבל מהשתא וגר אינו מקבל אלא לאחר טבילה כמ"ש הר"ן בעצמו פ' השוכר וכן לא ס"ל לרבינו מ"ש התוס' בד"ה אין בעבדים שפ"ל ולא טבלו בע"כ מלין משום דאימת רבן עליהם ולכן אסור מגעו אפילו בהנאה ורבינו לא ס"ל פן דמשמע מדברי רבינו דכל דלא פלחי לעפוי"ם דמי כג"ת כמ"ש הר"ן א"כ הכא בעבדים שפ"ל ולא טבלו כיון דקיבלו עליהם שלא לעבוד ע"ז ולכן מגעו מותר בהנאה ואסור בשתייה ומ"ש הש"ך בסק"ח ונ"ל וכן נראה לי להוכיח מן הש"ס דאמרינן שם בגמ' אמר רב תינוק בן יומו עושה יי"נ ר"ל לאסור בשתייה ופריה הש"ס לרב דאמרינן הלוקח עבדים מן העפוי"ם שפ"ל ולא טבלו וכן בני השפחות שפ"ל ולא טבלו וכו' יינם גדולים עושים יי"נ קטנים לא ומתריץ הש"ס תרגמה אבני השפחות ר"ל דהתם בקטנים מותר בשתייה אבל בעבדים אפילו קטנים נמי אסור בשתייה ופריה ונ"ל וכן קאמר ומתריץ הש"ס הא קמ"ל עבדים דומיא דבני השפחות מה בני השפחות מלו ולא טבלו הוא דעושים יי"נ מלו וטבלו לא אף עבדים פן לאפוקי מדשמואל דאמר בעבדים אעפ"י שפ"ל וטבלו עושים יי"נ ע"כ, ומדייק הש"ך מזה כיון דס"ל להש"ס אליבא דרב בעבדים שפ"ל ולא טבלו בקטנים אסור בשתייה א"כ קשה מאי דקאמר גדולים עושים יי"נ דקאי אעבדים נמי מאי איירא גדולים הא אפילו קטנים נמי אסור בשתייה בעבדים אלא ע"כ דמה דקאמר הש"ס בגדולים עושים יי"נ בבני השפחות אפילו בהנאה קאמר, אבל באמת לפענ"ד נ"ל דנוכל לומר דכוננת הש"ס פן תרגמה אבני השפחות ור"ל דהתם יש חילוק דבקטנים מותר בשתייה ובגדולים אסור בשתייה אבל בעבדים בין גדולים ובין קטנים אסור בשתייה וכ"ת מאי איירא גדולים אפילו קטנים נמי אסור בשתייה גבי עבדים לק"מ דנוכל לומר מאי דקאמר גדולים אסור בשתייה קאי אבני השפחות דהתם בקטנים מותר בשתייה לכן קאמר גדולים עושים יי"נ ור"ל דאסור בשתייה אבל באמת בעבדים ל"ד גדולים אלא אפילו קטנים נמי אסור בשתייה וכן בגדולים בשתייה דוקא אסור א"כ אין דיוק פלל מזה לומר דבבני השפחות ג"כ בגדולים אסור בהנאה ומאי דנקיט הברייתא וכן גבי עבדים זה כמסקנת הש"ס דדוקא מלו ולא טבלו אבל מלו וטבלו שוין עבדים עם בני השפחות דמותר בשתייה, ועוד יש לדייק דלא כמ"ש הש"ך דהרמב"ם ס"ל פדעת התוס' דאפילו בבני השפחות בגדולים אסור בהנאה דבאמת קשה מאי קאמר הש"ס גדולים אין קטנים לא וא"כ קשה לרב דאסור בקטנים בשתייה ובאמת קשה כיון דהפשט בבני השפחות בגדולים עושים יי"נ ר"ל דאסור בהנאה ג"כ פדברי הש"ך א"כ נוכל לומר מה דקאמר הברייתא דקטנים אין עושים יי"נ נמי הפשט דמותר בהנאה אבל בשתייה אסור וכדתנא בדנ"ט ריב"ב וריב"ב מתירין מפני ב' דברים ור"ל מתירין אותו איסור חמור שאסור ת"ק היינו האיסור הנאה א"כ לק"מ לרב אלא ע"כ מוכח דהפשט

דגדולים עושים יי"נ דבשתיה אסור אכל בהנאה שרי וא"כ ע"כ מאי דקאמר דבקטנים אין עושים יי"נ הפשט דבשתיה נמי מותר וא"כ קשה לרב ע"ז מתרץ הש"ס תרגמא בבני השפחות וכו' ורבינו לא ס"ל תירוץ התוס' מה שפיתבו שם בד"ה גדולים וא"ת וכו' וי"ל מדלא פירש בהדיא ש"מ דאפילו בשתיה לא אסרי וכו' וכן מוכח הלשון דקאמר גדולים עושים יי"נ ר"ל דאסור רק בשתיה כמו דאמר רב דתינוק ב"י עושה יי"נ וס"ל הפשט דאסור בשתיה א"כ ה"ה הכא נמי הפשט דאסור בשתיה, ומאי דהביא הש"ס ראיה מהתוספתא לאו ראיה היא כמ"ש הכ"מ, ומפל הג"ל מוכח דרבינו לא ס"ל פדעת התוס'.

אחר זמן רב מצאתי בחידושי הרמב"ן דכתב ג"כ דגדולים עושים יי"נ הפשט בשתיה ולא בהנאות"ל שפוננתי לדעת הגדולים וק"ל: הלכה ט לפיכך יין מבושל של ישראל שנגע בו העפום אינו אסור ומותר לשמות עם העפום בכוס אחד וכו' ע"כ, משמע מדברי רבינו דדוקא יין מבושל של ישראל נגע בו העפום מותר אף בשתיה אבל אם היין של עפום בבית העפום אסור בשתיה דלא גרע משאר משקים דאסור משום פגומיהו, ובזה יתורץ דברי רש"י במס' ע"ז דכ"ט ד"ה הא, דמשמע שם דוקא בהנאה אינו אסור אבל בשתיה אסור ובדברי רש"י ד"ל ע"א ד"ה "הרי" מבואר להדיא דמותר אף בשתיה וכפי הנראה לכאורה סתרי דברי רש"י ו"ל אהדדי, ולפי מ"ש גיחא דמ"ש רש"י דאסור בשתיה היינו בבית העפום אבל בבית הישראלי אף בשתיה מותר ועיין בט"ז סימן קכ"ג, סק"ד דכתב בשם רש"י ד"ל ע"א ד"ה "הרי" מבושל מותר דוקא בהנאה אבל בשתיה אסור וגם הב"י נדחק בדברי רש"י הג"ל ולפי הג"ל מבואר היטב דעת רש"י ו"ל, ומה דמסיים רבינו לעינין חומץ דאסור במגע עפום זה הוא לפי שיטת ר"ת אולם רש"י ו"ל חולק ע"ז כמבואר בדברי רש"י על המשנה ו"ל דליכא למימר דמייירי בחומץ גמור דהלא בזה ליכא שום מ"ד דאוסר אלא ע"כ צ"ל דמייירי שהתחיל להחמיץ אחר ג' ימים אח"כ מצאתי שהגאון הרש"ש זצ"ל מאריך בזה ואפשר לומר דמה דכתב רש"י ו"ל במתניתין דלא מתסר בהנאה לאו למיזק מזה דבשתיה אסור אלא ה"ה אפילו בשתיה ג"כ מותר אף פתב זה משום רישא דשם אסור בהנאה לכן פתב גם בזה דלא מתסר בהנאה ובאמת ה"ה אפילו בשתיה ג"כ מותר, והראיה דבד"ה אמר רב אשי לא הנפיר רש"י פלוג פמו ביין מבושל אלא ודאי דבחומץ אפילו בשתיה ג"כ מותר וכמו שכתב הר"ן יעו"ש ואפילו ה"ה החומץ ביד העפום ג"כ מותר בשתיה ולא שייך בזה הגזרה וכן פתב הר"ן ועיין בלח"מ דהקשה על רבינו למה לא הנפיר ג' ימים.

ונ"ל די"ל דזה מוכן מאליו דלאחר ג' ימים ליכא שום מ"ד דאוסר ואפילו לנהרדעי דאסרי היינו דוקא בגילוי אבל לענין יי"נ לא אסרי כלל לכן בה' רוצח פוסק רבינו דיש בו משום גילוי אפילו לאתר ג' ימים כדמוכח שם מדלא חילק וסתם את דבריו וכנהרדעי דאסרי.

אבל לענין יי"נ מותר אחר ג' ימים לכן מדייק היטב רבינו בדבריו בה"ט שכתב יין שהתחיל להחמיץ היינו בתוך ג' ימים וכן גם הוא שיטת רש"י דקודם ג' ימים יש בו משום יי"נ אבל לאחר ג' ימים אין בו משום יי"נ והראיה דלא הנפיר במימרא דר"א פלוג.

וכמ"ש לעיל. ועוד פתב רבינו אבל יין מזוג אם נגע בו נאסר ע"כ ועיין ב"ר"ן וברא"ש דכתבו דהיא דאיפא טעם יין אפילו נמצא טפי מג' חלקים מים מ"מ אסור משום יי"נ ולכאורה משמע דדעת רבינו אינו פן מדכתב בה' ברכות פ"ח ה"ט דאם הוציא פחות מארבעה אעפ"י שיש בהם טעם יין מברך שהכל, אולם יש לומר דשאני שמרים דבכה"ג אמינו קיוהא בעלמא הוא וכמ"ש הר"ן וכן פתבו התוס' במס' ב"ב צ"ו ע"א.

וכן פסק הרמ"א ביו"ד סימן קכ"ג ועיין בה' שבת פכ"ט ה"ו ומדברי רבינו בה' חמץ ומצה שכתב ולא יפחות בארבעתן מרביעית יין נראה דלא פסק פה"ר"ן ועיין רש"י ד"ל ע"א ד"ה מזוג דכתבו שני חלקים מים ואחד יין יעו"ש: הלכה יא עיין בכ"מ שכתב דרבינו לא גריס בש"ס ההיא ב"דא דינוקא יעו"ש, ולפענ"ד נראה דנוכל לקיים דרבינו גריס ההוא דינוקא.

ומ"מ פוסק דאין דורכין אפילו הנה פפות דס"ל לרבינו פדעת התוס' בע"ז דע"י מעשה הנה ועיין במהר"ם שפירש דברי התוס' באורח ולפי שכתב המהר"ם בדברי התוס' דוקא ה"ם דכ"ר נעשה המעשה ובדיעבד לא אסרינו אבל לכתחלה גזרינו פפות אטו שאינו פפות, ומה שכתב הכ"מ דרבינו סובר ניסוף דרגל לא שמיה ניסוף עיין במה שכתב ע"ז הש"ך סימן קכ"ג סקמ"ג דמדחה את דברי הכ"מ ומפרש לעולם ניסוף דרגל שמיה ניסוף ושאני הקא דטרודבדריכה ובכ"ז לענין מגע ידו אסרינו אפילו טרוד במלאכתו ולא דמי למדודו ביד וכן פתב הש"ך בסימן קכ"ד סקנ"א ולפ"ז לא יהיו סתרי דברי רבינו מפ"ב על פי"א פמוכן.

וע"כ צ"ל פדעת הש"ך דרבינו סובר דמדודו ביד מותר בהנאה יען דטרוד הוא נדמי לניסוף דרגל, ומאי דכתב רבינו מדודו בקנה ה"ה אפילו ביד וכמו שפירש הרא"ש על המשנה. ולא תיקשי מזה דכתב רבינו בפ"ב ה"י שכל היין עד הנקב אסור בהנאה פי עיין ברא"ש דהביא קושיא זו ועיין תירוצו ונ"ל לכאורה להביא ראיה דדעת רבינו דמדודו ביד מותר מדהביא בפ"ב ה"א ונ"ל אבל אם תפסו את ידיו וכו' לא נאסר היין מפני שפכניסת היד הנה טרוד א"כ ה"ה מדודו ביד ג"כ מותר דגם שם הוא טרוד ואפשר לומר דיש לדחות דשם הטעם פדכתב רש"י ז"ל דשם לא הנה שכוף ומה דכתב רבינו מאימתי נאסר היין עיין מה שכתב בזה הלח"מ ונה"ר"ן ודוק: הלכה טו נודות העכו"ם ונקנניהן שהכניסו בהם העכו"ם יינם אסור ליתן לתוכן יין עד שישפון י"ב חדש או עד שיחזירן לאור וכו' והטעם דבי"ב חדשים פלה פל הלחלוחית שבהם ועיין בטור בשם תשובת הרא"ש דכתב דאפילו נתן בתוכן מים בתוף י"ב חודש ג"כ מותר וכן פסק המחבר סי' קל"ה סעיף ט"ז ובאמת הטור לשיטתו אזיל דפסק פדעת התוס' במס' ע"ז (דף ל"ג ע"ב) ד"ה "ש"רא" דלאו דוקא ש"ר אלא אפילו מים ג"כ מותר, אבל לדברי רבינו ורש"י ז"ל דס"ל דוקא ש"ר אלא אפילו מים ג"כ מותר, אבל לדברי הפלי ג"כ אסור וא"כ לרבינו ולרש"י צ"ר י"ב חדשים מנתינת המים, ומה דכתב רבינו עד שיחזירן לאור או שיחמו עיין בכ"מ דגריס או עד שיחמו ולדבריו ס"ל לרבינו דהיסק מבפנים לא מהני.

ולפענ"ד נראה לפירוש הפנונה בדברי רבינו פן דבאמת בעיני היסק מבחוץ והיסק מבפנים לא מהני פפירוש רש"י ד"ה קניסא. ואתי רבינו לאשמעינו דאם הסיקו מבפנים עד

שהוחתמו מבחוץ נ"כ מותר אבל מה שהתרפה הזפת אינו סימן פלום ולפי פירוש הג"ל של הכ"מ בדברי רבינו יקשה מדוע לא הזכיר רבינו דהסיקן מבפנים לא מהני ועוד מה אתי לאשמעינן לפירוש הכ"מ אולם לפי מ"ש יבואר היטב ודלא כהמ"מ והלח"מ דמפרש דמ"ש רבינו או שייחמו הפונה שיתלבנו.

ומה דמביא הלח"מ ראי' לדבריו מדלא כתב תיבת "עד" כמ"ש אח"כ או עד שיתן, נוכל לומר פי לקמן דאיירי בשיעורים אחרים פתב להלן תיבת עד אבל הקא דאיירי מאש סמיה על תיבת עד שפתב מתחילה עד שיתרפה הזפת, ועוד דהכ"מ באמת גריס תיבת עד יעו"ש ועיין ביו"ד סי' קל"ה סקי"ד וכו' פסק הרא"ש ועיין מה שפתב הב"י על הטור: הלכה טז ומותר ליתן לתוכן שֶכָר או ציר או מוריקס מיד ואין צריך לכלום ומותר ליתן היין לתוכן אחר שנותן הציר או המוריקס שהמלח שורפן ע"כ.

ונראה מדברי רבינו דס"ל פדעת רש"י דדוקא שֶכָר מותר אבל מים אסור ליתן לתוכן ומה דאיתא בע"ז (דל"ג ע"א) ישראל נותן לתוכן מים זה קאי על ההכשר של ערוי ג' ימים ובאמת עיין בתוספתא פ"ה דאיתא שם פנס בהם עפו"ם יין ישראל ממלא אותה ג' ימים מעל"ע ומבואר מזה דהפשט בהברייתא ג"כ הכי.

ומה שכתב רבינו מותר ליתן היין אחר הציר והמוריקס דזה הוא במקום הכשר איתא פן בתוספתא פ"ה ועיין בלח"מ שכתב דמשמע מדברי רבינו דלאחר שֶכָר אסור ליתן יין דשֶכָר אינו עולה במקום הכשר ולפ"ז ע"כ צ"ל דטעם ההיתר של גתינת השֶכָר הוא מפני שהשֶכָר מבטל טעם היין ולא מכלה אותו כמו ציר וכן פתב רש"י טעם זה ועיין בכה"ג ליו"ד סימן קל"ה ס"ד יעו"ש: הלכה יז וכן פלי שנתנו בו י"ג ואין מכניסו לקיום: וכו' או המשפך משכשכו במים ודיו עיין בכ"מ שהקשה דהאיך פסק רבינו דסגי בשכשוף והלא מבואר בברייתא (דע"ד ע"ב) דמשפך בעי נגוב ותירץ הכ"מ דברייתא מירי בכלים של עפו"ם שנסתמשו בהם העפו"ם הרבה ורבינו מירי בכלי של ישראל שנתנו בו לפי שעה יין של עפו"ם וכן פתבו התוס' ולפ"ז אתי שפיר דכתב רבינו בפ"ב הי"ג וז"ל משפך שמדד וכו' אם יש בקצה המשפך עפכת יין לא ימדוד בו וזה מבואר במשנה (דף ע"ב ע"א) ובאמת קשה הלא אפילו בלא עפכת יין נמי אסור וכמבואר בהברייתא (דף ע"ד ע"ב) דמשפך גופו בעי נגוב א"כ בלא עפכת יין נמי אסור וזה קושית הכ"מ ועיין תירוצו ודברי הכ"מ מבואר בתוס' (דף ע"ב ע"ב) ד"ה "אם" דהקשו ג"כ קושית זו על המשנה ותירצו פנ"ל והתוס' אזלי לשיטתם (בדף ע"ד ע"ב) ד"ה הגת דכתבו דהברייתא דגת ומחץ שם מירי בשל עפו"ם יעו"ש והתוס' גרסי בגמ' פגירסת רש"י היינו ל"ק דרבא שם ** (פירוש, אם דרף לא בעי נגוב אלא בהדחה סגי.

המחבר) * ומשו"ה הנכרחו לחלק ולומר דהברייתא מירי בשל עפו"ם דוקא אבל רבינו לא גריס ל"ק דרבא וכן הרי"ף לא גריס ולפ"ז אין צריך לדחוק דהברייתא דגת ומחץ מירי דוקא בשל עפו"ם דבלעי טובא ולכן פתב רבינו בה"כ וז"ל גת של אבן ושל עץ שדרף בהן העפו"ם מדיחו במים ובאפר ד' פעמים וכו' ולא חילק בין תחילת תשמישו ע"י עפו"ם ובין תחילת תשמישו ע"י ישראל יען דס"ל דאין חילוק בזה פלל, ומה דאמרו בברייתא של עפו"ם זה לרביתא דרבי דלרבי סגי בנגוב אף בגת ומחץ ומשפך של עפו"ם אבל באמת ה"ה בשל ישראל נמי בעי נגוב ולפ"ז לא יספיק תירוצ הכ"מ הג"ל

לכן ע"כ צריכים אנו לתירוץו של הלח"מ בהי"ז דהדין דמחץ ומשפך המבואר בפרייקתא לית הלכתא בפרייקתא זו.

יעו"ש: הלכה יט פלי תרס השועים באבר וכו' עד פאן. עיין בלח"מ דכתב דרבינו סובר דירוקים אסורים ככלי נתר ואין להם טהרה עולמית ועיין בכה"ג דמפרש דמדסתם רבינו דבריו ולא פירש אם יש להן טהרה או לא מוכח דס"ל דירוקים מותרים ע"י ערוי יעו"ש, והראיה דאמרינו בש"ס על פלי נתר דאין להם טהרה עולמית ודירוקים אמרינו דאסורים משמע משינוי הלשון שיש חילוק ביניהם ועיין שיטת ר"ת וכן עיין בר"ן וביו"ד סי' קל"ה סעיף ח' יעו"ש: הלכה כ' גת של אבן וכו' מדיחן במים ובאפר וכו' ע"כ.

ולכאורה קשה דבהלכה י"ז פתב רבינו דסגי בהדחה לחוד וכן פתב בהכ"ד ועיין בר"ן דהקשה פזה על הגמ' ועיין תירוץו ומה שתירץ על הש"ס יספיק לנישב קושיותי הנ"ל, ומה דכתב רבינו דאם היה בקון לחלוחית מקדים האפר למים ואם לאו מקדים המים.

עיין ע"ז בכ"מ ובלח"מ דמבארים דרבינו פוסק כל"ב דגמ' וכפירוש הראשון שפרש"י והרא"ש פוסק ג"כ כפירוש הראשון שפרש"י אבל הוא פוסק פלישנא קמא דבגמ' ובזה מחולקים רבינו עם הרא"ש דרבינו פוסק כל"ב והרא"ש פוסק כל"ק ולא רצו לפרש בהסוגיא כפירוש השני שפרש"י מפני קושית התוס' יעו"ש לכן לא רצו לפרש כפירוש הר"י דגם לפירוש הר"י יקשה דיהיו סברות הפוכות וכמו שהקשה הרש"א, ומה דפסק רבינו כל"ב הגם דזה הוא מדרבנן ובשל סופרים הולכין אחר המיקל בכ"ז רבינו לשיטתו דפוסק בכ"מ כל"ב אפילו במידי דרבנן ועיין בפ"ז הכ"א וכן בה' גירושין ועיין מה שפכתתי בזה בה' ברכות, ומאי דכתב הכ"מ דרבינו פוסק פלישנא קמא שפרש"י הוכחתו מזה דאי נימא דרבינו מפרש כפירוש השני שפרש"י נמצא דפליגי בזה רב ושמואל א"כ איך פוסק רבינו כשמואל הלא הלכה פרב באיסורי אבל לפי פירוש הראשון שפרש"י יפה פסק דלפירוש זה לאפליגי כלל רב ושמואל בזה.

כמובן: הלכה כא גת של אבן מנופפת שדרה בה העפום או וכו' אעפ"י שלא דרה בה צריף לקלוף את הזפת ע"כ. וזה הוא כגירסת הרי"ף דלא גריס בש"ס לישנא קמא דרבא יעו"ש ועיין בר"ן שפרש שיטת רש"י והרי"ף ואביא פה דבריו בקצרה היינו לשיטת רש"י ותוס' פל שתחילת תשמישו בהיתר סגי בהדחה לבד אבל לפי גירסת הרי"ף גת של אבן או של עץ שדרה בהם העפום אעפ"י שאינה מנופפת ואעפ"י שתחילת תשמישו בהיתר בכ"ז בעינן נגוב וכן משמע מדברי רבינו בה"כ שכתב דבעי נגוב ומדסתם דבריו משמע אפילו גת של ישראל דתחילת תשמישו בהיתר מ"מ בעי נגוב ועיין בר"ן (דר"ל ט) ד"ה "והעצשים" שכתבו דעצשים לאו גת עצמו יעו"ש וכן ס"ל לרבינו א"כ לפ"ז אין ראיה מהפרייקתא דלגת ג"כ סגי בהדחה, ומה שכתב רבינו בהכ"א גת של אבן מנופפת שדרה בה העפום וכו' צריף לקלוף את הזפת וכו' זה הוא פנ"ל דאמר רבא דוקא זפתה עפום אבל דרה בה לא סגי בנגוב אלא בעי לקלוף וכן אמרו שם בגמ' שהוא גברא וכו' וכן איתא בפרייקתא דאם היו מנופפין אסורים ר"ל דבעי קלוף ומוקי הש"ס דדרה בה ולישנא בתרא דרבא נמי ס"ל הכי דהי' קשה לו מהמשנה על הפרייקתא ומוקי הפרייקתא דרה בה א"כ מופת פנ"ל, עוד פתב רבינו אם נתן בה מים ג' ימים מעל"ע אינו צריף לקלוף עיין ע"ז בהשגות הראב"ד ועיין בר"ן דמחלוקת של הרמב"ם

והראב"ד תלוי בזה דהראב"ד מפרש מה דאמרו שם בגמ' קולף היינו קליפה וערוי פיון דשקה חמרא בפילי טובא הוי לו ככלי המכניסו לקיום וצריף הכשר גדול, ומביא ראיה מהברייתא דקתני סתם אסורות א"כ משמע דבעי הכשר גדול היינו ערוי ולכן ס"ל להראב"ד דכל פלי מןפפת דצריף ערוי צריף לקלוף את הגזפת תחילה ולא סגי בערוי לבד אבל רבינו מפרש דמה דאמר רבא קולף היינו בלא ערוי וכן מופת מהתוספתא ולכן ס"ל לרבינו דכל פלי דהקשרו בערוי אינו צריף לקלוף את הגזפת תחילה וק"ל: הלכה כב גת של חרס אעפ"י שקלף את הגזפת אסור לדרוך בה מיז וכו' ואם ישנה י"ב חדש או נתן בה מים ג' ימים מותרת עכ"ל.

משמע מדברי רבינו דאפילו דרף בה העפוי"ם סגי בערוי ולא בעי קליפה מדסתם דבריו וכתב פנ"ל א"כ משמע דבין דרף ובין לא דרף סגי בערוי ולא כמ"ש הרא"ש דצריף קליפה וערוי היכא דדרף העפוי"ם בגת זפותה של חרס וכן מבואר בתוספתא פ"ה בהדיא פנס בה עפוי"ם ישראל ממלא אותה ג' ימים מים מעל"ע, א"כ מכ"ש בגת דנקנים חמירי יותר מגת כמבואר בהברייתא (דרף ע"ד ע"ב) ומודה רבי בנקנים של עפוי"ם שהן אסורים דבעי מילוי וערוי ורבי בעצמו ס"ל בגת של חרס זפותה דסגי בקליפה א"כ מבואר להדיא דגת קיל יותר מנקנים וכיון דפסקינו בנקנים דסגי בערוי וכמו שפסק רבינו בהט"ו מכ"ש בגת דסגי בערוי בלא קליפה וק"ל: הלכה כג משמרת של יין של עפוי"ם וכו' ואם יש בהן קשרים מתירן ע"כ.

ועיין בר"ן שפירש דמשמע מרש"י דוקא בניגוב צריף היתור קשרים אבל בישון א"צ וכן דעת רבינו מדכתב בה"כ דבישון אינו צריף לקלוף את הגזפת, ולפענ"ד נראה דנוכל לומר מדסתם רבינו דבריו משמע שדעתו בכ"מ להתיר הקשרים אעפ"י שישון מועיל למה שפלוע בגזפת מ"מ אינו מועיל לזה שפגו קיטרא וכפירוש הכ"מ בה"כ וכן עיין בש"פ דפסק דבעינן בכ"מ היתור קשרים ועיין בטור דהביא דעת הרא"ש דס"ל פדעת רש"י ז"ל דלא בעינן היתור קשרים בישון, וכוננתו מדפסק הרא"ש בנקנים של עפוי"ם אחר יב"ח מותר ולא מצריף לקלוף את הגזפת א"כ כמו דלא בעינן קליפת הגזפת פן לא בעינן היתור קשרים.

אולם לפי מ"ש בשם הכ"מ אין מזה ראיה פלל דשאני בליעת הגזפת מקטרי. והרא"ש מיירי דאין שם קשרים ורק בליעת הגזפת לבד לכן מתיר בישון לבד אבל היכא דיש קשרים בעינן היתור קשרים וכנ"ל וק"ל: הלכה פה בזמן שהיתה א"י פולה לישראל היו לוקחין היינו מפל אדם מישראל וכו' ובחז"ל לא היו לוקחין אלא מאדם שהוחזק בכשרות וכו' וכן הפשר והגבינה וכו'.

ונראה מדברי רבינו דהברייתא בע"ז (דרף ל"ט ע"ב) מיירי בסתם בני אדם שאינם מפירין זא"ז. ומה דכתב רבינו בהכ"ו המתארח אצל בעה"ב וכו' הרי זה מותר לאו דוקא דיעבד מותר אלא אפילו לכתחילה גמי מותר וכן מוכח ממה דכתב רבינו לקמן ואם הוחזק שאינו פשר וכו' אסור להתארח אצלו משמע מזה הא אם אינו מפירו אפילו לכתחילה מותר להתארח אצלו, וכן כתב המחבר (סימן קמ"ט סעיף ב'), ומאי דכתב רבינו לשון דיעבד משום סיפא** (היינו אם הוחזק שאינו פשר)** נקיט דבסיפא אפילו בדיעבד אסור, ומה דכתב רבינו ואם עבר ונתארח אצלו אינו אוכל עמו וכו' הגם דאמרין

בפרייטא וכולן אם נתארח אצל בעה"ב מותר זה בסתם בני אדם שאין אנו מכירים אותם אבל רבינו מייירי היכא דהוה חזק לאינו פשר.

ומה דהזכיר רבינו וחתוכת דג שאין בה סימן וכן בהלכה כ"ו מזכיר רבינו דג ובאמת בפרייטא לא נזכר מדו פלום אבל עיין ברי"ף דגרים בפרייטא תיבת דג וכן העתיק הרא"ש מהתוספתא בגירסת הרי"ף וכן נראה מפ"ג הכ"א דלא הביא שם רבינו הדין דחלב א"כ משמע דלא גרים חלב ובמקום חלב גרים חתיכת דג.

ועיין בש"ף סימן קמ"ט סק"ג דהרמ"א היה לו הגירסא כמו שלפנינו לכן לא העתיק חלב לאיסור יעו"ש וק"ל: פירק יב הלכה א פיצד היא הנגיעה שנגע ביין עצמו בין בידו בין בשאר איבריו שדרך לנסף בהו וישלשוף אבל אם פשט ידו לחבית ותפסו ידו וכו' לא נאסר היין ע"כ.

בדין זה יש שיטת רש"י ותוס' ואבארם פה. בזה כ"ע מודים דשכשוף בעיניו ומגע בלא שכשוף לאו פלום.

וכן הביא הר"ן בשם רש"י ורק בזה הם מחולקים היינו רש"י סובר דהפנסת יד לחבית לא מיקרי שכשוף וגם אם אפילו לא יהיה טרוד בהפנסת היד להיין ג"כ אינו נאסר היין מטעם דבעיניו שכשוף.

אבל תוס' סברי דזה מקרי שכשוף וטעם ההיתר הוא יען דהוא טרוד ליטול האתרוג, ורבינו סובר פדעת רש"י לכן לא העתיק הכניס ידו ליטול דבר הנופל פי אפילו לא ליקח דבר הנופל ג"כ מותר, וכ"ת מדוע לא מזכיר הש"ס התקנה בהיה דמחזא דיתפסו את ידו פיין דרבינו סובר דהפנסת ידו לא מקרי שכשוף וכל האיסור הוא בהוצאה ולזה הלא יש תקנה הנ"ל וכמו בהיה עובדא דאתרוגא, וי"ל פי באמת היכא דהתפסו את ידו בנדאי מותר ורק זה לא צריך הש"ס לאשמעינן ובהיה דאתרוגא אחרת אשמעינן דה"א פיין דהכא עסקינן דהיה טרוד ליקח דבר הנופל א"כ אפילו בהוצאה חשיב טרוד לכן אשמעינן הגמ' דדוקא תפסו ידיו מותר אבל בלא זה לא חשיב טרוד פיין דהוציא דבר הנופל תו לא מחשיב טרוד א"כ לפ"ז פיין דבהיה דמחזא דלא היה שם שום טירדא לכן ליתא שום ה"א למשרי וכן ההיתר מתפיסת ידיו ג"כ אינו צריך לאשמעינן, ומה שכתב רבינו לא נאסר היין צ"ל בהנאה אבל בשתיקה אסור דלא עדיף מההוא שפנל דפסק רבינו בה"ט דאסור בשתיקה ודלא פשיטת הראב"ד דמתיר אף בשתיקה והשתא א"ש דברי הש"ף שפירש פדעת רבינו דמדדו ביד מותר, ולכאורה קשה הלא מדלא העתיק דהכניס את ידו ליטול משם דבר הנופל א"כ ש"מ דמגע ביד אפילו עוסק במלאכתו ג"כ אסור ועיקר טעם ההיתר הוא מדלא שכשוף כמו שפירש הגר"א בסימן קכ"ד סקל"א ולפי שפארתי אין סתירה מזה לדברי הש"ף דרבינו אשמעינן בזה רבותא היינו אפילו לא היה טרוד מ"מ מותר מטעם דלא שכשוף אבל היכא דהיה טרוד אפילו שכשוף ג"כ מותר, ומה דנקט רבינו בה"ט מדדו בקנה הוא לאו דוקא אלא אפילו בידו ג"כ מותר ורק אשמעינן רבותא דאפילו מדדו בקנה בכ"ז אסור בשתיקה, אבל יש להקשות לדעת הש"ף מה"י לקמן גבי חבית שהיה נקב בצדה וכו' פתב רבינו דכל היין שפראש החבית עד הנקב אסור ופירש הכ"מ דאסור בהנאה א"כ משמע דמגע שלא בכוננת ניסוף אסור בהנאה וה"ה דמדדו ביד ג"כ אסור וכמו שהוכיח דין זה הר"ן יעו"ש,

אולם יש לתרץ דשאני התם דבכל העת שמחזיק אצבעו בהנקה הלא הוא אינו טרויד וכל הטרדה שלו רק ברגע הראשונה משסתום אבל אח"כ הוא אינו טרויד לכן חיישינו שמא שכשף בכוננה אבל במדדו ביד שם הוא טרויד כל העת והראיה דיש חילוק ביניהם מדסבירא להטור והרא"ש דמדדו ביד אסור בהנאה ומ"מ סבירי בדין הנ"ל גבי חבית דאסור א"כ צ"ל ע"כ כמ"ש ונוכל לומר כי זה פנונת הרא"ש במה דפליג על הראב"ד מטעם דלא דמי טרדה זו לזו כי לפי מ"ש יש חילוק גדול ביניהם ועיין ברא"ש פ"י סימן י"ב יעו"ש: הלכה בנטל פלי של יין והגביהו ויצק וכו' נאסר שהרי בא היין מפתו ע"כ.

עיין בכ"מ שהביא דעת רבינו לאסור אף בהנאה וכן הוא ברש"י שם ד"ה "חמרא" וכן פתבו התוס' שם ד"ה "ערום" וכן מנפת בגמ' (נ"ח ע"ב). דאמרין שם מאן דאסר שפיר אסר ועיין שם בתוס', ומה שהעתיק הר"ן בשם רש"י להתיר היינו לפי הגירסא שהיה לפנייהם ומדסתם רבינו את דבריו משמע דאף מה שנשאר בחבית ג"כ אסור אבל עיין בתוס' ד"ה פחו וברש"י ד"ה "דגנאי" ומבואר שם דמה שנשאר בכלי מותר ועיין בש"ך סי' קכ"ה שהקשה דברי המחבר אהדדי, ועוד הקשה שם פינו דלמחבר הינו מותר בהנאה א"כ מדוע אסרינו משום ניצוק וכונתו דהא דאמרין ניצוק חיבור הוא דוקא ביי"נ ממש דאסור בהנאה אבל ביינו שאינו נאסר בהנאה לא אמרינו ניצוק חיבור וכמ"ש הש"ך סי' קכ"ו סק"ט.

ומ"ש לעיל דרבינו סובר דהיין הבא מפחו של עכו"ם אסור אף בהנאה יהיה מוכח מזה דרבינו סובר דמן שלא בכוננה לכוננה מעלינו תרי דרגא פי הלא מוכח מגמ' בדנ"ת דכחו שלא בכוננה מותר אף בשתייה מעתה אם נאמר דלא מעלינו רק דרגא אחת היה צריך להיות הדין בכוננה דאסור רק בשתייה ומדוע נאסור גם בהנאה, אלא ע"כ צ"ל כמ"ש וכן מוכח דרבינו סובר דמגע בגופו ע"י ד"א שלא בכוננה מותר אף בשתייה וכמו לגירסת הר"ף דלא גריס בגמ' ברישא דלולקבא ורק גריס נגע בחמרא א"כ מוכח מזה דדוקא מגע בגופו שלא בכוננה אסור בשתייה משא"כ מגע ע"י ד"א שלא בכוננה מותר אף בשתייה ומ"מ סובר רבינו דמגע ע"י ד"א בכוננה אסור אפילו בהנאה א"כ נשמע מזה דתרי דרגא מעלינו בכוננה על שלא בכוננה, אבל לשיטת רש"י דגריס שם ברישא דלולקבא ולפ"ז מגע ע"י ד"א שלא בכוננה אסור בשתייה ובכוננה אסור אף בהנאה א"כ לשיטתו יהי מוכח דמכוננה לשלא בכוננה נחתינו רק דרגא אחת לכן רש"י לשיטתו יספור דכחו בכוננה מותר בהנאה ובזה תסולק גושית התוס' מעל רש"י ז"ל בדנ"ח ע"ב ד"ה "אלא" יעו"ש וק"ל: נטל פלי של יין והגביהו ויצק היין נאסר שהרי בא היין מפחו ע"כ.

ור"ל דנאסר אף בהנאה והנשאר בפלי כתב הכ"מ דאינו אסור רק משום ניצוק ויש להביא ראיה דמה שכתב רבינו ונאסר היינו אף בהנאה מדכתב רבינו בה"ו בא היין מפחו שלא בכוננה מותר בשתייה ומקורו מדנ"ח ע"ב דמסיק רש"י שם במוריך אורוקי וסבר דשכרא הוא וזה מקרי פחו שלא בכוננה דלא ידע שהוא יין לכן מותר אף בשתייה אבל אי הוה ידע דהוא יין היה אסור אף בהנאה כמו דמוכח שם בדנ"ח ע"ב דאסר שפיר קאסר אף בהנאה מימר אמר וכו' ומאן דשרי שפיר קא שרי מימר אמר וכו' א"כ מבואר להדיא בש"ס דכל הטעם של מ"ד המתיר הוא מדלא ידע שהוא חמרא משא"כ דאם ידע

שהוא חמרא מודה דאסור אף בהנאה וכן מופת מדברי רבינו בה"ו דדוקא שלא בכוננה מותר אבל אם יודע שהוא יין פסקינו בזה כהמ"ד דאוסר אף בהנאה, אחר זמן רב מצאתי בהגה"מ שהביא ראיה זו, ועוד יש להביא ראיה מדאיתא בהלכה ט"ו עפ"י ש"ס ש"מצי' היין מן החבית במינקת אסור כל היין שבה ע"כ.

ובזה ע"כ צ"ל דאסור אף בהנאה פמבואר שם בגמרא (נ"ח) ואע"ג דלא בא היין לתוה פיו וכל האיסור הוא רק משום פחו פמבואר בכ"מ שם א"כ מוכח דרבינו סבירא ליה דכחו בכוננה אסור אף בהנאה, ועוד מדפסיק בהל"ט דאם זרק שלא בתמתו אסור אף בהנאה הגם דזה מיקרי פחו להכ"מ שם א"כ מכ"ז מוכח להדיא דכחו בכוננה אסור אף בהנאה: הלכה ט או שנטל חבית וזרקה בתמתו לבור הרי זה מותר בהנאה בלבד.

עיינן בכ"מ באורף המקור לדין זה. ועיינן בש"ס פלוגמת רש"י עם תוס', רש"י מפרש מה דקאמר הש"ס דקאזיל מיניה ומיניה היינו שהוא מגלגל סמוך לבור הלכך תישינו דלמא נגע, ותוס' פירשו דבכה"ג מותר דלא תילקו בין זריקה למרחוק ובין זריקה למקורב ושם זריקה אמת היא.

אולם הכא איירי משעה שנפלה החבית לבור עדנה הוא נוגע בה א"כ הני פאן נגיעה ממש לכו דוקא בתמתו דהני מגע על ידי ד"א שלא בכוננה מותר אבל שלא בתמתו דהני מגע בכוננה ע"י ד"א אסור אף בהנאה אי נמי וכו' יעו"ש, ועיינן בכ"מ דהביא בשם הראב"ד שמשגיג על רבינו שכתב וזרקה סתם דמשמע שזרקה ממש וא"כ למה לא התיר אלא בתמתו הא אפילו שלא בתמתו שרי כל שהוא על ידי זריקה ממש, ותירץ על זה דרבינו הולך בשטת הרי"ף שהשמיט להא דר"א מפני שסבר דלית הלכתא פנותיה דר"א סובר דכחו מותר, אבל רבינו סבירא ליה דכחו אסור לכו ליתא לדר"א א"כ קמה מתניתין כפשוטה דזריקה ממש בתמתו מותר ושללא בתמתו אסור ע"כ.

ובאמת לא זכיתי להבין דבריהם הקדושים הלא רבינו כתב בפרק י"ג הלכה י"ג ונ"ל לא ימוג העפ"י מיינו לתוה היין וכו' ולא יוליף העפ"י ענבים לגת שמא יבוא לדרוך או ליגע ודיעבד מותר ע"כ.

וכן כתב בפרק י"א הל' י"ג ואם זרקו לגת אעפ"י שהיין מגיחו על הענבים אינו עושה יי"נ, ומקורו הוא מדף נ"ט ע"א עיינן שם בתוס' מ"ש בשם הראב"ד א"כ פתבו בשם הרי"ף דמירי הש"ס בזריקה לגת ומיבעיא אם אסור דהני כמזגו עפ"י וכו' או דלמא ל"ש.

א"ל אסור. אע"ג דלקמן שרינו בזריקה אפילו בשתיקה זה דומה קצת למזיגה ולכן יש לאסור לכתחילה אף בזריקה.

אבל בדיעבד שרי עכ"ל. וכן כתב הרא"ש יעו"ש.

ועיינן ברי"ן שכתב דדעת רבינו פהתוס' א"כ מוכח מהכא דרבינו סבירא ליה דזריקה מותרת בכל אופן ולכן סיים שם בדיעבד מותר, דאי פדעת הכ"מ דס"ל לרבינו דזריקה אסור א"כ אף בדיעבד י"הא אסור מתמת דכחו אסור וכמו דסבירא ליה להטור סימן קכ"ה דזריקה מותר אפילו בשתיקה ולפיכך ענבים שזרק עפ"י לגת מותר, א"כ פיון דרבינו סובר בהאי הלכה דמותר בדיעבד לדעת הרי"ן דמפרש פן בדברי רבינו א"כ לפ"ז

מוכח דנריקה מותר, וא"כ איך כתב הכ"מ דסבירא ליה לרבינו פשיטת הרי"ף דכחו אסור, גם לא הבנתי מה שכתב הכ"מ דרבינו ס"ל פשיטת הרי"ף דהשמיט מימרא דר"א מחמת דלית הלכתא פנותי' וכמ"ש הר"ן והרשב"א בשם הר"ן דר"א לשיטתו דס"ל דכחו מותר.

והנה ניתי ונחזי איך הוא פתוב בהר"ן שלפנינו. והנה אביא דברי הר"ן וז"ל, וכתב הרמב"ן וז"ל דאפשר דר"א דהשמיט סובר דר"א דאמר הכי לית ליה גזרה בכחו ביי"נפלום וכדאמר ר"א במעצרתא זיירא.

דסבר ללישנא בתרא דבש"ס דאפילו פחו שרי ולדידנ' אפילו מוריק ארוקי ואפילו בכונה שרי הלכך לית הלכתא פנותי' וכו' עכ"ל, ובאמת לא הבנתי דברי הרמב"ן הלא בגמ' איתא הגירסא שלפנינו במעצרתא זיירא רב פפי שרי רב אשי אסור א"כ אפילו ללישנא בתרא ג"כ ר"א הוא האוסר ובפרט ללישנא קמא כ"ע אוסרים א"כ אפילו אם נניח דלהרמב"ן הנה לפניו הגירסא להקפיד דר"א הוא המתיר וכדמוכח מדברי הר"ן בד"ה גרסינו בגמ' מעצרתא זיירא שכתב וטעמו דר"א המתיר ע"כ.

א"כ חזינו דגרסא אחרת הנה לפנינו מ"מ זה הוא רק ללישנא בתרא פליגי בכחו, או למי ללישנא קמא בכחו כ"ע מודים דאסור וכל מחלקותם הוא רק בכת פחו א"כ אפילו ר"א מודה בכחו דאסור, אחר זמן רב מצאתי זאת מבואר ברשב"א ושמתתי שפוננתי לדעתו הגדולה, עוד קשה לי דבאמת אפילו לגרסת הר"ן כמ"ש ואפילו ללישנא בתרא דפליגי בכחו ג"כ אין ראיה דס"ל לר"א דכחו מותר כמו באוריק אורוקי דשאני התם דבעידנא דקא עצר הענבים הוא דוקא עצר בלא יין ובשעה שהיין זב לאו פחו איכא, ואפשר לומר דזה פוננת הר"ן במה שמסיים ואין זה מספיק וכו', א"כ לפי הנ"ל מה שכתב הכ"מ דרבינו ס"ל בהרי"ף היינו דר"א ס"ל דכחו מותר לכן ס"ל דנריקה מותר אבל רבינו דפסק בפי"ב ה"ב דכחו אסור א"כ נריקה ג"כ אסור, זה ליתא חדא כמ"ש ברשב"א ועוד דלא דמי להדדי כנ"ל ובפרט דרבינו ס"ל להדיא דנריקה מותר כמו שמוכח מפיי"ג הנ"ל א"כ הדרא קושית הכ"מ לדונקתא למה כתב רבינו סתמא דנרק את החבית בחמתו לבור מותר בהנאה בלבד הלא אפילו שלא בחמתו נמי מותר, וכן מה שכתב רבינו דמותר בהנאה נמי קשה דמ"ש הכ"מ דרבינו הנה לו הגרסא בגמ' והכשירו ומשמע מזה דרק בהנאה הכשירו אבל בשתייה אסור דאל"כ הו"ל לכתוב והתירו.

ובאמת ליכא למימר הכי דהרמב"ם אגזיל עפ"י רוב פשיטת הרי"ף והרי"ף גריס והתירו ומסתמא בנודאי גם הרמב"ם גריס והתירו, א"כ למה אסרו בשתייה. ועיין בהגמ' דכתב דמאי דאמרו במשנה והכשירו זה קאי אליבא דר"ש אבל רבינו פוסק בכ"ז דלא כר"ש וכן איתא בש"ס דלית הלכתא כר"ש וכיון דרבינו פסק במדדו בקנה דאסור בשתייה א"כ ה"ה ה"נ פסק דלא כר"ש וכ"כ "המטה יהונתן" אבל באמת קשה לי פיון דרבינו גריס בגמרא נגע בחמרא פגרסת הרי"ף א"כ לפ"ז ס"ל דמגע ע"י ד"א בלא פוננה אפילו בשתייה נמי מותר וכמ"ש הר"ן אליבא דהרי"ף יעו"ש, א"כ באמת קשה למה פסק פרבנן ודלא כר"ש בזרק בחמתו, וכן קשה לפי מה שכתב הר"ן בהרי"ף דס"ל מגע ע"י ד"א בכוננת מגע דוקא בשתייה אסור אבל בהנאה מותר א"כ למה כתב רבינו דוקא בחמתו ומוכח מזה דשלא בחמתו בהנאה נמי אסור והלא זה דומה ממש למגע ע"י ד"א בכוננת

מגע, ובשקלמא לדברי הרא"ש דסבירא ליה בדעת הרי"ף דמגע ע"י ד"א בכוננת מגע
בהנאה נמי אסור אתי שפיר.

אבל לדברי ה"ן קשה. ואפשר לומר דלא קשה מידי דאם הנה פתוב בדברי רבינו ז"ר
א"כ או חפץ אז הנה קשה עליו פנ"ל אבל פינו דנקט "חבית" א"כ יש לומר דוקא חבית
דזה דבר כבד ושייך בה נגיעה טפי מדבר אחר, ורבינו מפרש בסוגית הש"ס מה דקאמר
דקאזיל מיניה ומיניה פדעת התוס' שנוגע בה עד שפנל לבור וכמ"ש הב"ח עיין בט"ז
(סימן קכ"ה סק"ח יעו"ש).

ולפ"ז יפה מדייק רבינו דדוקא בחמתו אסור בשתיקה ולא בהנאה אבל שלא בחמתו אפילו
בהנאה ג"כ אסור דחיישינן שמא נגע בה וניסוף וכמ"ש הרא"ש יעו"ש, ומה דקשה
לכאורה על הכ"מ הלא רבינו פסק בפ"ב ה"ו דכחו שלא בכוננה מותר בשתיקה א"כ
היאך פסק דבחמתו אסור בשתיקה דלדעת הכ"מ הלא זה מקרי פחו שלא בכוננה, י"ל
דלא דמי דדוקא היכא דלא ידע כלל שהוא יין כמו שמבואר בה"ל אזי מותר בשתיקה
משא"כ ה"כא דידע שהוא יין לכן אסור בשתיקה כמו שפתיב הרמ"א סימן קכ"ד סעיף כ"ד
ונ"ל יין שהוא מונח ברה"ר ובא עכו"ם ודקר בספין מה שהוציא לחוץ אסור בשתיקה
משום פחיעו"ש והשתא מיושב שפיר קושית הראב"ד שהקשה על רבינו אפילו שלא
בחמתו נמי מותר לר"א דבאמת זריקה כמו א"כ או חפץ מותר וכמו שפתיב רבינו בפ"ג
ה"ג רק פינו דרבינו מייירי ה"כא בחבית דהוא דבר כבד וכדאוקי הש"ס דקאזיל וכו'.

לכן אין זה דומה לזריקה דעלמא. וראיתי בהרא"ש פ"י סימן ט"ו הגירסא בגמ' אצל
מעצרתא זיירא דגריס שם רב פפא שרי ור"א אסור וקשה לי לפ"ז מאי קאמר הש"ס
במעצרתא זיירא ללישנא בתרא דכו"ע סבירא להו דכח פחו שרי פי פליגי בכחו הלא
רב פפא בעצמו אומר לעיל עכו"ם אדנא וישאל אפוא אסור, א"כ מבואר להדיא דרב
פפא סובר דכחו אסור א"כ יהיו סתרי דברי ר"פ אהדדי, ובאמת נוכל לומר פי עבור
קושיתא זו גריס הרמב"ן איפכא דר"פ הוא האוסר.

ויש ליישב לפענ"ד דלא תקשי גם לפי גירסת הרא"ש דדוקא מעצרתא זיירא דלא מקרי
פחו כלל אז אוסר ר"פ אבל בכחו שפיר ס"ל לרב פפא דמותר, וא"כ יפה גריס הרא"ש
פה"ל דר"פ שרי ור"א אסור וטעמא דר"א דס"ל פינו דבא מכחו פחו מקרי ועיין
ברשפ"א ובר"ן, אף לפ"ז תקשי על הר"ן למה לא גריס פהגירסא שלפנינו דר"פ שרי
ור"א אוסר וכנ"ל.

והב"י על הטור פתיב דהרי"ף והרמב"ם השמיטו להו דינא דמעצרתא זיירא מחמת
דסבירא להו פלישנא בתרא דכח פחו כ"ע ס"ל דמותר רק דהמחלוקת שלהם בכחו, א"כ
פינו דפסק הרי"ף והרמב"ם דכחו אסור לכן השמיטו הו דינא, ובאמת קשה הלא לא
דמי להדדי פינו די"ל דלאו פחו מיקרי וכנ"ל ובפרט לגרסת הרא"ש והר"ן דגריס רב
פפא.

ע"כ צ"ל פן דלא מיקרי פחו דאל"כ יקשה מדרב פפא אדר"פ, אולם יש לומר דגריס
רבינו רב פפי ביו"ד לכן יש לומר פשוטו בהו דמעצרתא זיירא פינו דבא מכחו פחו
מיקרי, וא"כ פינו דפסק רבינו בכחו דאסור לכן מיושב שפיר הו דינא דמעצרתא, ומ"ש

הב"י דהרמב"ם ונהרי"ף סבירא להו פלישנא בתרא משמע פן מהר"ן ד"ה גרסינו דכתב שם ליישוב דברי הרי"ף שלא העתיק מימרא דר"א דס"ל דזריקה מותרת.

וכתב ע"ז הר"ן וז"ל וכדאמר במעצרתא זיירא לל"ב דאפילו בכחו שרי וכו' א"כ מוכח מזה כהב"י דס"ל פלישנא בתרא דכחו בלבד אסור ולא פח פחו יעו"ש. וקשה לי על מרן הב"י שכתב בשם הר"ן דס"ל בדעת הרי"ף ונהרמב"ם דפסקו פלישנא קמא ובאמת משמע בר"ן ההיפוך וכמו שהבאתי, אח"כ מצאתי להמק"ח שהקשה פנה.

ובלא"ה יש לתרץ דברי רבינו הנ"ל הגם דרבינו גריס נגע בחמרא, א"כ מוכח לפ"ז דמגע ע"י ד"א שלא בכוננה מותר בשתייה מפל מקום שפיר פסק דבחמתו אסור בשתייה, דהנה נחזי דרבינו פסק במדדו בקנה דאסור בשתייה ומותר בהנאה וזה מיקרי מגע ע"י ד"א בכוננת מגע ורבינו הלא סבירא ליה בזה דאסור אף בהנאה וע"כ צריך לחלק דלא דמי להדדי מחמת דשם היה פנונתו לד"א היינו למדידה וזה לא מיקרי מגע בכוננה גמורה ומ"מ סבירא ליה לרבינו בזה דאסור בשתייה הגם דרבינו סובר דמגע על ידי ד"א שלא בכוננת מגע מותר אף בשתייה מחמת דמדדו בקנה חמיר יותר ממגע ע"י ד"א שלא בכוננת מגע כלל היינו דיצא מפלל מגע שלא בכוננה ולמגע בכוננה גמורה לא פא לכן אסרינו בשתייה ומתירין בהנאה לכן לפי זה יפה פסק רבינו דזרק בחמתו מותר בהנאה ואסור בשתייה הגם שלא בכוננה הוא מפל מקום דומה זה למדדו בקנה, ולפ"ז יהיה נ"מ בין תירוץ של הב"י להתירוץ הזה.

פי לפי הב"י יהיה אסור בשתייה דוקא היכא דזרק דבר כבד, אבל בחפץ קל יהיה מותר בשתייה היכא דזרק בחמתו ולדידי אפילו זרק חפץ ג"כ אסור בשתייה דדמי למדדו בקנה, ורבינו לא סבירא כמ"ש המחבר בסימן קכ"ה סעיף ה' דפסק שם דחפץ שגלגל לבור בחמתו מותר אף בשתייה, ובסימן קכ"ד סעיף י"ט פסק המחבר בחבית דזרק בחמתו אסור בשתייה, ולפי מ"ש רבינו לא יסבור פנה.

ועיין בפ"ב הכ"ג דכתבו ג"כ החילוק הזה וכנ"ל. ובאמת יש לומר דבזה פליגי ר"ש ורפנ"ג דר"ש מתיר בשתייה הן במדדו בקנה והן בזרק החבית בחמתו לבור ות"ק ס"ל דבתרנייהו אסור בשתייה וכמ"ש הגה"מ דר"ש סבירא ליה פי כמו דמגע על ידי ד"א שלא בכוננת מגע כלל חומר אף בשתייה וא"כ ה"נ מדדו בקנה וכן זרק בחמתו נמי מותר פיון דלא היתה פנונתו לשם ניסוף במדידה היתה פנונתו רק למדוד ובחמתו היתה פנונתו לשכף חמתו.

ות"ק סבירא ליה דדוקא היכא דליפא פנונת מגע כלל אז אמרינו דמותר בשתייה, אבל מדדו בקנה וכן זרקו בחמתו היינו שדחפה וגלגלה לבור פיון דהיתה פנונת מגע הגם דלא היתה פנונתו לנסוף מפל מקום אסור בשתייה.

ומה דאיתא במשנה זה היה מעשה ונהכשירו, קאי אליבא דר"ש, ורבינו פיון דפסק במדדו בקנה כת"ק לכן בזרק החבית פסק גם פן כת"ק. והחילוק הנ"ל שפכתתי לחלק בין מדדו בקנה למגע ע"י ד"א שלא בכוננה נמצא פן בתוס' ע"ז (דף נ"ד ע"ב) ד"ה ה"ג, וז"ל והא דתנו מדדו בקנה ימכר, שאני התם שמתכוון ליגע, ונהגם דהתוס' כתבו הטעם דהכשירו בחמתו היינו דזה דומה למגע ע"י ד"א שלא בכוננה, זה קאי להסוברים דהפשט בהמשנה

והכשירוהו קאי אליבא דת"ק אבל לפי מה שפכתבתי בשם הגה"מ יהיה דומה זרק בכתתו למדדו בקנה, והחילוק בין מגע ע"י ד"א שלא בכוננה לזה יהיה כמ"ש התוס' הג"ל לחלק בין מדדו בקנה וכו', ודו"ק: הלכה י עיין בכ"מ וז"ל וי"ל וכו' וזה פוננת הכ"מ דמשו"ה מותר שתחת הנקב בשתייה פיון דמה שעד הנקב אסור בהנאה הטעם משום פחו כי משום מגע אין לאסור דאין פאן מגע ממש פיון דאין פאן שכשוף רק ע"כ הטעם דאסור משום דזה מקרי כמו פחו דאם לא היה מניח אצבעו היה יוצא פולו ולכן פיון דאין זה פחו ממש לכן לא אסרינו היין שתחת הנקב משום ניצוק הגם דבכח ממש אסרינו היין.

משום ניצוק ובזה סרה קושית הלח"מ בהי"א ועיין בחדושינו על הש"ף ביו"ד סכ"ד סקל"ד ודו"ק: הלכה טו עכו"ם שמצ"ץ היו מן החבית במינקת אסור כל היין שבה שפשיפסוק יחזור היין שעלה במינקת במציצתו ויפול לחבית ויאסור הפל ע"כ.

כזה איתא בש"ס וכן איתא בתוספתא פ"ח אגרו"ם עכו"ם שקדח במינקת והעלה או שטעם מן הכוס והחזיר לחבית זה היה מעשה ואסרוהו, עיין פרי"ף דגריס בגמ' והעלה לפיו וכן פירש רש"י שם וכן כתב הרא"ש והר"ן אבל רבינו לא הזכיר מזה פלום וטעמו דס"ל דאין נישוף בפה לכן לא העתיק רבינו מה שמבואר בגמ' "או שטעמו מן הכוס והחזיר לחבית" כי לרבינו ע"כ הפשט דהחזיר העכו"ם לחבית ולא הישראל פיון דס"ל דאין נישוף בפה לכן אם החזיר הישראל אפילו בשתייה נמי שרי וע"כ צ"ל דהחזיר העכו"ם והאסור הוא משום פחו א"כ פיון דרבינו פסק פרש"ף בפט"ז הכ"ט דתערוכות יין בסתם יינם מותר למכור לעכו"ם חוץ מדמי איסור שבו א"כ לית הלכתא כברייתא הג"ל והדין דהברייתא אינו אלא לרבנן דפליגי על רש"ף"ג וכמ"ש התוס' (דנ"ח ע"א) ולו היה לדעת רבינו הפירוש בהברייתא דהחזיר הישראל והאסור היה מחמת דיש נישוף בפה היה מעתיק רבינו כזה.

עכו"ם ששתה או שמצ"ץ במינקת וכו' ור"ל ששתה מן החבית אסור ודלא כמ"ש הש"ף שם בסי' קכ"ד סק"ב בכוננת המחבר שם ששתה מן הכוס והחזיר לחבית מחמת דהלא המחבר פסק בסימן קל"ד פרש"ף"ג ובהברייתא אזיל רק אליבא דרבנן אלא ע"כ הפירוש בהמחבר דשתה מן החבית כי המחבר ס"ל דיש נישוף בפה.

ואין להקשות א"כ למה קתני הברייתא או שטעם מן הכוס פיון דעיקר טעם האסור הוא משום פחו ולא משום שטעם, רק י"ל דמעשה שהיה פה היה וכמו דאמרו שם בברייתא ע"ז זה היה מעשה ואסרוהו אבל הרא"ש ס"ל דכחו אינו אסור בהנאה רק ס"ל דיש נישוף בפה לכן בעינן שיטעום מן הכוס וכן במינקת מפרש הרא"ש דבא לפיו לכן אסור היין אף בהנאה אבל משום פחו אין לאסור בהנאה להרא"ש.

ועיין בט"ז סי' קכ"ד סקל"ג דמפרש בדברי רבינו דהאסור הוא משום תערוכות יעו"ש אבל אי אפשר לפרש פן דהלא רבינו פסק לקמן בהמ"א פט"ז הכ"ט פרש"ף"ג בסתם יינם דמותר למכור חוץ מדמי איסור שבו א"כ ע"כ צריף לפרש כמו שפכתבתי לעיל.

ועוד י"ל דלכאורה קשה על רבינו למה כתב הטעם דהיין שבמינקת יחזור ויפול לחבית וכו' מפני מה לא כתב הטעם משום ניצוק פיון דרבינו פסק דניצוק חיבור אפילו בכחו וכמו דאיתא בפ"ג הכ"ב ובפי"ב הי"ב וכמ"ש הכ"מ, וכבר הקשה כזה הרא"ש על

הברייטא בעצמה ותיגרץ דטעם של הברייטא קאי על אטעמו מן הכוס אבל לא אקנדח במינקת פי שם אסור משום ניצוק, ובאמת בדברי רבינו אי אפשר לפרש פן פינו דלא העתיק לגמרי הדין דטעם מן הכוס, ואפשר לפרש דברי רבינו פן וה"ק שפשיטא שפון יחזור היינו שעלה וכו' ויפול לחבית ויאסור הפל ר"ל משום ניצוק, וכ"ת א"כ למה אמר שפשיטא שפון הלא תומ"י פשמציץ פבר נעשה ניצוק, זה לק"מ די"ל כמ"ש הרדב"ז והלח"מ פי"ב הי"א דרבינו ס"ל דלא אמרינו ניצוק חיבור אלא בניצוק היורד ממעלה למטה לפי שעתידי פל היינו לירד ע"י הניצוק אבל ממטה למעלה לא הוי ניצוק לכן פל זמן שהעפום מוצץ היינו שבכלי מותר ורק שפשיטא שפון יחזור היינו שבמינקת לחבית ואז יהי אסור משום ניצוק ולפ"ז אפילו לרשב"ג נמי אסור ולא כמ"ש הט"ז הנ"ל דטעמו משום תערובות ולרבנו.

ולקרא"ש הניצוק הוא דוקא משום ניסוף הפה דאי משום פחו הלא אינו אסור בהנאה. ועיין בהשגות הראב"ד פי"ב הי"ב דחולק על רבינו וס"ל דניצוק בסתם יינם אינו אסור רק בשתייה.

ונראה לי לתלות מחלקותם בזה. היינו דרבינו סובר דהברייטא דמינקת אחי אפילו לרשב"ג דרשב"ג נמי מודה דאסור בהנאה, משום ניצוק וכמ"ש הרא"ש פנ"ל א"כ מוכח מזה דניצוק אסור בהנאה אפילו בסתם יינם, אבל הראב"ד ס"ל דהברייטא אחי רק אליבא דרבנו דוקא ולא פרב"ג דלדידן כמו דמותר בתערובות פן מותר בניצוק.

ואפילו את"ל דרשב"ג נמי מודה להדין דברייטא אפשר לומר דמשו"ה אסור מחמת דהתפתחו נעשה בסיס לעליון והוי כמו נוגע בכלי ממש ועדיף מניצוק, א"כ מהברייטא לא מוכת מידי דניצוק יהי אסור אף בסתם יינם, ולפ"ז יהיה מתורץ דברי המחבר דפסק בסי' קכ"ו ס' ז' פהרשב"א דס"ל דאם נגע העפום בקילוח מותר בהנאה א"כ מוכח מזה דניצוק מותר בהנאה ובסי' קכ"ד, ס' י"א פסק במינקת דאסור בהנאה ולכאורה סתרי דברי המחבר אהדדי אבל לפי מה שפכתתי לעיל לק"מ כי במינקת פל האיסור הוא רק משום דהוי פנוגע בכלי ממש, ומה שכתב הנקה"כ דכוננת הר"ן משום ניצוק פתב זה אליבא שישת הר"ן בעצמו דסובר דניצוק חיבור בסתם יינם אבל לשיטת הראב"ד והמחבר דניצוק בסתם יינם מותר בהנאה א"כ ע"כ צ"ל בהיה דמינקת דעדיף מניצוק דהוי פנוגע בכלי ממש וסרה בזה קושית הגאון רע"א זצ"ל שהקשה דברי המחבר אהדדי לפי פירוש נקה"כ יעו"ש, אף זה פליאה לי על נקה"כ דכתב במינקת דמותר בהפ"מ מחמת דקיי"ל דניצוק בהפ"מ מותר ובאמת לפי הנ"ל אין האיסור במינקת משום ניצוק ורק משום דהוי פנוגע בכלי ממש ולפ"ז א"כ אפילו בהפ"מ נמי אסור בהנאה ולפ"ז יוצדק קושית הגאון רע"א ז"ל דמסוף דבריו של נקה"כ נראה דקאי על המחבר ל יפה הקשה.

ומה שפכתתי לבאר דהטעם דאסור במינקת הוא משום ניצוק יהיה קשה לכאורה לפ"ז מדברי רבינו לקמן פט"ז הכ"ח וז"ל שם יין שנתנסה וכו' אבל אם עירה יי"נ מצרצור קטן לתוף הבור של יין אפילו עירה פל היום פולו ראשון ראשון בטיל, א"כ מבואר מזה דלא ס"ל לרבינו איסור ניצוק דאל"כ ליתסר שם נמי משום ניצוק כמו הקא דהלא קדח במינקת נמי מיירי באיסורא לגו היתרא, ונ"ל ליישב פזה דבפרק ט"ז מיירי בקיטוף

קטופי, אבל במערה ואינו מפסיק באמת אסור משום גיצוק וכ"כ הר"ן בשם הראב"ד בפירוש השו"כ לפירוש פ"ד דבר"י ר"י לכן ה"א במינחת ד"יורד ועולה בלי הפסק אסור משום גיצוק וזה הוא שדקדק רבינו בלשונו וכתב "ויפול לחבית" היינו שיפול בפ"א ויתורץ בזה השגת הראב"ד שהקשה על רבינו ממתניתין דאגודום ולפי שחילקתי לק"מ: ועוד קשה לי על הראב"ד שהיה בעצמו פירוש דבר"י ר' יוחנן ראשון ראשון בטיל דמייירי בקטופי א"כ מה הקשה על רבינו, וי"ל דקושיתו מדלא חילק רבינו וסתם דבריו א"כ משמע אפילו בב"א ג"כ מותר.

וע"כ צ"ל פ"ד דקושית הראב"ד על רבינו הוא מדסתם רבינו דבריו דאל"כ ה"ה לו להקשות גם אהלכה כ"ט דכתב שם אם נתערב סתם יין ביין ה"ז אסור בשתייה וימפור הפל חוץ מדמי י"נ שבו ולמה לא הקשה הראב"ד גם בזה ממתניתין דאגודום, ואפשר לדחות ראיה זו דשם הלא כתב רבינו נתערב א"כ אפשר לומר שלא היה גיצוק לכן לא השיג הראב"ד אבל בהכ"ח דכתב שם אם עירה משמע דהיה גיצוק לכן הקשה פנ"ל.

ולפי מ"ש דרבינו מייירי בפט"ז הכ"ט בפסק הקלוח א"כ קשה מאי אשמעינן בזה הלא אפילו ביי"נ ממש ג"כ מותר בפסק הקלוח, ואולם יש לומר דה"א מייירי דמערה מחבית לבור ונפסק הקלוח דביי"נ ממש כה"ג אפילו איסורא לגו היתרא אסור וכמו שמביא רבינו בסוף הכ"ח וז"ל מפני שהעמוד היורד מפי החבית גדול אבל ה"א דמייירי בסתם יינם לכן מותר אפילו איסורא לגו היתרא.

ויש להביא ראיה לזה. דלכאורה קשה על רבינו לפי מה דפסק כר"י דקמא קמא בטיל בצרצור קטן בפסק הקלוח היכא דנפל איסורא לגו היתרא ואפילו נפל כ"כ עד שאין בהיתרא ס' מ"מ מותר פדמשמע מדבר"י רבינו וכמ"ש הלח"מ בהכ"ח יעו"ש, א"כ קשה לשיטת רבינו על ר"י מהמשנה דע"ד ע"א דאיתא יי"נ שנפל לבור פולו אסור בהנאה רש"ב"ג אומר ימפור לעפ"ם חוץ מדמי איסור שבו ט"כ ופסקינן בגמ' שם ביי"נ כת"ק דאסור בהנאה ומייירי שם דנפל איסורא להיתרא פדמשמע לשון המשנה ועוד משמע שם דאפילו נפסק הקלוח ג"כ אסור ובשלמא לדעת התוס' דפירשו דר"י מייירי בש"ש ס' בהיתרא וע"ז אר"י קמא קמא בטיל לק"מ דנוכל לומר דהמשנה מייירי בש"ש ס' אבל לדעת רבינו דפסק אפילו אין ס' בהיתרא מ"מ מותר בנפל איסורא לגו היתרא א"כ קשה פנ"ל וע"כ צריך לפירוש המשנה מייירי דנפל מן החבית לבור ואפילו נפסק הקלוח אסור לדעת רבינו דבר"י ר"י מחמת דנפיש עמודו ובזה פליג ת"ק עם רש"ב"ג דלת"ק אסור ולרש"ב"ג מותר ופסקינן פרש"ב"ג וכן פסק רבינו בהכ"ט, א"כ מבואר מפל אלה דבכהאי גוונא מייירי רבינו בהכ"ט.

אבל עיני ברא"ש פ' השו"כ סימן כ"ו ומוכח משם דר"י מייירי שמערה בלי הפסק לא במקטף קטופי ומ"מ פינן דמייירי דנפל איסורא לגו היתרא לכן פמו דס"ל לר"י בחצרות ובתבואות באופן זה דמותר פ"ד גיצוק ג"כ מותר בזה אבל היכא דנפל היתרא לגו איסורא אסור גיצוק בזה.

וכ"כ הר"ן וקשה לי על הרא"ש דשם ס"ל פהברייתא בקדח במינחת דאסור בהנאה וכ"כ הטור בפסקי הרא"ש והטעם דאסור משום גיצוק כמ"ש הרא"ש בפ' השו"כ סימן כ"ו וה"א פסק כר"י דמותר מחמת דלא אמרינן גיצוק בנפל איסורא לגו היתרא, א"כ

בְּאֵמֶת לַק"מ דְּמָה שֶׁפָּתַח הָרֵא"ש בְּמִינְקַת דְּאָסוּר מִשּׁוּם נִיצוּק יַעַן דְּהִבְרִייתָא אֲתֵי כְּרַבְּנֵי וּכְמוֹ דְּס"ל לְרַבְּנָן בְּתַעְרוּבוֹת אִיסוּרָא לְגוּ הֵיטְרָא דְּאָסוּר ה"נ לְדִידְהוּ נִיצוּק אָסוּר לְמ"ד נִיצוּק חִיבוּר אָבֵל הָרֵא"ש בְּעֶצְמוֹ ס"ל כַּמ"ש הָר"ן בְּקַדְחָא בְּמִינְקַת דְּהִטְעַם הוּא מִשּׁוּם דְּהִתְחַתּוּן נַעֲשֶׂה בְּסִים לְעֵלְיוֹן וְהוּי פְּנוּגַע בְּכָלִי מִמֶּשׁ וְעָדִיף מִנִּיצוּק וּמַכ"ז מוּכַח דְּאִין לֹא מַכ"ש הַנְּקָה"כ דְּטַעְמוֹ שֶׁל הָר"ן מִשּׁוּם נִיצוּק.

לְכֵן לַפ"ו מֵאֵי דְּפָסֵק הַנְּקָה"כ לְהִתִּיר בַּהֲפ"מ בְּקַדְחָא בְּמִינְקַת לַעֲנ"ד לִיתָא לְדִין זֶה וְכַנ"ל, וְעֵינֵן בַּכ"מ וּבַמ"ע דְּתִירְצוּ הַשְּׁגוֹת הָרֵאָב"ד פֶּן. דְּרַבִּינוּ פָּסֵק כַּר"י בְּשֵׁם ר"י וְסָבִירָא לֵיהּ לְרַבִּינוּ דְּרַבִּין פְּלִיג אֲדַר"י וְכַפִּירוֹשׁ רָש"י יַעו"ש.

אוּלַם לַפְעַנ"ד בְּזֶה אֵינּוּ מְתוּרָץ פְּלוּם דְּקוֹשְׁיַת הָרֵאָב"ד הֲלֵא הוּא זֶה הֵינּוּ אֲפִילוּ אִם ת"ל דְּרַבִּין לֹא פְּלִיג אֲדַר"י מְכַל מְקוּם מִמְתַּנִּיתִין דְּאֶגְרָדוּם מִשְׁמַע דְּלִית הַלְכָתָא כַּר"י וּבַפְּרָט דְּרַבִּינוּ פָּסֵק כְּמִתְנִיתִין דְּאֶגְרָדוּם פֶּנ"ל וְעֵינֵן בְּרַדְבָּ"ז שֶׁפִּירֵשׁ דְּקוֹשְׁיַת הָרֵאָב"ד הִיא אֲהֵלְכָה כ"ט דְּמִיָּרִי שֶׁם דְּנִתְעַרַב סֵתָם יֵינָם דְּמוֹתָר בַּהֲנָאָה ע"ז הַקְּשָׁה הָרֵאָב"ד מִמְתַּנִּיתִין דְּאֶגְרָדוּם דְּשֵׁם מִיָּרִי ג"כ בְּסֵתָם יֵינָם וּמ"מ אָסוּר בַּהֲנָאָה וּמִשְׁמַע מִהֲרַדְבָּ"ז דְּקוֹשְׁיַת הָרֵאָב"ד הִיא דְּנוּקָא אֲהֵלְכָה כ"ט וּבְאֵמֶת נִפְרָשׁ פְּנוּנַת הַרְדָּב"ז פֶּן דְּס"ל לְהַרְדָּב"ז דְּאֲהֵלְכָה כ"ח דְּפָסֵק רַבִּינוּ כַּר"י לַק"מ כִּי הֲלֵא הָרֵאָב"ד פָּתַח בְּדַבְּרֵי ר"י לְפָרֵשׁ דְּמִיָּרִי בְּמַקְטָף קִיטוּפִי וְכַנ"ל וְכֵן הַפִּירוֹשׁ ג"כ בְּדַבְּרֵי רַבִּינוּ כִּי הֲלֵא רַבִּינוּ פָּסֵק כַּר"י וְכַנ"ל א"כ לַק"מ מִמְתַּנִּיתִין דְּאֶגְרָדוּם לְכֵן פָּתַח הַרְדָּב"ז דְּהַקְּוֹשְׁיָא הִיא אֲהֵלְכָה כ"ט וְכֵזָה פְּנוּנַת הַרְדָּב"ז דְּהָרֵאָב"ד ס"ל דְּמָה דְּפָסֵקִינָן בְּגִמְרָא בְּתַעְרוּבוֹת סֵתָם יֵינָם פְּרַשְׁבָּ"ג דְּמוֹתָר וּמוֹתָר לְמַפְנֵי לַעֲכוּ"ם חוּץ מִדְּמִי אִיסוּר שָׁבוּ הֵינּוּ אֲפִילוּ מְעַרְהָ בְּלֵא הַפָּסֵק הַקִּילוּם גְּמִי שְׂרִי וּכְמוֹ דְּתַעְרוּבוֹת מוֹתָר ה"ה דְּנִיצוּק ג"כ מוֹתָר בְּזֶה כִּי בְּאֵמֶת הֲלֵא עַל ר"י קֶשֶׁה מִמְתַּנִּיתִין דַּע"ד ע"א דְּאֶמְרוּ שֶׁם יי"ג שֶׁנֶּפֶל לְבוֹר פְּלוּל אָסוּר בַּהֲנָאָה רַשְׁבָּ"ג אוֹמֵר וְכו' א"כ מוּכַח מִשֵּׁם דְּלֵא כַּר"י דְּהֵלֵא מִיָּרִי בְּמִשְׁנֵה דְּנֶפֶל אִיסוּרָא לְגוּ הֵיטְרָא וְע"כ צְרִיף לְפָרֵשׁ דְּהַמְשַׁנָּה אִיָּרִי בְּלֵא מְקַטָּף קִיטוּפִי לְכֵן אָסוּר וְע"ז חוֹלֵק רַשְׁבָּ"ג אֲת"ק וּמִתִּיר וּפָסֵק שֶׁם ר"ג פְּרַשְׁבָּ"ג בְּסֵתָם יֵינָם א"כ מוּכַח מִהַש"ס דְּבִסְתָם יֵינָם בְּתַעְרוּבוֹת אֲפִילוּ לֹא נִפְסַק הַקִּילוּם ג"כ מוֹתָר א"כ לַפ"ו קֶשֶׁה עַל רַבִּינוּ דְּפָסֵק בַּהֲכ"ט פֶּנ"ל וּמְקוּרוֹ מִמָּה שֶׁפָּסֵק ר"ג בְּסֵתָם יֵינָם פְּרַשְׁבָּ"ג וְא"כ מִיָּרִי בְּלֵא נִפְסַק הַקִּילוּם א"כ קֶשֶׁה מִמְתַּנִּיתִין דְּאֶגְרָדוּם.

וּמִפְּרָק י"ב הַט"ו דְּהַעֲתִיק רַבִּינוּ הַדִּין דְּקַדְחָא בְּמִינְקַת לַק"מ כִּי דוּקָא הִבְרִייתָא דְּאֶמְרוּ אֶגְרָדוּם עַפּו"ם וְשֵׁם מִיָּרִי דְּהִיָּה פְּנוּנָתוֹ לֹא לְנִסְפָּה רַק לְרֵאוֹת כְּפָה שְׁנֵה הֵינֵן כְּמַבְרָאָר שֶׁם פְּרַשְׁ"י דַּנ"ח לְכֵן מִיָּקָרִי סֵתָם יֵינָם, אָבֵל בַּפִּי"ב לֹא הַעֲתִיק רַבִּינוּ אֶגְרָדוּם עַפּו"ם רַק "עַפּו"ם" גְּרִידָא לְכֵן פִּינּוּ דְּמַצֵּץ הֵינֵן מִן הַמִּינְקַת פְּנוּנָתוֹ לְנִסְפָּה כִּי הֲלֵא אִין לֹא פְּנוּנָה אַחֲרַת כְּמוֹ שֶׁיֵּשׁ לְאֶגְרָדוּם לְכֵן פָּסֵק רַבִּינוּ שֶׁם דְּאָסוּר בַּהֲנָאָה, הַגַּם דְּתַעְרוּבוֹת דְּנֶפֶל אִיסוּרָא לְגוּ הֵיטְרָא אֲפִילוּ בִּי"ג ג"כ מוֹתָר בַּהֲנָאָה, מ"מ הִיכָּא דְּלֵא נִפְסַק הַקִּילוּם אָסוּר וְשֵׁם מִיָּרִי דְּלֵא נִפְסַק הַקִּילוּם לְכֵן לֹא קֶשֶׁה פְּלוּם מִהַט"ו אַהֲכ"ט לְכֵן הַקְּשָׁה רַק מִמְתַּנִּיתִין דְּאֶגְרָדוּם, וְעַל קוֹשְׁיָא זֶה פָּתַח הַרְדָּב"ז בְּשֵׁם הָר"ן לְפָרֵשׁ דְּהִטְעַם דְּהִבְרִייתָא מִשּׁוּם דְּהוּי פְּנוּגַע בְּכָלִי פֶּנ"ל, אָבֵל בְּאֵמֶת קֶשֶׁה לִי הָאִיף נוּכַל לְפָרֵשׁ בַּפִּי"ב בַּהֲט"ו בְּמִינְקַת דְּהוּי יי"ג מִמֶּשׁ פִּינּוּ דְּאִין לְהַעֲכוּ"ם פְּנוּנָה אַחֲרַת, הֲלֵא רַבִּינוּ פָּתַח בַּפִּי"א הַלְכָה ד' וְז"ל וְכַל פִּינּוּ שֶׁנֶּגַע בּוֹ הַעֲכוּ"ם הָרִי זֶה אָסוּר שְׁמָא נִסְפָּה אוֹתוֹ, הֵא לְמַדְתָּ יֵינֵן שֶׁל יִשְׂרָאֵל שֶׁנֶּגַע בּוֹ

העפוי"ם דינו כסתם יינם דאסור בהנאה וכ"כ בה"ג יעו"ש א"כ מבואר להדיא דמיקרי סתם יינם ולא יי"נ ממש, א"כ הדרא קושית הרמב"ד לדוכתא ויהיה קשה מדברי רבינו פט"ז אפי"ב הט"ו פנ"ל, וע"כ צריף לתרץ כמ"ש בהברייתא לדברי הר"ן דעדיף מניצוק ולא כמו שתירץ הרמב"ז דשם מייירי רבינו ביי"נ וכנ"ל.

או אפשר דבאמת נוכל לפרש דכוננת רבינו בפ"ב הט"ז במינקת משום ניצוק ומ"מ לא קשה מפט"ז הכ"ט כי רבינו ס"ל דניצוק אפילו בסתם יין ביי"ג א"כ אסור בהנאה וכמ"ש רבינו בפ"ב הי"ב א"כ ע"כ צריף לפרש בהכ"ט דמייירי דעירה באופן שגפסק הקילות ומייירי דעירה מן החבית דביי"נ כה"ג פסק רבינו דאסור אפילו בגפיל איסורא לגו היתרא.

כמו שכתב בהכ"ח. ועל זה כתב רבינו בהכ"ט בנתערב סתם יין ביי"ג דמותר כה"ג וכמ"ש מקודם לפרש בהמשנה דע"ד ע"א לשיטת הרמב"ם דס"ל דניצוק בסתם יינם ג"כ אסור בהנאה א"כ צריף לפרש בהמשנה פנ"ל וכיון דבפ"ב הכ"ט מייירי רבינו דגפסק הקילות רק דמייירי בתבית א"כ לק"מ מהט"ו וכנ"ל, ועכשיו יהיה מתורץ בזה השגת הרמב"ד בפ"ג הכ"ד דכתב שם רבינו ונ"ל בד"א בשמדד הישראל לכליו אבל אם מדדו לכלי העפוי"ם או לכלי ישראל שביד העפוי"ם צריף ליקח את הדמים ואם"כ ימדוד ואם מרד ולא לקח דמים אעפ"י שפסק דמיו אסורים שמשגייע לכלי נאסר כסתם יינם עכ"ל.

וכתב הרמב"ד א"א הא דלא פהלקתא דהלכה פרש"ג דמותר בתערובות סתם יינם ע"כ" וביאמת הרמב"ד ס"ל דרש"ג מייירי דלא נפסק הקילות ופסקינן פנותיה בסתם יין ביי"ג שנתערב לכן השיג על רבינו פנ"ל אכן לפי שכתבנו דרש"ג מייירי בגפסק הקילות ומערה מתבית פנ"ל לק"מ כי רבינו מייירי הקא בפ"ג בלא נפסק הקילות, וראיה לזה דקאמר הש"ס ש"מ ניצוק חיבור ולא סיים הש"ס תומ"י דמני לא פרש"ג אלא ודאי ש"מ דרש"ג גמי מודה בזה דניצוק חיבור וכיון דרבינו פסק דניצוק חיבור לכן פסק פנ"ל וכוננת רבינו פן דבכלי עפוי"ם מייירי בלא גנדוד הפלי ובכלי ישראל מייירי דנדגד הפלי והוי ככלי של עפוי"ם, הגם דבגמרא מוכח דאפילו בכלי של עפוי"ם אי היה ביד העפוי"ם מותר לקבל הדמים וכ"ש בכלי של ישראל ביד העפוי"ם בודאי מותר הדמים אפילו בגנדוד.

י"ל דזה לפי דס"ל להש"ס דניצוק לאו חיבור ולכן קנה בהגבהה וכדפריף הש"ס ס"ס וכו' אבל רבינו דס"ל דניצוק חיבור לכן אפילו בכלי ישראל ביד העפוי"ם ונדגד הפלי ג"כ אסור לקבל הדמים, ומ"ש רבינו שמשגייע לכלי נאסר ר"ל כשיגיע לתחלת הפלי נאסר הפל עם היין הנשאר משום ניצוק וכ"כ הר"ן והכ"מ יעו"ש, ולכאורה נ"ל ליישב שיטת הרמב"ד דמפרש פזה בדברי רבינו הרמב"ם היינו דמייירי הקא ג"כ בגפסק הקילות דאל"כ קשה מאי כתב רבינו דמיו אסורים הלא אפילו היין הנשאר אצל הישראל בכלי העליון גמי אסור משום ניצוק וכדכתב רבינו בפ"ב הי"ב אלא ודאי מייירי דגפסק הקילות כי דוחק לפרש בענין אחר פנ"ל לכן כתב שמשגייע לכלי נאסר כי מייירי במקטף קיטופי ור"ל שמשגייע לכלי היינו בשולי הפלי וכן איתא בפ"ב הי"ב לפיכך המודד לעפוי"ם לתוף פלי וכו' נפץ נפיצה וכו' בכדי שלא יאסור מה שישאר בפלי העליון יעו"ש, ולפ"ז מייירי רבינו בגפסק הקילות וא"כ האסור הוא רק משום תערובות ולכן הקשה הלא קי"ל פרש"ג וכו'.

והנראה לי לנישב דברי רבינו. דמיירי הקא דמניח הפלי ע"ג קרקע ** (דלכאורה קשה מאי פאב רבינו אבל אם מדד לכלי העפוי"ם או לכלי ישראל שביד העפוי"ם וכו').

הלא באחת בגמרא משמע דאפילו בכלי עפוי"ם אם היה ביד העפוי"ם מותר לקבל הדמים, וכיון דהשתא אמרינן דמיירי רבינו במקטף קטופי וכנ"ל א"כ בנדאי קשה על רבינו וכפירכת הש"ס ס"ס וכו' אלא ע"כ צריד לפרש כמ"ש דאיירי במניח הפלי ע"ג קרקע וכו'.

המחבר. **) וכדמסיק הש"ס שם ל"צ דמונח אארעא.

ולא יקשה על רבינו פקושית הש"ס ותיקני לו פליו דרבינו פסק בפ"ד ה' מכירה ה"ב דכליו של לוקח ברשות מוכר לא קנה לוקח וכן פוננת רבינו אבל אם מדד לכלי העפוי"ם או לכלי הישראל שביד העפוי"ם ור"ל אפילו פלי של העפוי"ם ביד העפוי"ם וכן מוכח בש"ס ומיירי דמונח ע"ג קרקע וכוונת רבינו בזה שכתב שביד העפוי"ם היינו דאוחז הפלי ע"ג קרקע ונדנד הפלי אפילו בכלי של ישראל אסור לקבל הדמים וכמ"ש רבינו בפ"ב ה"ג ומה דכתב רבינו לכלי העפוי"ם איירי ג"כ בנדנד הפלי ע"ג קרקע ולכן אסור הדמים פיון דהפלי מונח ע"ג קרקע א"כ ליפא הגבהת עפוי"ם דליקני, ומה דכתב רבינו שביד העפוי"ם פוננתו פנ"ל, וכ"ת פיון פשנדנד הפלי אפילו בכלי ישראל נמי אסור א"כ למה פתב רבינו לפלי העפוי"ם, י"ל דקמ"ל רבינו דאפילו בכלי העפוי"ם ג"כ אסור דלא אמרינן דכלי של לוקח ברשות מוכר קנה לוקח, ובזה סרה השגת הראב"ד פנ"ל, ומה דלא הזכיר רבינו עפכת יין וכדמסיק הש"ס משום דזה מיירי אליבא דמ"ד דס"ל פליו של לוקח ברשות מוכר קנה לוקח אבל פיון דרבינו פסק דלא קנה לוקח לכן אינו צריד להזכיר עפכת יין, ועוד נ"ל לנישב שישת רבינו פן דאפילו ניקא דרבינו מיירי במקטף קיטופי לכן היינו הנשאר בהפלי העליון אינו אסור משום ניצוק אבל מ"מ פיון דאמרינן ניצוק חיבור א"כ ראש העליון שעדיין לא הגיע לאויר הפלי אסור משום ניצוק וזה פוננת רבינו במה שכתב שמשגייע לפלי נאסר פסתם יינם ור"ל דאעפ"י שהינו הנשאר בכלי העליון מותר מחמת דמקטף קיטופי אבל מ"מ היינו שיצא מהפלי העליון ועדנה לא הגיע לאויר הפלי אסור משום ניצוק לכן לא פתב רבינו נאסר הפל פי היינו הנשאר בכלי העליון מותר ורק היצא אסור משום ניצוק, והשגת הראב"ד הייתה פיון דמקטף קיטופי א"כ אפילו הנה ניצוק חיבור מ"מ מותר לקבל הדמים וקמו שהקשו התוס' (דע"א ע"ב) אבל רבינו ס"ל פנ"ל.

ולפ"ז יהיה פוננת רבינו דאפילו לא היה מונח הפלי ע"ג קרקע ורק דאוחז בידו א"כ קני בהגבהה מ"מ אסור משום ניצוק, ומה דאמרו בגמ' אי דקא נקיט לו בידו וכו', א"כ מוכח דאפילו בכלי של עפוי"ם ונקיט לו בידו ג"כ מותר מחמת דקני לו בהגבהה, לק"מ דבש"ס אזיל אליבא דמ"ד ניצוק לאו חיבור אבל לדידן דקיי"ל ניצוק חיבור לכן אף כה"ג אסור לכן פתב רבינו בפ"ב ה"ב לפיקדו וכו'.

ור"ל דנוקא מה שישאר בראש העליון יהיה מותר אבל ראש העליון שעדיין לא הגיע לאויר הפלי נאסר משום ניצוק ולכן צריד לקבלהדמים מקודם וכנ"ל וזה יהיה לא פדעת התוס' ד"ה ש"מ, ומה דכתב רבינו ואם מדדו לכלי העפוי"ם מיירי דלא היה ביד העפוי"ם והאיסור הוא רק משום היינו שהיה בכלי של עפוי"ם נחזור פעת לזה שכתב רבינו עפוי"ם

שְׁמַצִץ הַיַּיִן מִן הַחֲבִית בְּמִינְקַת אֲסוּר פֶּל הַיַּיִן שְׁבֵה וְכוּ פֶסֶק רַבֵּינוּ בַּה"ז וְז"ל נִכְנָס הָעֶפְסוֹם לְבֵית אֹר לַחֲנוּת וְנִגַּע בְּיַיִן אֲסוּר פֶּל הַיַּיִן שְׁבֵה וְכוּ אֵיתָא בְּש"ם (דנ"ד ע"ב) וּפְסֵק בְּהַלְכָה זֹאת דְּאֲסוּר אֲפִילוּ בְּהִנָּאָה וּמִזֶּה מְדַיִיק הַכ"מ דס"ל לְרַבֵּינוּ דְּמַדְדוּ בֵּיד אֲסוּר, וְהִרְאָה מְדַפְסֵק בַּה"ז וְבַה"ט וְדְאֲסוּר בְּהִנָּאָה מִגַּע שְׁלֵא בְּכּוֹנֵנַת גִּיסוּף, וּבְאַמַּת אֵין זֶה דְיִוֵק דְנוֹכַל לֹמַר כַּמ"ש הָר"ן לְחֵלֶק בְּפַר"י וּמִיַּירֵי הֵכָא דְנִגַּע לְצוּרָה עֲצָמוּ א"כ חֲזִינְשֵׁינָן שְׁמָא גִיסוּף אֲבָל בְּמַדְדוּ בֵּיד ס"ל כַּת"ק דְּשָׂרֵי בְּהִנָּאָה, וְרֵאִיתִי בַּלַּח"מ פִּי"א ה"ה דְּכַתְּבַת דְּמִגַּע בְּגוּפוּ בְּכּוֹנֵנַת מִגַּע שְׁלֵא בְּכּוֹנֵנַת גִּיסוּף אֲסוּר בְּהִנָּאָה כִּינּוּן שְׁהוּא יוֹדַע שְׁהוּא יַיִן וְרֵאִיתִיו מְדַכְּתַב רַבֵּינוּ פִּי"ד ה"ה עֶפְסוֹם שְׁנִגַּע בְּיַיִן וְלֹא נִתְפָּוֵן לְזֶה ה"ז אֲסוּר מִשְׁמַע דָּאִם יוֹדַע שְׁהוּא יַיִן אֲסוּר בְּהִנָּאָה.

אע"ג דלא נתפונן לנסוף רק פינן דהיה פוננת מגע דיו. ובאמת קשה לי למה לו לדייק מהלכה ה' הלא רבינו כתב בהדיא בה"ז ובה"ט ו' דמגע עפוס'ם בכוננת מגע שלא בכוננת גיסוף אסור בהנאה.

ולפי מה שפיתתי דכוננת מגע לחוד בלא פוננת גיסוף אסור בהנאה מחמת דחיישינן שמה גיסוף ובמדדו ביד ס"ל לרבינו דמותר, צריף לומר מה דאמרין בש"ס פר"י דנ"ט ע"ב אמר ר"א האי עפוס'ם דלהכי לחמרא דישאל בכוננה אע"ג דלזבניהו לעפוס'ם אסור שרא לו למישקל דמיו מההוא עפוס'ם ע"כ, ולכאורה הפירוש בגמרא דנסכי לחמרא דישאל בכוננה, היינו בכוננת מגע וגיסוף, ולכ"מ ש הלא לא צריף פוננת גיסוף פלל דגם בלא זה אסור בהנאה ובאמת בהרי"ף והרא"ש ליתא פלל להך תיבת "בכוננה" אף עיין ברמב"ם פי"ג הכ"ח וז"ל עפוס'ם שנגע פינן של ישראל לאונסו מותר למכור אותו לאותו העפוס'ם שפינן שנתפונן זה העפוס'ם להזיק וכו' ולפי"ז שפיר אמר הש"ס בכוננה ור"ל בכוננת הזיק וס"ל דלענין איסור הנאה לא צריף שום פוננת גיסוף וכוננת מגע לחוד די לאסור בהנאה והפוננה בעינן רק כדי לחייבו בדמי ההזיק אבל אם אין מתפונן להזיק ולאסרו עליו היינו אינו חייב לשלם וכינן דאינו חייב לשלם כי קא שקיל דמים דמי יי"נ קא שקיל עינן בכ"מ ועינן בש"ף סימן קל"ב סק"ב יעו"ש ועינן בט"ז סימן קכ"ז סקט"ו דכתב שם ואע"ג דברגל נמי יש איסור רק שאני התם דישאל דורף עמו ומסייעו להעפוס'ם ובאמת תירוצן זה אינו מספיק דהלא העתיק המספר דברי הרמב"ם וז"ל עפוס'ם שדרף היינו ולא נגע בו וכו' יעו"ש והתם מיירי שאין ישראל דורף עמו אף באמת עיקר תירוצו של הט"ז הוא מחמת דטרוד בדריכה וכמ"ש הט"ז בעצמו סקי"ז אף מחמת דהכא בסעיף כ"א דמיירי הרמב"ם והמספר שישאל דורף עמו פנ"ל לכן כתב כזה.

ולפי"ז מה שכתב הנקה"כ על הט"ז ליתא. ודו"ק: הלכה טז עפוס'ם שהיה מעביר עם ישראל כדי יין ממקום למקום וכו' הרי אלו מותרות שאימתו עליו ואומר עתה יצא לפנינו ויראה אותנו ע"כ.

עינן בלח"מ דמפרש דרבינו מיירי דבא להם דרף עקלתון פדמוקי הש"ס כפי שפירשו התוס' ד"ה ה"ד יעו"ש ועינן בתוי"ט שפירש דרבינו ס"ל דאם לא הודיעו שהוא מפליג סגי אפילו לא בא להם דרף עקלתון, ומאי דמוקי הש"ס פנ"ל זה קאי לענין טהרות אבל מדברי רבינו נראה דלא ס"ל כהתוי"ט וכמ"ש הלח"מ ועינן בכ"מ שכתב וז"ל ואיפא

למִידָק וכו' וּכְבָר הַקְשָׁה כְּזֶה הַתּוֹסֵ' ד"ע ע"א ד"ה ה"ד יעו"ש: הִלְכָה יט הִיָּה שׁוֹתָה עִם הַעֲפוּמִים וְשָׁמַע קוֹל תְּפִלָּה בְּבִיהַכ"נ וְנִצָּא אִף הֵינן הַפְּתוּחַ מִןתָּר וכו' וְאִין נֶאֱסָר אֲלָא מַה שְּׁלִפְנֵי בְּלַבַּד ע"כ.

ר"ל מַה שְּׁנִמְצָא עַל הַשְּׁוֹלְחָן. וְעֵינן בַּתּוֹסֵ' ד"ע ע"א ד"ה "שָׁמַע" דִּהְקָשׁוּ לְמַה הַתִּיר רָבָא אוֹתוֹ הֵינן הֵלָא בַּמְשָׁנָה מְבֹנָאָר שָׁרַק מַה שְּׁעַל הַדְּוֹלְבָקִי שָׁרִי אֲבָל מַה שְּׁעַל הַשְּׁוֹלְחָן אֲסוּר לְכֹן פְּתוּבַהַתּוֹסֵ' וְז"ל וְדוֹקָא הֵינן שְׁעַל הַדְּוֹלְבָקִי שָׁרִי פְּדַתְנֵן בְּמַתְנִיתִין וכו"ת מֵאִי קמ"ל רָבָא בְּזֶה ע"ז פְּתָבו הַתּוֹסֵ' דְאֲשָׁמְעִינוּ דְקוֹל צְלוּנֵי פְּלֵא הוֹדִיעוּ שְׁמַפְלִיג דְמֵי א"נ שְׁאֲפִילוּ עַל הַשְּׁוֹלְחָן מִןתָּר עכ"ל, וּבְדָלָא אָמַר לוֹ הֵנִי מְזוּג וְשׁוֹתָה עכ"ל, וּמְדַבְּרֵי רַבִּינוּ נִרְאָה דְמִפְרֵשׁ פְּתִירוּץ הָרֵאשׁוֹן שְׁבַתּוֹסֵ' דְמַה שְּׁעַל הַשְּׁוֹלְחָן אֲסוּר דְעַל הַתִּירוּץ הַשְּׁנִי שְׁבַתּוֹסֵ' יֵשׁ לְהַקְשׁוֹת לְמַה פְּתָבוּ בְּדָלָא אָמַר לוֹ הֵנִי מְזוּג וְשׁוֹתָה מִןתָּר אִף שְׁעַל הַשְּׁוֹלְחָן הֵלָא בַּמְשָׁנָה מְבֹנָאָר דְאֲפִילוּ בְּכַה"ג ג"כ אֲסוּר מַה שְּׁעַל הַשְּׁוֹלְחָן וְעֵינן בְּמַהְרָ"ם ורש"א וכו"ת ח' שְׁהִגִּיהוּ דְבָרֵי הַתּוֹסְפוֹת עפ"י מַה שְּׁפָתַב הָרֵא"ש עיי"ש דְכָתְבוּ דְמַה דְמִסְיָמֵי הַתּוֹסֵ' וּבְדָלָא אָמַר לוֹ הֵנִי מְזוּג וְשׁוֹתָה צ"ל דְזֶה קָאִי עַל תִּירוּץ הָרֵאשׁוֹן וּבְתִירוּץ הַשְּׁנִי גָרְסִי הַפּו א"נ וכו', וְהָכָא מִיִּירֵי שְׁפָל אֲחַד שׁוֹתָה מֵיִינוּ יעו"ש א"כ לַפ"ז אֲתֵי דְבָרֵי רַבִּינוּ אֲפִילוּ לְתִירוּץ הַשְּׁנִי דְרַבִּינוּ הֵלָא מִיִּירֵי דְשׁוֹתִים מֵיִן אֲחַד וְעֵינן בַּח"מ שְׁהַקְשָׁה עַל הַתּוֹסֵ' כְּמַה שְּׁהַקְשָׁה הַמַּהְרָ"ם וְלֹא תִירֵץ כְּלוּם וְנִעְלַמוּ מִמֶּנּוּ דְבָרֵי הָרֵא"ש כִּי לְהָרֵא"ש לַק"מ וכו"ש הַרש"א וְהַת"ח, וק"ל: הִלְכָה כַּג וְתִינוּק הַנִּמְצָא בֵּין הַחֲבִיּוֹת בֵּין כָּף וּבֵין כָּף כִּל הֵינן מִןתָּר ע"כ.

ור"ל בֵּין כְּשִׁנְתָּפֶס כְּגַנְבַּ וּבֵין כְּשִׁאִין נִתְפָּס כְּגַנְבַּ הַפֵּל מִןתָּר כֵּינן שְׁהוּא תִינוּק וּבְנִדְאֵי לֹא נִגַע וכו"ש רש"י ז"ל וְעֵינן בַּתּוֹסֵ' ד"ע ע"ב דְגָרְסִי בְּגַמ' "קִלְטָתָה" וְעֵינן בַּח"מ רש"י שֵׁם דְדוֹקָא רַבִּיתָה דְאִינָה יוֹדַעַת בְּטִיב נִסְוֹף וְלֹא מְסַרָה נְפִשָׁה לִיגַע אִז מִןתָּר אֲבָל גְּדוּלָה מִכִּי חֲזִינוּ דְנִקִּיטָא אֲנִפָּא לֹא תִלִּינוּ לְקוּלָא, ור"ל דְאֲפִילוּ נִתְפָּס כְּגַנְבַּ נְמִי אֲסוּר, אֲבָל הַתּוֹסֵ' פְּתָבוּ דְבֵין גְּדוּלָה וּבֵין קִטְנָה שָׁרִי רַק דְהַמְעַשָּׂה שְׁהִיָּה כָּף הִיָּה בְּקִטְנָה וכו"כ הָר"ן בְּשֵׁם הַתּוֹסֵ' וְכַתְבֵּי דְמִיִּירֵי שְׁהִיָּה בְּחֻזְקַת הַמְשַׁתְּמַר שְׁהִיָּה יִשְׂרָאֵל יִנְצָא וְנִכְנַס וְאִי לֹא מְשׁוּם אֲנִפָּא פְּשִׁיטָא ד לִיכָא לְמִיחֵשׁ אֲבָל מְשׁוּם אֲנִפָּא חִיִּישִׁינוּ לָהּ וְאֵעִפ"כ אָמַר רָבָא דְלִיכָא לְמִיחֵשׁ דְאִימַר מְגַבָּה דְחֲבִית שְׁקִלְתָּהּ, עכ"ל.

וְעֵינן בְּהַשְּׁגוֹת הָרֵאב"ד שְׁפָתַב דְמַהש"ס מְשָׁמַע כְּפִירוּשׁ הַתּוֹסֵ' דְמִיִּירֵי בְּגְדוּלָה וְנִתְפָּסַת כְּגַנְבַּ וְלֹא כְּמוֹכַח מְדַבְּרֵי רַבִּינוּ דְמִפְרֵשׁ בְּהַגְמ' דְמִיִּירֵי דוֹקָא בְּקִטְנָה וְאִינָה נִתְפָּסַת כְּגַנְבַּ וְעֵינן בַּח"מ שְׁהַקְשָׁה עַל רַבִּינוּ לְמַה לֹא הִעֲתִיק הָרַבּוֹתָא דְנִקִּיטָא בְּיַדָּהּ אֲנִפָּא כְּמְבֹנָאָר בַּש"ם, וּלְבָאָר כֵּל אֵלָה נְבָאָר מִתְחִילָה דְבָרֵי הַתּוֹסֵ' בַּח"מ בַּד"ה אִימַר וְז"ל אִימַר מְגַבָּה דְחֲבִיתָא קִלְטָתָהּ וְלֹא נִגְעָה בֵּינן אֲלָא מִן הָאוּרִי קִלְטָתָהּ אֲבָל אִי שְׁקִלְתָּהּ ע"ג הֵינן אֲסוּר מְשׁוּם נִיצוּק מִיָּהוּ יֵשׁ בַּח"מ שְׁקִלְתָּהּ וְאֵפ"ה שָׁרִי מְשׁוּם שְׁאִינָה בְּקִיטָה בְּטִיב נִסְוֹף וְלֹא מְסַרָה נְפִשָׁה לְמִינְגַע כְּפ"ה אֲבָל בְּגְדוּלָה כֵּינן דְנִקִּיטָא אֲנִפָּא לְמִיחֵשׁ עכ"ל, וּמוֹכַח מְדַבְּרֵי הַתּוֹסֵ' דְאִי גָרְסִינוּ שְׁקִלְתָּהּ אִז הַפִּירוּשׁ דְשְׁקִלְתָּהּ מִע"ג הֵינן הֵינן דְהָאֲנִפָּא הִיָּה כ"כ צְבוּר הַרְבֵּה ע"ג הֵינן לְכֹן אֲמַרִינוּ דְבַעַת שְׁקִבְלָה הָאֲנִפָּא לֹא נִגְעָה כֵּלל בְּהֵינן, וְע"ז אָמַר הַש"ס וְאֵע"ג דְלִיכָא תוּ אִימַר אִינְתְּרָמִי לָהּ הֵינן אֵע"ג דְכַעַת אִין כ"כ הַרְבֵּה אֲנִפָּא צְבוּר ע"ג הֵינן מ"מ אֲמַרִינוּ דְמִקוּדָם אִינְתְּרָמִי לָהּ דְהִיָּה הַרְבֵּה אֲנִפָּא

צבור ע"ג היינו, אבל רש"י מפרש דשקלתה האנפא ע"ג דןפן התבית מבחויז פן פירש מהר"ם דברי רש"י ותוס', ולפענ"ד קשה הלא אפילו בקטנה נמי אסור משום ניצוק להתוס' דפירשו שקלתה ועיין בתוס' דנ"ד ע"ב ד"ה לאפוקי דפסקו שם פרב דתינוק ב"י עושה יי"נ ואסור בשתיקה א"כ ה"נ פיון דשקלתה מע"ג היינו א"כ יאסור היינו משום ניצוק, והנראה ליישב דברי התוס' פן דאזלי לשיטתם דגרסי בדרף נ"ד ע"א "נגע בחמרא שלא בכונה" וע"ז אומר שם רב דאסור בשתיקה ומותר בהנאה ולפ"ז מוכח אבל היכא דנגע ברישא דלוליבא בחמרא שלא בכונה אפילו בשתיקה שרי והתוס' ס"ל הכא דהאנפא מיקרי ד"א ולא נחשב פהינו עצמו וכיון דמייירי בקטנה דאין לה שום פוונה ליגע פהינו א"כ מיקרי זה לפי ה"ל מגע ע"י ד"א שלא בכונה לכן מותר בשתיקה אבל בגדולה בכה"ג היכא דשקלתה מע"ג היינו בודאי אסור דבגדולה ממ"נ אסור אי לא חשביןולאהנפא כד"א א"כ אסור משום ניצוק דמגע בגופו אפילו שלא בכונה אסור בשתיקה ואי אמרינו דהאנפא מיקרי ד"א ג"כ אסור בגדולה דכיון שיש לה פוונה א"כ מיקרי זה מגע ע"י ד"א בכונה היינו פוונת מגע.

לכן אסור בשתיקה. אבל רש"י ז"ל אזיל לשיטתו דגריס נגע ברישא דלוליבא וע"ז אמר הש"ס דאסור בשתיקה א"כ מוכח דמגע ע"י ד"א אפילו שלא בכונה ג"כ אסור בשתיקה לכן פירש רש"י שקלתה היינו שקלתה האנפא מבחויז, ולפי מה שפכתתי יהיה מתורץ דברי רבינו דהיה גריס בש"ס שקלתה פהרי"ף לכן לפ"ז ע"כ מייירי בקטנה דאם נפרש דמייירי בגדולה א"כ אסור משום ניצוק ואי חשבין כד"א א"כ מיקרי זה מגע ע"י ד"א בכונה ואסור בשתיקה לכן פירש רבינו דהגמרא מייירי בקטנה והאנפא מיקרי ד"א לכן מיקרי זה מגע ע"י ד"א שלא בכונה.

ורבינו גריס לעיל נגע בחמרא שלא בכונה וס"ל לרבינו דמגע ע"י ד"א שלא בכונה מותר בשתיקה וכן פסק בפירוש בהמ"א פי"א הלכה ה' יעו"ש לכן פסק הכא ותינוק הנמצא וכו' וכו', ומה שהקשה הלח"מ למה לא העתיק רבינו הרבותא דהאנפא היה בידו י"ל דרבינו לא ס"ל פהגמרא ה"ל דהאנפא מיקרי ד"א ורק בהגמרא יפרש פן אולם בעצמו לא ס"ל הרמב"ם פהגמרא ה"ל וכיון דרבינו ס"ל פרב דתינוק ב"י עושה יי"נ לכן אם נקיטא בידה האנפא אפילו בקטנה ג"כ אסור.

ומשום זה לא העתיק רבינו הרבותא דנקיטא בידה האנפא. ובאמת נראה לי להביא ראיה לדעת רבינו דהאנפא לא מיקרי ד"א מהמשנה ד"ס ע"ב דאמרו שם מדדו בקנה או שהיה מטפח עפ"י חביות המרותחות בכל אלו היה מעשה ואמרו ימכר וכן פסק רבינו בפ"ב ה"ט דאסור בשתיקה א"כ מבואר מזה דהאנפא לא מיקרי ד"א ומיקרי מגע בגופו לכן אמרו דאסור בשתיקה א"כ ה"ה ה"נ היינו אשור משום ניצוק אבל עיין פרי"ף דהעתיק הרבותא דאנפא בידה ובאמת קשה מהמשנה ה"ל ויש ליישב דהמשנה אפטר מייירי בעפ"ם גדול א"כ מיקרי מגע בכונה כי דוקא היכא דקא נחית עפ"ם ונגע ברישא דלוליבא בחמרא שלא בכונה ס"ל להרי"ף דמותר בשתיקה מחמת דלא היה פלל פוונת מגע אבל הכא בהמשנה דמייירי דהיה פוונת מגע רק דלא היה פננת ניסוף ודומה זה למדדו בקנה דאסור בשתיקה ועיין ברשב"ם דכתב על המשנה ה"ל דאינו נוגע ביון אלא בהרתיחה העולה וכמשכשך במקל דמי וזו היא סברת הרי"ף וכן פתב וז"ל י"ל פיון

דאין דרף גיסוף ברתיוחות עשאו כמגע ע"י ד"א יעו"ש, פן נראה לי לפענ"ד ליישב דברי הר"י ונהרמב"ם וק"ל: הלכה כה עפ"ם שנומצא עומד בצד הבור של יין אם יש לו מלנה על אותו היין ה"ז אסור וכו' ואם אין לו עליו מלנה היינו מותר בשתייה ע"כ, עיין בכ"מ שכתב וז"ל וא"ת אמאי לא מפליג בין נתפס עליו כגנב לאינו נתפס וי"ל דה"פ אם יש לו עליו מלנה פשיטא דאינו נתפס כגנב ואסור ואם אין לו עליו מלנה מותר והוא שיהיה נתפס כגנב עכ"ל וכזה מובא ב"ן.

ומ"ש רבינו אם יש לו מלנה על אותו יין ר"ל שעשאו אפותיקי כמ"ש רש"י (דף ס' ע"ב) ד"ה על יעו"ש, ומ"ש רבינו ואם אין לו עליו מלנה הפוננה אף שיש לו מלנה על בעליו רק פיון דאין לו מלנה על אותו היין מותר אף בשתייה מחמת דמרתת ולא נגע וכ"כ המחבר להדיא יעו"ש:.

הלכה כו זונה עפ"ם במסיבה של ישראל היין מותר שאימתן עליה ולא תגע אבל זונה ישראלית במסיבת עפ"ם יינה שלפניה בכליה אסור מפני שהן נוגעים בו שלא מדעתה עכ"ל, משמע מדברי רבינו דמה דקאמר הש"ס וישראל מסובין אצלה ר"ל דהרבה ישראלים מסובין אצלה ובאמת פן משמע מש"ס דקאמר הש"ס יצרא דיי"נ תקיף "להו" לשון רבים.

וראיתי להתוי"ט שכתבכפ"ח על הרא"ש וז"ל ותדע שפרישא נקט זונה וכו' היינו לרבותא שהזונה עפ"ם וישראל אחד מסובין וכו' ולפי מה שכתבתי אין הפירוש בגמ' פן לא מלשון מסובין משמע דהרבה ישראלים היו פדעת רבינו, ואפילו לגרסת הרא"ש שלא העתיק תיבת אצלה מכל מקום הפירוש כמ"ש ועיין ב"ן דגם הוא לא גרס תיבת אצלה וז"ל דלא שבקי לה לנסוכי א"כ מוכח דלא כהתוי"ט.

וק"ל: הלכה כז עפ"ם הנמצא בבית הגת אם יש שם לחלוחית יין פדי לבלול הפך עד שתבלול הפך לכף שניה צריך להדיח כל בית הגת וינגב ואם לאו מדיח בלבד וזו הרחקה תיירה עכ"ל, עיין בתוס' ד"ה "בעי הדחה" שכתבו וז"ל בחנם הזכיר הדחה דכל ניגוב צריך שיתן מתחילה מים אלא לפי שהיה רוצה לומר ואי לא בהדחה סגי נקט הדחה עכ"ל.

וכן עיין בתוס' ד"ה "דאי" ומשמע דס"ל להתוס' דבעי הדחה מדינא ולרבינו רק להרחקה תיירה הצריכו הדחה ועיין ט"ז סימן קכ"ט סקכ"ג יעו"ש: הלכה כט חבית שפתחיה גנבים אם רוב גנבי העיר ישראל היינו מותר בשתייה ואם לאו אסור ע"כ, מקורו ממס' ע"ז (ד"ע ע"א) הנהו גנבי דסלקי לפומבדיתא ופתחי חביתי טובי אמר רבא חמרא שרי הנה עובדא בנהרדעי אמר שמואל חמרא שרי ומסיק הש"ס פיון דאיכא דפתחי לשם ממונא הני ס"ס וכמו שכתב רש"י וז"ל ספק ישראל ספק עפ"ם ואת"ל עפ"ם שמה לא נגע פן פיון דחזי דחמרא הוא פרושי ולא מנסכי ע"כ, ועיין בתוס' ד"ה פתחי.

וז"ל הכא ל"ד טובא פיון דתלינו בישראל אבל בסמוך הוי דוקא פיון דפתחי טובא ע"כ, ועיין ברש"א דכתב אפילו בנדאי פתחי לשם שתייה שרי בפומבדיתא דהוי שם רוב גנבי ישראל ור"ל א"כ אפילו היה חבית אחת דליכא ס"ס מ"מ, שרי מחמת דהיה שם רוג"י, עוד כתב הרש"א אבל משום עובדא דשמואל דלא הוי התם רוג"י נקיט חביתי טובא

דמשו"ה יש לתלות במונח וְהוּי ס"ס ועיין בתוס' דמשמע מדבריהם דגירסת רש"י בגמ' הנה כמו ש'לפנינו היינו פניו דאיכא דפתחי לשם ממונא הנה ליה ס"ס ולפ"ז לא גרים רש"י בגמ' "טובא" ורק פתחי חביתא וע"ז אמר רבא דשרי מ"ט רוג"י ואצל מעשה דשמואל דלא הנה שם רוג"י מ"מ יש היתר משום ס"ס פנ"ל, ובזה סרה קושית הלח"מ שהקשה על רבינו וז"ל א"כ יש לתמוה על רבינו למה כתב דאי רוב גנבי העיר ישראל הא אפילו מחצה על מחצה נמי שרי מטעם ס"ס וכמו דמסיק הש"ס במעשה דשמואל, ולפי מ"ש לק"מ די"ל דרבינו גרים בגמ' פן היינו פניו דפתחי טובא הנה ליה ס"ס וכמו דאמרו שם בגמ' פניו דפתחי טובא וס"ל לרבינו דמה דקאמר הש"ס חביות טובא אצל מעשה דרבא זה הוא לאו דוקא יען דשם הלא רוג"י ובזה אפילו חבית אחת ג"כ מותר אבל אצל מעשה דשמואל דשם לא הנה רוג"י לכן בעינו שיהא דוקא חביות טובא דאז יש ס"ס פנ"ל אבל בחבית אחת דאין רק ספק אחד אסור.

ולפ"ז פניו דרבינו מיירי בחבית אחת וכדאמר "שפתחוה" לכן בעינו שיהא רוג"י דאם הנה רק מחצה על מחצה הלא אין רק ספק אחד. אבל באמת ס"ל לרבינו דהיכא דפתחי הרבה חביות אפילו ליכא רוג"י ג"כ מותר מטעם ס"ס הנ"ל, ומה דקשה לכאורה על רבינו הלא בהכ"ד כתב גדוד שנקנס למדינה דרוף שלום כל החביות הפתוחות אסורות ומשמע מזה דאפילו טובא ג"כ אסור ולא אמרינן אדעתא דמונא פתחי ולא כמ"ש, ואולם י"ל דבשעת שלום באים גם לשותות וזה קרוב יותר לנדאי.

ומה שלא כתב רבינו הדין דאם פתחי חביתי טובא מותר אפילו ליכא רוג"י י"ל דסמיה על מה שכתב בהכ"ד וז"ל ובשעת המלחמה אם פשט הגדוד מן המדינה ועבר אלו ואלו מותרות מפני שאין להם פנאי לנסוף והטעם שאז אין עוסקים בשתייה רק בשלל ממון לחוד וכ"כ רבינו בפירוש המשניות שלו יעו"ש: פרק יג הלכה א הלוקח בית או ששכר בית בחצרו של עכו"ם ומלאוהו יין וכו' ואם הנה דר בחצר אחרת לא יצא עד שיסגור הבית ויהי' המפתח והחומה בינו וכו' ע"כ.

ופסק רבינו כת"ק דס"ל כר"א וכ"כ הרי"ף ונהר"ן דהלכה כת"ק דקאי כר"א, ומ"ש רבינו בה"ח וז"ל מותר לישראל להפקיד יינו וכו' והוא שיהי' שני סימנין וכו' ה"ה מפתח וחומה ג"כ מהני וכנ"ל, ומ"ש רבינו בה"ט וז"ל ואם הפקיד ביד עכו"ם בחומה אחת ה"ז אסור בשתייה ומותר בהנאה והוא שייחד לו קרן זוית יעו"ש, מקורו ממס' ע"ז (דל"א ע"א) דגרסינן שם אר"י משום ריב"ב המפקיד יינו אצל עכו"ם מותר בהנאה ואסור בשתייה ופריף הש"ס והתניא המפקיד פירות וכו' א"כ בהנאה נמי אסור ומתיר הש"ס פגון שייחד לו קרן זוית ופריף א"ה בשתייה נמי לשתייה דהא ר"י אקלע לפרוד תנא לו ר"ת דמן פרוד המפקיד יינו אצל עכו"ם מותר בשתייה, ומתיר הש"ס אר"ז ל"ק הא ר"א והא רבנן דתניא אחד הלוקח ואחד השוכר בית בחצרו של עכו"ם ומלאוהו יין ומפתח וחומה ביד ישראל ר"א מתיר וחקמים אוסרים וכתב הכ"מ לפ"ז יש לתמוה על רבינו שכתב והוא שייחד לו קרן זוית הא למסקנא מהדרין מהאי אוקימתא, ועוד יש לתמוה דפסק רבינו כהיה דריב"ב דהמפקיד יינו אסור בשתייה ומותר בהנאה וחקמים דפליגי על ר"א פנ"ל והא בעצמו פסק בהלכה א' כר"א וגם בגמרא איפסיק הלכה כר"א עכ"ל, ולפענ"ד נראה דהקושית הראשונה שהקשה הכ"מ לק"מ דבגמרא אמרו בזה הלשון

"אמר ר"ז" וְלֹא פְתִיב אֲלֵא אָמַר ר"ז א"כ מִשְׁמַע מְזָה דְלֵא נְיִיד הַש"ס מִתְּרִוץ הָרֵאשׁוֹן, וְעוֹד דַּלְת"ה מֵאֵי מְתָרִץ הַש"ס הָא ר"א נִימָא ע"כ לֹא קֶאָמַר ר"א אֲלֵא בְשׁוֹכֵר בֵּית מַעֲפוּ"ם לְהִכִּי סְגִי בְתו"א אֲבָל הַמְּפָקִיד אֲצֵל עֲפוּ"ם לֹא סְגִי בְחו"א, וְהִבְרִייתָא דְאִמְרִינֵן דְאָסוּר בְּשִׁתְיָה נְמִי אֲתִי כַר"א וְלָמָּה לֵן לְאוּקְמִי הִבְרִייתָא דְוִקָא פְרַבְנֵן וְלֹא כַר"א, אֲלֵא ע"כ צ"ל דְאִפִּילוּ לְהַמְּסַקְנָא תְּרִוץ הָרֵאשׁוֹן לֹא זִו מִמְקוֹמוֹ וְהִקְוִישׁיָא הַשְּׁנִיָּה שְׁהַקְשָׁה הַכ"מ מִדּוּעַ פְּסִק רַבִּינוּ בְּסֻמוּף כַר"א וְבַה"ט פְּסִק פְּרַבְנֵן נ"ל דְכַבֵּר הַקְשָׁה פְּנֵה הָרֵא"ש וְהָר"ן עַל הָרִי"ף דְפָסֵק מְקוֹדֵם כַר"א דְסָגִי בְחוּתָם אֶחָד וְאַח"כ הִבִּיא לְדַר"י דְמִצְרִיף חוּתָם בְּתוֹף חוּתָם וְעִי"ש בְּרֵא"ש מַה שְׁמִתְרִץ ע"ז וְתִירוּצָם יַעֲלֶה גַם לְדַבְרֵי רַבִּינוּ, וְהִנֵּה יֵשׁ בְּזָה שְׁנֵי שִׁיטוֹת הֵינְנוּ שִׁיטַת רַש"י וְהַתּוֹס' לְחוּד וְשִׁיטַת הָרִי"ף וְהַרְמַב"ם וְהַרְשֵׁב"א וְבַה"ג לְחוּד, הֵינְנוּ דַעַת רַש"י וְתוֹס' דְסָגִי לַר"א מִפְתַּח אוֹ חוּתָם וְאִפִּילוּ לְפִי שְׁנַכְתַּב בְּש"ס מִפְתַּח וְחוּתָם בְּכ"ז פִּירוּשׁוֹ מִפְתַּח אוֹ חוּתָם כְּמוֹ שְׁפָתָבוּ הַתּוֹס' ד"ה "וְתַרְנוּיָהּ" וּבְפִרְט שְׁלִפְנֵינוּ הִגִּירָסָא מִפְתַּח אוֹ חוּתָם.

וְרַש"י ז"ל מְדַיִיק מִדְאִמְרִינֵן בְּגַמ' (דָּף ס"א ע"א) בְּחֻצֵר אַחֲרַת מוֹתֵר וְהוּא שְׁהַמְּפָתַח וְחוּתָם בְּיָדוֹ וְהֵתֵם נְמִי הַפְּשֻׁט אוֹ חוּתָם וְהִרְאָה מִדְּגְרָסִינֵן (דל"א ע"א) אַר"א הַפֵּל מִשְׁתַּמֵּר בְּחו"א חוּץ מֵהֵינֵן שְׁאִינוּ מִשְׁתַּמֵּר בְּחו"א וְר"י אָמַר אִפִּילוּ יֵינ מִשְׁתַּמֵּר בְּחו"א וְל"פ הָא כַר"א וְהָא פְרַבְנֵן.

א"כ מְבִנְיָא לְהִדְיָא דְלַר"א בְּחוּתָם אֶחָד סְגִי. וְלִשְׁיטָה זֹו מְפָרְשִׁינֵן הִכִּי בְּגִמְרָא.

דְּפָרִיף הַש"ס אַהָא דְתַנִּי ר"י מִשׁוּם רִיב"ב דְהַמְּפָקִיד יֵינוּ אֲצֵל עֲפוּ"ם אָסוּר בְּשִׁתְיָה וּמוֹתֵר. בְּהִנְיָא וְהַתְּנִיָּא הַמְּפָקִיד פִּירוּת וְכו' וּמְתָרִץ כְּגוֹן שְׁיַחֲד לֹו קָרָן זְוִית וְכַתֵּב שְׁם רַש"י בְּד"ה "בְּשִׁיחֲד" וּמְסַר לֹו מִפְתַּח אוֹ עֲשֶׂה חוּתָם, וְדַחֲקוּ לְרַש"י לְפָרֵשׁ כֵּן מִמַּאי דְּפָרִיף הַש"ס מִהִבְרִייתָא מִמַּאי דְתַנִּי ר"ת דְמֵן פְּרוּד דְמוֹתֵר בְּשִׁתְיָה הִלֵּא אֶפְשָׁר לֹוּמַר דְהִבְרִייתָא דַר"ת מִיִּירֵי דְמְסַר לֹו מִפְתַּח אוֹ עֲשֶׂה חוּתָם וְהִבְרִייתָא דַר"י מִשׁוּם רִיב"ב מִיִּירֵי דְלֹא מְסַר לֹו מִיִּדֵי לְכֵן כְּתֵב רַש"י דְבַשְׁנִיָּהֶם מִיִּירֵי דִיַּחֲד לֹו קָרָן זְוִית וּמְסַר לֹו מִפְתַּח אוֹ עֲשֶׂה חוּתָם וְלְכֵן יָפָה הַקְשָׁה הַש"ס אַהֲדָדִי וְכֵן מִשְׁמַע מִירוּשְׁלַמִי דְמִיִּירֵי בְחו"א וְעוֹד מוֹכַח מִדְּמוּקֵי הַש"ס הָא כַר"א וְהָא פְרַבְנֵן וּמְנִיִין לְהַש"ס דְהִבְרִייתָא הַשְּׁנִיָּה לֹא אֲתִי כַר"א דִּילְמָא ע"כ לֹא קֶאָמַר ר"א דְמוֹתֵר בְּשִׁתְיָה רַק הִיכָא שְׁיֵשׁ חוּתָם אֶחָד אֲבָל הִיכָא דְלִיכָא חו"א אָסוּר בְּשִׁתְיָה אִפִּילוּ לַר"א אֲלֵא ע"כ צ"ל דְבַתְרַנוּיָהּ מִיִּירֵי דְמְסַר מִפְתַּח אוֹ עֲשֶׂה חוּתָם, אוּלָם קָשָׁה לִי עַל שִׁיטַת רַש"י הִלֵּא הִבְרִייתָא דְהַמְּפָקִיד דְתַנִּי ר"י מִשׁוּם רִיב"ב וְכֵן הִבְרִייתָא דַר"ת מִיִּירֵי דְהַחֲבִיּוֹת סְתוּמוֹת פִּי מִהַדְרָף לְהַפְקִיד חֲבִיּוֹת סְתוּמוֹת.

וְא"כ הַסְתִּימָה עוֹלָה בְּמִקוֹם חו"א וְכֵן כְּתֵב הָרֵא"ש יַעו"ש, וְזוֹחֵק לֹוּמַר דַּס"ל לְרַש"י ז"ל פְּשִׁיטַת הָרְשֵׁב"א דְסְתִימָה אִינוּ עוֹלָה בְּמִקוֹם חו"א דְהִלֵּא רַש"י ז"ל כְּתֵב בְּד"ה דִּיקוּלָא (דל"א ע"א) מְגוּפַת הַחֲבִיּוֹת עוֹלָה בְּמִקוֹם חוּתָם.

א"כ קָשָׁה לְפ"ז פִּינֵן דְמְסַר לֹו מִפְתַּח הָוִי ב"ח א"כ אִיף כְּתֵב רַש"י בְּלִשׁוֹנוֹ הַטְּהוֹר דְהִבְרִייתָא דְאֲתִי כַר"א מִיִּירֵי בְּיַחֲד וּמְסַר מִפְתַּח אוֹ עֲשֶׂה חוּתָם וְלַר"א חָרִי חוּתָמוֹת לְמָה. וְכֵן הִבְרִייתָא דְאָסוּר בְּשִׁתְיָה דְאֲתִי פְרַבְנֵן ג"כ לֹא יִתְכֵן פִּינֵן דְמִיִּירֵי בְּ"ח וּמִדּוּעַ אָסוּר בְּשִׁתְיָה, וְאֶפְשָׁר לֹוּמַר דְמַה שְׁכַתֵּב רַש"י אוֹ עֲשֶׂה חוּתָם פְּנוּנְתוֹ דְהַחֲבִיּוֹת הִיָּתָה סְתוּמָה דְזָה עוֹלָה בְּמִקוֹם חו"א, וְמַה שְׁכַתֵּב דְמְסַר לֹו מִפְתַּח הֵינְנוּ אִם אִיִּירֵי בְּחֲבִיּוֹת פְּתוּחָה.

ופסקינן בש"ס דהלכה כר"א דסגי בחו"א, ומה דקשה משארי מקומות הש"ס דמשמע דבעינן תרי חותמות כפר ישובו התוס' וקרא"ש, וזו היא שיטת רש"י ותוס', אבל בה"ג הרי"ף והרשב"א גרסי בגמ' מפתח וחותם ור"ל דלר"א תרנונייהו עולה במקום ב"ח ורבנן סברי דבעינן ב' חותמות גמורים, ומה דקאמר הש"ס אומר ר"א הפל משתמר בחו"א חוץ מהיין ור"י אומר אפילו יין משתמר בחו"א ול"פ הא כר"א וקא פרבנן, א"כ משמע דלר"א בחו"א סגי, ואפשר לנישב דמה דקאמר הש"ס חו"א הפנונה עם מפתח וללישנא בתרא דאמרינן שם בגמרא א"ד אר"א הפל משתמר בתוב"ח חוץ מהיין ור"י אומר אפילו יין משתמר בחוב"ח ותרנונייהו פרבנן, איפא למימר דזה לא קאי אמחלוקת דר"א ורבנן דמיירי בגיש מפתח וחותם רק דמיירי דליפא מפתח א"כ צריף ב' חותמות אפילו לר"א פנ"ל ולק"מ קושית התוס' בד"ה 'ותרנונייהו' יעו"ש ברא"ש ופ"ח.

ומה דקאמר הש"ס ותרנונייהו פרבנן היינו היכא דליפא מפתח מודה גם ר"א לרבנן דבעינן חב"ח והשתא י"ל דרבינו הרמב"ם קאי בשיטת הרי"ף לכן פתב ויהיה המפתח וחותם בידו ר"ל כר"א דסגי במפתח וחותם ועוד נכלל בזה דבעינן דוקא מפתח וחותם וזה דומה לשתי חותמות לכן יפה פסק רבינו בה"ט ואם הפקיד ביד עפוי"ם בח"א ויחזד לו קרוז וזית דאסור בשתייה ומותר בהנאה פינו דמיירי בחו"א.

ולא הנה מפתח. אבל היכא דאיפא מפתח וחותם ס"ל לרבינו כר"א ויתורץ בזה קושית הכ"מ וק"ל: הלכה ב ואם אומר לו אחוז לי מפתח זה עד שאבוא היין מותר שלא מסר לו שמירת הבית אלא שמירת המפתח ע"כ.

נראה מדברי רבינו דדוקא שלא אומר לו שהוא מפליג אז מותר אבל אם הודיע לו שהוא מפליג אפילו נתפס פגנב אסור. אבל עיין בתוס' ד"ה "לא" דס"ל אפילו היה יודע שפליג נמי מותר והטעם פינו שלא מסר לו רק שמירח המפתח לכן ירא לנכנס בו ועיין ביו"ד סימן קכ"ט סעיף ה' יעו"ש: הלכה ג עפוי"ם ששכר וכו' ע"כ.

וצ"ל דגירסת רבינו הנה בהמשנה עד שיושב ומשמר ומבואר בש"ס המטהר יינו של עפוי"ם ברשותו וישראל דר באותה חצר מותר והוא שמפתח וחותם בידו ואמר לו ר"י לתנא תני אעפ"י שאין מפתח וחותם בידו מותר ופסק הרי"ף כר"י ורבינו נמי פסק פן ועיין תוס' ד"ה "המטהר" ועיין מה שכתב רש"י ז"ל (דס"א ע"ב) ד"ה "תני" וז"ל פינו דישאל דר בחצר פשוט היצא ונכנס דמי וכו' לכן אומר ר"י לתנא תני אעפ"י שאין מפתח וחותם בידו ג"כ מותר, ובזה מבוארין דברי רבינו בהלכה זו.

ומה שכתב ואעפ"י שהפתח פתוח ר"ל בלא מפתח וחותם ומיירי בעיר שפולה עפוי"ם פמבואר בהמשנה וקמ"ל הברייתא דדר בחצר מיקרי כמו יוצא ונכנס, ומ"ש והשומר נכנס ויוצא ר"ל אעפ"י שדר בחצר לא מיקרי רק כמו יוצא ונכנס בכ"ז סגי בזה וכמ"ש בה"ד דאין צריף להיות יושב ומשמר תמיד אלא נכנס ויוצא סגי, ומ"ש רבינו בה"ג אם היה ישראל זה ששומר היין זה הוא פגירסתו בהמשנה עד שיושב ומשמר פנ"ל, וסרה בזה קושית הראב"ד שכתב וז"ל א"א זה שיקבש שאין הבית צריף לכה ע"כ, ור"ל למה צריף יוצא ונכנס פינו דדר בחצר, אבל לפי מה שבארתי פנ"ל אתי שפיר וכן מה שכתב הש"ף סי' קל"א סק"ב דישאל דר בחצר פשוט יוצא ונכנס דמי וכן פתבו הפוסקים עכ"ל, ובאמת זה מבואר בפירוש ברש"י ותוס' הנ"ל, ומה שלא כתב רבינו בה"א ואע"פ

ש'יוצא ונכנס י"ל דשם מייגרי ביינו של ישראל א"כ לא גרע ממניח עפ"ם בנותו דמותר ביו"נ וכמו שמבואר בדברי רבינו בפ"ב הי"ז אבל הקא מייגרי ביינו של עפ"ם וביתו של עפ"ם א"כ ה"א דגרע וכמבואר ברש"י (דל"ג ע"ב) ד"ה "ה"ג" קמ"ל רבינו דמהני, ומה שיהקשה הר"ב"ד על רבינו בה"ג וז"ל למה לא סיים רבינו עד שיהיה שומר נכנס ויוצא כמו שסיים בפרייטא יעו"ש ובאמת עיין בפרייטא דלא סיים עד שיהיה יושב ומשמר נחכמים דסיימו קאי אסיפא דרישא פמבואר בגמרא היינו איינו של ישראל, ורבינו לשון הפרייטא נקוט, אבל באמת ס"ל לרבינו דביו"נ מותר דכו"ע מודים בזה וע"כ צ"ל דהשגת הר"ב"ד היתה ע"ז דס"ל לרבינו דתיתי בעיניו וע"ז השיג דביו"נ לחוד סגי, אולם לפמ"ש בדעת רבינו נמצא דגם דעתו מסכמת דבחדא לחוד סגי וכן מוכח מהש"ס דגרסינו אחד הלוקח ואחד השוכר וכו' וישראל דר באותה חצר מותר ואעפ"י שאין מפתח וחותרם בידו בחצר אחרת מותר והוא שמפתח בידו ואם"כ אמרינו וחכ"א עד שיהא יושב ומשמר היינו דיהא יו"נ, ואם נימא דרישא של הפרייטא מייגרי דאיפא תיתי היינו דהיה דר ויו"נ ע"כ מה דקאמר אה"כ בחצר אחרת וכו' מייגרי רק ביו"נ וע"ז אמרינו והוא שמפתח וחותרם בידו א"כ האיד קאמר הש"ס דנחכמים קאי אסיפא דרישא דהלא לפי ה"ל ר"מ יותר מחמיר מרבנן דר' מאיר סבר דבעינן תיתי ורבנן סברי דבחדא סגי והלשון נחכמים אוסרים משמע דהם מחמירים יותר, מר"מ א"ו צ"ל דהרישא מייגרי בדר לחוד בלא יו"נ ובסיפא רק ההיתר משום מפתח וחותרם בלחוד וע"ז פליגי רבנן וס"ל דבעינן תיתי לכן לא הזכיר רבינו בהלכה א' ביינו של ישראל דישאל דר באותה חצר ויו"נ פי באמת בחדא סגי ולכן לא הזכיר רבינו ג"כ בדין חצר אחרת יו"נ דבמפתח לחוד סגי ועיין בלח"מ מה שכתב ולפי מה שבארתי יסולק דבריו: הלכה ד אפילו כתב העפ"ם לישראל וכו' עכ"ל.

בזה שיטת רש"י דסובר דאפי' היכא דכתב התקבלתי מ"מ בעינן שיהא ביתו פתוח לרה"ר ותיתי בעינן, והזקיקו לומר פן מהפרייטא אחד השוכר וכו' ומוכח מזה דאפילו ביינו של ישראל אסור בלא מפתח ועיין בר"ן שיהביא דעת הר"ב"ד שחולק ע"ז וס"ל דבחדא סגי והיכא שכתב התקבלתי לא בעינן שיהא הבית פתוח לרה"ר או שיהא המפתח בידו.

וכפי הנראה דעת רבינו ג"כ כזה. וזה הוא שכתב רבינו בה"א ואין ישראל יכול להוציא משמע הא אם מניחו להוציא אפילו בלא מפתח ובלא פתוח לרה"ר מותר.

ומה דהזקיקו לרבינו לפלוג על שיטת רש"י הוא מד"ס ע"ב וכן שנית התוס' ד"ה "דיקא נמי" ומהפרייטא לא קשה כפירוש הר"ן יעו"ש. ומ"ש רבינו בין ברשות וכו' פסק זה כר' שמעון בן אלעזר לחומרא אבל הר"ן והרא"ש והרשב"א פסקו כת"ק לקולא וכן פסק המחבר בשו"ע: הלכה ח פיצד סתם החבית בכלי שאינו מהודק כדרך שפותמין כל אדם וטח בטיט ה"ז חו"א הנה כלי מהודק וטח עליו מלמעלה ה"ז חב"ח וכן אם צר פי הנוד ה"ז חו"א הפך פי הנוד לתוכו וצר עליו ה"ז חב"ח וכן כל שינוי שמשנה מדברים שאין דרך כל אדם הרי הן כח"א והטיח או הקשירה חותם שני עכ"ל.

עיין מה שכתב רש"י בע"ז (דל"א ע"א) ד"ה "אגנא דפומא" ועיין בטור. שכתב טח פי החבית וחותרו וכופה כלי ע"ג ומיהדק בענין שיש טורח להסירו הוי חב"ח, קשר וחתם

פי הנבבל של יין ונתנו בשק ופי הנבבל למטה וקשר השק מלמעלה הוי חב"ח פי הנבבל למעלה לא הוי חב"ח עכ"ל.

ונראה לפירוש הנ"מ בין פירוש רש"י לפירוש רבינו דרש"י ז"ל מפרש מה דאמרין בגמ' אגנא שריקא וכו' ר"ל שריקא נחתימה ענין אחד הוא והוא חותם אחד ומגופת החבית הדבוקה בטיט להחבית הוי חותם שני דיקולא ומיהדק וכו' ולמה צריף פאן מיהדק משום שאינה דבוקה בטיט להחבית לכן פיון דמיהדק אינו צריף לטוח עפ"י דיקולא וכן ס"ל להטור וה"נ בנוד קשר הנוד חו"א וקשר הדניסקא חותם שני וע"ז קאמר הש"ס חתימת פיו למטה הוי חב"ח וה"ה בכיף פנמא צריף ב' קשרים ואפילו אינו דניסקא הוי חב"ח כן דעת רש"י ז"ל, ולרבינו הפירוש שריקא נחתימה הוא ענין אחד היינו מדנבק בטיט להחבית והאגנא בעצמה היא המגופה להחבית והוא מדנבק בטיט להחבית פל המגופות והוא חו"א רק שאין דרף מגופה באגנא א"כ הוי שינוי והוי חב"ח וה"ה דיקולא ג"כ מגופה להחבית רק פיון שדרף מגופה בדיקולא לכן צריף מיהדק והוי שחי חותמות פיון שאין דרף להיות מיהדק, ולרבינו גבי פלי מהנדק נ"כ מייירי דטח עליו מלמעלה ומה דלא הזכיר הש"ס דמייירי בטח עליו מלמעלה משום דקאי על השריקא שזכר קודם.

וכן נוד בדניסקא הדניסקא אינו קשור על הנוד רק השינוי דהוי בדניסקא ופיו למטה עולה במקום ב' חותמות ואפילו פניף פנמא דאינו קשור למטה רק למעלה ג"כ הוי חב"ח. ומה דלא הזכיר רבינו הבבא הראשונה מהגמרא היינו "אגנא" פנ"ל וכן לא הזכיר מן נוד בדיקולא מחמת דזה נכלל במ"ש רבינו בסוף דבריו וכן פל שינוי והטיחה וכו' או הקשירה וכו'.

ומ"ש הטור טח פי החבית וחוחמו ר"ל דזה ענין אחד בפירוש רש"י ולא כמו שפירש הט"ז סק"ז שפירש דמה שכתב הטור טח פי החבית וחוחמו היינו שעשה חתימה שניה אחר הטיחה. ומ"ש וכופה פלי ע"ג ומהדקו וכו' היינו או כופה יעו"ש, אבל לפענ"ד הפשט כמ"ש רש"י ז"ל, ומה דכתב הטור וכופה זה קאי על הקודם.

ומה דכתב וחוחמו לאו חתימה ממש קאמר פנ"ל, ומ"ש הטור אח"כ הנה פי הנבבל כפוף לתוכו אעפ"י שפיו למעלה בשק וכו' זה הוא לאו דוקא וכמ"ש הט"ז. וכן מבואר ברש"י אפילו אינו דניסקא וכן הר"ן כתב ג"כ ואפילו אינו דניסקא ואידי דנקיט הטור ברישא פי הנבבל למעלה אפילו בשק לא הוי חב"ח לכן הזכיר אח"כ שק.

ומה דהקשה הב"י על הטור למה לא הזכיר הדין דאגנא פנ"ל יש לומר דזה ידענו מזה דכתב הטור אעפ"י שאין טח בטיט מ"מ פיון דמיהדק עולה מגופת החבית עם זה במקום ב"ח. מכ"ש מגופת החבית שטח בטיט וכן אגנא שטח בטיט מדנבק להחבית דודאי יעלה במקום ב"ח.

ומה דכתב הלח"מ ז"ל ורבינו נראה דמפרש כף אגנא דפנמא דחביתא וכו' פלומר פלי שאינו מהנדק שהוא דרף שחותמים בו והוא שריקא ועוד חותם אחר וכו'. ולדברי הלח"מ הנה לרבינו לכתוב פן סתם החבית בכלי שאינו מהנדק פדרף שחותמים בו ה"ז חו"א ועוד חותם אחר הוי חב"ח ומדלא כתב פן א"כ צ"ל כמו שפירשתי מקודם בדעת רבינו, ועל מה שהקשה הב"י למה לא כתב שהוא דאגנא וכו' אפשר ליישב בדרף אחר היינו

דמ"ש הטור טח פי הקבית וחותרמו וכופה ע"ג, ר"ל דזה אגנא דפנמא דקביתא ור"ל טח פי הקבית וסותרמו זה ענן אחד וכן משמע הלשון בגמ' שריקאותתנימה כפירוש רש"י היינו מגופת הקבית, וכופה ע"ג ר"ל דקאי על טח פי הקבית היינו דבוקה הפלי בטיט לקבית, ומה דכתב הטור ומהדקו זה קאי על דיקולא המונפר בגמ' ומהדקו היינו או מהדקו.

ומה דכתב הטור מקנדם טח פי הקבית וחותרמו וכופה פלי ע"ג היינו מה דאמרינן בגמ' אגנא וכו'. ר"ל אגנא שריק ודבוק לקבית וזה הוי חו"א וכן מגופת הקבית הוי חו"א א"כ הוי ביחד ב"ח.

ומה דכתב הטור טח פי הקבית קאי הן על מגופת הקבית והן אמ"ש הטור אח"כ וכופה פלי, ר"ל וטח בקבית, ואח"כ פתב ומהדקו זה קאי אדיקולא אפילו אינו טח אותה בטיט דמיהדק וכמ"ש רש"י, אולם זה ברור דהטור לא ס"ל פדעת הרמב"ם והראיה מדכתב אח"כ וקשר השק וזה קאי אליבא פירוש רש"י דוקא, ועוד מדשינה מלשון של הרמב"ם ועיין בבניאורי הגר"א יעו"ש: הלכה י וכן החומץ והגבינה והחלב וכל שאיסורו מד"ס שיהפידו ביד עפ"ם אינו צריך שני חותמות אלא חותם אחד דיו אבל חתיכת דג ויין שאין בה סימן שיהפידו ביד.

עפ"ם צריכין שני חותמות ע"כ. ויש בזה שיטת ר"ח דמחלק בין מפקיד לשגר ודוקא המשגר שאינו עתיד לראות חותרמו צריך ב' חותמות אבל בהמפקיד דעתיד לראות חותרמו ביד העפ"ם גם בחותם אחד דיו, ורש"י ז"ל ג"כ פתב בלשונו "לשגר" אבל דעת רבינו נראה בהדיא בהלכה זו דאפילו המפקיד צריך ב"ח, ועוד פליג בזה על ר"ת דר"ת מחלק בין ישראל חשוד לעפ"ם ובכפ"ם בחו"א דיו, ומדברי רבינו נראה דאין חילוק ביניהם ולפ"ז פינו דרבינו אינו מחלק בין המפקיד למשגר ובין ישראל לעפ"ם א"כ ישאר עליו קושית התוס' דקשה דרב אדרב דהתם בדל"א פסק כר"א דאמרינן שם בפרייתא השוכר בית בחצרו של עפ"ם ומלאוהו יין ומפתח או תחנתם בידו של ישראל ר"א מתיר וחקמים אוסרים וע"ז אמר רב הלכה כר"א יעו"ש.

אולם באמת פבר הר"ן דגם ר"א בעי חב"ח רק דבהא לחוד פליג דר"א ס"ל דמפתח וחותרם סגי והוי כחב"ח כמ"ש לעיל בארנקה. ומה שכתב רבינו וכל שאיסורו מד"ס וכו' פתב פן הטור בשם הרשב"א אבל עיין בר"ן דמביא בשם הירושלמי טעם אחר יעו"ש ורבינו מוסיף עוד טעם דחב"ת אסור משום שהם ד"ת אבל חמפ"ג אינו אלא מדברייהם וק"ל: הלכה יד וכן מותר שריח העפ"ם בקבית ומותר לישראל להריח בקבית של יי"ג ואין בזה שום איסור שאין הריח פלום לפי שאין בו ממש ע"כ.

עיין בכ"מ ובירדב"ז דמבאר דעת רבינו דס"ל ריחא לאו מלתא וכן פסק בפט"ו ה"ג פלוי יעו"ש, ולכאורה קשה הלא רבינו פתב בפ"ד ה"ב וז"ל והנאה הבאה לאדם בע"כ באיסור מכל האיסורים אם נתפונן אסור ואם לא נתפונן מותר ע"כ, א"כ היאך פסק הקא דמותר לכתחלה להריח וכבר הקשה הר"ן פנה ומירץ דבמידי דעביד לריחא אז אמרינן ריחא מלתא אבל יין דלאו לריחא עביד לאו מלתא וכ"כ התוס' בע"ז (די"ב ע"ב) ד"ה אלא וכ"כ.

המרדכי בפסחים פכ"ש, ומה דקשה לכאורה על רבינו ע"ז שפכת בפט"ו לענין בשר שחוטא שצלאו עם בשר נבלה דמותר, פלוי ובפ"ט מהמ"א הכ"ג פתב וז"ל פת שאפה עם הצלי ודגים שצלאו עם הבשר אסור לאכול בחלב.

א"כ קשה אהדדי. וי"ל כמו שפכת הרי"ף דע"כ לא שרי לוי אלא בדיעבד היינו אם כבר צלאו בשר שחוטא עם נבלה דבזה אם נאמר דאסור לאכול הבשר אזי הלא אינו שנה פלום, אבל הקא דרוצה לכתחילה לאכול בחלב אסור דזה מיקרי פעין לכתחילה דהלא יכול לאכול הפת לבדו בלא חלב, ומ"ש הלח"מ לתרץ וז"ל א"כ יש לומר דריחא דהתם הוי יש בו ממש משום דהנה ריחא דפטימא עכ"ל ובאמת לא משמע פן מדברי רבינו לקמובפט"ו ה"ג שפכת וז"ל שהריח אינו אסור ואינו אוסר אלא טעמו של אסור ע"כ, א"כ מפשטות דבריו מוכח דאין שום ריח אוסר ואפילו ריחא דפטימא ג"כ אינו אוסר.

וק"ל: הלכה טו פבר ביארנו שכל דבר שאסור בהנאה אם שעבר ומכר דמיו מותרין חוץ מעפומ"ם וכו' וזין שנתנסף לה והתמירו חכמים בסתם יינם להיות דמיו אסורין פדמי יין שנתנסף לעפומ"ם לפיכך עפומ"ם ששכר את ישראל לעשות עמו ביין שפרו אסור ע"כ.

ענין פר"ן שהביא דין זה מבואר בירושלמי וגרסינן התם ר' חגי בשם ר' זעירא בשאין דמיהן כלומר לפיכך מקודשת לפי שאין ממון זה דמים של ערלה דאל"כ אף הדמים היו אסורים דמ"מ מנייהו מתהני.

ופלא שלא הביא דעת רבינו דס"ל פהירושלמי הנ"ל, וענין בלח"מ שהקשה על רבינו וז"ל ולכאורה נראה דרבינו תולה אסור השכר בתפיסת הדמים וקשה ע"ז דהא בגמרא דחו זה דאמרו אלא הואיל ותופס את דמיו וכו' והרי שביעית וכו' ומסיק הש"ס דקנס הוא ולא משום דתופס את דמיו יעו"ש, ונעלמו מהלח"מ דברי הר"ן בע"ז בפ' השוכר וז"ל ומסתברא דכי מסקינן בגמרא קנס הוא שקנסו בחמרין וביי"נ אטעמא דתופסת את דמיו סמכינן דלישנא הכי משמע דאם איתא דלא סמכינן אטעמא הנ"ל לא היה להם לקנס ולאסור אלא לדידהו בלבד ע"כ, וכן מבואר ברמב"ם בפ"ו מהל' שמיטה שפכת שם החמרין העושים בפירות שביעית מלאכת שביעית אסורה כגון שהביא יותר מדאי הרי שפרן פדמי שביעית ודבר זה קנס הוא להם, א"כ מבואר בפירוש דמשום קנס הוא, ומה שפכת רבינו הקא משום דתופס את דמיו היינו ליתן טעם מדוע קנסוהו לכן פתב רבינו מקודם עפומ"ם ויי"נ וסתם יינם תופסין את דמיו ואח"כ פתב רבינו לפיכך, ר"ל פינן דתופס את דמיו במקר, לכן עפומ"ם ששכר את ישראל לעשות עמו ביין שפרו אסור והפוננה דקנסו שכירות אטו מקר וכנ"ל: הלכה טז אם מעות נתנו לו יולייכם לים המלח, ר"ל דה"ה אפילו בשאר נהרות ג"כ שרי רק לשאר נהרות בעי שתיקה ובנים המלח לא בעי שתיקה עיי"ש בד"מ ובב"י וכן העתיק המחבר סימן קל"ג וז"ל ואם נטל ממנו מעות בשפרו שוחק זורה לרוח או מטיל לים.

ומ"ש רבינו ואם נתנו לו בשפרו פסות או פלים וכו' ה"ז ישפרו אותו ויקבר האפר וכו' מבואר פן בגמר דפריף הש"ס ולקלינהו וכו' ומתרג' דילמא מזבלי בהו וענין בתוס' שהקשו הלא קיי"ל כר"י ומתרג' דלכתחילה חוששין לרבנן יעו"ש וענין בדמ"ג שפכת דרק בזורה לרוח פליגי ר"י עם רבנן אבל במטיל לים לא פליגי יעו"ש: הלכה יח השוכר את הפועל וכו'.

ענין בהשגות הראב"ד מה שהשיג על רבינו וענין ב"ר דמתרג דלק"מ פי רבינו ס"ל הטעם דאסור מתמת דהך חבית דיי"נ גרמה כל השכר שהרי אילו לא רצה להעביר החבית של יי"נ שמא לא היה שכרו כלל, ולא דמי לזה שפסק רבינו בפט"ז הכ"ט דימפור פולו חוץ מדמי אסור שבו, דהתם גם בלא יי"נ המעורב היה קונה שאר היין, ומה דלקאורה קשה ע"ז שפסק רבינו בהל' עפ"ם פ"ז ה"ה דאם עשה כו"ם לעפ"ם שכרו מותר מפני שאינה נאסרת עד שתגמור ומכוש אחרון שגומרה אין בו שנה פרוטה ע"כ, ומדוע לא נימא גם בזה דכנלה אגרא תלוי במכוש אחרון דאי לאו מכוש אחרון לא היה מוגיר כלל, ויש לומר פ"ן דמכוש אחרון לית בו שנה פרוטה א"כ לא שינה למימר דכנלה אגרא מתפס במאי דלית בו שנה פרוטה אבל הכא דשכר החבית של יי"נ שנה פרוטה איפא למימר דהשכר כנלה מתפס בה וכ"כ ה"ר ונפש הרשב"א לתרג דברי הגמ' יעו"ש: הלכה פ' אומני ישראל ששלח להם עפ"ם חבית של יין בשכרו מותר.

המקור לזה הוא מדע"א ע"א ולפי הגירסא שלפנינו נאמר בש"ס "של ישראל" ומדברי רבינו נראה דגריס אומני ישראל וכן הוא גירסת הרי"ף. ומ"ש רבינו מותר שיאמרו לו תן לנו את דמיה ר"ל דהא לא קני לה והוא אינו חייב להם אלא מעות א"כ כ"ז שלא קבלוה בשכרם אע"פ שנקנס לרשותם לא זכו בו שאין חצרו של אדם קונה לו בע"כ, ומה דקשה לכאורה על רבינו מזה שכתב בהכ"א ישראל שהיה נושה בעפ"ם וכו' המתן לי ה"ז אסור מפני שהישראל רוצה בקיומו ומדוע התיר פאן באומני ישראל, אולם ענין ב"ר"ן שכתב דבאומני ישראל לא מיקרי רוצה בקיומו יעו"ש: הלכה פא ישראל שהיה נושה בעפ"ם מנה ה"ף העפ"ם ומכר יי"נ והביא לו דמיהם ה"ז מותר ע"כ, ענין בתוס' שהקשו בדי"ב דמוכח שם דדמי כו"ם ב"ז עפ"ם אסורין ותירצו פי יש חילוק פשדעתו לקנות מן הדמים כו"ם אסור אבל פשפא לפרוע חובו מותר יעו"ש וענין ברא"ש שכתב ונ"ל ותירץ ר"ת ז"ל דנדאי היכא שמכרה עפ"ם ופרע בחובו הדמים מותרים אבל בדי"ב ובדל"ג איירי שהמעות עדיין ב"ז עפ"ם ולא מכרה פדי לפרוע חובו ויש לחוש שמא מכרה לקנות כו"ם אחרת ונהרי המעות מוקצים לכו"ם ואסורים, אבל ענין ברי"ף בפא"מ שכתב ונ"ל והא דאמרינן הכא עפ"ם אימור גלימא זבין תמרא זבין לא צריכנא לו דהא מסקינן בהשוכר דרמי כו"ם ב"ז עפ"ם מותר יעו"ש, וכן דעת רבינו נוטה לכן סתם דבריו בהלכה זו ולא כתב דוקא היכא שמכר לפרוע חובו אז מותר וכמו שכתבו התוס' וקרא"ש פנ"ל אלא ש"מ דס"ל דבכל גוונא מותר אבל ענין בטור סימן קמ"ד שכתב לדינא פדעת קרא"ש וענין בכ"מ בפ"ט הי"ח שכתב ג"כ דרבינו ס"ל פהרי"ף מדלא העתיק הטעם דאיתא בגמ' אימר גלימא זבין.

וענין מה שכתב בזה הש"ף סימן קמ"ט סק"ג: הלכה פג ישראל שמכר יינו לעפ"ם פסק עד שלא מדד לו דמיו מותרים וכו' מדד עד שלא פסק הדמים דמיו אסורין. שהרי לא סמכה דעתו אע"פ שמש"ף.

ובהכ"ד כתב בד"א שמדד הישראל לכליו אבל אם מדד לכלי העפ"ם או לכלי ישראל שביד העפ"ם צריף ליקח את הדמים ואח"כ במדוד ואם מדד ולא לקח דמיו אסורים אע"פ שפסק שמשגייע לכלי נאסר כסתם יינ"ם ע"כ.

עיינו בלח"מ שפכת אפילו אם נפסוק דמשיתה בעפוי"ם קונה מ"מ פיון דקיי"ל גיצוק חיבור לכן אסור בהנאה ועיינו פרי"ף שהשמיט דברי הגמרא א"כ מוכח דסובר דדמי מותרים והטעם כתב הר"ן פיון דפסק פריש"ג דאמר ימכר פולו חוץ מדמי אסור שבו ואפילו יין פיון נמי הדין פן בסתם יינם לכן יפה עשה שהשמיט הגמ', ולפ"ז יקשה על רבינו שפסק בפט"ז הכ"ט בסתם יינם אפילו יין פיון ימכר פולו חוץ מדמי אסור שבו א"כ למה פסק הכא דדמי אסורים, אף י"ל דלק"מ כמ"ש הלח"מ דבגיזוק יש חומרא יותר מבתערובות, ועוד יש ליישב לפי שפכת הר"ן בהמשנה דע"ב ע"א נטל את המשפך וכו' אם יש בו עפכת יין אסור ופירש הר"ן דהאי אסור האמור במתניתין בהנאה קאמר לא פדעת התוס' ומשו"ה בעינו שיהא בו עפכת יין אבל בלא"ה לא עדיף מנודות העפוי"ם וכו' דאינם אסורים בהנאה ולפ"ז אנו דקיי"ל דהל' פריש"ג לא קיי"ל פהאי מתניתין דכינון שאינו נהנה מאותו עפכת יין כלל אמאי אסור בהנאה לפיכך יש לתמוה הרבה על הר"ף שפכת להו משנה, אלא ע"כ צ"ל דאפילו לרש"ג דשרי הוא דוקא במפרש שהוא מוכר חוץ מדמי אסור שבו אבל בסתם אעפ"י שאינו נהנה מן האסור אסור עכ"ל.

א"כ בזה יתורץ היטב דברי רבינו ולק"מ קושית הראב"ד וכמו פן אח"כ מצאתי להתוי"ט שמתרץ פן בדברי הר"ן הנ"ל. אבל באמת נ"ל לפענ"ד דתירוץ זה לא יספיק לסלק קושית הראב"ד ומקודם נבאר דברי הר"ן דלכאורה דבריו סותרים אהדדי דהכא כתב הר"ן דלכן העתיק הר"ף המשנה דמשפך דאסור בהנאה הגם דפסק פריש"ג מחמת דהכא מייירי בסתם ורש"ג מייירי במפרש, ומקודם זה כתב הר"ן דמשו"ה.

לא העתיק הר"ף מה דאיתא בגמרא מעשה דרב מחמת דס"ל פריש"ג, ולפי הנ"ל עדיין קשה הלא רש"ג איירי במפרש א"כ הנה לו להעתיק המעשה דרב, אלא ע"כ צ"ל דהטעם הנ"ל של הר"ן אינו מספיק רק להמשנה דמשפך אבל הכא במעשה דרב דמדד להפלי של עפוי"ם והנה שם עפכת יין והעפכת יין הוא של עפוי"ם ולא הנה כלל מעולם ברשותו של ישראל ולא שנה פלום וכמ"ש הש"ף סימן ק"כ לכן אפילו סתם במפרש דמי לכן יפה כתב הר"ן דלכן השמיט המעשה דרב מחמת דס"ל פריש"ג א"כ לפ"ז הדרא קושית הראב"ד לדוקתא פמוכו, ולפי הנ"ל יעלו יפה דברי הטור שפכת אם מדד לכלי של עפוי"ם שיש בו עפכת יין מותר בדיעבד יעו"ש וקשה לכאורה למה לא כתב הטור דוקא במפרש פיון דרש"ג מייירי דוקא במפרש, אולם לפי מ"ש אתי שפיר דסתם דהכא במפרש דמי.

ועוד יש לפרש דברי הטור דהוא מפרש בהמשנה "אסור" היינו דאסור רק בשתיקה א"כ לא קשה כלל קושית הר"ן אשר עבור זה הוצרך לחלק פנ"ל אבל הטור י"ל דס"ל דרש"ג אפילו בסתם נמי מתיר.

עוד ראיתי בהתוי"ט שהקשה על הראב"ד ע"ז שעבר על פי"ב ולא השיגו עד בואו שמה פי"ג, וכוננתו מדוע לא השיג על הא דמשפך ולפי מה שבארתי לק"מ דבפי"ב לא הנה יכול להשיג מטעם דמחלק הר"ן בין סתם למפרש וכנ"ל אבל ההיא בעפכת יין יפה השיג פיון דקיי"ל פריש"ג דיימכר וסתם דהכא במפרש דמי א"כ מדוע אסור.

ולפי מ"ש ה"ר"ן לפרש דברי הרי"ף דהשמיט מעשה דרב מחמת דקיי"ל פרש"ג לא יקנה דעת רבינו שנה עם דעת הרי"ף ויבאמת עפ"י רוב הולך רבינו בשיטת הרי"ף, לכן נלפע"ד לפרש פן בדברי הרי"ף, דמקונדם העתיק המשנה המוכר יינו וכו' דמיו מותרים היינו דמיירי בכלי של ישראל לכן מותר ואח"כ כתב נטל המשפך וכו' אסור ור"ל בהנאה וכן מפרש רבינו בפ"ב הי"ג והטעם משום גיצוק ואח"כ העתיק המשנה המערה מכלי לכלי את שעירה ממנו מותר ואת שעירה לתוכו אסור, אף דרש"י ז"ל מוקי לה בעפ"ם המערה מ"מ רש"י ס"ל דגיצוק לא הוי חיבור אבל הרי"ף שפסק כר"ה א"כ הפשט בהמשנה פנ"ל וכן כתב רבינו בפירושו המשניות שלו ור"ל ישראל המערה מכלי פשר לכלי של עפ"ם שיש בו מעט יין המערה ממנו מותר ואת שעירה לתוכו אסור, והפוננה דאסור בהנאה ואח"כ כתב הרי"ף ואי קשיא לך הא דתנינן המערה מכלי לכלי המערה ממנו מותר ולא נאסר משום גיצוק, התם דקא מקטף קטופי פדאמר להו ר"ח או קטפי קטופי וכו' היינו דר"ח ס"ל כר"ה דגיצוק חיבור ואסור בהנאה לכן אמר פן ר"ח פדי שיהא מותר הדמים מהיין שמכר לעכו"ם וכן היין הנשאר בהכלי ולא קשה על הרי"ף מזה שפסק פרש"ג כי דוקא במעורב פסקינו פרש"ג אבל המערה דזה נקרא גיצוק בזה גם רש"ג מודה דאסור בהנאה, ולפי הנ"ל יהיו שנים שיטת רבינו עם שיטת הרי"ף ועיין מה שכתבתי בענין זה בפ"ב הט"ו יעו"ש: פ"ק טו הלכה ו נמצאת למד שכל איסורין שבתורה וכו' מין במינו שאי אפשר לעמוד על הטעם שיעורו בס' או במאה או במאתים חוץ מיי"נ מפני חומרת עפ"ם וחויז מטב"ל וכו' ע"כ.

עיין בכ"מ שכתב המקור לזה וכן עיין בתוס' חולין דצ"ד ע"ב ד"ה אמר, ועוד ישלהביא ראיה לפענ"ד לזה מפגה"כ מעובדא דהיה זיתא דתרבא דנפל לדיקולא דבשרא וסבר ר"א לשערינהו במאי דבלע קדרה, א"כ מוכח מזה דמין במינו בטיל דהא חלב ובשר מין אחד.

מדאמרינן ספגה"נ אכל חלב מן החי ומן הטרפה חייב ג', היינו משום חלב ומשום בשר מן החי ומשום בשר מן הטרפה, א"כ מופת דחלב מיקרי בשר וכן כתב ה"ר"ן בע"ז ובחולין וכ"כ התוס' בחולין (דק"ב ע"ב) ד"ה "שאיין" וכן פסק רבינו בהמ"א דחייב ג' עכ"ל, אכן נראה לי דבאמת יש לדחות ראיתו של ה"ר"ן במ"ש להוכיח דחלב ובשר מיקרי מין במינו מזה דאמרינן בפגה"נ דאכל חלב מן החי מן הטרפה חייב ג' משום חלב ומשום בשר די"ל דחייב החם משום אבר מן החי וכמ"ש הרשב"א בחידושי.

וכ"כ הרמב"ם וכן משמע מהגמרא דאמרינן שם איסור חלב ואיסור אבר וכו' ומזה דאמרינן דחייב משום טרפה אין להוכיח דחלב ובשר מין אחד דהלא מציינו בהדיא בקרא איסור על חלב טרפה פדכתיב ואכל לא תאכלוהו.

א"כ האיסור משום חלב ולא משום בשר פלל, וכן כתבו המפרשים וכדמוכח לשון הרמב"ם בפ"ה יעו"ש. אמנם נוכל להביא ראיה מוזכרים (דק"ט ע"ב) דאיתא שם בהמשנה המקריב קדשים בחוץ חייב ופריף הש"ס אמאי חייב היכא דמקריב אימורים בחוץ האיכא חציצה ופירש רש"י ז"ל דהבשר שאינו ראוי להקטר חוצץ בין אימורים למערכה ודכונותיה בפנים לאו העלאה היא דרחמנא אמר על העצים וכו' אמר שמואל

שְׁהֶפְכֵן רַב אָמַר מִיִּן בְּמִינוֹ אֵינוֹ חוֹצֵץ וְכֵן פָּסַק רַבֵּינוּ בַּה' מַעֲשֵׂי קַרְבָּנוֹת פִּי"ט ה"ה דְּהִלְכְתָּא פְּרַב.

א"כ מוכח מזה בפירושו דחלב ובשר מיקרי מין במינו וע"כ צ"ל דשמואל מדלא תירץ פרב סבר דזה אינו נקרא מין במינו לכו הנכרח לתירוץ אחר. דאל"כ יקשה עליו מחולין בפגה"נ דאיתא שם ירד שנתבשל בה גיה"נ וכו' אמר שמואל לא שנו אלא שנתבשל אבל נצלה קולף ואוכל עד שמגיע לגיד ופריה הש"ס מר"ה דאמר גדי שצלאו בחלבו אסור ומסיק הש"ס שאני חלב דמפּעפּע, ואח"כ מקשה הש"ס מר"י דאמר גבי גדי שצלאו בחלבו דקולף ואוכל עד שמגיע לגיד ומתיר ההוא פחוש הנה ועיין בתוס' ד"ה "ההוא" דכתב דכחוש ויש בו מעט חלב ובטיל בששים ומוכח מזה דאם יש ששים בין לשמואל ובין לרב מותר ובאמת הלא יקשה אשמואל דס"ל בעצמו דמין במינו במשהו בע"ז (דף ע"ג), א"כ למה בטיל בס' הלא זה מיקרי מין במינו אלא ע"כ צ"ל דס"ל דחלב ובשר אינו מין במינו ולרב הונא נמי קשה לפי מה שכתבו התוס' בע"ז (דנ"ו ע"ב) ד"ה "אבל" דר"ה ס"ל פרב רבו דחלב ובשר מיקרי מין במינו א"כ קשה למה סגי בששים, ובשולמא אשמואל מצינו לתרוצי דס"ל דחלב ובשר אינו נקרא מין במינו וכמו שמוכח מןבחים דלא תירץ פרב אבל לר"ה קשה פיון דתוס' פתבו דס"ל פרב רבו לענין מין במינו דהוי במשהו ומסתמא גם בזה ס"ל פרב דחלב ובשר מיקרי מין במינו וצ"ע, ועיין ברשב"א שכתב דשמואל לא ס"ל הא דר"י וס"ל דלא מהני ס' ולכמ"ש שפיר י"ל דאית ליה לדר"י ורק דס"ל דחלב ובשר מיקרי מין בשאינו מינו.

ועיין מה שכתב רש"י ז"ל בחולין (דצ"ט ע"ב) ד"ה "והילכתא" וז"ל דוקא בגיד אין בו בנו"ט אבל שמונו יש בו בנו"ט ואם לא נטל שמונו אוסר ע"כ. וכן מוכח בגמ' (צ"ז ע"ב) אמר ר"נ גיד בס' ואין גיד מן המנין וע"כ מייירי בשו"מ הגיד דהגיד עצמו אינו בטיל, ולפי מה שהוכחתי מןבחים דחלב ובשר מיקרי מין במינו יקשה על רש"י דס"ל כר"י דמין במינו במשהו והכא בשו"מ הגיד דג"כ מיקרי מין במינו פסק דסגי בס' וכן הקשה הש"ג בפ"ב דע"ז, ואין לתירץ דדוקא במילי דאורייתא פסקינן מין במינו במשהו אבל לא במילי דרבצון ושומן הגיד איסורו הוא רק מדרבנן, דהלא רש"י בעצמו כתב בדק"א ע"ב ד"ה "ה"ז" לענין חלב הקבה דהנה מב"מ ובמשהו אף דהנה רק איסור דרבנן דהלא שם מייירי במליחה ומליחה בב"ח הנה רק מדרבנן וכן מוכח מהתוס' בתולין דק"ח ע"ב ד"ה "אמאי" דכתבו שם מ"מ נאסר החלב עצמו וכו' דגם בדרבנן מב"מ לא בטיל בס' ויש לתירץ עפ"י מה שכתב הר"ן בע"ז ובחולין דרש"י ס"ל דעובדא דר"א מייירי בקדוה א"כ אמרינן סלק את מינו וכו' א"כ ה"ה בשו"מ הגיד דנפל לבשר והוי שם רוטב ג"כ אמרינן סלק את מינו.

וכן ס"ל לרש"י דרבא גם פן מייירי לקדוה ויש שם רוטב א"כ אמרינן סלק וכו' לכו מהני לרבא ס' במין במינו. וכזה משמע מדברי רבינו בהלכה ל"ב דכתב שם וז"ל וכן ירד שצלאהו בגיה"נ שבה וכו' וכתבו ע"ז הכ"מ והלח"מ דרבינו ס"ל דאם נצלה שומן הגיד עם הירד אז אפילו קליפה לא בעי א"כ ע"כ צ"ל דמה דאמר רבא בס' מייירי בנתבשל ובאמת פן מוכח מהגמרא דס"ל לרבא דאמרינן רואין דגרסינן בדצ"ט ע"ב רבא אמר וכו' הנה מב"מ וד"א וכו' א"כ ס"ל לרבא דאמרינן סלק את מין ההיתר כמי

שְׂאִינוּ וְשִׂאִינוּ מִיָּנוּ רָבָה עָלֵינוּ וּמִבְטָלוֹ, אָבָל קִשָּׁה לִי דְגַרְסִינוּ בְּמִס' מְנַחוֹת (דכ"ג ע"א)
אָמַר רַבָּא קִסְבַּר ר"י פֶּל שֶׁהוּא מִין וּמִיָּנוּ וּד"א וּמִדְגַרְסִינוּ "קִסְבַּר" מוֹכַח דְר"י קִסְבַּר כֵּן
אָבָל רַבָּא לֹא ס"ל כְּזֶה וּצ"ע.

וְעֵינֵינוּ בְּתוֹס' ד"ה אָמַר רַבָּא וּבְחֻלִין (דק"ח ע"א) וּבַע"ז (דנ"א ע"ב) ד"ה "אָבָל" וְעֵינֵינוּ
מֵה שְׁפָתַי הָרֵא"ש בַּפ' הַשּׁוֹכֵר סִמְן ס"ט יַעו"ש. וְעֵינֵינוּ בַּכ"מ שְׁפָתַי דְרַבִּינוּ פּוֹסֵק כַּר"י
דס"ל פֶּל אִיסוּרֵינוּ שְׁבַתוֹרָה בֵּין בְּמִינוּ וּבֵין שְׁלֵא בְּמִינוּ בְּנו"ט חוּץ מִטְבֵּל וַיִּי"נ וְכֵן פֶּסֶק
הָרֵי"ף וְאֵע"ג דְּכַתְּבֵיהּ הָרֵי"ף בַּפ' הַשּׁוֹכֵר דְּהִלְכָה פָּרַב וְשִׁמוּאֵל דְּבַמִּשְׁחָהוּ כְּפָר פֶּתַח
הָר"ן כִּי הוּא ט"ס יַעו"ש וְאֶפְשָׁר לומר דְּגַם רַש"י ז"ל ס"ל כְּדַעַת רַבִּינוּ דְּכֵן פֶּתַח בַּע"ז
(דף ס"ו ע"ב) ד"ה "וְשֵׁל" דְּהִלְכָה כַּר"י דְּאֶפְלוּ מַב"מ בְּנו"ט חוּץ מִטְבֵּל וַיִּי"נ וְחֻזַּר בּוֹ
מַמ"ש בְּשִׂאֵרֵי מְקוֹמוֹת דְּהִלְכָה פָּרַב וְשִׁמוּאֵל.

וְעֵינֵינוּ בַּהֲג"מ דְּכַתְּבֵיהּ דְּאָבִיו וְרַבָּא דְּפִלְגֵי בַּע"ז גַּבֵּי תַמְרָא חֲדָתָא בְּעֵינֵינֵי אֵי מִקְרֵי מַב"מ
לְאַסְוֹר בְּמִשְׁחָהוּ פְּלִיגֵי אֲלִיפָא דְרַב וְשִׁמוּאֵל וְעֵינֵינוּ בְּר"ן שְׁפָתַי וְז"ל וְהִנְהוּ דְחַמְרָא דְחֻטֵּי
וְכו' לֹא מְסִייעֵי לְרַב וְשִׁמוּאֵל דְּאִיפָא לְאִוְקְמִינְהוּ בְּטְבֵל וַיִּי"נ דְּחֻלָּא וְחַמְרָא שְׁיִיכָא בְּהוּ
וְנִעְלַם מֵהֲג"מ דְּבַרֵי הָר"ן הַנ"ל וְק"ל: הִלְכָה יָד הַעֲרָלָה וְכַלְאֵי הַפָּרָם עוֹלִין בְּאֶחָד וּמֵאֲתִים
וְכו' נִפְלָה לְפָחוֹת מְאֲתִים הַפֶּל אִסוּר בְּהִנְאָה.
ע"כ.

וּמְבוֹאָר פֶּה כְּדַעַת רַבִּינוּ דְּהִנְהוּ אוֹסְרִים תַּעְרוּבָתָם אֶף בְּהִנְאָה אַע"פ דְּאִינוּ דְּבַר שְׁבַמְנִין
אָבָל הָרֵאב"ד חוֹלֵק ע"ז וְז"ל א"א אִינוּ כֵּן שְׂאִין לָהּ דְּבַר שְׂאוֹסֵר עֲרוּבוֹ בְּהִנְאָה אַא"כ
הוּא דְּבַר שְׁבַמְנִין חוּץ מֵאִיסוּר עַפּו"ם וַיִּי"נ ע"כ, וְעֵינֵינוּ בְּר"ן שְׁפָתַי דְּמַחְלָקוֹתָם תַּלְיָא
בְּפִירוּשׁ הַגְּמָרָא וּלְפָלָא עַל מְרֵן הַכ"מ שְׁלֵא הִבִּיא דְּבַרֵי הָר"ן: הִלְכָה יָח אָבָל פֶּחַל
שְׁנַתְבַּשַׁל עִם הַבְּשָׂר בַּס' וְכַחַל מִן הַמְּנִין הוּאִיל וְהַפְּחַל מְדַבְּרֵיהֶם הַקִּילוּ בְּשִׁיעוּרוֹ ע"כ.

וְכַתְּבֵיהּ ע"ז הָרֵאב"ד וַיֵּשׁ טַעַם טוֹב מְזֶה עַכ"ל וְטַעַם זֶה מְבוֹאָר בְּרַש"י (דף צ"ז ע"ב) וְעֵינֵינוּ
בְּר"ן וְעֵינֵינוּ בְּש"ף סִמְן צ"ח סַקְכוֹ יַעו"ש: הִלְכָה פֶּ אָבָל בִּיצַת עוֹף טָמֵא שְׁנִשְׁלָקָה עִם
בִּיצֵי עוֹף טָהוֹר לֹא אֶסְרָה אוֹתָם וְכו' וְאֵם טָרַף אֵלוֹ עִם אֵלוֹ וְכו' שִׁיעוּרֵן בְּשִׁשִּׁים ע"כ,
וְעֵינֵינוּ בִּי"ד דְּבַעֲיָנוּ ס"א בִּיצִים וְעֵינֵינוּ בְּש"ף סַקְט"ז.

וּמֵה דְלֹא מְחַלֵּק רַבִּינוּ בֵּין קְלוּפָה לְשִׂאִינוּ קְלוּפָה מוֹכַח כֵּן מֵהַש"ס מְדָלָא מְתַרְץ הַגַּמ'
דְּהָכָא מִיְיָרֵי בְּקְלוּפָה א"כ מוֹכַח דְּאִין חִילוּק וְרַבִּינוּ מְחַלֵּק עִם הַתּוֹס' בְּפִירוּשׁ הַגַּמ' וּמֵה
שְׁפָתַי רַבִּינוּ אָבָל בִּיצַת עוֹף טָמֵא וְכו' קִשָּׁה לִי ע"ז מְזֶה דְגַרְסִינוּ בְּחֻלִין (דף צ"ח ע"א)
אִיְתִיבֵי בִיצִים טְהוֹרוֹת שְׁשִׁלְקוֹן עִם בִּיצִים טָמְאוֹת אִם יֵשׁ בְּהֵן בְּנו"ט אִיסוּרֵינוּ וּמְתַרְץ
הַש"ס ה"נ בְּבִיצַת אֶפְרוֹחַ, אַח"כ מְסִיק הַש"ס אֵי מְשׁוּם הָא לֹא אִירָא תַנִּי סִיפָא וְכו'
א"כ לְפִי דְמַדְחֵי הַש"ס מִיְיָרֵי הַבְּרִייתָא בְּבִיצָה שְׂאִין בָּהּ אֶפְרוֹחַ א"כ לַפ"ז לִיתָא הֵיא
שִׁינוּיָא דְמַעֲקָרָא וְלָמָּה פֶּסֶק רַבִּינוּ כְּנ"ל, וַיִּל דְּרַבִּינוּ מְפָרֵשׁ דְּזֶה רַק דִּיחּוּיָא בְּעֵלְמָא
וְלִיתָא לָהּ דִּיחּוּיָא וְכֵן פֶּסֶק הָרֵי"ף בַּפְּגָה"נ כְּדַעַת רַבִּינוּ וְעֵינֵינוּ רַש"י ד"ה "גִּיעוּלֵי" (דס"ד
ע"ב) וְתוֹס' ד"ה בִּיצָה דַּצ"ז ע"ב וּמְשַׁמַּע דַּס"ל ג"כ כְּדַעַת רַבִּינוּ: הִלְכָה פֶט וּמִי יִטְעוֹם
אֶת הַתַּעְרוּבוֹת אִם הִיָּה הַמְעוֹרָב תְּרוּמוֹת עִם הַחֻלִין טוֹעַם אוֹתָן הַכֵּן וְכו' הַגַּם דְּדִינוּ

שֶׁל תְּרוּמָה הוּא בְּאֶחָד וּמֵאָה וּמֵה מְהֵנִי הִטְעִימָה שְׁפָתַי רַבִּינוּ וי"ל דְּזָה הוּא דְּוָקָא מִין
בְּמִינוּ אֲבָל בְּשֵׁא"מ סְגִי בְּטְעִימָה וּכ"כ רַבִּינוּ בְּפִי"ג ה"ב בַּה' "תְּרוּמוֹת" יְעו"ש.

וְכַן מִבְּנֵי רַבִּינֵי בְּפִי"ב דְּמַס' עֲרָלָה מְשֻׁנָּה ז' דְּגִרְסֵינוּ גְּרִיסִין שֶׁל תְּרוּמָה שְׁנִיתֵיבְשָׁלוּ
עִם עֲדָשִׁים אֵין בָּהֶם בְּנו"ט בֵּין שְׁנֵי בָּהֶם לְהַעֲלוֹת בְּאֶחָד וּמֵאָה וּבֵין שְׁאֵין בָּהֶם מִן
וְהַפְּנוּנָה דְּמוֹתָר בַּס'.

וְעֵינֵינוּ מֵה שְׁפָתַי רַבִּינוּ בְּהִלְכָה ע"ז יְעו"ש: הִלְכָה לֹא עֲכָבֵר שְׁנִפְל לְשַׁכַּר אוֹ לְחֻמְצָא וְכו'
אֲבָל אִם נָפַל לֵינֵינוּ אוֹ לְשֶׁמֶן אוֹ לְדָבָשׁ מִן מִן שְׁטַעְמוּ פָּגוּם שְׁפָל אֵלוּ צְרִיכִים לְהִיּוֹת
מְבוֹשָׁמִים וְזֶה מְסִרְיָתוֹן וּמְפָסִיד טַעְמָן פ"כ, וּמְדִינִיק זֶה רַבִּינוּ מְדַאֲמְרִינוּ בַּע"ז (דָּף ס"ח
ע"ב) דְּאֵיבְעִיָּא לְהוּ חֵלָא מֵאֵי מְפָלֵל דִּינֵינוּ שְׁמֵן וּדְבָשׁ מִן מִן וְעֵינֵינוּ מֵה שְׁפָתַי הֲר"ן וְנ"ל
וְהוּרֵי רַבּוּתֵינוּ בְּעֵלֵי הַתּוֹס' הִלְכָה לְמַעֲשֵׂה דְּוָקָא בְּחֵלָא וְשִׁיבְרָא בְּעֵינֵינוּ ס' אֲבָל בְּשֶׁמֶן יִין
וְשֶׁאֵר מְשָׁקִים הוּא פּוּגָם וּמוֹתָר וְכַן פְּתַי הֲרַמְבַּ"ם עכ"ל.

וְנִרְאֶה מִדְּבַרֵי הֲר"ן דְּרַבִּינוּ מִתִּיר בְּכָל הַמְשָׁקִים חוּץ מֵה שְׁנִפְל בְּש"ס לְאִסּוּר, וּבְאֶמְתָּ
נִרְאֶה מִדְּבַרֵי רַבִּינוּ דְּוָקָא בֵּינֵינוּ שְׁמֵן וּדְבָשׁ מִן מִן וּכְדִכְתַּב רַבִּינוּ שְׁפָל אֵלוּ צְרִיכִים לְהִיּוֹת
מְבוֹשָׁמִים אֲבָל בְּשֶׁאֵרֵי מְשָׁקִים אֲפֹשֶׁר דַּס"ל לְרַבִּינוּ דְּאִסּוּר וְעֵינֵינוּ מֵה שְׁפָתַי בְּזֶה הַט"ז
לִי"ד סִימָן ק"ד ס"ב יְעו"ש: הִלְכָה לֹד בְּשֶׁר נְבִלָה מְלִיחַ שְׁנִבְלָל, עִמּוּ בְּשֶׁר שְׁחֻטָּה ה"ז
נְאָסֵר מִפְּנֵי שְׁתַּמְצִית הַנְּבִלָה נְבִלְעַת בְּגוּף בְּשֶׁר הַשְּׁחֻטָּה וְכַן בְּשֶׁר דֵּג טָמֵא מְלִיחַ שְׁנִבְלָל
עִמּוּ דֵּג תְּפֵל טְהוֹר נְאָסֵר מִפְּנֵי צִירוֹ אֲבָל אִם הִזָּה הַמְלִיחַ טְהוֹר וְהַתְּפֵל דֵּג טָמֵא לֹא נְאָסֵר
הַמְלִיחַ שְׁתַּמְצֵל בְּלוּעַ מִן הַמְלִיחַ עכ"ל, וְאֵע"ג דְּרַבִּינוּ פָּסֵק בַּפ"ט הִי"ח דְּוָקָא מְלִיחַ
שְׁאֵינוּ נְאָכֵל מִחֻמַּת מְלַחוֹ הֵנִי פְּרוּתָתָא וְכַן אֲמַרֵינוּ בְּש"ס דְּכִי אֲמַר שְׁמוּאֵל מְלִיחַ הֵנִי פְּרוּתָתָא
ה"מ בְּשֶׁאֵינוּ נְאָכֵל מִחֻמַּת מְלַחוֹ א"כ הֵכָא הֵלָא בְּלִיעַת הַטְּהוֹר אֵינוּ מְלִיחַ כ"כ עַד שְׁאֵינוּ
נְאָכֵל מִחֻמַּת מְלַחוֹ בַּכ"ז אֲמַרֵינוּ הֵכָא דְּאִסּוּר יַעַן דְּהִצִּיר הַנּוֹפֵל עֲלָיו הוּא רוּתָתָא וְנִבְלָע בּוֹ
וְכ"כ הֲמַרְדְּכִי וְכ"כ הֲר"ן, וְעוֹד נִרְאֶה לִי דְּמֵה דְּכַתַּב רַבִּינוּ שְׁנִבְלָל עִמּוּ דְּמִשְׁמַע דְּנוֹגְעִים
זֶה בְּזֶה לְרַבּוּתָא דְּסִיפָא נְקִיט הֵינֵינוּ דְּאִם הִזָּה הַמְלִיחַ טְהוֹר וְטָמֵא תְּפֵל אֲפִילוּ בְּנוֹגְעִים זֶה
בְּזֶה מִן מִן אֲבָל בְּאֶמְתָּ בְּרִישָׁא בְּטָמֵא מְלִיחַ וְטְהוֹר תְּפֵל אֲפִילוּ אֵינָם נוֹגְעִים זֶה בְּזֶה רַק
שְׁעוּמְדִין בְּסוּמָא בְּכַדִּי שְׁפִלְיָה שְׁל זֶה נוֹגְעַת בְּזֶה ג"כ אִסּוּר פִּינּוֹן דְּהִצִּיר נוֹטָף עַל הַכְּשָׁרָה
מֵה לִי נוֹגַע אוֹ לֹא וְכַמ"ש הַש"ף סִימָן ע' סִימָן י"ז יְעו"ש וּמְחֻלְקֵי רַבִּינוּ עִם הֲר"ן דַּס"ל
דְּאִם נוֹגְעִים זֶה בְּזֶה אֲפִילוּ טְהוֹר וְטָמֵא תְּפֵל נְמִי אִסּוּר יְעו"ש וְעֵינֵינוּ בַּכ"מ שְׁמִקְשָׁה מַפ"ז
שְׁפָתַי שְׁמֵן רַבִּינוּ אֵין מוֹלְחִין חֲלָבִים עִם הַבְּשָׂר וְכו' וּמִבְּנֵי שְׁמֵן דְּבִדְעֵבֵד מִן מִן וְהֵכָא
ס"ל לְרַבִּינוּ דְּבִשְׁנִיָּה מְלוּחִים אִסּוּר וְתִירָץ הַכ"מ ג' טַעְמִים ע"ז יְעו"ש.

וְעֵינֵינוּ בְּרַדְבָּ"ז דְּכַתַּב וְנ"ל וְאֵת כְּנֵלֵם יִשָּׂא הָרוּחַ שְׁלֵא עֵינֵינוּ בְּדְבַרֵי רַבִּינוּ וְחֻשְׁבֵי בְּרַבִּינוּ
דְּהַבְּשָׂר נְבִלָה מְלִיחַ וּבְשֶׁר שְׁחֻטָּה שְׁנִיָּה מְלוּחִים אֲבָל בְּאֶמְתָּ הֵכָא מִיָּרִי רַבִּינוּ בְּבְשָׂר
נְבִלָה מְלִיחַ וּבְשֶׁר שְׁחֻטָּה תְּפֵל וְלָכֵן פִּינּוֹן דְּבְשָׂר הַשְּׁחֻטָּה לֹא טְרוּד לְמִפְּלַט דָּם וְלָכֵן
תְּמַצִּית הַנְּבִלָה נְבִלְעַת בּוֹ אֲבָל בַּכ"ז מִיָּרִי בְּשִׁנְיָה מְלוּחִים וְלָכֵן אֲמַרֵינוּ אֲגַב דְּבְשָׂר טְרוּד
לְמִפְּלַט דָּם ע"י מְלִיחָה לֹא בְּלִיעַת פְּלִיטָת הַחֲלָב וְלָכֵן מוֹתָה בְּדִיעֵבֵד יְעו"ש, אֲבָל בְּאֶמְתָּ
לְפַעַנ"ד כְּפִי הַנִּרְאֶה עַפ"י רֹב הוֹלָךְ הֲרַמְבַּ"ם בְּשִׁיטַת הֲרִי"ף רַבּוֹ וְהֲרִי"ף פָּסֵק דְּבִשְׁנִיָּה
מְלוּחִים ג"כ אִסּוּר וְכַן פָּסֵק רַבָּא בְּגִמְרָא קי"ב ע"ב) וְכַן מְשַׁמַּע מְלִשׁוֹן שְׁל רַבִּינוּ שְׁפָתַי
אֲבָל אִם הִזָּה הַמְלִיחַ טְהוֹר וְהַתְּפֵל דְּגִטָּמֵא לֹא נְאָסֵר הַמְלִיחַ א"כ מְשַׁמַּע דְּוָקָא בַּכַּה"ג

מותר אבל בשניהם מלוחין אסור וכן משמע מדסיים רבינו וכתב אעפ"י שהתפל בולע מן המליח אינו בולע כ"כ שיחזור לפלוט ע"כ, ומשמע דאם היה חוזר ופולט אז היה אסור הטהור המליח ולדברי הרדב"ז אפילו יחזור לפלוט ג"כ מותר פינו דמירי דהטהור מליח א"כ אמרינו אידי דטרווד למפלט דם לא בלע ציר טרפה וכו"ל, אולם הנכון כמ"ש בשם הרי"ף פי באמת פן משמע בגמ' דשניהם מלוחים אסור והטעם דלא אמרינו אידי דטרווד למפלט דם לא בלע השמנונית של הציר פי שמנונית הציר מסרה סריה ולא אמרו אידי וכו' אלא גבי דם דמשרק שריק, וכמו שפכת הרשב"א ודו"ק: פרק טז הלכה פו המעמיד גבינה בשרף פגי ערלה או בקיבת תקרובת עפ"ם או בחומץ יין של עפ"ם אסורה בהנאה ע"כ, מקורו במס' ערלה (פרק א' מ"ז) אר"י שמעתי וכו' בשרף הפגין אסור מפני שהוא פרי וכן מבואר במס' ע"ז (ל"ה ע"ב) דאמרינו הטעם דגבינת עפ"ם אסורה מפני שמעמידו בשרף של ערלה ורבינו ס"ל דאפילו ערלה של עפ"ם נמי אסורה בהנאה וכן פסק רבינו בה' מעשר שני ונט"ר פ"י ה"ה וכן פסק בהמ"א פ"י ה"א.

ספק ערלה בחוץ לארץ לוקח מהו והוא שלא יראה לוקח ע"כ, ועיין תוס' בע"ז ל"ה ובקידושין (ל"ו ע"ב) ד"ה כל ותוס' דע"ז (ס"ג ע"ב) ד"ה אין דנראה כמסתפקים בזה ותימה לי למה לא הביאו ראיה מפורשת מהתוספתא פ"ה בדמאי דגרסינו שם נכרי שהוא צנוח לאמר באו וקחו לכם פירות עזק הן פירות ערלה הן אינו נאמן מפני שהוא משבח מקחו אבל אם אמר מאיש פלוני כותי לקחתי וכו' נאמן להחמיר ומובא ביבמות (דף קכ"ב).

א"כ מבואר בזה להדיא דערלה נוהג בשל עפ"ם ** (ואין לומר דכל הספק של התוס' היינו אם נוהג מדאורייתא ערלה בשל עפ"ם, אבל מדרבנן בנדאי ש"ל דנוהג, לכן לפ"ז אין להוכיח מהתוספתא הנ"ל די"ל מה דנקיט התוספתא אינו נאמן היינו דאין חוששין לאיסור דרבנן דא"כ למה מסיק התוס' אם אמר מאיש פלוני וכו' נאמן להחמיר דברי רבי, וצ"ל דס"ל לרבי דרביו של העפ"ם עושה רק ספק ולא נדאי לכן להחמיר נאמן היינו דנשאר הדבר בספק, ואם נימא דהתוספתא מירי לענין אימור דרבנן א"כ צריה להיות איפכא היינו דנאמן להקל דהלא ספק דרבנן לקולא, אלא ע"כ צ"ל דהתוספתא מירי בדאורייתא היינו דערלה נוהג מדאורייתא בשל עפ"ם, לכן נאמן להחמיר ולא להקל דספק דאורייתא לחומרא.

א"כ יש ראיה ברורה מזה לספיקו של התוס', ואין לומר דמ"ש נאמן להחמיר קאי על השאר היינו אם אמר של עזיקה הן של נט"ר הם. דבזה יש איסור דאורייתא לכו"ע דעיין בתשובות חת"ס תשובה ל"ו דפירש דהאי של עזיקה הן של ערלה הן משוה שייכי אהדדי יעו"ש.

א"כ לפ"ז לא ניתן להאמר פי רבי מפרש דבריו רק על דבר אחד מהג' דברים וכוונתו זה היה לו לפרש דבריו על איזה מהן קאי ומדלא פירש ש"מ דאכולם קאי. א"כ ממילא יש ראיה מדברי רבי דערלה נוהג בשל עפ"ם מדאורייתא המגיה חתן המסחר וצ"ל.

(** ומפ"ק מ"ב אין להוכיח דיש לומר דמ"ש נכרי שנטע ר"ל שנטע עבור ישראל וכמ"ש הכ"מ. ועיין ברמב"ם בה' מונ"ר דחזר מזה ועיין כ"מ שם: הלכה כח יין שנתנסה לעפ"ם שנתערב עם היין אסור בהנאה בכ"ש בד"א שהורק היין המותר על טיפה של

י"נ אָבֿל אַם עִירָה יי"נ מִצְלָצוֹל קֶטָן לְתוֹף הַבּוֹר שֶׁל יֵין אֶפִּילוֹ עִירָה פֶּל הַיּוֹם פְּלוֹ רֵאשׁוֹן רֵאשׁוֹן בְּטִיל עִירָה מִן הַחֲבִית בֵּין שְׁעִירָה מִן הַמְּוֹתֵר לְאֶסוֹר אוֹ מִן הָאֶסוֹר לְמִוֹתֵר הַפֶּל אֶסוֹר מִפְּנֵי שְׁהַעֲמוּד הַיּוֹרֵד מִפִּי הַחֲבִית גְּדוֹל ע"כ, הַמְּקוֹר לְזֶה מִדְּאֶמְרֵינוּ בְּש"ס כִּי אֶתָּא ר"ד אר"י הַמְּעַרָה יי"נ מִחֲבִית לְבוֹר אֶפִּילוֹ פְּלוֹ רֵאשׁוֹן רֵאשׁוֹן בְּטִיל תָּנּוּ יי"נ אֶסוֹר וְאוֹסֵר בְּכ"ש מֵאֵי לָאו דְנִפְל אֶסוֹרָא לְגוֹ הֵיתְרָא לָא דְקָא נִפְל הֵיתְרָא לְגוֹ אֶסוֹרָא, כִּי אֶתָּא ר"י בר"י אר"י הַמְּעַרָה יי"נ מִצְלָצוֹל קֶטָן אֶפִּילוֹ פֶּל הַיּוֹם פְּלוֹ רֵאשׁוֹן רֵאשׁוֹן בְּטִיל וְדוֹקָא צְלָצוֹל קֶטָן דְּלָא נִפִּישׁ עֲמֻדוֹ אֲבָל חֲבִית דְּנִפִּישׁ עֲמֻדוֹ לָא כִּי אֶתָּא רַבִּין אר"י יי"נ שְׁנִפְל לְבוֹר וְנִפְל שֶׁם קִיתוֹן שֶׁל מֵיָם רוֹאִין אֶת הַהֵיתְרָא פְּאִילוֹ אֵינוֹ וְהַשְּׂאֵר מֵיָם רַבִּין עָלָיו וּמְבַטְלִין אוֹתוֹ ע"כ.

וּפִירֵשׁ רִש"י ז"ל דְּרַבִּין פְּלִיג אֲדַר"י וּס"ל דְּדוֹקָא קִיתוֹן שֶׁל מֵיָם שְׁנִפְל הַדִּין פֶּן אֲבָל בְּעֵנָּה אַחַר אֶסוֹר אֶפִּילוֹ בְּצַרְצוֹר קֶטָן. אֲבָל רַבִּינוּ ס"ל דְּרַבִּין מֵיָרִי בְּחֲבִית דְּנִפִּישׁ עֲמֻדוֹ וּלְפ"ז לָא פְּלִיג אֲדַר"י דְּרַבִּין נְמִי מוֹדָה בְּצַרְצוֹר קֶטָן דְּלָא בְּעֵי קִיתוֹן שֶׁל מֵיָם לְכֹן פֶּסֶק רַבִּינוּ כר"י דְּבַצְרָצוֹר קֶטָן אֶמְרֵינוּ קָמָא קָמָא בְּטִיל, וּמ"ש רַבִּינוּ בְּד"א שְׁהוֹרֵק הַיֵּין הַמְּוֹתֵר עַל טִיפָה שֶׁל יי"נ וְכו' הֵגַם דְּהָאֶסוֹר אֵינוֹ נו"ט וּבְשַׂאֵר אֶסוֹרִים מְוֹתֵר בְּכַהֲאֵי גִּוּוֹנָא אֲבָל בִּי"נ אֵינוֹ פֶּן.

וּמ"ש רַבִּינוּ עִירָה מִן הַחֲבִית בֵּין שְׁעִירָה מִן הַמְּוֹתֵר לְאֶסוֹר הַפְּוֹנָה אֶפִּילוֹ נִפְל בְּב"א עַד שְׁהָאֶסוֹר אֵינוֹ נוֹתֵן טַעַם בְּהֵיתְרָא מְכָל מְקוֹם אֶסוֹר וְכו"כ רַבִּינוּ בְּפֶרֶק ט"ו הִלְכָה ז וְכֹן מוֹכַח מִהַמְּשָׁנָה דְּאֶמְרֵינוּ יי"נ אֶסוֹר וְאוֹסֵר בְּכ"ש וּמוֹקֵי הַש"ס בְּנִפְל הֵיתְרָא לְאֶסוֹרָא א"כ אִף דְּנִפְל מִן הֵיתְרָא כ"כ עַד שְׁנַעֲשֶׂה יי"נ שְׁלֵמְטָה רַק כ"ש מ"מ אֶסוֹר, וּמ"ש רַבִּינוּ אֲבָל אַם עִירָה יי"נ מִצְלָצוֹל קֶטָן ר"ל אֶפִּילוֹ הָאֶסוֹר נו"ט מ"מ שְׂרֵי דְקָמָא קָמָא בְּטִיל.

עוֹד פֶּתַח רַבִּינוּ בַּהֲכ"ט נִתְעַרַב סֵתָם יֵינָם בֵּינָן ה"ז אֶסוֹר בְּכ"ש בְּשִׁתְיָה וְעֵינָן בְּר"ן שְׁפִתָּב דְּכָל הֵיכָא דְתַנִּי יי"נ אִף סֵתָם יֵינָם בְּמִשְׁמַע יַעו"ש וְכֹן ס"ל לְרַבִּינוּ מִיָּהוּ יֵשׁ חִילוּק בֵּין יי"נ גְּמוֹר לְסֵתָם יֵינָם דְּסֵתָם יֵינָם אֵינוֹ אוֹסֵר רַק בְּשִׁתְיָה וִי"נ אוֹסֵר אִף בְּהִנְאָה וְיִהְיֶה מְחֻלָּק רַבִּינוּ עִם הַתּוֹס' ד"ה "יֵין בֵּינָן" דְּכָתְבוּ בְּשֵׁם ר"ת דְּדוֹקָא יי"נ מִמֶּשׁ הָיִ בְּמִשְׁהוֹ אֲבָל סֵתָם יֵינָם בְּשִׁשִּׁים וְכֹן כָּתְבוּ בְּדנ"ו ע"ב ד"ה "אֲבָל", וּמָה דְמְבֹאֵר בְּהַתּוֹסְפָתָא דְסֵתָם יֵינָם אוֹסֵר בְּמִשְׁהוֹ י"ל לְהַתּוֹס' דְּאֶתִי כַּמ"ד דַּס"ל דַּמְב"מ בְּמִשְׁהוֹ אִף בְּשַׂאֲרֵי אֶסוֹרִים כ"כ הַתּוֹס' אֲבָל רַבִּינוּ לָא ס"ל פֶּן וּכְקוֹשִׁית הַתּוֹס' וְעֵינָן בַּחַת"ס בְּזָה.

וּמ"ש רַבִּינוּ דְּאֶסוֹר בְּשִׁתְיָה מְבֹאֵר פֶּן בַּדַּע"ד ע"ב וְאֵעִפ"י דְּכָתְבוּ רַבִּינוּ בְּפִי"ב הַט"ו סֵתָם אֶסוֹר וְהֵלָא יְדוּעַ דַּכ"מ שְׁסֵתָם רַבִּינוּ בְּלִשׁוֹן אֶסוֹר אִף הִנְאָה בְּמִשְׁמַע, אוֹלָם י"ל דַּלְק"מ דְּבִפִּי"ב הָאֶסוֹר מִשׁוּם נִיצוּק מִחֲמַת כַּחוֹ וְכַמ"ש לְעֵיל דְּהוּהָ פֶּמוּ נוֹגַע בְּכָלִי וּבְזָה רִשְׁבָּ"ג נְמִי מוֹדָה דְּאֶסוֹר בְּהִנְאָה אֲבָל הֵיכָא דִּישׁ רַק תַּעֲרוּבוֹת סֵתָם יֵינָם בֵּינָן אֵינוֹ אֶסוֹר רַק בְּשִׁתְיָה וְכַמְבֹאֵר בְּש"ס: הִלְכָה ל מֵיָם שְׁנִתְעַרְבוּ בֵּינָן אוֹ יֵין בְּמֵיָם בְּנו"ט מִפְּנֵי שְׁהֵם מְבַשָּׂא"מ בְּד"א פְּשִׁנְפֶּל הַמְּוֹתֵר לְתוֹף הַמְּשָׁקָה הָאֶסוֹר אֲבָל אַם נִפְל הַמְּשָׁקָה הָאֶסוֹר לְתוֹף הַמְּוֹתֵר רֵאשׁוֹן רֵאשׁוֹן בְּטִיל וְהוּא שְׁהוֹרֵק מִצְלָצוֹל קֶטָן שְׁהִיָּה מְרִיק יוֹרֵד מְעַט מְעַט, ע"כ.

וְנִרְאֶה מִדְּבָרֵי רַבִּינוּ דְּאֶפִּילוֹ הֵיכָא דְנִפְל הָאֶסוֹר לְהַמְּוֹתֵר מְעַט מְעַט אֶמְרֵינוּ קָמָא קָמָא בְּטִיל לְקוֹלָא אֲבָל הֵיכָא דְהַמְּשָׁקָה הַמְּוֹתֵר יוֹרֵד לְחוּף הָאֶסוֹר וְנִתְרַבָּה כ"כ עַד שְׂאִין

בְּהַאִסוּר פְּדֵי נְתִינַת טַעַם בְּהַמּוֹתֵר לֹא אֶסְרִינּוּ מִטַּעַם דְּקָמָא בְּטִיֵּל וּכְמ"ש הֵר"ן דְּאִסוּרָא עֲשׂוּי לְהַתְבַּטֵּל וְלֹא הֵיִתְרָא וּלפ"ז יִהְיֶה מְחַלְקֵי רַבֵּינוּ עִם הַתּוֹס' בְּחֻלְיֵי (פ"ז ע"ב) דְּכַתְבֵּי שָׁם בַּד"ה "וְאִין" וְנ"ל וּבְנו"ט דְּקָאָמֵר דְּמִשְׁמַע דְּכִי לִיכָא נו"ט שְׂרֵי הֵיִינוּ פְּגוּן שְׁנַפְּל הַרְבֵּה מִן הַהֵיִתֵּר בַּב"א לְתוֹף הַאִסוּר שְׁנַתְבַּטֵּל הַאִסוּר בַּב"א וּכ"כ הַתּוֹס' בַּפְּגַה"נ ד"ה "בְּשִׁקְדָּם" וְכֵן ס"ל לְרַש"י דְּכַתְבֵּי בַּע"ז דַּע"ג וְכַגּוֹן שְׁנַפְּל בַּב"א וְכו' וְעֵינֵי בְּר"ן.

וְנ"ל לַפְּעַנ"ד דְּבִסְבָּרָא זֶה הֵם מְחַלְקֵי הֵיִינוּ הַתּוֹס' וְרַש"י ז"ל ס"ל כְּשִׁיטַת ר"ת דְּגַם בְּשִׁאָרֵי אִסוּרִים אֶמְרִינּוּ חַנ"נ וְכֵן פְּתַב הַרְש"א אֲבָל רַבֵּינוּ ס"ל דְּלֹא אֶמְרִינּוּ חַנ"נ בְּשִׁאָרֵי אִסוּרִים לְכֹן ס"ל אֶפְיֵלוּ אִם נָפַל הַהֵיִתֵּר מְעַט מְעַט ג"כ מְוֹתֵר אִם לֹא נָתַן הַאִסוּר טַעַם דְּכִינּוּ דַּהּוּהָ מַבְשֵׁא"מ דּוּמָה זֶה לְשִׁאָרֵי אִסוּרִים וּבְזֶה אֵינְרֵי רַבֵּינוּ.

אֲבָל לְפִי מַה שְׁפִירֵשׁ הֵרָאָב"ד דְּלֹא אֶמְרִינּוּ חַנ"נ בְּשִׁאָרֵי אִסוּרִים רַק בְּאִסוּר הַבְּלוּעַ בְּהַחֲתִיכָה דְּכִינּוּ דְּאִין אִסוּר זֶה יוֹצֵא וּמִתְעַרְבַּב בְּס' אַחֲרוֹת אֲלֵא בְּזוֹ הֵרֵי הוּא כְּנַבְלָה עֲצָמָה אֲבָל בְּדָבָר לַח פְּגוּן יֵינ דְּלֹא שְׁיִיף לּוֹמֵר כֵּן"ל לֹא אֶמְרִינּוּ חַנ"נ לַפ"ז לֹא יִתְכַּן מַה שְׁפִתְבוּ הַתּוֹס' וְכֵן"ל פִּינּוּ דְּהָכֵא הֵלֵא מֵינְרֵי בְּדָבָר לַח וְע"כ צ"ל דַּס"ל כְּהֵרָא"ש דְּלִית לֵיהּ חִילּוּק זֶהוּאֶפְיֵלוּ בְּדָבָר לַח אֶמְרִינּוּ חַנ"נ וְכֵן מְבַרְרֵי לְהַדְיָא בְּתוֹס' ד"ה "בְּשִׁקְדָּם" יַעו"ש.

וּלפ"ז אֲתִי שְׁפִיר מַה שְׁכַתְבֵּי הַש"ף סִימָן קַל"ד סַקט"ז וְנ"ל וְנ"ל שְׁכֹן מוֹכַח מֵהַתּוֹס' דֵּינּוּ בְּמִים לֹא אֶמְרִינּוּ קָמָא קָמָא בְּטִיֵּל עַכ"ל, וְכַוּוֹנְתוֹ לְהַתּוֹס' בַּע"ז דַּע"ג ד"ה "כִּי" דְּכַתְבוּ בְּאִסוּר שְׁנַפְּל לְהֵיִתֵּר אִם נִתְרַבֵּה הַאִסוּר מְעַט מְעַט עַד שְׁאִין בְּהֵיִתֵּר ס' אֶסוּר.

וְה"ה בְּאִסוּר לְהֵיִתֵּר בַּשֵּׁא"מ פְּגוּן יֵינ בְּמִים בְּנוֹדָאֵי אֲזַלִּינוּ בְּתֵר טַעְמָא וְאִם הַאִסוּר נו"ט אֶסוּר ע"כ. א"כ מוֹכַח מְזֶה דְּהֵיִתֵּר שְׁנַפְּל לְאִסוּר נְמִי בְּתֵר טַעְמָא אֲזַלִּינוּ דְּאִם הַמּוֹתֵר נִתְרַבֵּה בְּהַאִסוּר מְעַט מְעַט מְוֹתֵר וּבְאֶמְתַּת מֵהַתּוֹס' בְּתוֹלִין מוֹכַח דְּאֶמְרִינּוּ קָמָא קָמָא בְּטִיֵּל בְּהֵיִתֵּר שְׁנַפְּל לְאִסוּר מְעַט מְעַט נֶאֱפִילוּ אִינוּ נו"ט אֶסוּר, וְלְפִי הַנ"ל א"ש דַּבְּע"ז פְּתַבוּ הַתּוֹס' אֲלֵיכָא דַּמ"ד דְּאֶמְרִינּוּ חַנ"נ בְּשִׁאָרֵי אִסוּרִים לְכֹן יָפַה פְּתַב הַש"ף כֵּן"ל וּבַסּוֹף הַקְּשָׁה הַש"ף הֵגַם דְּלֹא אֶמְרִינּוּ קָמָא קָמָא בְּטִיֵּל מ"מ הֵלֵא צְרִיף לְהִיּוֹת אֶסוּר מִחֲמַת דַּחַנ"נ עַד דְּמַסִּיק דְּהֵרָא"ש לֹא ס"ל חַנ"נ.

וּמ"ש רַבֵּינוּ אֲבָל אֵי נָפַל הַמְשַׁקָּה הַאֶסוּר וְכו' פֶּסֶק בְּזֶה כַּר"י הֵגַם דְּרַבִּין ס"ל דַּר"י מֵינְרֵי דְּקָא נָפַל קִיתוֹן שְׁל מִים אֲבָל רַבֵּינוּ מְפָרֵשׁ דְּכִי בְּעוּ רַבְּנָן קִיתוֹן שְׁל מִים דּוֹקָא בְּחֻבִּית דְּנִפְיֵשׁ עֲמֻדוֹ וְלֹא כַּמ"ש הַט"ז דְּכָל שְׁנַתְרַבֵּה הַאִסוּר וּבָא לִידֵי נ"ט בְּהַמּוֹתֵר אֶסוּר בַּא"מ אֶפְיֵלוּ בְּקִילּוֹת קֶטָן וְלֹא מְהֵנִי בְּזֶה רַאשׁוֹן רַאשׁוֹן וְכו' וּבְזֶה חֲמִיר בֵּי"נ מִין בְּשִׁאִינוּ מִינוּ מַמב"מ דְּבִמִינוּ אֶמְרִינּוּ רַאשׁוֹן רַאשׁוֹן בְּטִיֵּל אֶפְיֵלוּ בְּאִסוּר שְׁנַתְרַבֵּה יוֹתֵר א"כ לַהט"ז סוֹבֵר רַבֵּינוּ מַב"מ בֵּי"נ כְּמוֹ שְׁמִפְרֵשׁ בַּר"ד דְּאֶפְיֵלוּ נִתְרַבֵּה הַאִסוּר עַד שְׁאִין ס' בְּהֵיִתֵּר מְוֹתֵר, וּבַשֵּׁא"מ סוֹבֵר רַבֵּינוּ כְּדַעַת הַתּוֹס', וּבְאֶמְתַּת מְלַבֵּד דְּלִשׁוֹן רַבֵּינוּ לֹא מוֹכַח פֶּן וּכַמ"ש הַנְּקוּה"כ גַּם מֵהֵגֵמ' מְנַכַּת דְּלֹא כְּהַט"ז מְזֶה דְּמִקְשָׁה הַש"ס מְדָאָמֵר ר"ד יֵינ בְּמִים בְּנו"ט הֵלֵא שָׁם מֵינְרֵי בְּמִין בְּשִׁאִינוּ מִינוּ ע"כ וְלַהט"ז ר"ד קָאֵי רַק עַל מַב"מ, א"ו דַּר"ד ס"ל אֶפְיֵלוּ מַבְשֵׁא"מ גַּם פֶּן אֶמְרִינּוּ קָמָא קָמָא בְּטִיֵּל וְדִין אַחַד לְשִׁנְיָהֶם וּמְדַסְתֵּם רַבֵּינוּ וְלֹא חִילְקֵי מִשְׁמַע דַּס"ל בַּדַּר"ד דְּגַם מַבְשֵׁא"מ אֶמְרִינּוּ קָמָא קָמָא בְּטִיֵּל.

ועיין בתוס' דפירשו דקונשית הגמרא על ר"ד הוא מהסיפא היינו מדסיפא מיירי דנפל איסורא להיתרא א"כ רישא נמי מיירי באופן זה ולפ"ז אלא הוכחתי הנ"ל מהגמרא דכינן דפירכת הש"ס הוא מהרישא וברישא הלא מיירי במב"מ אבל באמת מהסיפא דמיירי במבשא"מ לא יקשה פלל לדעת הט"ז אבל באמת דוחק גדול לפרש פן ועיין ברש"א.

ורק התוס' מוכרחים לפרש פן מחמת דהתוס' מפרשים דמה דקאמר ר"ד קמא קמא בטיל היינו דמותר בשתייה ופירשו דר"ד מיירי בשיש"ס ולפ"ז לא יעלה יפה קונשית הש"ס לכן נדחקו לפרש דהקונשיא היא מהרישא אבל לדברי רבינו דפירש פרש"י ו"ל דמה דקאמר בטיל היינו דמותר בהנאה א"כ לק"מ קונשית התוס' ואין מההכרח לומר דר"ד מיירי בשיש"ס רק דבאמת ר"ד מתיר אף בשאין"ס וע"ז הקשה הש"ס מסיפא מיין במים בנו"ט ותירץ הש"ס דכולא מתניתין מיירי בנפל היתרא לאיסורא אבל אי נפל איסורא להיתרא גם בשא"מ מותר וכשיטת ר"ד וראיתי בהגהות מימוני ונ"ל ונ"ל דהנה שיעור ביטול יין במים הוא אחד בששה חלקים כמ"ש המחבר לקמן סעיף ה' אף דלפעמים ליכא טעם יין פלל אף בפחות מששה מ"מ לא מפליגי רבנן דכל פעם צריך ששה חלקים מים אפילו ליכא טעם יין פלל.

והנה הא דפליגי הפוסקים לענין א"א חוזר ונייעור או לא היינו לענין מין במינו דליכא טעם פלל משא"כ מין בשאינו מינו דאיכא נתינת טעם ודאי אמרינן חו"נ דטעם פועיקר דאורייתא, לפ"ז ודאי ס"ל להמחבר היכא דאיכא נתינת טעם אמרינן חו"נ כמ"ש המחבר לעיל סימן צ"ט.

והכא ה"פ אבל אי נפל המשקה האסור לתוך משקה המותר ראשון ראשון בטיל היינו אפילו נתרבה, עד דליכא ששה חלקים מים ואיירי בליכא נתינת טעם ולא יהיה אסור אלא משום לא פלוג דמ"מ צריך ו' חלקים ובכה"ג מותר פיון דליכא בכדי נ"ט דבכה"ג לא אמרינן חוזר ונייעור והוי דומיא דמב"מ דלא אמרינן חוזר ונייעור אבל אם נתרבה כ"כ עד שיהא בו נתינת טעם שפיר אמרינן חו"נ וזהו שכתב המחבר אם נתרבה עד שיהיה בו נ"ט אסור ע"כ.

ובאמת עיין בר"ן שכתב ונ"ל ולפי פירוש זה הא דתנן יין במים, בנו"ט לשבח קאמר, פלומר בפחות מששה חלקים מים הא בששה חלקים מים מותר שאין טעמו משביח אלא פוגם וקיוהא בעלמא הוא וכדאמרינן בעלמא מי סברת חמרא בעלמא הוא קיוהא בעלמא הוא עכ"ל, ועיין מ"ש רבינו בפרק ט"ו מהל' תרומה הי"ז ומשמע מדבריו דס"ל כמ"ש הר"ן דב' פוסות בשנים ויין בששה חלקים מים אינו נ"ט ונכנס.

א"כ מבואר מהר"ן הנ"ל דזנקה ששה חלקים מים מבטל טעם היין אבל בפחות מששה חלקים אין מבטל טעם היין אלא היין נ"ט, א"כ למה כתב המ"י דבכה"ג דליכא ו' חלקים ליכא נ"ט אבל אם נתרבה כ"כ עד שיהא בו נ"ט שפיר אמרינן חו"נ, הלא לפי הנ"ל הפשט בהמשנה מים ביין בנו"ט היינו בפחות מששה חלקים וע"ז אמר רבינו בד"א בשנפל המשקה המותר לתוך האיסור ר"ל אז אמרינן בפחות מששה חלקים דאסור פיון דנו"ט אבל אי נפל משקה האסור לתוך המותר ראשון ראשון בטיל ור"ל אפילו בפחות מששה חלקים דהיין נ"ט במים מ"מ שרי, דא"ל דמיירי דאיכא ששה חלקים מים א"כ

אף אי נפל משקה המותר להאסור ג"כ מותר מחמת דאין נו"ט לשבח אלא לפגם, ולפ"ז יפה פתב הרמב"א בהגהה דדברי המחבר סותרים אהדדי דמתחילה פתב לשון הרמב"ם דמשמע אם נו"ט מותר אם נפל איסור להיתר ואח"כ פתב ואם נתרבה וכו', ומה שתיגרז הט"ז והמ"י זה דוחק כמ"ש.

ומ"ש המ"י דרבינו מייירי על לפעמים דאינו נו"ט לא אבין מנ"ל לומר פן ואדרבה מבואר מהר"ן דאפילו נו"ט ** (היכן רמיזא בהר"ן לא כהמ"י לא אדע, ובכלל לא אבין הדחוי של חותני המחבר זצ"ל ואפשר להעמיס בכוננתו בזה דמהר"ן מוכח דפחות מששה חלקים לעולם איפא נתינת טעם ולא שכיח שלא יהיה בכדי נתינת טעם בפחות מששה חלקים.

המגיה. **) מותר ורק נראה דצ"ל בהמחבר וי"א דזה פירוש התוס' דמחולקים עם רבינו הרמב"ם וכמ"ש הש"ך: הלכה לא בור של יין שנפל לתוכו קיתון על מים תחלה ואח"כ נפל לתוכו יי"נ רואים את היין ההיתר כאילו אינו והמים שנפלו משערינו בהם עם יי"נ אם ראוין לבטל טעם אותו יין נסד הרי המים רבין עליו ומבטלין אותו ויהיה הפל מותר ע"כ, ועיין בכ"מ דתמה על רבינו מדוע פסק פלישנא קמא ולא פכתרא יעו"ש.

ונלפענ"ד ליישב קושיתו דהוכחת רבינו הוא מזה מדנקט ר"י בב"ב ב' פוסות אחת של חולין ואחת של תרומה ומזגן וערבן זה בזה רואין את ההיתר כאילו אינו והשאר מים רבין עליו ומבטלים אותו ומדנקיט מזגו ואח"כ ערבו משמע אבל אם ערבו ואח"כ מזגו משעה שערבו מצא מין את מינו וניערור ובעי פדי ביטול שניהם משו"ה פסק הרמב"ם הקא דבעי תחלה פלישנא קמא ועיין במרדכי שהביא ראיה זו בשם ר"ת דפסק ג"כ דבעי תחלה, ולפלא לי על הכ"מ שנעלמו ממנו דברי המרדכי הנ"ל ובזה יתורץ קושית התוס' מעל רש"י שפירש פדעת רבינו דבעינן תחלה ולפי מ"ש הנוכח רש"י ז"ל לבאר פן דכינן דטעמו של ר"י משום הך דרואין ב' פוסות והתם הלא אמר בפירוש דבעי תחלה, אולם זה קשה לי הלא בפ"ז לענין דג שמלחו עכו"ם פליגי ר"י וחזקה ופסק שם.

פחזקה מחמת דהוא רבו של ר"י א"כ מדוע פסק הקא כר"י לגבי חזקה, ויש ליישב מחמת דמבואר בחולין ובמנחות (כ"ג ע"א) דר"י ג"כ ס"ל רואין ור' יהודה הוא תנא קשישא מחזקה לכן פסק רבינו כר"י וק"ל: הלכה לד יי"נ שנפל ע"ג החטים וכו' ולמה אין בודקין את החטים בנו"ט מפני שהן.

שאובות והיין נבלע בהן ע"כ. מבואר מדברי רבינו דאף עפ"י שאינו נו"ט מ"מ אסור וא"צ לבדוק אבל עיין ברשב"א ובטור שכתבו דנוקא אם נו"ט אסור כמו בענבים מבוקעות ובאמת פן משמע בש"ס דחטים דמאי לענבים וק"ל: פרוק יז הלכה דפיצד מגעילן וכו' וכולן שנשתמש בהן עד שלא הרתיח או עד שלא הדיח ועד שלא הלבין ועד שלא טבל.

מותר שכל השומן שבהם נטל"פ ע"כ וכן איתא בש"ס תני חדא וכולן שנשתמש בהן עד שלא יטביל ושללא יגעיל ושללא ילבין מותר ומפרש רבינו האי שלא יטביל הכוונה שלא הדיח ונקיט הכרייתא הדחה בלשון טבילה ובזה מחולק רבינו עם התוס' (דף ס"ט ע"א) ד"ה "אמר" ולתוס' היינו טבילה ממש וכת"א מ"ט דמ"ד דאוסר יש לומר כמו

שְׁפָתָבוּ הַתּוֹס' (דע"ה ע"ב) ד"ה "וְכֹלֵן" וְנ"ל וּמִיָּהוּ אִיפָא לְמִימַר דַּהּמ"ד דְּאָסַר גְּזִירָה אִטּוּ קוֹדֵם הַגְּעֵלָה וְלִיבּוֹן יַעו"ש וּבְזָה מְבוֹאָרִים דְּבָרֵי רַבִּינוּ וּק"ל: הֵלְכָה ז' הַלּוֹקֵחַ סָפִין מִן הַעֲכוּ"ם מְלַבְּנָה בְּאֵשׁ וְכו' אוֹ לְשַׁחֵט בָּהּ מְלַבְּנָה וְכו' וּמְסִיִּים שְׁחַט בָּהּ קוֹדֵם שְׁיִטְהַרְנָה מֵדִים מְקוֹם הַשְּׁחִיטָה ע"כ, וְנִרְאָה מִתְחַלֵּת דְּבָרֵי רַבִּינוּ דַּס"ל דְּבֵית הַשְּׁחִיטָה רוֹתֵחַ לְכוֹ צָרִיף הַסָּפִין הַכָּשֵׁר קוֹדֵם הַשְּׁחִיטָה דְּלִצוֹנָן דִּי בְּנַעֲיָצָה וְכוֹן פֶּסֶק רַבִּינוּ בַּפ"ו ה"כ סָפִין שְׁשַׁחַט בָּהּ אָסוּר לְחַתְּוֹךְ בָּהּ רוֹתֵחַ עַד שְׁיִלְבֵּן אוֹ שְׁיִנְעַצְנָה בְּקַרְקַע וְכו' א"כ קִשָּׁה לַפ"ז לָמָּה כָּתַב רַבִּינוּ מֵדִים מְקוֹם הַשְּׁחִיטָה הֲלֵא בִּיה"ש רוֹתֵחַ.

אִף הַטַּעַם כְּמִבְּנֹאֵר בְּגִמְרָא תוֹלִין (דף ת' ע"ב) אִיִּדִי דְטָרִידוּ סִימְנִין לְאִפּוּקֵי דָם לֹא בְּלַעֵי. וּמָה דְכָתַב רַבִּינוּ בַּפ"י ה"כ וְאִם חָתַף בָּהּ רוֹתֵחַ מִן־תֵּר הַגַּם דְּבֵית הַשְּׁחִיטָה הוּא רוֹתֵחַ אוּלָם י"ל דְּלֹא הָוִי פְּרוֹתֵחַ גָּמוּר וּלַפ"ז לֹא תִיקָשִׁי עַל מ"ש רַבִּינוּ הֵכָא דְאִם רוּצָה לְחַתְּוֹךְ בּוֹ צוֹנָן צָרִיף נַעֲיָצָה וּבַפ"ו ה"ח כָּתַב סָפִין שְׁשַׁחַט בָּהּ טְרַפָּה לֹא יִשְׁחֹט בּוֹ עַד שְׁיִדְיַחְנָה אִפְּיִלוּ בְּצוֹנָן, אִף לַפִּי הַנ"ל לֹא דְמִי לְהַדְדִי דְהֵכָא בְּלַע הַסָּפִין מִרוֹתֵחַ גָּמוּר אֲבָל הֵתָם לֹא הָוִי פְּרוֹתֵחַ גָּמוּר, וְעוֹד י"ל דְהֵכָא מִיִּירֵי בְּסָפִין שֶׁל עַפּו"ם מִתּוֹף שְׁחוֹתוֹף בּוֹ אִסוּר חֲמִיר וְנִדְבָק בּוֹ הַשְּׁמֻנוּתִית וְאִינוּ יוֹצֵא מִמֶּנּוּ בְּלִי נַעֲיָצָה אֲבָל בַּה"ח מִיִּירֵי בְּאִקְרָאֵי בְּעֵלְמָא שְׁשַׁחַט פַּעַם אֶחָד בְּהַסָּפִין בְּהֵמָה טְרַפָּה אֲבָל אִם רָגִיל לְשַׁחֵט בּוֹ טְרַפּוֹת צָרִיף נַעֲיָצָה וְכוֹ מְבוֹאֵר בִּי"ד ס' י' סְעִיף י"ג, וְלִכְאוּרָה הִנֵּה נִרְאָה לוֹמַר דַּמ"ש רַבִּינוּ בַּה"ח בְּסָפִין טְרַפָּה דְאִם בָּא לְשַׁחֵט דִּי בְהַדְחַת צוֹנָן מִחֲמַת דְאִיִּדִי דְטָרִידֵי לְמַפְלַט דָם לֹא בְּלַעֵי, אֲבָל בְּאֵמַת זֶה דוֹחֵק דַּא"כ אִפְּיִלוּ בְּסָפִין שֶׁל עַפּו"ם ג"כ מִן־תֵּר לְכַתְּחֵלָה וּמִדּוּעַ כָּתַב רַבִּינוּ דִּין זֶה בְּלִשׁוֹן דִּיעֵבַד כַּמ"ש "שְׁחַט" וְעִיִּין בַּה"מ בַּפ"ו ה"כ שְׁכַתָּה דְדַעַת רַבִּינוּ דְּבֵית הַשְּׁחִיטָה צוֹנָן, אֲבָל הַנִּרְאָה לִי כַּמ"ש לְכוֹן סִיִּים רַבִּינוּ וְכַתַּב אִם קוֹלָף ה"ז מְשׁוֹבַח וְכוֹן בַּפ"ו כָּתַב אָסוּר לְחַתְּוֹךְ בָּהּ רוֹתֵחַ עַד שְׁיִלְבֵּן א"כ מוֹכַח כַּמ"ש: הֵלְכָה יֵד עַפּו"ם שְׁבִיטָל לְנוּ יִין אוֹ חֵלֶב אוֹ דְבֶשׁ וְכו'.

וְכַל דְּבַר הַנֶּאֱכָל כְּמוֹ שֶׁהוּא חֵי הָרִי אֵלוּ מִן־תֵּרִין וְלֹא גְזָרוּ אֱלָא עַל דְּבַר שְׁאִינוּ נֶאֱכָל כְּמוֹת שֶׁהוּא תִי פְּגוֹן בְּשָׂר וְדָג תְּפִל וְכו' ע"כ. הַגַּם דְּנִקִּיט רַבִּינוּ בְּשָׂר בְּהַדְי דָּג תְּפִל בַּכ"ז י"ל דְּתְפִל קָאֵי עַל הַדָּג וְכוֹ דוֹקָא תְּפִל אָסוּר אֲבָל מְלִיחַ מִן־תֵּר אֲבָל בְּבִשָּׂר אִפְּיִלוּ מְלִיחַ ג"כ אָסוּר בְּבִישׁוּלֵי עַפּו"ם, וְהִרְאָה דְּבַהֲלָכָה ט"ז כָּתַב רַבִּינוּ וְדָגִים קְטַנִּים שְׁמֵלְחוֹן יִשְׂרָאֵל אוֹ עַפּו"ם הָרִי הֵן כְּמוֹ שְׁנִתְבַּשְׁלוּ מִקְצַת בִּישׁוּל וְכו' וְלֹא הַזְכִּיר שֵׁם בְּשָׂר מְלִיחַ כָּלֵל א"כ מוֹכַח כַּמ"ש וְכוֹן דַּעַת הַתּוֹס' בְּהַחֲזִלֵץ יַעו"ש וְכַמוֹ דְאִמְרִינָן בְּדָגִים גְּדוֹלִים מְלוּחִים דְאִם בְּשִׁלְמֵהֶעַפּו"ם אָסוּר מִחֲמַת דְאִין נֶאֱכָלִין ע"י מְלַחָן אֱלָא ע"י הַדְחָק ה"ג בְּבִשָּׂר כּוֹן, וּמָה דְמִשְׁמַע מַהט"ז סְקִי"ג דְאִם מְלַחָו הַבְּשָׂר הַרְבֵּה דִינוּ כְּמוֹ דָּגִים קְטַנִּים, זֶה כָּתַב לְדַעַת הַטוֹר אֲבָל לְהֵלְכָה לֹא ס"ל כּוֹן וְלֹא כַּהֲבֵאָה ט' שְׁהַחֲלִיט דְבָרֵי הַט"ז לְהֵלְכָה.

וּמ"ש רַבִּינוּ בַּה"ט"ז וְדָגִים קְטַנִּים שְׁמֵלְחוֹן יִשְׂרָאֵל אוֹ עַפּו"ם הָרִי הֵן כְּמוֹ שְׁנִתְבַּשְׁלוּ מִקְצַת בִּישׁוּל וְאִם צָלָאן עַפּו"ם אַח"כ מִן־תֵּרִין וּבְהֵלְכָה י"ז כָּתַב דָּג שְׁמֵלְחוֹ עַפּו"ם וְכו' עַד שֶׁהַכְּשִׁירֵן לְאֲכִילָה הָרִי אֵלוּ מִן־תֵּרִין ע"כ, וְכַבֵּר הַקְּשׁוֹ הַתּוֹס' בַּע"ז (דף ל"ח ע"א) ד"ה "דָּגִים" ע"ז דְאִמְרִינָן דָּגִים מְלוּחִים אִין בְּהֵם מְשׁוּם בִּישׁוּלֵי עַפּו"ם וְהַקְּשׁוֹ הֲלֵא דָּגִים אִינוּ עוֹלָה עַל שְׁוֹלְחוֹן מְלָכִים וְאִינוּ נוֹהֵג בְּהֵם כָּלֵל בְּשׁו"ע וְתִירוּצָם דְּמִיִּירֵי בְּדָגִים גְּדוֹלִים קְצַת אִינוּ עוֹלָה לְדְבָרֵי רַבִּינוּ דְהֵלֵא רַבִּינוּ ס"ל בְּגְדוֹלִים דְאִפְּיִלוּ הָיוּ הַדָּגִים מְלוּחִין וְאַח"כ

צלאן העפּו"ם מ"מ אָסור וַדּוּקא דְגִים קטנים מתוך רבותן ע"י מליחה היו ראויין לאכילת
כָּל אָדָם ומשׁו"ה צִלְיָה דְבִתְר מליחה לָא חָשִׁיב בְּיָשׁוּל אַבְל דְּג גְּדוּל מליח אינו ראוי
לאכילה אחר המליחה אלא ע"י הדחק ע"כ הצליה שאח"כ נחשב לבישול כמ"ש הכ"מ,
לכן אנו מוכרחים לתרוצו של הב"י דתירץ דהא דאינו עולה עש"מ היינו קודם שמלחו
אַבְל מִשְׁמַלְחו עולה עש"מ ואפ"ה שרי פשצלאן העפּו"ם אח"כ מפני שצאכל פשהוא חי
פמות שהוא מחמת מלקחן ולפלא לי על הב"י שלא הביא הקושיא בשם התוס'.

ומ"ש לעיל בדעת רבינו דס"ל בדגים גדולים אפילו מליח ג"כ אסור משום בשו"ע אינו
כּוּן דַּעַת הָרָא"ש לפירוש הטור אלא ס"ל דאם נמלח תחלה ואח"כ צלאן העפּו"ם מותר
ובאמת מהש"ס מוכח בדעת רבינו דקאמר הש"ס דגים קטנים ועלה קאמר רב יוסף אם
צלאן וכו' משמע דוקא קטנים.

אַבְל גְּדוּלִים יֵשׁ בָּהֶם בְּשׁו"ע. וראיתי להרש"ש שפכתב על התוס' וז"ל ולי נראה לחלק
בין מבושליו לצלוין והקא מיירי בצלוים כמו שאמר ר"י אם צלאן וכו' אבלי באמת משמע
מדברי רבינו דדין אחד להם וכן משמע בשו"ע סעי"ד דכתב שם לענין ביצה דאם בשלה
עפּו"ם אסורה ובגמרא אמרו בביצה לשון צליה א"כ מוכח דאין חילוק בין צלי למבושיל
וק"ל: הלכה טז וכל שבושלו ישראל מעט בשול בין בתחלה ובין בסוף מותר לפיכך אם
הניח העפּו"ם בשור או קדירה ע"ג האש והפך הישראל בפשר והגיס בקדירה או שהניח
ישראל וגמר העפּו"ם מותר ע"כ.

ונראה מדברי רבינו דאם בשלו העפּו"ם כמב"ד וגמרו הישראל מותר וכן פסק הרא"ש
וכן מוכח מהש"ס דאמרו ואינו אסור עד שתהיה תחלתו וסופו בידי עפּו"ם ומשמע הא
אם היה רק מעט ואפילו סופו בידי ישראל ג"כ מותר, ואע"ג דאמרינן בגמרא כל שהוא
כמב"ד אין בו משום בשו"ע א"כ ה"ה היכא דנתבשל ע"י העפּו"ם כמב"ד לא יועיל
אח"כ גמר הישראל אכן כבר כתב הרא"ש דלקולא אמרינן כן ולא לחומרא, ויש להביא
ראיה לזה מהש"ס דאמרינן בהניח ישראל בשור ע"ג גחלים והפך העפּו"ם מותר מחמת
דקירוב בישול לאו מלתא הוא ואם הניח העפּו"ם והפך הישראל אמרינן ג"כ דמותר
אפילו בשלו העפּו"ם ואע"ג דלכאורה הם תרתי דסתרי דממ"נ אם נאמר דקירוב בישול
לאו פלוגא א"כ מדוע נתיר בזה שהישראל קירב הבישול וע"כ צ"ל דלקולא אמרינן
קירוב בישול אינו פלוגא אבלי לא להחמיר א"כ מציינו בפירוש סברת הרא"ש הנ"ל
בש"ס.

וק"ל: הלכה יט עפּו"ם שבושל ולא נתפונן לבישול ה"ז מותר ביצד עפּו"ם שהצית אור
באגם כדי להעביר החציר ונתבשלו בה החגבים הרי אלו מותרים וכו' וכן אם חרף
הראש להעביר השער מותר וכו' ע"כ, עיין בטור ושו"ע שפכתבו אבלי אם פינוג לבשל
פגון שהסיק את התנור לבשל בו והיה בו בשור מתחלה ונצלה אעפ"י שלא פינוג לבשור
זה שהרי לא ידע שהיה בשור בתנור אסור וסיים הטור וכתב לפיכך אם ידע שהיה בשור
בתנור אפילו חממו ליבש כלי אסור חיישינן שפא פינוג גם לבשל פינוג שידע בו ואיתא
במס' ע"ז דל"ח אמר רבינא הלכך האי עפּו"ם דשדי סיכתא לאתונא וקבר בה ישראל
קרא מעיקרא ש"ד ופריף הש"ס פשיטא מ"ד לבישולי מנא קא מכונן קמ"ל לשרורי קא

מכונן, ועיין ב"ר"ן שפ"ת דלפי גירסת ה"רי"ף דגריס לבסוף אסור א"כ משמע דמעיקרא דאפונן עפ"ם לבשולי אסור ואינו מחנור ע"כ.

ועיין בחידושי מהר"מ שפ"ת דלפי פירוש הרא"ש מינשב גירסת ה"רי"ף ורבינו גמי ס"ל כן דבעינן תרתי היינו דלא מכונן לבשל וגם דלא ידע אם יש שם בשר וק"ל הלכה פד או זתים הכבושין וחקבים הכבושין שפ"אין מן האוצר מותר וכו' ע"כ, מדסתם רבינו דבריו ולא חילק פלום א"כ משמע אפילו הם רפים שגרעינתו נשמטת ג"כ מותר ודלא כר"י דאוסר לכן איתא ב"י"ד בפירושי יעו"ש, ומ"ש רבינו אבל חגבים וכבשין שמוזלפין עליהם יין אסורים באכילה ור"ל דמייירי דדרף לתת לתוכן יין או חומץ לכן אסור באכילה ומותר בהנאה אבל אם ידע ברור שנתן העפ"ם לתוכו יין אז אסור אפילו בהנאה וכמו שפסק חזקיה בע"ז (ד"ח ע"ב) ומה דאמרינן בש"ס אבל בידוע אסור אפילו בהנאה מייירי דוקא בידוע דהעפ"ם נתן לתוכן יין וכן פירש הר"ח יעו"ש אבל הטור מפרש דמה שאמרו בש"ס "דדרכו" היינו שלפעמים נותנים בהם יין "נידוע" היינו שפולם נותנים לתוכן יין אעפ"י שאינו ידוע שנתנו לתוך אלו.

וכן נראה מדברי רש"י בד"ה "ומ"ש מורי"ס" שפ"ת דרנבא דעלמא שדי בהו חמרא והוי בידוע ע"כ, א"כ מבואר דרש"י ז"ל מפרש בפירושי הטור, אולם באמת אין מזה ראיה דנוכל לומר דבמורי"ס צריף ע"כ ליתן לתוכו יין כדאמר הש"ס (דף ל"ד ע"ב) פעם ראשון ושני לא צריף למרמי בהו חמרא מפאן ואילף רמי בהו חמרא א"כ הוי כמו ידוע וכן קאמר בש"ס לעבורי ונהמא א"כ משמע דנותנים בכוננה יין כדי להעביר הנהמא.

א"כ אין ראיה דרש"י ז"ל יפרש "בידוע" פהטור וק"ל: הלכה כה ומפני מה אסרו חומץ שר של עפ"ם מפני שמשליכין לתוכו שמרי יין לפיכך הנלקח מן האוצר מותר ע"כ. ואיתא כן בש"ס אמר ר"א ומאוצר שרי דאי איתא דמעריב מסרא סרי.

ורבינו לא הזכיר פלל אי מותר לקנות יין תפוחים או רימונים. ואפשר לומר דכמו שפ"ת בחומץ שר של עפ"ם דמן האוצר מותר אבל מן החנות אסור.

א"כ ה"ה ביין תפוחים ורימונים ג"כ אסור מן החנות, הגם דכתב רבינו בה"א דיין תפוחים ורימונים מותר לשתותו י"ל דמייירי התם היכא דלקח מן האוצר. ועיין ב"ר"ן שפ"ת דמותר ליקח יין רמונים לרפואה מהתגר פיון דתגר הוא לא מרע אומנתו וכן פסק המחבר פנותיה ועיין במרדכי פ"ו דכתב ג"כ דלמערוכות יין לא חששו דאומן לא מרע אומנתו, ועיין בבבאורי הגר"א וכן פסק רבינו בהל' ציצית פ"ב ה"ז וז"ל הלוקח טלית מצוניצת מן השוק מן הישראל הרי הוא בחזקתה מן הפותי התגר פשרה א"כ ה"ה בזה ג"כ מותר כנ"ל: הלכה כו המורי"ס במקום שדרפן לחת לתוכן יין אסור ואם הנה היין יקר מן המורי"ס מותר ע"כ, משמע מדברי רבינו דבמקום שאין דרפן לתת לתוכו יין מותר ובפ"ג פ"ת בגבינה אפילו במקום שאין דרף להעמיד בעור קיבת טמאה מ"מ אסור וי"ל דלא דמי להדדי דהתם הגבינה נאסר בתחילה במנן בכ"מ אבל במורי"ס בתחילת האיסור לא נאסר בכ"מ אלא דוקא במקום שדרפן לתת לתוכן יין, וכן פסק המחבר ועיין ב"ר"ן וז"ל ושמעין שלא השוו חכמים מדותיהם באיסור המורי"ס לאסור אותו בכ"מ ובכל זמן הלכף לא נאסר רק בזמן ובמקום שנותנים לתוכו יין יעו"ש: הלכות שחיטה

פָּרַק א' הַלְכָה ו' וְשִׁיעוּר תַּרְבִּיץ הַנּוֹשֵׁט שְׂאִינוּ רְאוּי לְשַׁחֲטָה לְמַעַלָּה וְכו' פְּדִי שְׂיֵאֲחֹז בְּשֵׁתִי אֲצַבְעוֹתָיו ע"כ, עֵינַי בַּמ"מ שֶׁכָּתַב דְּרַבֵּינוּ וְהָרִי"ף שֶׁ מְפָרְשִׁים מֵה דְאָמְרוּ בַּגַּמ' עַד פְּדִי תְּפִיסַת יָד הַיָּינוּ שֵׁתִי אֲצַבְעוֹת וְקָשָׁה לִי לְכַאוֹרָה הֲלֹא רַבֵּינוּ כָּתַב בַּפ"ו מֵה"ש הַט"ז וְנ"ל וְהוּא שְׂיֵשֶׁתִּיר מְאֲרָכוּ כְּמוֹ אֲרַבַּע אֲצַבְעוֹת וְהַמְקוֹר הוּא דְאָמְרִינוּ בַּש"ס וְהוּא שְׂיֵשֶׁתִּיר עַד פְּדִי תְּפִיסָה א"כ חֲזִינוּ דְתְּפִיסָה מִיְקָרִי שְׁיֵעוּר ד' אֲצַבְעוֹת, וי"ל עַפ"י הַתּוֹס' בְּתוֹלִין (דַּמ"ד ע"א) ד"ה "פְּדִי" דִּיש חִילּוּק בֵּין תְּפִיסָה סְתָם לְהִיכָא דְמְבֹנָאָר תְּפִיסַת אֲדָם דְּבָזָה מְשַׁמַּע פְּדִי שְׂיֵיכֵל לְתַפְּנוֹס בְּשֵׁתִי אֲצַבְעוֹתָיו וְק"ל: הַלְכָה יד וְהוּא שְׂיֵהִיָּה פִּיהָ חַד וְלֹא יִהְיֶה בָּהּ פָּגָם אֲבָל אִם הִיָּה כְּמוֹ תַלְמֵם בְּחֻדוֹ שֶׁל דְּבַר שְׂשׁוּחֲטִין בּוֹ וְאֶפְּלוּ אִם הִיָּה הַתַּלְמֵם קָטָן בְּיוֹתֵר שְׁחִיטָתוֹ פְּסוּלָה, וְבַהֲט"ז כָּתַב פִּיצַד סָפִין שֶׁתַּבְּדֹק בַּהוֹלְכָה וְלֹא תַרְגִּישׁ שְׂיֵישׁ בָּהּ פָּגָם וְכו' אִם שְׁחַט בָּהּ דְּרָף הוֹלְכָה וְלֹא הִבִּיא שְׁחִיטָתוֹ כְּשֶׁרָה וְאִם הִבִּיא שְׁחִיטָתוֹ פְּסוּלָה ע"כ, וּמִשְׁמַע מְדַבְּרֵי רַבֵּינוּ דְּמִיְיָרִי בַּפְּגִימָה אַחַת הַיָּינוּ מְדַכְּתַב "פָּגָם" לְשׁוֹן יְחִיד וּבָזָה מְחַלֵּק כַּנ"ל הֵא אִם יֵישׁ בְּסָפִין פְּגִימוֹת הַרְבֵּה אֶפְּלוּ מְסוּכְסָכַת אֲז אֶפְּלוּ שְׁחַט דְּרָף הוֹלְכָה ג"כ פְּסוּלָה, דְּאִי נִימָא דְרַבֵּינוּ ס"ל דְּנֻקָא דְרָף הוֹבָאָה פְּסוּל בְּהַרְבֵּה פְּגִימוֹת א"כ מֵאִי חִילּוּק יֵישׁ בֵּין פְּגִימָה אַחַת לְהַרְבֵּה פְּגִימוֹת דְּבַפְּגִימָה אַחַת ג"כ פְּסוּל דְּרָף הוֹבָאָה וְכ"כ הָר"ן לְהוֹכִיחַ מֵהַש"ס כִּן וּבָזָה סָרָה קוֹשְׁיַת הַלַּח"מ בַּהֲט"ז יַעו"ש.

וּמֵה דְכָתַב הַלַּח"מ דַּס"ל לְרַבֵּינוּ בְּמַגַּל קְצִיר בְּדִיעֵבַד שְׁחִיטָתוֹ כְּשֶׁרָה לֹא מוּכָח כִּן לַפַּעַנ"ד אֲלֵא אֶפְּלוּ בְּדִיעֵבַד פְּסוּלָה וְאֵתִי שְׁפִיר דְלֹא הֶעֱתִיק רַבֵּינוּ הַדִּין דְּמַגַּל קְצִיר דַּס"ל לְר"י אֲלֵיבִיָּה דַב"ה דְאָסוּר בְּאַכִּילָה כְּמִבְּנָאָר בַּגַּמ' דְכִינוּ דַס"ל הֵכָא בְּהַרְבֵּה פְּגִימוֹת דְּפְסוּלָה א"כ בְּמַגַּל קְצִיר פְּשִׁיטָא דְּפְסוּל וְלֹא צָרִיף לְאֲשַׁמְעִינוּ, אַח"כ מְצַאֲתִי בַּפִּירוּשׁ הַמְשַׁנְיּוֹת שֶׁל רַבֵּינוּ דְכָתַב בַּפִּירוּשׁ דַּב"ה לֹא מְכַשְׂרִי אֲלֵא לְטַהֲרָה מִיָּדִי גְבִלָה אֲבָל בְּאַכִּילָה אָסוּרָה וְכַר"י וְלֹא כַהֲלַח"מ שֶׁכָּתַב דְרַבֵּינוּ לֹא ס"ל כַר"י: הַלְכָה יט הַתּוֹלֵשׁ קֶנֶה אוֹ שֵׁן אוֹ צִיפּוֹרָן וְהָרִי הֵן חֲדָיו וְאִין בְּהֵן פָּגָם שׁוּחֲטִין בְּהֵן וְכַה"כ כָּתַב שְׁחַט בְּהֵן כְּשֶׁהֵן מְחַוְּבָרִין שְׁחִיטָתוֹ פְּסוּלָה ע"כ, בַּש"ס הַנּוֹזְכֵר הַחִילּוּק בֵּין תְּלוּשׁ לְמַחְוֶבֶר בְּצִיפּוֹרָן וּבִשְׁן מְחַלֵּק הַגְּמָרָא בֵּין חֲדָא לְתַרְתֵּי וְס"ל לְרַבֵּינוּ דַה"ה בְּשֵׁן יֵיש חִילּוּק בֵּין תְּלוּשׁ לְמַחְוֶבֶר וְכַמ"ש הַתּוֹס' ד"ה "הָא", וְכַמ"ש רַבֵּינוּ וְאִם נֶעְצוּ בְּקַרְקַע לֹא יִשְׁחַט וְאִם שְׁחַט שְׁחִיטָתוֹ כְּשֶׁרָה מִיְיָרִי שֶׁלֹּא נִשְׂרַשׁ בְּאַרְץ דַּל"כ הֲלֹא נִקְרָא מְחַוְּבֶר וְאֶפְּלוּ דִיעֵבַד שְׁחִיטָתוֹ פְּסוּלָה, וְכַמ"ש רַבֵּינוּ בַּפ"ח ה"א מֵהַל' עַפּו"ם יַעו"ש וְעֵינַי תּוֹס' ד"ה "צִיר": הַלְכָה כב לִיבָן הַסָּפִין בְּאוּר וְשְׁחַט בָּהּ שְׁחִיטָתוֹ כְּשֶׁרָה ע"כ, עֵינַי בְּרַא"ש שֶׁהֶעֱתִיק בְּשֵׁם רַבֵּינוּ בְּדִין זֶה דְשְׁחִיטָתוֹ פְּסוּלָה וְעֵינַי בַּכ"מ וְנ"ל אֲבָל גְּנוּסְחַת הָר"ן כְּרַבֵּינוּ כְּשֶׁרָה עַכ"ל וְלַפ"ז צָרִיף לְגָרוֹס בְּהָר"ן כִּן אֲבָל הַרְמַב"ם ז"ל פָּסַק כַר"ז" וּמֵה דִישׁ שֵׁם גִּירְסָא אַחֲרַת זֶה הוּא לְפִי גִירְסַת הָרַא"ש וְעֵינַי בְּרַא"ש חֲוָלִין סִימָן פ"א: הַלְכָה כז כְּמָה הוּא אֲוֶרָה הַסָּפִין שְׂשׁוּחֲטַת כָּל שֶׁהוּא ע"כ ** (וְנ"ל לְהִבִּיא דְאִיָּה לְזֶה מְדַפְּסַק רַבֵּינוּ בַה' עַפּו"ם דְאִם שְׁחַט בְּסָפִין שֶׁל ע"ז שְׁחִיטָתוֹ כְּשֶׁרָה מְטַעַם דְּמַקְלָקֵל הוּא, וְאִם נִימָא דְצָרִיף שְׁיֵעוּר בְּבַהֲמָה א"כ בְּסָפִין שֶׁל ע"ז כִּינוּ דְלְשׁוֹרְפָה קְנִימָא א"כ מִיְקָתַת שְׁיֵעוּרָהּ וְלִיכָא כָּאֵן שְׁיֵעוּר סָפִין אֲלֵא ש"מ דְאֶפְּלוּ בְּבַהֲמָה גָּסָה ג"כ לֹא צָרִיף שְׁיֵעוּר בְּסָפִין.

המגיה חתן המחבר זצ"ל. **) מסתימת דברי רבינו משמע דאפילו בבהמה נמי פשר
אם שחט בהולכה והובאה ודלא כהמ"ד דסבירא ליה דוקא בעוף פשר בכ"ש, ומה שפכת
רבינו והוא שלא יהא דבר דק שניקב וכו' ועיין רש"י חולין דל"א ד"ה "אין" ומחולק
בזה רבינו עם רש"י ז"ל פרק ב הלכה ו ואם שחט לגומא בשוק אסור לאכול משחיטתו
עד שיבדקו אחריו שפא מין הוא ע"כ, משמע מלשון רבינו דאסור לאכול משחיטתו
לעולם ואפילו ראינו ששחט בהכשר פסולה דחיישינן שפא מין הוא ויתורץ בזה קושית
הרשב"א שהקשה על רבינו למה לא אמרו בבבביתא שחיטתו פסולה וכמו דאיתא
במשנה בשארי דברים, ולפענ"ד לק"מ פ"ן דס"ל לרבינו דשחיטתו אסורה לעולם א"כ
לא שניף למימר פסולה דהיה משמע דוקא שחיטתו זו פסולה ולא שארי שחיטות דלהבא,
וכ"ח א"כ לתני אסורה י"ל דלא רצה לשנות מלשון הרישא והסיפא דתני בהו לשון
פסולה.

ופסולה לא מצי למתני פנ"ל לכן לא תני פלל, ומ"ש הכ"מ בד"ה ובשוק מבואר פנה
בתוס' דמ"א ע"א ד"ה ובשוק ועיין בטו"א למגילה כ"ד ע"ב יעו"ש: הלכה ט שחט שני
ראשים פאחד שחיטתו פשרה ע"כ.

מה שכתב שחט הוא לאו דוקא פי הש"ס מוקי דוקא קדשים דיעבד אין אבל לכתחלה
לא אבל בחולין אף לכתחלה מותר וכן כתב רבינו בה' פסולי המוקדשין. וז"ל ולא ישחוט
ב' ראשים פאחד בקדשים ואם שחט הרי אלו פשרים ע"כ א"כ דוקא בקדשים אסור
לכתחלה לעשות פן משא"כ בחולין אף לכתחלה מותר, אח"כ מצאתי להפ"מ שכתב פן.

וק"ל: הלכה יא אין שחיטת החולין צריכה פנונה, ובהי"ב פתב אבל ספין שפלה ושחטה
אעפ"י ששחטה פדרכה ה"ז פסולה שפאמר וזבתה עד שיהא הזובח אדם ואעפ"י שאין
מתפונן לשחטה ע"כ.

ובאמת ה"ה אפילו אין מתפונן לחתיכה פלל מ"מ פ"ן דאחי מכת גברא פשר וכן איתא
בפירוש בגמ' דאי אשמעינן התם משום דקא מכונן לשם חתיכה בעולם אבל הכא דלא
קא פונן אפילו לחתיכה בעלמא וכו' קמ"ל, ורק משום דמייירי רבינו בהי"א דהיתה שם
פנונתו לחתיכה בעלמא דהיה זרק ספין לנועצה בפנותל וכן בהי"ב פתב בחשו"ק ואחרים
רואין אותן דשחיטתן פשרה דשם הלא היתה פנונה לחתיכה בעלמא לכן פתב הכא לשון
זה פנ"ל, וכן יש להביא ראיה למ"ש ממ"ש רבינו בה' מקנאות פ"א ה"ח וז"ל אפילו
גדה שטבלה בלא פנונה פגון שפלה לתוף המים או ירדה להקר ה"ז מותרת לבעלה.

א"כ מבואר דאפילו אינו מכונן פלל ג"כ מותר א"כ מכ"ש בשחיטה דמותר אפילו אינו
מכונן לחתיכה פלל וכדאמרינן בש"ס דאפילו ר"י דס"ל בגדה שפאנסה וטבלה אף לביטה
לא טהרה מ"מ מודה בשחיטת חולין אם הפיל הספין פשר, א"כ מוכח דשחיטת חולין
יותר קיל מודה, ונראה לי דמ"ש רבינו או ירדה להקר מותר.

דכ"ן שכתב רבינו דהיכא שפלה למים דלא היה פנונה פלל לטבילה בעולם מותרת
לבעלה א"כ מכ"ש פירדה להקר פודאי מותרת. ורק מחמת דסיים רבינו אבל לתרומה
וקדשים אינה טהורה עד שתטבול בפנונה ושם אפילו ירדה להקר ג"כ לא מהני פ"ן
דלא היה פנונה לטבילת מצוה לכן פתב גם הכא ירדה להקר.

ועיין רש"י תולין ד"ה "כְּשִׁירְדָּה" וז"ל ולא לטבול ונפלה כולה לתוך המים, ובאמת אינו מוכן דהלא זה קאי אליבא דרבנן וילרבנן בעינן בשחיטה שיכנון לחתוך כל הסימן א"כ ה"נ בעינן דיהיה פנונתה להקר כל גופה ומרש"י משמע דיהיה פנונתה רק להקר מקצת גופה וכזה הקשה הרש"ש יעו"ש.

ואפשר לומר דרש"י אשמעינן בזה דצריכה לטבול כל גופה בפעם אחת לכן כתב ונפלה כולה וכו' ובאמת היתה פנונתה להקר כל גופה אך הנה אמינא דאם נפלה במקצת ג"כ תעלה לה טבילה לאותו מקצת לכן אשמעינן דבעינן שתפול כולה לתוך המים.

וק"ל הלכה יד השוחט לשם הרים וכו' אעפ"י שלא נתכונן לעבדם אלא לרפואה וכיוצא בה מדברי הבאי שאמרין העכו"ם הרי שחיטתו פסולה ע"כ, עיין מ"ש הר"ן דלא איירי מתניתין במתכונן לעבדם דא"כ אפילו בהנאה נמי תתסרי אלא בשוחט לשם רפואה וכו' וכן מוכח לשון רבינו וה"ק ל"מ אם נתכונן לעבדם דאז אפילו בהנאה אסור אלא אפילו היכא דשחט לשם רפואה ג"כ אסור באכילה, והב"י מפרש דברי רבינו פן, ל"מ אם נתכונן לעבדם דפסול אלא אפילו לשם רפואה ג"כ אסור וחד אסור להם ואפילו בנתכונן לעבדם ג"כ מותר בהנאה, ומה דדחקו להב"י לפרש פן היינו דמהש"ס מוכח בזה.

דפריד הש"ס ורמינהו השוחט וכו'. אמר אב"י ל"ק הא דאמר להר הא דאמר לגדא דהר. והלא יכול הש"ס לתרץ דהמשנה מיירי דשחט לשם רפואה והברייתא מיירי דמתכונן לעבדן** (והוה המשנה והברייתא מיירי דאמר להר. המסבר.

**) ומדלא תירץ פן א"כ מוכח דס"ל להגמרא דאפילו במתכונן לעבדן ג"כ מותר בהנאה ועיין רש"י במשנה ד"ה לשם ימים דכתב שעשה הים עכו"ם ומוכח דמפרש דלא פה"ן ה"ל.

יעו"ש: הלכה כב ישראל ששחט לעכו"ם אעפ"י שהעכו"ם מתכונן לכל מה שירצה שחיטתו פשרה שאין חוששין אלא למחשבת הזבח לא למחשבת בעל הבהמה ע"כ. וכן כתב רבינו בהל' פסוה"מ פ"ד ה"א וז"ל שחט אפילו שמענו הבעלים שפגלו והיתה מחשבת העובד נכונה ה"ז פשר יעו"ש, ולפ"ז אפילו לכתחילה מותר לשחוט, ומ"ש רבינו "ששחט" לשון דיעבד הוא מחמת דמסיים רבינו אח"כ לפיכך עכו"ם ששחט לישראל שחיטתו נבלה דבזה אפילו בדיעבד פסול לכן כתב בהרישא ג"כ לשון דיעבד.

ועיין כ"מ שכתב דרבינו פסק כר"י, ומ"ש בה' פסוה"מ קאי דוקא לר"י דלת"ק ס"ל שהבעלים מפגלים אבל הכא בהלכה זו אתי שפיר אפילו לת"ק וכמו דמבואר בתולין לל"ב: פ"ק ג' הלכה יג הגרים בתחלה שלישי ושחט שני שלישים ה"ז פשרה ע"כ, עיין בכ"מ שם.

ונ"ל לפרש דמשו"ה פסק רבינו כל"ב דר"ה דהמחלוקת של ר"י עם ר"ה בהגרים שלישי ושחט שלישי והגרים שלישי בזה ר"ה א"ר פשרה ור"י א"ר טרפה ומחלוקת זו מוכיח דס"ל כל"ב דר"ה דהמחלוקת של ר"י ורבנן בהגרים שלישי ושחט שני שלישי אבל אי שחט שני שלישי והגרים שלישי כ"ע ס"ל דכשרה, ולפ"ז שפיר קאמר רב הונא בהגרים שלישי ושחט שלישי והגרים שלישי דכשר דר"ה פסק מקודם כר"י וכיון דס"ל בהגרים שלישי ושחט שני שלישי דכשרה מחמת דכי נפיק חיותא בשחיטה קא נפקא לכן

ס"ל לר"ה גם בזה דכשר דכי נפיק חיותא בשחיטה נפיק ור"אמר רב דפסול דס"ל דהתם הטעם דכשר מחמת דיש רנבא בשחיטה אבל הכא ליתא רנבא בשחיטה וכן בשחט שלישי והגרים שלישי ושחט שלישי ר"י מכשיר דכמו לר"י בהגרים שלישי ושחט שלישי כשרה מחמת דאיכא רנבא בשחיטה והכא נמי איכא רנבא בשחיטה ולר"ה הכא טרפה דדוקא בהגרים שלישי ושחט שלישי ס"ל לר"י דכשר מחמת דכי נפיק חיותא בשחיטה קא נפיק משא"כ הכא דכי נפיק חיותא בהגרמה קא נפיק, אבל אי נימא דר"ה וכן ר"י ס"ל הכא כל"ק דהמתחלקת של ר"י עם רבנן בשחט שלישי והגרים שלישי אבל בהגרים שלישי ושחט שלישי בזה נימא דכ"ע מודים דפסול אפילו לר"י א"כ קשה על ר"ה איך ס"ל בהגרים שלישי ושחט שלישי והגרים שלישי דכשר הלא פיון דס"ל לר"י אפילו בהגרים שלישי ושחט שלישי דטרפה, א"כ מכ"ש הכא דשחט רק שלישי אחד בנודאי טרפה, וכן הקשו התוס' בד"ה "הגרים" וכן על ר"י נמי קשה דס"ל הכא דטרפה דבעינו רנבא בשחיטה א"כ משמע דהיכא דהגרים שלישי ושחט שלישי דכשר ובאמת הלא רב פסק כר"י ור"י ס"ל דאפילו איתא רנבא בשחיטה מ"מ פיון דהגרמה היתה מקודם פסול מחמת דכי נפקא חיותא בעינו שיהא ברוב שחיטה, וכן בזה דפליגי בשחט שלישי והגרים שלישי ושחט שלישי נמי קשה על ר"י דס"ל דכשר הלא ר"י ס"ל בהגרים שלישי ושחט שלישי דפסול והטעם דכי נפיק חיותא בעינו שיהא רנבא בשחיטה וליכא ואע"ג דחיותא נפיק בשחיטה א"כ כ"ש הכא בשחט שלישי וכו' בנודאי ס"ל לר"י דפסול, וכן על ר"ה נמי קשה דס"ל הכא בשחט שלישי והגרים שלישי ושחט שלישי דכשר דכי נפיק חיותא בהגרמה קא נפיק א"כ משמע היכא דהגרים שלישי ושחט שלישי דכשר ונבאמת הלא ר"ה אמר דר"י ס"ל דבכה"ג נמי פסול וכנ"ל, אלא ע"כ צ"ל דר"ה וכן ר"י ס"ל דהמתחלקת של ר"י ורבנן פלישנא בתרא ולכן ס"ל לר"ה ולר"י שפיר דהיכא דהיה רוב שחוט בין בתחילה ובין בסוף פשר דהא איכא תרתי למעליותא רנבא בשחיטה וכי נפיק חיותא בשחיטה קא נפיק ומשו"ה פסק רבינו כל"ב, ומה דאמרו בגמ' (ד"כ ע"א) פסול בשחיטה פסול במליקה לאתווי מאי וכו' דאמר ר"ה אר"א הגרים ושחט שלישי פסולה קאי זה לל"ב ג"כ ואלבא דרבנן דס"ל בכה"ג פסול וכנ"ל וק"ל: פ"ק ד הלכה ז' ישראל מומר לעבירה מן העבירות שהיה מומחה ה"ז שוחט לכתחילה וצריך ישראל פשר לבדוק את הספין ואח"כ יתננה למומר וכו' ע"כ, ומשמע מלשון רבינו דבין הנה מומר ואוכל גבלות לתאבון ובין דהנה מומר לשארי עבירות דין אחד להם וצריך בדיקת הספין, ולפ"ז קשה על רבינו למה פתב והיה מומחה וכ"ת דבמומר לא אמרינו רוב מצוין אצל שחיטה מומחין הם דהלא מהגמ' מוכח דגם במומר אמרינו כלל זה, וכן הקשה המ"מ ולפענ"ד לק"מ דדוקא היכא דליתא קמן אמרינו רוב מצוין אצל שחיטה מומחין הם וכן ס"ל להרי"ף וכמ"ש הר"ן אבל היכא דאיתא קמן שפר קאמר רבינו דבעינו שיהא מומחה ורבא ע"כ מיירי בהנה מומחה דאלת"ה מה מהני בדיקת הספין הלא יש לחוש שמה שנה ודרס ולא ידע ולכן בדברי ר"נ דגרסינן בש"ס אר"נ א"ר ראה אחד ששחט אם ראהו מתחילה ועד סוף מותר לאכול משחיטתו ואם לאו אסור ופריה הש"ס ה"ד אי דידע וכו' ואי דלא ידע וכו' רוב מצוין א"ש מומחין הם ומתריצין דמיירי דידע דלא גמיר וכגון דשחט קמן חד סימן שפיר מ"ד מדהאי שחיט שפיר וכו' וקשה לכאורה הלא הש"ס הא יכול לאוקמי דר"ג מיירי בדלא ידעין אי גמיר

ואי לא גמיר ומה דקאמר ר"נ דאסור היינו בלא בדיקה ולא גידע אם הוא מןמחה או לא אלא צ"ל דמייירי בדליתא קמן ובכה"ג לא בעינן בדיקה וכן מוכח ממ"ש הרי"ף ו"היכא דראה אחד ששחט ואזיל לעלמא ולא ידע אי גמיר אי לא גמיר אותה שחיטה מותרת דרו"מ א"ש מןמחין הם" ולפ"ז ע"כ צ"ל דר"נ מייירי בדליתא קמן, ומ"ש רבינו בה"ז הרי שראינו מרחוק ישראל ששחט והלף לו ולא ידענן אי יודע או אינו יודע ה"ז מותרת וכתב תיבת "מרחוק" ושינה מלשון הרי"ף מחמת דס"ל לרבינו דמה שכתב הרי"ף וראה אחד ששחט וכו' ל"ד דא"כ למה כתב הרי"ף דמותר מחמת דרמא"ש מןמחין פינו דמייירי דראה את השחיטה מתחלה ועד סוף וליתא קמן א"כ אפילו בלא כלל זה נמי מותר פינו דאחרים ע"ג, ועוד הלא הש"ס מקשה ואי דלא ידענן אי גמיר אי לא גמיר נימא רוב מצוין אצל שחיטה מןמחים הם, והפוננה דלמה לי ראה א"כ למה כתב הרי"ף ו"היכא דראינו וכו'.

לכן שינה רבינו מלשון הרי"ף וכתב תיבת "מרחוק". ועוד יש לתרץ קושית המ"מ הנ"ל דדוקא בדיעבד אנו מתירים השחיטה מטעם דרמא"ש מןמחין הם אבל לא לכתחלה ורבינו מייירי ה"כא בלכתחלה לכן כתב שיהיה מןמחה ועיין ברש"י ד"ה מןמחין הם.

ונ"ל הלפ"ה לא בעי למבדקה. ור"ל בדיעבד אנו מתירים מטעם זה, ורבינו ס"ל כשיטת רש"י ומחולק עם התוס', ומאי דהקשה המ"מ למה לא כתב רבינו דין אוכל גבלות להקעים אם סגי לו בדיקת הספין או לא, י"ל דסמיה על מ"ש בפ"ד מהל' רוצח ופי"ד מהל' אבידה ה"ב דכתב שם דהוי פ"פ"ג גמור, ובפ"ג"ה הלא פ"ב פסק רבינו בפ"ב הכ"ב דשחיטתו גבלה, ומה שהקשה הכ"מ והרדב"ז מנ"ל לרבינו במומר משארי עבירות דצריף בדיקת הספין עיין בבבאורי הגר"א וכן עיין ע"ז בתשובות הגאון רע"א ז"ל סימן קכ"ב וקכ"ג: פ"ק ו הלכה ז גזייה שגמאצא במרה וכו' שהרי ניקבה אותה פשנכנסה ע"כ, עיין בתוס' חולין (דף מ"ט ע"א) דמפ"ש הטעם דחיישינן שפ"א ניקבה הנושט וחזר ונכנס בפ"ד יעו"ש, ורבינו אינו מפ"ש פ"א אלא אפילו את"ל דדרף הקנה נכנסה מ"מ פינו שעור הקנה והמרה ר"ד וכן חיישינן שפ"א לאחר שגמאצא אותה, ועיין בר"ן דמפ"ש ג"כ כמו רבינו ועיין מ"ש רש"י בד"ה "מייבזע בזע" ורבינו לא ס"ל פדעת רש"י מהקושא שהקשו התוס' והר"ן יעו"ש: הלכה יב מחט שגמאצא בעובי ביה"כ מצד אחד כשרה ואם ניקבה נקב מפולש וכו' ונמצאת טיפת דם במקום הנקב טרפה ע"כ, וע"י בב"י ובמ"מ ובד"מ שכתבו דרבינו ס"ל כה"ר"א ש דבעינן שיהא הקו"ד פנגד פי המחט גם בניקב משני צדדים, והנ"מ בין היכא דניקב משני צדדים לניקב מצד אחד דבשני צדדים צריף בדיקה אבל מצד אחד אינו צריף בדיקה רק באם שקרה שהפכו ומצא קו"ד פנגד פי המחט מבחוץ טרפה פ"פ"ד דרבי בגמרא (דנ"א ע"א) ועיין מ"ש הר"ב"ד.

ונ"ל א"א אין זה מיושר ואחר כך כתב א"א הטיפה צריכה שתמצא מבחוץ, ולפענ"ד נראה דרבינו מפ"ש בהגמרא כמו שיטת רש"י שכתב ומצא על המחט פנגד פיה מבחוץ קו"ד ולפ"ז סובר רש"י דבין מצד אחד ובין משני צדדים צריכה בדיקה, ומה דאיתא בפרייתא נמצא עליה קו"ד קאי בין אניקב מצד אחד ובין אניקב משני צדדים רק דהנ"מ בזה דכאן בצ"א צריף שיהיה הקו"ד פנגד פי המחט אבל בשני צדדים סגי ביש קו"ד

סביב הנקב לטרפה ולכן רמז בלשונו וכתב במקום הנקב, ומה שכתב רבינו מקודם מצד אחד פשרה ר"ל אפילו יש טיפת דם במקום הנקב מ"מ פשרה אבל ביש קו"ד נגד פי המחט בנדאי ס"ל לרבינו דטרפה וכמבואר בעובדא דרבי דהפקה ומצא קו"ד פנגד פי המחט וטרפה, וכ"ת למה לא כתב רבינו בהדיא דין זה י"ל דכמו דאיתא ב"ש"ס אמר אב"י טרח טריח לה הוא גברא מתניתין היא המסס וביה"כ שניקבו לחוץ טרפה א"כ מבואר בהדיא דאינו צריך לאשמעין לכן גם רבינו לא הצריך לאשמעין דין זה.

והראב"ד ס"ל דרבינו מפרש פשיטת הרא"ש לכן השיג פנ"ל: הלכה יט הטחול אינו מן האברין שנקיבתם במשהו וכו' פיצד וכו' אם ניקב בראש העבה נקב מפולש טרפה וכו' אבל אם ניקב הדק פשרה ובה"כ כתב רבינו כל אבר שאמרו חכמים בו שאם ניקב במשהו טרפה כף אם ניטל פולו טרפה בין שניטל ביד או בחולי וכו', ומ"ש רבינו אם ניקב בראש העבה נקב מפולש טרפה וכו' אבל אם ניקב הדק פשרה משמע דבין ניקב במקום העבה ובין נחתה טרפה מדלא חילק בין ניקב לנחתה, הגם דבגמרא (נ"ה ע"א) מפת קושית הש"ס שם מחלקין בין ניקב לנחתה וכשר בנחתה, אף לפי מסקנת הש"ס דמפלגינן בין סמוכה לקלושה א"כ נוכל לתרץ קושית הש"ס דהמשנה מיירי בקלושה אבל בסמוכה אפילו נחתה ג"כ טרפה, ולא הבנתי דברי הרי"ף דנראה דגירסתו היתה כזה אר"ע ל"ש ניטל אבל ניקב טרפה וה"מ בסומפיה אבל בקולשיה פשר, א"כ נראה דר"ע גופא מחלק בין סומפיה לקולשיה ולפ"ז קשה מאי פריה הש"ס על ר"ע מהמשנה הלא נוכל לומר דהמשנה מיירי בקולשיה ונוכל לומר דמשום קושיתא זו גריס רש"י ולית הלכתא כר"ע ולא אמרו אלא בקולשיה אבל בסומפיה טרפה ולא פהרי"ף שגרים דר"ע גופא מחלק בין סומפיה לקולשיה.

ואפשר לומר דגם הרי"ף כתב זה לדינא וכמסקנת הש"ס אבל באמת ר"ע בעצמו מטריף אפילו בקולשיה. וק"ל: פ"ק ז הלכה ט ריאה שנספכה פקיתון וכו' פשרה ע"כ.

עיין בלח"מ שהקשה למה לא העתיק רבינו מה דאמר ר"נ ריאה שנימוקה וקרום שלה קיים פשרה, ונראה לפענ"ד ליישב דרבינו סבר בדר"נ דאפילו מחזקת יותר מרביעית פשרה, ומה דאיתא ב"ש"ס מחזקת רביעית הוא ל"ד דאל"כ הלא יהיה גרוע מנימוק פולה לכן לא העתיק רבינו הדין הנ"ל יען דזה נכלל במ"ש ריאה שנספכה וכו' וכן ס"ל להרשב"א דאפילו מחזקת יותר מרביעית ג"כ פשרה ועיין בט"ז ליו"ד סימן ל"ו סקי"ד וש"ף סקכ"א ונקה"כ יעו"ש: פ"ק י הלכה ג בהמה שנספכה הירף שלה מעיקרו ויצא מן הפך שלו אם נתעפלו וכו' ה"ז טרפה ע"כ.

עיין בהשגת הראב"ד ועיין במ"מ מ"ש בארובה וכל דבריו מבוארים בר"ן בפא"ט וכן כתב המ"מ וז"ל אבל הראב"ד וכו' ולכן פירש דבוקא דאטמא דשרף מדוכתא היינו שנספכה עצם שלישי זה ממקום חיבורו בגוף והתם הוא דבעי עיכול גיביה ושמוטת הירף שנספכה העצם השני שנקרא שוק ממקום חיבורו בעצם השלישי וזה אע"ג דלא עיכול גיביה ג"כ טרפה דהרי בשמוטת ירף לא הונופר עיכול פלל, וא"ת לפי פירוש זה קשה אמאי קרי לה שמוטת ירף והלא שמוטת שוק הוא וכו' הרי נראה דשמוטת ירף הוא כדפירש רבינו שנספכה הירף ממקום חיבורה בגוף עכ"ל.

ולפ"ד שארי לו מאריה שהכניס שיטה אחרת בדברי הראב"ד כי מ"ש פנ"ל הוא שיטה אחרת הובא ב"ר", אולם דעת הראב"ד פן דס"ל מדהכא קרינו לה בוקא דאטמא והכא קרינו לה שמוטת ירד והתם מסקינן והוא דעיכול גיביה ובשמוטת ירד לא מדפרינו מידי מזה ש"מ דשני מקומות הן ובוקא דאטמא לא מטרפה עד דאיכפול גיביה ובשמוטת ירד אע"ג דלא איכפול גיביה נמי טרפה ובוקא דאטמא ושמוטת ירד תרי מזלי גינהו ופירושו של הראב"ד הוא פן דשמוטת ירד היינו שמשמטה עצם השלישי ממקום חבורו בגוף טרפה אע"ג דלא איכפול גיביה.

ובוקא דאטמא דשף מדנכתא היינו במקום חיבור השוק והירד והתם לא מטרפה עד דאיכפול גיביה וכן כתב הר"ן לפרש בדברי הראב"ד. א"כ לפ"ז לא קשה מה שהרפה להקשות המ"מ על הראב"ד וגוף הקושיות מבוארים ב"ר"ן באורו, ועיין בלח"מ שהקשה על הראב"ד מזה דאמרינן בש"ס (דף נ"ד ע"א) דפליגי ר"י ור"ל בדבר מתנה אמאי לא קאמר הש"ס דפליגי ר"י ור"ל בשמוטת ירד ומנ"ל להגמ' דפליגי בהא טפי מבהא ע"כ, ובאמת נעלמו מהלח"מ דברי התוס' (דף נ"ז ע"א) ד"ה "שמוטת ירד" וז"ל דר"י ס"ל לקמן שמוטת ירד בעוף טרפה וה"ה בבמה נמי טרפה וכו' א"כ לפ"ז לק"מ דלא הנה יכול הש"ס לומר פליגי ר"י ור"ל בשמוטת ירד ולר"י פשר דהלא ר"י בעצמו ס"ל לקמן דטרפה לפי התוס' הנ"ל.

וק"ל: הלכה יא עוף שמשמטה מראה ב"מ מחמת האור וכו' ע"כ. עיין בכ"מ שכתב על דברי הר"ן שהביא ואינו מחנור דא"כ פי היכי דאמרינן פל טרפות שמונו חכמים בבמה פנגדון בעוף.

יתר עליהם העוף נשבר העצם אעפ"י שלא ניקב קרום של מות, ה"נ הנה ליה למימר נפלה לאור ונחמרו ב"מ ע"כ, וכתב ע"ז הכ"מ נראה שאין זו קושיא וכו' ועוד שאין זה טרפות נוסף בעוף שאם הנה אפשר בבמה להיות נתמרו ב"מ ג"כ היתה נטרפת בכף ואין חילוק בין בהמה לעוף אלא שזו יש לה מגינים שלא תבא לידי טרפות זו וזו אין לה מגינים עכ"ל, ותמה תמה אקרא שלא ראו דברי הר"ן בפא"ט (דף י"ת ע"א) ד"ה "אדומין" וז"ל שאם תאמר שלא אמרו יתר עליהם העוף אלא במה שהבהמה והעוף שווין אבל בנפילה לאור איכא טעמא למיסר עוף מבהמה מפני שעורו רך והרי אף בנשבר העצם אעפ"י שלא ניקב קרום של מוח איכא טעמא פדאמרינן בגמרא הואיל וקרומו רך ואעפ"י כן הונכרו בפירוש ולפ"ז לק"מ קושית הכ"מ יעו"ש.

וק"ל: פרק יב ש הלכה א השוחט אותו ואת בנו ביום אחד הפשר מותר באכילה ע"כ. ומשמע דמותר אפילו בו ביום.

ועיין ברא"ש פ"ה סימן ה' בשם בה"ג ועיין מ"ש רש"י בתולין (פ"ב ע"א) ד"ה "נשפר" וז"ל שאוכל היום בשר וכו' א"כ משמע דאל"כ אסור לאכול הבשר באותו יום, ומחולק רבינו עם דעת רש"י ז"ל בזה.

ועוד כתב רבינו בהלכה י"א. ואם נודע שנה ודאי אביו אין שוחטין שניהם ביום אחד וכו' שהדבר ספק אם נוהג בזכרים או אינו נוהג, ועיין מ"ש רבינו בפ"ט מהל' פלאים ה"ו וז"ל.

ואם ה'יו שני מינים אסור להרפיבן זע"ז וכו' וכן אם הרפיב זה הנולד אפילו על מין אמו לוקה וכו' ע"כ, והפוננה דאסיקנא בגמרא (דף ע"ט ע"א) דר"י מספקא אי חוששין לזרע האב או לא, ולכן פסק רבינו באותו ואת בנו פנ"ל וכן כתב הרדב"ז בהלכות פלאים וכן כתב הכ"מ לפירוש דרבינו מספקא לו באותו ואת בנו ולפ"ז לרבינו הדין בכו פקועה הפא על הבהמה הנולד אין לו תקנה כר"מ א"כ קשה על רבינו למה השמיט מימרא דר"מ, וכבר הקשה זה הב"י בטור סימן י"ג על רבינו יעו"ש, ולכאורה נראה לפענ"ד לתרץ דרבינו מפירוש רש"י בד"ה אין לו דר"מ פליג אדרבא דאמר ד' סימנין אפשר רחמנא ולרבא מהני בב"פ הפא על הבהמה שחיטת עצמו א"כ פיון דרבינו פסק בהמ"א פ"ה הט"ו פרבא א"כ לא קי"ל כר"מ וכ"כ הפ"ת והי"א.

אבל באמת אי אפשר לומר דרבינו ס"ל פשטת רש"י דהלא כתב בהי"ב ז"ל עובר שהוציא אבר ונאסר ואח"כ נולד והרי היא נקבה החלב שלה אסור לשותתו מספק וכו' וכן איתא בש"ס (דף ס"ט ע"א) בעי ר"י מהו לחוש לזרעו ה"ד אילמא דאזיל אבהמה מעליותא מאיארנא האי דאית בו אסור יוצא אפילו ב"פ דעלמא נמי דאמר ר"מ לדברי האומר חוששין לזרע האב ב"פ הפא על בהמה מעלייתא הנולד אין לו תקנה, ומתרץ ל"צ דאזיל אב"פ דכונותיה מאי אבר מוליד אבר וחתיה לו ושרי א"ד מבבל זרעו, הדר אמר פשיטא דמבלבל זרעו והכי קמיבעיא לן מהו לגמוע את חלבו חלב דעלמא לאו פאבר מן חסי דמי ושרי האי נמי ל"ש א"ד התם אית לו תקנתא לאיסורו בשחיטה הקא לית לו תקנתא לאיסורו בשחיטה ע"כ, והרי"ף השמיט הגמ' הנ"ל אבל רבינו פסק דתיקו דאיסורא לחומרא, ובאמת לפירוש רש"י הסוגיא הזאת לא אתי פרבא וכמ"ש התוס' (דף ע"ה ע"ב) ד"ה "ב"פ" וכמ"ש הר"ן א"כ לפ"ז יקשה הלכתא אהלכתא דבהי"ב פסק רבינו פנ"ל ובהט"ו פסק פרבא אלא ע"כ צ"ל דלא דמי להדדי דרבא מיירי דהבהמה טרפה ולא מהני שחיטתה להתיר עצמה אז הוא מותר כסימנים דידיה אבל היכא שהתירו שחיטת אמו באכילה סימני עצמו שוב אינם בני שחיטה וכ"כ התוס' דר"מ לא פליג פלל אדרבא, ומ"ש רש"י דרבא מחולק עם ר"מ דיוקו מזה.

דהלא בשחט את הטרפה מהני השחיטה לענין טומאה והוי כאילו נשחט חציו ומ"מ אמר רבא ד"ס אפשר בו רחמנא וכיון דצ"ל דרבינו ס"ל פהתוס' א"כ קשה קושית הב"י למה השמיט רבינו את המימרא דר"מ, אחר זמן רב מצאתי בספר "שער המלך" שהקשה פן והנאני שת"ל פוננתי לדעת הגדולים, והנה ראיתי שמתרץ פנה וז"ל דבאמת רבינו ס"ל פשיטת רש"י ומ"מ לא קשה מהלכה י"ב דבאבר היוצא לכ"ע לא אמרינן ד"ס אפשר בו רחמנא דכיון דאנהי שחיטת אמו לגבי העובר נמי להתירו פולו בלא שחיטה חשוב פשחוט ולא אנהי שחיטה דידיה לגבי אותו אבר משא"כ בב"פ הפא על בהמה מעלייתא דכיון דשחיטת אמו לא אנהי גבי וולדה דחשיבי חצי הסימנים פשחוטין פנה אמרי דסימנים דידיה מועילים להתירו בשחיטה דומיא דאמו טרפה ונה דעת רש"י ז"ל מדלא כתב גבי ההיא בעיא דר"י מהו לחוש לזרעו וכו' דלית ליה הא דרבא דאמר ד"ס אפשר רחמנא כמו שכתב רש"י בההיא דר"מ ע"כ, ובאמת מסוגית הש"ס בתולין (ס"ט ע"א) לא משמע פן מדפריה הש"ס על בעיא דר"י ה"ד וכו' מאי איריא וכו' ל"צ דאזיל אב"פ דכונותיה וכו' ובאמת מאי הקשה הש"ס דלמא לעולם מיירי בב"פ הפא על בהמה מעליותא.

וכ"ת א"כ בלא"ה כל הנוקד אסור מדר"מ וכנ"ל זה לק"מ דדילקמא מיירי ר"י אליבא דרבא דס"ל ד"ס אפשר רחמנא וא"כ פיון דהיא רק שחוטה מצד אביו אבל מצד אמו אינה שחוטה ולכן הנוקד מותר בשחיטת עצמו וע"ז מבעיא לר"י אבר הנאסר מצד אביו מהו אם יאסור רק אבר פיוצא בו הנוקד ממנו כמו באביו או פולו אסור דמבלבל זרעו, א"כ לפי מה שכתב השעה"מ לפרש בדברי רש"י אליבא דרבא פנ"ל דדוקא בהדין דר"מ חולק אבל לענין אבר היוצא דנאסר פיון דכל הסימנים ששחוטים דמאי לא אמרינן בזה ד"ס אפשר וכו' ולא מהני שחיטה לאבר הנאסר וכנ"ל א"כ קשה כמ"ש לעיל, בשלמא אי מפרשינן דרש"י ס"ל דכמו דחולק רבא עם ר"מ ה"נ בדין אבר היוצא ג"כ אמרינן לרבא ד"ס אפשר רחמנא לכן שפיר אמר הש"ס ה"ד וכו' דאפילו תימא דר"י בעי אליבא דרבא מ"מ ג"כ לא יתכן פיון דלפירוש רש"י אמרינן דרבא ס"ל דבכל גוונא אמרינן ד"ס אפשר רחמנא אפילו לענין אסור אבר היוצא וכנ"ל, וכן לפירוש התוס' דדוקא בשחט את הטורפה ס"ל לרבא ד"ס אפשר רחמנא אבל בדר"מ וכן באבר היוצא בזה לא אמרינן ד"ס וכו' שפיר מתפרש סוגית הש"ס דמוקמינן דוקא דאזיל אב"פ דכנותיה אבל לשעה"מ אליבא דפירוש רש"י קשה פנ"ל וכן מוכח מהר"ן ומהתוס' (דף ע"ה ע"ב) ד"ה ב"פ כמה שכתבתי לבאר לפירוש רש"י ומהש"ס גופא ג"כ מןפת פדברי דהש"ס מדמי אסור יוצא לאסור ב"פ דר"מ א"כ משמע פי היכי בהדין דר"מ אמרינן לרבא ד"ס אפשר רחמנא ה"נ בדין אסור יוצא ג"כ אמרינן ד"ס אפשר רחמנא, ועוד קשה לי לפירוש השעה"מ דענין ברי"ף דהעתיק הדין דהשוחט את הטורפה ופסקשם פרבא וכתב הר"ן למה לא העתיק הר"י הדין דהושית ידו למעי בהמה ושחט בה בן ט' חי דבעי ר"ה וס"ל להתוס' דנקטינן לחומרא פיון דלא איפשטא ור"י ה' השמיטה ונתעם דס"ל דהלכה פרבא דד"ס אפשר רחמנא, ולפי מ"ש השעה"מ לשיתת רש"י עדיין קשה למה לא העתיק הר"י הדין דר"י הלא בזה גם רבא מודה דלא אמרינן ד"ס אפשר רחמנא אלא ע"כ צ"ל דלשיתת רש"י רבא ה"נ ס"ל דאמרינן ד"ס אפשר בו רחמנא לכן לא העתיק הר"י ה' ה' ולא פמו שכתב השעה"מ.

פרק יג הלכה ה וכיצד משלח האם אוחז בכנפיה ומפריחה ע"כ, וזה הוא פפירוש קמא שברש"י ולא תיקשי מהלכה ד' דשם מיירי דקצץ כנפיה ולא אחזה בכנפים כדי לשלחה משו"ה אינו שילוח אבל הקא אוחז בכנפיה ומפריחה ולכן מיקרי שילוח.

וק"ל: הלכה יא היתה רובצת על ביצים שאינן מינה והו טהורין ה"ז משלח ואם לא שלח אינו לוקה ע"כ, מבואר בגמרא דק"מ ע"ב וענין ברא"ש שכתב דהרי"ף ה' היה גריס א"ד אצל מימרא בתרייתא דר"א ותרי לישני דר"א פליגי אהדדי היינו מימרא קמייטא ס"ל דרבנן מחייבי בקירא נקבה ופסק הר"י ה' כל"ב משום דמניא פנותיה וענין ברא"ש דל"ג שכתב דלא פליגי אהדדי ולתרנוניהו רבנן מודים בקירא נקבה דחייב ור"א מ' דנקיט המשנה קירא זכר דאי הנה תני קירא סתם הנה משמע דרבנן פטרי בין בזכר ובין בנקבה לכן תני דוקא זכר בפירוש, ועוד מוכח מזה דדוקא בקירא מחייב ר"א ולאפוקי עוף דעלמא, ולפענ"ד דברי הרא"ש דחוקים דאיהו, נוכל לומר דהרי"ף ס"ל דלרבנן אפילו בקירא נקבה פטור הלא הש"ס אמר על האיבעיא דר"ז סתם דלמא בקירא נקבה ** (וכפירוש רש"י שם בקירא נקבה דזרפה בכה, יעו"ש).

(** א"כ מוכח דבזה. ליפא מאן דפליג וכ"ע ס"ל בקירא נקבה דחייב וכן פתב הגר"א דדברי הרא"ש דחוקים ולכן פירש הב"י דס"ל להרי"ף דלישני דר"א פליגי דל"ק סובר בנקבה דעלמא ד"ה פטור ול"ב דקאמר אבל בזכר דעלמא ד"ה פטור מוכח מזה אבל בנקבה דעלמא ד"ה חייב, והרי"ף השמיט הל"ק מחמת דסובר לדינא כהל"ב דבין בקירא נקבה ובין בנקבה דעלמא הפל חייב.

ולפענ"ד לא הבנתי דברי הב"י איך נוכל לומר דל"ב דר"א סובר דבנקבה דעלמא נמי מחייבי רבנן א"כ אדפריה הש"ס על מירא בתרא דר"א פשיטא קירא זכר תנן הלא י"ל דאשמעינן ר"א דבנקבה דעלמא נמי מחייבי רבנן.

ונה לא מוכח כלל מהמשנה. ויש להביא ראיה לדעת הרא"ש מהתוספתא פ"ו דחולין דאיתא נשם זכר פטור מלשלוח קירא זכר ר"א מחייב וחקמים פוטרם עוף טמא פטור מלשלוח עוף טהור רובץ על ביצי עוף טהור שאינו מינו פטור מלשלוח ע"כ.

א"כ מבואר הקא בפירוש כמ"ש הרא"ש, ור"ז דבעי פנ"ל צ"ל דלא שמיע לו התוספתא הנ"ל ורבינו דפסק פדלעיל צ"ל דס"ל פדעת הרא"ש דל"פ ל"ק עם הל"ב ונדקא בקירא נקבה מחייבי רבנן. אבל בשארי מינים אף בנקבה פטור לרבנן, דאל"כ קשה על רבינו למה אינו חייב מלקוח, וכ"ת דלפ"ז ג"כ קשה למה פתב דחייב בשילוח, אולם ע"ז י"ל דכיון דר"ז איבעיא ליה ולא איפשטא נקטינן לחומרא ואפשר דלא גריס בהתוספתא פנ"ל רק דגריס עוף טהור וכו' על ביצי עוף שאינו מינו ולמד הפשט דשאינו מינו היינו דקאי על ביצי עוף טמא שא"מ ועיין בס' "מנחת בכורים" ועיין בבבאורי הגר"א ורוב דבריו מבואר בב"י על הטור ובדבריו נפל ט"ס וז"ל וגם הברייתא דלא קתני רק בקירא נקבה "יעו"ש" וזה ט"ס ובמקום נקבה צריך לכתוב תיבת "זכר" וק"ל: הלכה יג היתה מעופפת אם כנפיה נוגעות בקן חייב לשלוח ואם לאו פטור מלשלוח ובהט"ו פתב רבינו היתה יושבת בין האפרוחים או בין הביצים ואינה נוגעת בקן פטור מלשלוח וכן אם היתה בצד הקן וכנפיה נוגעות בקן מצדו פטור מלשלוח ובהט"ז פתב היתה על שני בדי אילן והקן ביניהם רואין כל שאילו נטלו הבדין תפול על הקן חייב לשלוח עכ"ל, ובאשר לפענ"ד נ"ל לשנות קצת הפשט בהגמ' לכן הנני מוכרח להביא פל הסוגיא בלשונה ממש.

היתה מעופפת בזמן שפנפיה נוגעות בקן פטור מלשלוח ואמרין בגמרא אמר ר"א ר"ה היתה יושבת בין שני רובדי אילן רואים כל שאם תשמנט נופלת עליהם חייב לשלוח ואם לאו פטור, וכתב רש"י ז"ל ר"ל דאם נופלת לצדדים פטור, מיתבי היתה יושבת ביניהן פטור מלשלוח על גביהן חייב לשלוח היתה מעופפת אפילו כנפיה נוגעות בקן פטור מלשלוח מאי לאו ע"ג דנמא דביניהן מה ביניהן דנגעה בהו אף ע"ג דנגעה בהו אבל רובדי אילן פטור, לא ע"ג דנמא דביניהן מה ביניהן דלא נגעה עליהו אף ע"ג דלא נגעה עליהו והיינו רובדי אילן, הכי נמי מסתברא דאי סלקא דעתך רובדי אילן פטור אדתי היתה מעופפת וכו' ליתני רובדי אילן וכ"ש מעופפת מעופפת איצטריקא ליה דאפילו כנפיה נוגעות בקן פטור מלשלוח ופריה והא אנו תנן בזמן שפנפיה נוגעות בקן חייב לשלוח אר"י כי קתני מתניתא בנוגע מן הצד עיין ברש"י ד"ה אפילו ועיין תוס' ד"ה מה וז"ל תימה הא דמחייב לעיל ברו"א הכי מייירי אי אפילו בלא נגע מן הצד כלל

מאי מְשַׁנֵּי הָכָא אַף עַל גַּבִּיהֶן דְּלֹא נִגְעָה עֲלֵיהוּ וְהֵינּוּ רו"א מְשַׁמַּע הָא מִן הַצַּד נִגְעָה אַפְתִּי תִקְוֵי דְהָא חֲזִיב בְּרו"א לְעִיל אַע"ג דְּלֹא נִגְעָה כְּלָל.

וְאִי לֹא מְחֲזִיב לְעִיל אֲלֵא בְּנִגְעָה מִן הַצַּד א"כ מְאִי קְתַנֵּי בְּסַמוּךְ מְעוֹפְפַת אִיצְטְרִיכָא לִיה וְכו' אַפְתִּי תִקְוֵי לִיתַנֵּי רו"א וְכו"ש מְעוֹפְפַת וְכו' ע"כ. וְנ"ל לְפָרֵשׁ דְּבָרֵי רַבֵּינוּ פֶּן.

מ"ש הֵיטָה מְעוֹפְפַת עַל הַקָּן וְכַנְפֵיהָ נִוּגְעוֹת בְּקָן חֲזִיב לְשִׁלּוֹן וְאִם לֹא פְטוּר וְכו' ר"ל אַע"ג דְּמְעוֹפְפַת עַל הַקָּן אִף פִּינּוּ דְאִין כְּנַפֵּיהָ נִוּגְעוֹת בְּקָן פְטוּר וְאֲפִילוּ אִם נִוּגְעוֹת בְּצַדֵּי הַקָּן ג"כ פְטוּר, וּמ"ש רַבֵּינוּ בַּהֲט"ו הֵיטָה יוֹשֶׁבֶת בֵּין הָאֲפָרוּחִים אוֹ בֵּין הַבִּיצִים וְאִינְהָ נִוּגְעַת בְּהוּ פְטוּר מִלְשִׁלּוֹן הֵינּוּ דְאִינְהָ נִוּגְעַת לְמַעְלָה אִזְ אֲמַרִּינּוּ דְפְטוּר וְאַע"ג דְּנִוּגְעַת מִן הַצַּד וְכַדְאֲמַרִּינּוּ בַּש"ס מַה בִּינֵיהֶן וְכו' דְמְשַׁמַּע דְּוָקָא עֲלֵיהוּ לֹא נִגְעָה אֲבָל מְצַדִּיהֶן נִגְעָה, וּבְזֵה סָרְה קוֹשִׁית הָר"ן שְׁהַקְשָׁה עַל רַבֵּינוּ אִף כְּתִב וְאִינְהָ נִוּגְעַת בְּהוּ הָא בְּגַמְרָא מְשַׁמַּע דְּאֲפִילוּ נִגְעָה מִן הַצַּדִּים נְמִי פְטוּר, וְלִפְמ"ש גַּם כְּפִינּוֹת רַבֵּינוּ בַּמ"ש לֹא נִגְעָה בְּהוּ הֵינּוּ עֲלֵיהוּ אֲבָל מִן הַצַּדִּין נִגְעָה וְעֵינּוּ מ"ש הַט"ז לִיז"ד סִימָן רצ"ב סְקִי"ב וְנ"ל וצ"ל דְּהַרְמְב"ם הֵיךְ מְפָרֵשׁ דַּה"ק דְּהַבְרֵייתָא מִיְיָרִי בְּמְעוֹפְפַת מִן הַצַּד וְנִוּגְעַת דְּפְטוּר אֲבָל בְּמְעוֹפְפַת עֲלֵיהֶם אֲפִילוּ נִוּגְעַת מִן הַצַּד חֲזִיב עַכ"ל, וּבְאָמַת לְשׁוֹן הַש"ס לֹא מְשַׁמַּע פֶּן דְּלִפ"ז הֵיךְ לְהַש"ס לֹא מְרִי כִי קְתַנֵּי מִתְנִיתָא בְּמְעוֹפְפַת מִן הַצַּד וּמְדַאֲמַרִּינּוּ בְּנִוּגְעַת מִן הַצַּד וּמְדַלָּא קְתַנֵּי הַכִּי א"כ מְשַׁמַּע אֲפִילוּ בְּמְעוֹפְפַת עֲלֵיהֶם מ"מ פִּינּוּ דְּנִוּגְעַת רַק מִן הַצַּד פְטוּר, וְעוֹד קָשָׁה כִּי לְדַבְרֵי הַט"ז יִהְיֶה הַפְשָׁט בְּהַמְשָׁנָה אִין כְּנַפֵּיהָ נִוּגְעוֹת וְגו' הֵינּוּ אִינְם נִוּגְעוֹת כְּלָל א"כ מְאִי אֲתָא הַתָּנָא לְאֲשַׁמְעִינּוּ פְשִׁיטָא פִּינּוּ דְאֲפִילוּ מִן הַצַּד אִינְם נִוּגְעוֹת כְּנִדְאִי פְטוּר, וְעוֹד קָשָׁה דְּרַבֵּינוּ פְסִק בַּהֲט"ז בְּרו"א דְחֲזִיב כַּר"י א"ר וּמְהַגְמָרָא מוֹכַח דְּרו"א פְטוּר וְכַמוֹ דְּמַסִּיק הַש"ס מְעוֹפְפַת אִיצְטְרִיכָא לִיה, וּבְאָמַת עֵינּוּ בְרִי"ף שְׁהַשְׁמִיט הָךְ דַּר"י א"ר בְּרו"א א"כ לְמָה פְסִק רַבֵּינוּ בְּרו"א דְחֲזִיב.

אֲלֵא ע"כ צ"ל דַּס"ל לְרַבֵּינוּ דְרו"א מִיְיָרִי בְּנִוּגְעַת מִן הַצַּד וְכֵן מְשַׁמַּע לְשׁוֹן הַגְמָרָא אִף עַל גַּבִּיהֶן דְּלֹא נִגְעָה עֲלֵיהוּ וְהֵינּוּ רו"א א"כ מְשַׁמַּע הָא מִן הַצַּד נִגְעָה, וּבְאֲשֵׁר דְּהֵיךְ קָשָׁה לְרַבֵּינוּ קוֹשִׁית הַתּוֹס' הַנ"ל לְכֵן לֹא פְסִק כְּמַסְקַנְתַּ הַש"ס אֲלֵא פְסִק דְרו"א חֲזִיב, וּמַכ"ז מוֹכַח דְּרַבֵּינוּ סוֹבֵר דְרו"א מִיְיָרִי בְּנִוּגְעַת מִן הַצַּד וְיָפָה פְסִק רַבֵּינוּ כַּר"י א"ר א"כ לְפִירוּשׁ הַט"ז יִהְיֶה הַפְּירוּשׁ בְּמַשְׁנֵתוֹ כְּזֵה, הֵיטָה מְעוֹפְפַת וְכו' הֵינּוּ אֲפִילוּ נִגְעַת רַק מִן הַצַּד א"כ מְאִי אֲשַׁמְעִינּוּ ר"י א"ר הֲלֵא מְשָׁנָה מְפִרְשָׁתָּהּ הִיא וְאֵנָּה יִדְעָנָא בַּכ"ש מְעוֹפְפַת, בְּשִׁלְמָא לְפִי שְׁפַתְבְּנוּ מְקוֹדֵם דְּהַמְשָׁנָה מִיְיָרִי בְּמְעוֹפְפַת עַל הַקָּן וְנִוּגְעַת עַל הַקָּן וְאִזְ דְּוָקָא מְחֲזִיב תָּנָא דְּמִתְנִיתִין שְׁפִיר אֲשַׁמְעִינּוּ ר"י א"ר דְרו"א חֲזִיב אֲפִילוּ בְּנִוּגְעַת רַק מִן הַצַּד פִּינּוּ דְמַקְרִי רוֹבְצָת אֲבָל לְהַט"ז קָשָׁה וְלֹא זְכִיתִי לְהַבִּין דְּבָרֵי מְרִן הַש"ף דְּכַתֵּב בַּסְקִי"ז ע"ז דְּכַתֵּב הַמְחַבֵּר בְּרו"א חֲזִיב דְאֲפִילוּ אִינְהָ נִוּגְעַת כְּלָל ג"כ חֲזִיב ע"כ, וּבְאָמַת הֲלֵא הַמְחַבֵּר פְסִק כַּר"י א"ר בְּרו"א דְחֲזִיב וְע"כ מִיְיָרִי בְּנִוּגְעַת מִן הַצַּד דַּל"כ יִקְשָׁה מִמְסַקְנַת הַש"ס דְמַסִּיק בְּרֵאנָה מוֹכַחַת דְלֹא כַּר"י א"ר וְאִף יִפְסֹק הַמְחַבֵּר כְּנִגְדַּת מְסַקְנַת הַש"ס בְּלִי שׁוּם טַעַם מְסַפִּיק לְזֵה לְכֵן צ"ל דְרו"א מִיְיָרִי בְּנִוּגְעַת מִן הַצַּד לְכֵן שְׁפִיר אִידְחִי מְסַקְנַת הַש"ס וְכַקוֹשִׁית הַתּוֹס' ד"ה "מַה", וְלִפְעַנ"ד לֹא דְבָרֵי הַתּוֹס' הֵיטָה אֹמֵר דְּבְאָמַת ר"י א"ר מִיְיָרִי דְאִינּוּ נִוּגְעַת מִן הַצַּד וְכו"ח מַה קָאֵמַר הַש"ס אַע"ג דְּלֹא נִגְעָה עֲלֵיהוּ וְכַקוֹשִׁית הַתּוֹס' י"ל דְּהַכְּפִינְהָ דְלֹא נִגְעָה כְּלָל וְכַמוֹ דְּמִיְיָרִי ר"י וּמ"מ חֲזִיב וְלְכֵן שְׁפִיר מַסִּיק הַש"ס דְרו"א

פֶּטוּר, וּכ"ת א"כ לִיתְנֵי רו"א דְּפֶטוּר וּכ"ש מְעוֹפֶפֶת ע"ז מְסִיק הַש"ס דְּמְעוֹפֶפֶת אֵינְטְרִיקָא לִיה דְּאֶפִּילוּ כְּנִפְיָה נִוְגְעוֹת בְּקֵן מִן הַצַּד מ"מ פֶּטוּר כִּינּוּן דְּרו"א מִיִּירֵי בְּלֵא נִגְעָה פְּלֵל, וְהַקְוִשָׁא וְהַקְוִשָׁי שְׁהַקְוִשֵׁנוּ מִקְוֶדֶם לַהֲט"ז מֵאֵי אֶתִי ר"י לְאֲשַׁמְעִינוּ כִּינּוּן דְּמִשְׁנָה מְפִנְרֶשֶׁת הִיא כְּנ"ל י"ל דְּהַגֵּם מִשְׁנָתְנוּ מִיִּירֵי בְּמְעוֹפֶפֶת עַל הַקֵּן וְכְנִפְיָה נִוְגְעוֹת בְּצַדֵי הַקֵּן דְּחִיב בְּכ"ז אֲשַׁמְעִינוּ ר"י א"ר דְּבֵרוּ אֲאֶפִּילוּ אֵינוּ נִוְגַע פְּלֵל ג"כ חִיב, אָבֵל בְּדַבְרֵי רַבִּינוּ אֵי אֶפְשָׁר לְפָרֵשׁ כֵּן דֵּא"כ הִיאָה פֶּסֶק כְּנִגְדַּ מְסַקְנַת הַש"ס אֲלֵא צ"ל לְדַעַת רַבִּינוּ דְּמַחֲזִיב ר"י א"ר בְּרו"א מִיִּירֵי בְּנוֹגַע מִן הַצַּד וְהַשְׁתָּא א"ש דַּה"ק הַש"ס ה"נ מְסַתְּבָרָא דְּרו"א חִיב דָּאֵי ס"ד דְּפֶטוּר אֲדַתְנֵי הֵיְתָה מְעוֹפֶפֶת וְכו' לְתַנֵּי רו"א וּכ"ש מְעוֹפֶפֶת הֵינּוּ כִּינּוּן דְּרו"א מִיִּירֵי נְמִי בְּנוֹגַע מִן הַצַּד א"ו רו"א חִיב לְכֵן שְׁפִיר מְעוֹפֶפֶת אֵינְטְרִיקָא לוֹ דְּאֶפִּילוּ כְּנִפְיָה נִוְגְעוֹת בְּקֵן פֶּטוּר מְלִשְׁלֹחַ דְּה"א כְּמוֹ בְּרו"א חִיב הִיאָה דְּנוֹגַע מִן הַצַּד כֵּן בְּמְעוֹפֶפֶת הַדִּין כֵּן לְכֵן אֲשַׁמְעִינוּ בְּמְעוֹפֶפֶת אֶפִּילוּ כַּה"ג נְמִי פֶּטוּר, וּלְכ"ז מַה דְּקָאֵמַר הַש"ס ה"נ מְסַתְּבָרָא קָאֵי בִּיחַד עִם מַה דְּקָאֵמַר מִקְוֶדֶם מְעוֹפֶפֶת אֵינְטְרִיקָא לו.

וּלְכִי פִירוּשׁ זֶה יְתוּרֵץ קְוִשֵׁת הַתּוֹס' לְכֵן יָפָה פֶּסֶק רַבִּינוּ בְּרו"א דְּחִיב כִּינּוּן דְּאֶפִּילוּ לְמְסַקְנַת הַש"ס ס"ל לְהַגְמָרָא דְּבֵרוּ א"א חִיב וְעֵינּוּ בְּתוֹסְפֶתָא פ"י. וְכ"ל: הִלְכָה יֵז לֵא נְאֻמַּר אֶפְרוֹחִים אוֹ בִּיצִים וְכו' אֲלֵא שְׁדִיבֵר הַפְּתוּב בַּהוֹנָה ע"כ.

עֵינּוּ בְּכ"מ שְׁפֶתֶב דְּמַה שְׁפֶתֶב רַבִּינוּ לֵא נְאֻמַּר אֶפְרוֹחִים אוֹ בִּיצִים אֵינִי יוֹדַע לוֹ טַעַם ע"כ, וּלְכַפֵּ"ד נִרְאָה דְּרַבִּינוּ קָאֵי עַל מַה דְּקָאֵמַר מִקְוֶדֶם הֵיְתָה רוֹבְצָת עַל אֶפְרוֹחַ אֲחִיד חִיב לְשַׁלַּח וְכֵן אֵי תֵא בַּש"ס וּמְרַבִּינוּ זֶה מְמַה שְׁנֵאֵמַר קֵן קֵן מ"מ וּבְאֵמַת קִשָּׁה הִלֵּא בְּקָרָא פְּתִיב אֶפְרוֹחִים בִּיצִים בְּלִשׁוֹן רַבִּים ע"ז מְתַרֵץ רַבִּינוּ דְּלֵא נְאֻמַּר אֶפְרוֹחִים וְכו' אֲלֵא שְׁדִיבֵר הַפְּתוּב בַּהוֹנָה.

אַחַר זְמַן רַב מְצֵאֵתִי לַהֲפ"ח בְּמִים חַיִּים עַל רַבִּינוּ דְּכַתֵּב כֵּן וְהַנְּאֻנִי שַׁת"ל כִּינּוּנִי לְדַעַת הַגְּדוּלִים: פֶּרֶק יֵד הִלְכָה דְּהַשׁוּחַט לְחוּלָה בְּשִׁבְחַ חִיב לְכַסּוֹת אֶתֵר שַׁבַּת וְכֵן הַשׁוּחַט סָפֶק וְכו' בִּיו"ט מְכֹסָה דְּמוֹ לְאַתֵר יו"ט ע"כ נִרְאָה מְדַבְרֵי רַבִּינוּ דְּאֶפִּילוּ הִיָּה דְּקָר נְעוּץ דְּבַכָּה"ג מְוִתֵר לְכַסּוֹתוֹ בִּיו"ט מ"מ הֵכָא אָסוּר ** (וְכֵן מוֹכַח לְשׁוֹן רַבִּינוּ דְּכַתֵּב וְכֵן הַשׁוּחַט סָפֶק וְכו' וְהֵתֵם הַדִּין דְּאֶפִּילוּ הִיָּה לוֹ עֶפֶר מוֹכֵן מ"מ לֵא יְכֹסֶה דְּמוֹ עַד לְעָרֵב וְכַמ"ש רַבִּינוּ בְּפִירוּשׁ בַּהֲלָכוֹת יו"ט ה"ג וְז"ל וְכֵן בְּרִיָּה שְׁהוּא סָפֶק אֶפִּילוּ הִיָּה לוֹ עֶפֶר מוֹכֵן אוֹ עֶפֶר וְכו' לֵא יְכֹסֶה ע"כ.

(** וְכ"כ הַמְּחַבֵּר בִּיו"ט סְעִיף ט"ז וּלְכ"ז אֶפִּילוּ הִיָּה לוֹ עֶפֶר מוֹכֵן ג"כ הֵכָא אָסוּר וְעֵינּוּ בְּרִשְׁפֵ"א וְהָר"ן שְׁפֶתֶבו ג"כ עַל הַדִּין דְּהַשׁוּחַט לְחוּלָה בְּשִׁבְתַּ דְּמִיִּירֵי אֶפִּילוּ יֵשׁ לוֹ דְּקָר נְעוּץ מְבַע"י דְּלֵא מְתַסֵּר אֲלֵא מְדַרְבְּנָן דַּאֲלֵת"ה רַק דְּמִיִּירֵי דָּאֵין לוֹ דְּקָר נְעוּץ א"כ יֵשׁ בּוֹ אִיסוּר.

דְּאוּרִיָּתָא וְאֶפִּילוּ בִּיו"ט אָסוּר וְעֵינּוּ בַּס' הַמְּאוּרוֹת שְׁאֵם הִיָּה לוֹ עֶפֶר מוֹכֵן יֵשׁ לְכַסּוֹת אוֹתוֹ הַדָּם אֶפִּילוּ בְּשִׁבְתַּ וְכַתֵּב הַב"י דְּבִזְהָ מוֹדָה הַרְשֵׁב"א וְהָר"ן כִּינּוּן שְׁאֵין עֶפֶר זֶה אָסוּר בְּטִלְטוּל יַעוּ"ש וְכֵן כְּתֵב הַמְּחַבֵּר בִּיו"ט ד' ס"א כ"ח סְעִיף ט"ז בְּשֵׁם יֵשׁ מִי שְׁאוּמַר וּלְכַמ"ש לְשׁוֹן רַבִּינוּ לֵא מְשַׁמַּע כֵּן וְהָרְשֵׁב"א פְּתֵב לְהַדְיָא דְּאָסוּר אֶפִּילוּ יֵשׁ בּוֹ עֶפֶר מוֹכֵן וְכֵן כְּתֵב הַפ"ח וְעֵינּוּ בַּפ"מ: הַלְכוֹת אִיסוּרֵי בִיָּה פֶּרֶק כַּב הִלְכָה דְּאָבֵל לֵא תַתִּיחַד יִשְׂרָאֵלִית עִם

העפ"ם ואעפ"י שאשתו עמו ע"כ, מהש"ס מוכח דאפילו עם הרבה עפ"ם ג"כ אסור וכן העתיק המחבר ביו"ד סימן קנ"ג סעיף ד' ומדסתם רבינו דבריו משמע דבכל ענין אסור בין חשובה ובין אינה חשובה כפירוש רש"י ז"ל, אולם לפ"ז קשה לי למה כתב רבינו בלשוננו עם עפ"ם הלא גם עם נשי עפ"ם ג"כ אסורה להתיחד משום ש"ד היכא דאינה קרובה למלכות, אף אפשר לומר מדלא הזכיר רש"י פלוג מדין יחוד עם נשי עפ"ם משמע דבזה מודה רש"י ז"ל להתוס' דעם נשי עפ"ם מותר להתיחד וכן בפוסקים לא הוזכר שום אסור מזה: הלכה ו ואין מוסרין בהמה טיה ועוף לרועה כותי ע"כ.

בש"ס ט"ו לא הוזכר עוף אולם מקורו (מדף כ"ב ע"ב) דאיבעיא להו ופשטו מדר"י דאמר ר"י א"ש אני ראיתי עפ"ם שלקח אנו מן השוק רבועה וכו' וכ"כ הש"ג בפ"ד ובטור וברא"ש אכן השו"ע לא הזכיר עופות יש לומר מחמת דמטיק הש"ס דהאידין נהגו היתר דלא חשידי ע"ז, והחשק שלמה כתב דהרמב"ם ג"כ לא הזכיר עופות ונעלמה ממנו הלכה זו ברמב"ם: הלכות אישות פרק ה הלכה א המקדש בדבר וכו', עיין בכ"מ שכתב וכן משמע בר"ן שזו היא דעת רבינו דחמץ דרבנן ושעות דרבנן אין חוששין לקדושין ולפלא כי בפירוש כתוב בר"ן להיפוך דחוששין לקדושין וצ"ע: הלכות ת"ת פרק ו הלכה ב ואין בעלי אומנות חייבין לעמוד מפני ת"ח בשעה שעוסקין במלאכתו ע"כ, עיין בכ"מ דמפרש דרבינו מיירי אפילו בעוסק במלאכת עצמו ומאי דאמרו במס' קדושין אין בעלי אומנות רשאים לעמוד מפני ת"ח בשעה שעוסקין במלאכתו הפירוש פהתוס' היינו אינם חייבים ומיירי אפילו עוסק במלאכת עצמו ועיין בתוס' חולין דנ"ד ע"ב ד"ה "אין" יעו"ש: הלכות רוצח פרק יב הלכה ט ואם היתה מפה של סכנה אסור לקח ממנו וכל מפה שמחללין עליה את השבת אין מתרפאין מהם ע"כ, עיין בכ"מ מה שכתב וכלל דנפיק לן הוא זה.

היינו דתולה שבא"ס מותר להתרפאות וחולה שיש בו סכנה לכ"ע אסור ורק היכא דאינו תולה פלל רק מיחוש בעלמא כמו רובדי דכוסילתא בזה מחולק רבינו רש"י ונהרי"ף עם תוס' הרא"ש ונהר"ן היינו דלרבינו וכל פת דיליה סוכרים דמותר מחמת דס"ל דר"י פליג אדר"י ופסקו כר"י דמותר ונתוס' פסקו כת"ק דאסור דס"ל דלא פליג ר"י עם ר' יוחנן יעו"ש ונהרי"ף סתם דבריו ולא הזכיר דמנוחה לרבים מותר ובאמת אבין מדוע השמיטו הרי"ף ונהרמב"ם לדין זה והלא מימרא מפורשת היא בגמרא (כ"ז ע"א) אם מנוחה לרבים מותר.

וכבר תמה בזה הב"י ומשו"ה פסק בשו"ע דאם הוא מנוחה לרבים מותר יעו"ש: הלכה יא ואסור להסתפר מהן ברה"י שפא ינהגנו אם הנה אדם חשוב מותר מפני שמתירא להרגו ואם דימה שהוא אדם חשוב כדי שיפחד ממנו ולא ינהגנו ה"ז מותר להסתפר ממנו ע"כ.

ונראה מדברי רבינו דס"ל דלא בעינן שיהא רואה במראה ברה"ר ורק אם מסתפר במקום שמצוין בני אדם בכל גוונא מותר ולא פהתוס' דפסקו אפילו ברה"ר ג"כ אסור אם לא שמסתפר במראה.

** (וּנְרָאָה מְדַבְּרֵי הַתּוֹס' מִמָּה שֶׁפָּסְקוּ כַּנ"ל דַּס"ל דַּר"מ לֹא פָּלִיג אֲלֵא בְּרַה"ר וּס"ל דְּגַם בְּרַה"ר אֲסוּר אֲבָל הֵיכָא דְּרוּאָה בְּמַרְאָה גַּם ר"מ מוֹדָה דְּמוֹתָר וּע"ז יֵשׁ לְהִבְיָא רְאִיָּה. הַמְחַבֵּר.

(** וַיֵּשׁ לְהִבְיָא רְאִיָּה לְהַתּוֹס' מִהַגְמָרָא דְּגַרְסִינָן ת"ר הַמְסַתְפָּר מִן הָעֶפְו"ם רוּאָה בְּמַרְאָה וְאִינוּ חוֹשֵׁשׁ וּפְרִיף הַש"ס ה"ד אִי בְּרַה"ר לָמָּה לִי מַרְאָה וְאִי בְּרַה"י כִּי רוּאָה בְּמַרְאָה מֵאִי הֵנָּה וּמְתַרְץ לְעוֹלָם בְּרַה"ר וְכִי רוּאָה בְּמַרְאָה מְחֻזֵי פְּאָדָם חָשׁוּב, א"כ מוֹכַח מִזֵּה אַף ע"ג דְּבְרַה"י אֲסוּר לְרַבְּנָן כְּמוֹ לר"מ מ"מ בְּמַרְאָה מוֹתָר א"כ ה"ה לר"מ נְמִי מוֹתָר בְּמַרְאָה א"כ הַגַּם דַּס"ל לר"מ דְּבִין בְּרַה"ר וְבִין בְּרַה"י אֲסוּר וּפָסְקוּ הַתּוֹס' כַּר"מ דְּאֲסוּר אֲפִילוּ בְּרַה"ר אַף מ"מ בְּמַרְאָה ס"ל לְהַתּוֹס' דְּמוֹתָר אֲפִילוּ לר"מ וּלפ"ז מָה שֶׁפָּסַק רַבִּינוּ דְּבְּמַרְאָה מוֹתָר זֶה אֲתִי אֲפִילוּ לר"מ וְעוֹד מְדַלָּא סִיּוּם רַבִּינוּ אֲבָל בְּרַה"ר מוֹתָר מוּפַת מְלֻשׁוֹנוֹ דְּלֹא דוֹקָא בְּרַה"ר מוֹתָר אֲלֵא אֲפִילוּ בְּרַה"י אַף בְּמַקּוֹם שֶׁמְצַוִּין שָׁם בְּנ"א מוֹתָר לְהַסְתַּפֵּר מִהֵן כְּמִסְקַנְתַּת הַש"ס וְהוּא סֹבֵר שְׁבִילֵי דְּנִהְרְדְּעֵי כִּינּוּן דְּשְׂכִיחֵי רַבִּים כְּרַה"ר דְּמִי וְלֹא נִתְחַרַּט אֲלֵא עַל שְׂלֵא עֲשֵׂה כַּר"מ דַּס"ל דְּאֵף בְּרַה"ר אֲסוּר, גַּם מִהֲרִי"ף מְנַפֵּת דְּסוֹבֵר כְּדַעַת רַבִּינוּ מְדַלָּא הִבְיָא סְבֵרַת הַתּוֹס', וְא"כ קִיָּמִי הֲרִי"ף וְרַבִּינוּ עִם הָרֵא"ש בְּחֻדָּא שִׁטָּה וְהַטּוּר פָּסַק ג"כ דְּבְרַה"ר מוֹתָר אֲפִילוּ רוּאָה בְּמַרְאָה וְעֵינָן בְּב"י שֶׁכְּתַב דְּאֵף הַתּוֹס' לֹא כְּתַבּוּ רַק שְׁטוּב לְנִהוּג כֵּן כִּינּוּן דְּחֻזִּינוּ דְּר"ת הֵיךְ מְצַטְעֵר וּלְפַעַנ"ד מְשַׁמַּע דְּפָסְקוּ כֵּן לְדִינָא: הַלְכוֹת תְּרוּמוֹת פֶּרֶק טו הֵלְכָה יָד תַּנּוּר וְשִׁהְסִיקוּ בְּכַמוֹן שֶׁל תְּרוּמָה וְאָפָה בּוֹ אֵת הַפֶּת הַפֶּת מוֹתָרַת ע"כ.

וְלִכְאוּרָה קָשָׁה הֲלֹא רַבִּינוּ פּוֹסֵק בַּה"מ א"פ ט"ז ה"כ"ב בְּתַנּוּר וְשִׁהְסִיקוּ בְּקִלְפֵי עֶרְלָה הַפֶּת אֲסוּרָה דִּישׁ שְׁבַח עֲצִים בְּפֶת, וְלִיָּשֵׁב זֶה עֵינָן בְּתוֹס' ע"ז (ס"ו ע"ב) ד"ה "אָמַר רַבָּא" דְּכְתַבּוּ שָׁם דְּדוֹקָא בְּאִיהִ"נ אֲמַרִּינוּ יֵשׁ שְׁבַח עֲצִים בְּפֶת אֲבָל לֹא בְּאִסּוּרֵי אֲכִילָה וְעֵינָן בְּדַבְּרֵי רַש"י ז"ל בַּע"ז (ס"ו ע"ב) ד"ה "שְׂאִינ" דְּכְתַב דְּתְרוּמָה אִין אִסּוּרָה אִיהִ"נ כַּמ"ש הַתּוֹס' יַעו"ש: הַלְכוֹת מַע"ש וְנִטְע רַבְעֵי פ"י הֵלְכָה ב וְאִין נוֹטְעִין אֲגוּז שֶׁל עֶרְלָה וְאִם עֶבֶר וְנִטְע אֲגוּז שֶׁל עֶרְלָה הֲרִי הַצְּנוּמַת מוֹתָר ע"כ, וְהַטְעַם הוּא דְּזוּה וְזוּה גוֹרַם מוֹתָר.

וְעֵינָן בְּתוֹס' ע"ז (נ"ף מ"ח ע"ב) ד"ה "וְאִין" וּמְחַוְלָקִים הַתּוֹס' עִם רַבִּינוּ דְּלִהַתּוֹס' אֲסוּר בְּכַה"ג דְּלֹא מְקַרִּי זֶה וְזוּה גוֹרַם אֲלֵא דוֹקָא הֵיכָא דְּשִׁנְיָהֶם מִעֵנָן אַחַד הֵינּוּ הִרְכַּבְת אִסּוּר בְּאִילָן הֵיטֵר וְרַבִּינוּ גַּם בְּזוּה מִתִּיר וּק"ל: הַלְכוֹת מַעֲשֵׂי הַקְּרַבְנוֹת פ"ו הֵלְכָה ב צָמַר שְׁבָרָאשִׁי כְּבָשִׁים וְשַׁעַר שְׁבִזְקוֹן הַתִּישִׁים וְהַעֲצָמוֹת וְהַגִּידִין וְהַקְּרַנִּים וְהַטְּלָפִים בְּזַמַּן שֶׁהֵן מְחַוְבְּרִין מְקַטִּירִין אֵת הַפֶּל וְאִם פִּירְשׁוּ לֹא וְעָלוּ שְׁנֵאָמַר עוֹלוֹתֶיהָ הַבָּשָׂר וְהַדָּם ע"כ, מָה דְּנִקְיֵט רַבִּינוּ וְאִם פִּירְשׁוּ לֹא יַעֲלוּ אִינוּ מְדוּנָק הַלְשׁוֹן דַּה"ה אֲפִילוּ עָלוּ ג"כ יִרְדּוּ אַף אִיִּדִי דְּנִקְיֵט רַבִּינוּ בְּרִישָׁא מְקַטִּירִין אֵת הַפֶּל הֵינּוּ דִּיעָלוּ לְכַתְחִילָה לְכֵן גַּם בְּסִיפָא נְקִיט לְשׁוֹן דִּיעָבַד.

וְכֵן כְּתַב רַבִּינוּ בְּפִירוּשׁ בַּה"ל פְּסוּה"מ פ"ב ה"ט"ז וְז"ל וְאֵלוּ אִם עָלוּ יִרְדּוּ צָמַר וְכו' בְּזַמַּן שְׂאִינָם מְחַוְבְּרִין אִם עָלוּ יִרְדּוּ ע"כ יַעו"ש: הַלְכוֹת בְּפוּרִים פֶּרֶק ד הֵלְכָה ד הַבְּפוּרִים וְהַתְּרוּמוֹת וְהַחֲלָה וְהַקְּרָן וְהַחֲנוּמָשׁ וּמִתְּנוּת בְּהֵמָה הֵם נְכֹסֵי פֶהֶן ע"כ, וְאֵע"ג דְּבַגְמ' חָשִׁיב תַּשְׁעָה י"ל דְּרַבִּינוּ ס"ל כְּדַעַת הַתּוֹס' דְּגָרִיס רַק שְׁבַעָה וְלֹא גָרִיס שָׁם רֵאשִׁית הַגֵּז וְכֵן לֹא גָרִיס דְּמֵאִי וְכ"כ בַּס' "מַרְאָה פֶהֶן" וְעֵינָן מָה שֶׁכְּתַב הַרְש"א יַעו"ש: פֶּרֶק ט הֵלְכָה י לְפִיכָף

אם הייתה הפהן עומד עמו במטבחים ונושא נותן עמו אינו צריך לרשום ע"כ, ור"ל דמוכחא מילתא שהוא שותף של ישראל, ולכאורה קשה הלא רבינו פסק מקודם בה"ט ונ"ל בד"א בשוחט לעצמו אז פטור אבל פהן טבת ששחט ומוכר בשוק ממתינים לו שנים ושליש שבתות מפאן ואילך חייב ואם קבע ב"מ למפור אין ממתינים לו אלא מוציאין ממנו מיד ע"כ, א"כ מוכח היכא דהפהן בעצמו טבח חייב במתנות ומאי מהני שיעמוד הפהן בבית המטבחים ובאמת משום זה השמיט הרי"ף והרא"ש הגמ' דהיה פהן עומד בביה"מ כפירוש הכ"מ לדעת רבינו ולפ"ז יהיה מתורץ קושית הב"י בטור שהקשו למה השמיטו הרי"ף והרא"ש הגמ' ה"ל ולפמ"ש גיחא, וע"ז שהקשה הפ"ח על רבינו מההיא עובדא דר"ט ** (היינו איך פתב רבינו בהל' זו דהחלק של ישראל חייב במתנות והא בש"ס גבי אןשפזיקא דר"ט מוכח דגם החלק של ישראל פטור ממתנות.

**) יש ליישב פן דלא דמי להדדי דבעובדא דר"ט מייירי שהפהן בעצמו קבע חנותו במטבחים וגלי דעתו דקביע לכן חייב מיד אבל הכא מייירי דהמטבחים של ישראל והפהן יושב עמו לכן בכה"ג פטור ממתנות, ועוד י"ל דעיינן ב"ר"ן דמפרש במעשה דר"ט ונ"ל מסתמא חנות ועלי קבוע לקצב עליו בשר א"כ י"ל דרבינו מייירי הכא שלא היה עלי.

וכן מייירי בתוף ג' שבתות, אח"כ ראיתי שהפ"ח מפרש פנה ועיינן בטור שכתב דבכל ענין צריך שירשום ואפילו יושב הפהן בביה"מ ובנה מחולק רבינו עם הטור. אבל בנה כ"ע מודים היכא דרשם ואפילו יושב במטבחים מ"מ פטור.

וראיתי בפלתי שכתב על מ"ש המחבר ובעפ"ם אם יושב עמו במטבחים א"צ לרשום ונ"ל ובישראל לא מהני לפי מ"ש בסעיף הקודם דהיה התקנה שאם קובע מטבחים חייב במתנות ע"כ, וצ"ל דזה פתב דעת עצמו ולא בדעת המחבר והראיה מדהקשה הב"י בעצמו על הרי"ף והרא"ש שהשמיטו הגמ' ה"ל ולא תירץ דלאחר התקנה הלא הפהן בעצמו חייב במתנות אלא ע"כ צ"ל כמ"ש: הלכה יד עבר ואכלן או הזיקן או מכרו אינו חייב לשלם וכו', ועין בכסף משנה דכתב ונ"ל רבינו ס"ל פהתוס' פלישנא בתרא ולחומר ואם בא לצאת ידי שמים חייב דאל"כ מדוע שביק רבינו ל"ק ועוד מדשני רבינו מלישנא דר"ח וכתב אינו חייב דמשמע אין ביד מחייבין אותו ע"כ, ולא זכיתי להבין דבריו הקדושים דכתב הראיה מדשביק רבינו ל"ק הלא לפי דברי הר"ן אין שום נ"מ בין הטעמים ורק חילוק דרשות יש ביניהם, ומאי דכתב הכ"מ הראיה מלשון חייב קשה לי לפ"ז איך פתב רבינו לקמן בפ"י ה"ו לשון פטור, אח"כ מצאתי דה"ח על הרא"ש הקשה הני ב' קושיות אולם באמת ע"כ צ"ל בהאי אינו חייב דכתב רבינו פנונתו דדוקא ביד אינם מחייבין אותו דאל"כ קשה הלא מפורש בהגמ' דהיכא דאישתרישי חייב לכ"ע ומדוע פתב רבינו הכא ומכרו אינו חייב אלא ע"כ צ"ל דכוננתו פנ"ל אבל כבא לי"ש חייב.

ואפשר דמנה יהא מוכח דגם על השאר היינו בהזיק או אכלן ג"כ חייב לצי"ש: הלכה יח איזהו הזרוע והלקחים וכו' אין מולגין אותו ואין מפשיטין אותו אלא תנו לו בעורן ובצמרן ע"כ, עיינן בד"ח פ"ו דחולין סימן י' שכתב דרבינו היה לו גרסא אחרת ובאמת לפענ"ד לפי מ"ש הר"ן לפרש גרסת הרי"ף פן אפשר לפרש בדעת רבינו הרמב"ם ואם

אמנם דלפי מה שפכתב הר"ן בתחילה הדין דבזרוע במקום שמפשיטין מותר להפשיט
אולם הלא אח"כ מסיק הר"ן ואפשר פינו דרבי רחמנא לחיים ומה שעליהם וכו' א"כ
לפ"ז ה"ה בזרוע נמי הדין פן כמו בלחיים וק"ל פרק י הלכה ז ראשית הגז נוהג בכלאים
בכוי ובטרפה וכו' עיין בר"ן שהקשה על רבינו למה פסק דנוהג בטרפה יעניין שם
ובאמת כזה מבואר בתוספתא פרק ו' דתולין דראשית הגז נוהג בטרפה: הלכה ח האומר
כל גזותי ראשית דבריו קיימין ע"כ, ועיין בכ"מ מה שהקשה על דברי רבינו דסתרי
אהדדי לכו עיין בר"ן שהקשה כזה ועוד קשה לי דבהי"א פתב רבינו היו שני מיני גיזה
פגון וכו' או גיזת זכרים וגיזת נקבות ומכר מין זה והניח המין האחר זה נותן לעצמו וזה
נותן לעצמו ועיין בש"ס דזה תלוי בדר"א ובה"ט פסק דלא כר"א א"כ ליתא לדין הנ"ל
ולכן ראיתי בביתאורי הגר"א שהקשה ג"כ פזה על המחבר ביו"ד סימן של"ג סעיף ו'
דפסק המחבר דלא כר"א ובסעיף ח' פסק כר"א וילפלא בעיני על מרן הגר"א מדוע לא
הקשה פזה מסעיף ז' דפסק שם דאם לקח הצאן מן העכו"ם לגיזתו חייב אעפ"י שגדלה
ברשות העכו"ם א"כ זה דלא כר"א, וכל הקושיות יתורצו בזה שתייר הכ"מ דרבינו לא
פסק כר"א רק בזה דאינו נוהג אלא בארץ אבל בכלם פסק פרבנו דלא אלים האי מנהגא
דנהגו כר"א למידחי כל הני סתמא דאתי פרבנו, ומ"ש רבינו בהי"א דזה נותן לעצמו
וכו' לא מדינא פסק פן רק עפ"י עצה טובה, ויש להביא ראיה לזה דעיין בהל' תרומות
פ"ג ה"ג שפכתב שם רבינו ונ"ל כל מין חטים אחד כל מיני תאנים אחד והיינו שחומות
ולבנות ותורם מזה על זה, א"כ חזינו דרבינו פסק פרבנו דר"א ומ"ש הקא דתורם
משניהם הוא רק עפ"י עצה טובה ותימה לי על הר"ן שפירש בדברי רבינו בהי"א דכתב
שם פן לדינא ובאמת מהל' תרומות הנ"ל מוכת ההיפוך.

נדע דבמחבר שם סעיף ת' נפל ט"ס ובמקום שמכר צ"ל ששייר וכ"כ הכ"מ על הרמב"ם
דט"ס הוא. וק"ל: הלכה טו הנה לו חמש צאן וגזו אחת מהן בלבד ומכר גיזתה ואח"כ גזו
שניה ומכר גיזתה ואח"כ גזו שלישיית ומכר גיזתה הפל מצטרפות לראשית הגז וכו',
מקורו בחולין (קל"ח ע"א) דגרסינן ת"ר גזו ומכר ראשונה ר"ח אמר חייב רנב"ה אמר
פטור ר"ח ס"ל דהא גזו ורנב"ה ס"ל בעינדנא דקא מלא שיעורא בעינן צאנה וליכא תנן
הלוקח גז צאנו של עכו"ם פטור מרה"ג הנה צאנו לגזוז חייב אמאי כל חד וחד בתר גיזה
נפקא לו מרשותיה תרגמא ר"ח כגון שהקנה לו כל שלשים יום עכ"ל, ועיין פירוש
רש"י.

ורבינו מפרש דהמחלוקת שלהם הוא דלא מכר הצאן בעצמן רק מכר כל פעם הגיזה
וע"ז הקשה הש"ס לרנב"ה מהמשנה דמבואר לפי פירוש הרמב"ם דזוקא דלקח הגיזה
בעצמה פטור הא צאנו לגזוז היינו דקנה הגיזה במחנפר לגזוז משמע דחייב אמאי כל חד
וחד וכו' ומתיר הש"ס תרגמה וכו' ורבינו פסק כר"ח ולר"ח אתי המשנה כפשוטה, ולא
ניחא לרש"י ז"ל לפרש כפירוש רבינו דמדקשה הש"ס על ר"ח מהמשנה הא צאנו וכו'
ולפירוש רבינו למה להש"ס למידק הא כל חד וחד בתר גיזה נפקא לו מרשותו הלא אף
אם בשעת גיזה לא הנה מעולם ברשותו ג"כ חייב לדעת רבינו וכזה הקשה הר"ן לפירוש
רבינו יעו"ש, ומ"ש רבינו בפ"ט דהיכא דאמר הטבח מכור לי ב"מ של פרה והיו בה
מתנות וכו' לקחם ממנו במשקל נותנם לכהן ומנפה לו מן הדמים אע"ג דהוי כמו פירוש
שמוכר לו המתנות שהרי שקל לו גם חלקו של פהו ובה"י משמע דאם פירש דבריו

ואמר לו אני מוכר לך הכל שניהם פטורין ** (המוכר פטור דבעודו מחנפר לא חל עליו ראשית הגז ובשעת גזיזה לאו גז צאנף הוא דהגיזה לא שלו והלוקח נמי פטור דלאו גז צאנף הוא דהצאן אינה שלו).

המחבר. **) דמדכתב רבינו חזקיה אין אדם מוכר מתנות פהונה משמע הא אם פירש ואמר שמוכר פטור המוכר וגם הלוקח.

אולם י"ל דלא דמי להדדי: דהתם בראשית הגז דמכר לו הגיזה בעודנה מחנפרת לצאן ואפתי לא זכה בהם הכהן א"כ יכול למוכרה אבל הכא משנשחטה הפרה זכה הכהן במתנות ואין מכירתו בהם פלוג.

וכ"כ והרא"ש סימן ב' יעו"ש: הלכות מטמאי משכב פרק יב הלכה יט חבר שהיה גגו למעלה מגגו של ע"ה ה"ז שוטח שם פלים ומניח טהרות והו בחזקתו אעפ"י שע"ה יכול לפשוט ידו וליגע וכו' היו הגגות זב"ז וכו' ושטח החבר פלים או הניח טהרות הרי כ"מ שיכול ע"ה לפשוט את ידו וליגע בחזקת טומאה ע"כ.

וקשה לכאורה על רבינו מזה שכתב בהמ"א פי"ג ה"ו ונ"ל אם היו הגגות זו בצד זו אעפ"י שיז העפ"ם מגעת לחלק הישראל אינו חושש לא משום י"נ ולא משום טהרות, אולם באמת לק"מ דשם איירי דיש מסיפס והכא איירי בלא מסיפס וכן מ"ש רבינו בגגו למעלה פנ"ל ג"כ מיירי בלא מסיפס כיון דהוי רשות בפ"ע.

ולא זכיתי להבין דברי הב"י שפי' דברי רבינו דאיירי במסיפס. ודע דרבינו קאי כפי הגרסא בתוספתא פ"י דטהרות דגרסינן החם גגו של חבר בצד גגו של ע"ה חבר שוטח שם פלים ומניח שם טהרות ובלבד שאין ע"ה יכול לפשוט וליגע ובזה לא פליגי ת"ק עם רשב"ג, ועוד אמרינן התם גגו של חבר למעלה מגגו של ע"ה אעפ"י שע"ה יכול לפשוט וליגע וכו' רשב"ג אומר וכו' ובלבד שאין ע"ה יכול ליגע ופסק רבינו בזה כת"ק דפליגי על רשב"ג, אולם קשה לי דרבינו פסק כאן בהכ"א ונ"ל חצר החלוקה במסיפס וחבר בצד זה וכו' טהרותיו טהרות אעפ"י שיז ע"ה מגעת לשם ופסק זה כר"י בע"ז (ד"ע ע"ב) ובאמת ר"י מדמי זה לגגו של חבר בצד גגו של ע"ה דסבירא להו לרבנן לפי גרסת הש"ס בע"ז דטהרותיו טהרות אעפ"י שיזו מגעת לכן סבירא ליה לר"י דכמו לת"ק טהור בזה פן הכא נמי טהור, ולא מדמי לגגו של חבר למעלה דשאני התם דאית לו לאשתמוטי וכו' לכן סבירא ליה לרשב"ג דבעינן דוקא שלא יהא ידו מגעת לשם ואז שוטח שם פירותיו, א"כ מוכן מזה דר"י סבירא ליה לרשב"ג בדיון זה.

א"כ קשה למה פסק בזה בגגו של חבר למעלה פנ"ל. ובאמת זה פוננת הכ"מ בקושיותו אף שלא פירש דבריו יפה אולם זה פוננתו, ועיין מה שתיירץ הכ"מ.

ולפי מ"ש ס"ל לרבינו בגגו למעלה לא צריך מסיפס. וראיתי בבאורי הגר"א ליו"ד במ"ש שם ונראה דס"ל דדעת רבינו דגם בלמעלה צריך מסיפס כמו שכתב הב"ה.

ולפי מ"ש יעלו יפה דברי הש"ס בע"ז דהקשה הש"ס לר"י מרשב"ג בגגו של חבר למעלה ומתירץ הש"ס אמר לך ר"י שאני התם דאית לו לאשתמוטי וכו' וקשה לכאורה דמה פריך הש"ס דלמא מיירי כאן בלא מסיפס ור"י מיירי במסיפס וכ"ת מ"ט דרבנן דפליגי על רשב"ג י"ל דס"ל דלא בעינן כלל מסיפס אלא ע"כ צ"ל דבגגו למעלה לא

צָרִיף מְסִיפִים כִּינּוּן דְּזָה הָוֵי רְשׁוֹת בַּפֿ"ע לְכֹן ס"ל לַת"ק דְּטְהָרוֹתָיו טְהוּרוֹת וּמ"מ ס"ל לְרֶשֶׁב"ג דְּטְהָרוֹתָיו טְמֵאוֹת אַע"ג דְּזָה הָנָה כְּמוֹ מְסִיפִים לְכֹן קָשָׁה עַל ר"י דַּס"ל דְּחֻצָר הַחֲלוּקָה בְּמְסִיפִים טְהוּרוֹתָיו טְהוּרוֹת וְע"ז מְתַרְץ הַש"ס שְׂאֵנִי הֵתָם דְּאִית לֹו לְאַשְׁתְּמוּטֵי וְכו' וְלֹא מְחֻזֵי כְּגַב, וְלֹא דְמֵי לְמְסִיפִים.

וּלְפִי מ"ש יְתוּרְץ מַה דְּקָשָׁה עַל הַש"ס לְמָה לֹא פָרִיף מְקוּדָם מְרִישָׁא עַל רַב וְאַח"כּ מְהַסִּיפָא עַל ר"י דְּגַגּוֹ שֶׁל חֶבֶר לְמַעְלָה הוּא סִיפָא, אַח"כּ מְצִאתִי לְהַרְשָׁ"ש שְׁהַקְשָׁה כְּזָה. וּלְפִי מ"ש נִיחָא דְאָם הָיָה מְקָשָׁה מִתְחַלְלָה מְגַגּוֹ שֶׁל חֶבֶר בְּצַד גַּגּוֹ שֶׁל ע"ה עַל רַב הָיָה מְתַרְץ דְּכְמוֹ דַּס"ל לְרֶשֶׁב"ג בְּסִיפָא דְּטְהָרוֹתָיו טְמֵאוֹת וְאַף ע"ג דְּזָה הָנָה כְּעֵין מְסִיפִים א"כ ה"ה בְּצַד גַּגּוֹ בְּרִישָׁא נְמִי י"ל דְּפִלִּיג רֶשֶׁב"ג עַל רַבְּנָן וְאַפִּילוּ יֵשׁ מְסִיפִים נְמִי ס"ל דְּטְמֵאוֹת לְכֹן הַקְשָׁה עַל ר"י מְסִיפָא מְגַגּוֹ שֶׁל חֶבֶר לְמַעְלָה דְּזָה הָוֵי רְשׁוֹת בַּפֿ"ע וְתַרְצִינָן שְׂאֵנִי הֵתָם כְּנ"ל אִם כֵּן לַפ"ז ס"ל לְרֶשֶׁב"ג בְּחֻצָר הַחֲלוּקָה בְּמְסִיפִים וְכֵן בְּגַגּוֹ שֶׁל חֶבֶר בְּצַד גַּגּוֹ שֶׁל ע"ה דְּטְהָרוֹתָיו טְהוּרוֹת א"כ מֵאִי דְאַמְרוּ בְּרִישָׁא גַּגּוֹ שֶׁל חֶבֶר בְּצַד גַּגּוֹ וְכו' זָה אֲלִיבָא דְכ"ע לְכֹן הַקְשָׁה הַש"ס עַל רַב דַּס"ל דְּלֹא כְּמֵאן, וְכ"ת אִם כֵּן מֵאִי מְקָשָׁה עַל ר"י הֲלֹא אֶפְשָׁר דַּס"ל כַּת"ק רַק בְּאַמְת י"ל דְּהַמְקָשׁוֹן רְצָה לְדַעַת אִיף מְתַרְץ אִם וְתַרְץ דְּר"י ס"ל כַּת"ק א"כ לַפ"ז כְּמוֹ דְּרֶשֶׁב"ג פִּלִּיג בְּלַמְעָלָה כֵּן פִּלִּיג אַבְצַד גַּגּוֹ אֲבָל הַשְׁתָּא דְּמְתַרְץ לְר"י כְּנ"ל א"כ לַפ"ז הָרִישָׁא אֲתִי אֲלִיבָא דְכ"ע לְכֹן הַקְשָׁה רַב דְּלֹא כְּמֵאן וְעֵינָן בְּכ"מ מֵהַמ"א וְז"ל וּמְפָרֵשׁ רַבִּינוּ בְּיֵשׁ מְסִיפִים מְדַמְקָשֵׁי לְרַב דְּאִיירִי בְּחֻצָר הַחֲלוּקָה בְּמְסִיפִים וּכְבָר הַקְשָׁה ע"ז הַלַּח"מ אֲדַרְבֵּה אִם מִיירִי הַבְּרִייתָא בְּלֹא מְסִיפִים בְּוֹדָאֵי קָשָׁה לְרַב אִף גְּרָאָה לְפָרֵשׁ כְּפִנּוֹת הַכ"מ כֵּן מְדַאקְשֵׁי לְרַב וְלֹא לְר"י דְּאִם אִיירִי בְּלֹא מְסִיפִים א"כ לְר"י נְמִי קָשָׁה ** (הֵינּוּ, דְּהוּא מְחַלּוּקְתָם הוּא דְּוֹקָא בְּחֻצָר הַחֲלוּקָה בְּמְסִיפִים וְדוּקָא בְּזָה סְבִירָא לִיהֵ לְר"י דְּטְהָרוֹתָיו טְהוּרוֹת אֲבָל בְּלֹא מְסִיפִים גַּם ר"י מוֹדָה לְרַב א"כ קָשָׁה גַּם לְר"י מְהֻכָּא.

(** א"ו דְּמִיירִי בְּמְסִיפִים וְסָרְה בְּזָה קוֹשְׁיַת הַלַּח"מ (וְלִזָּה הַעִירֵנִי חֲתָנִי הָרַב ר' יַעֲקֹב ג'י] אִף לְפִי מ"ש הַגְּר"א בְּכִנּוּת רַבִּינוּ דַּס"ל דְּאַפִּילוּ בְּגַגּוֹ שֶׁל חֶבֶר לְמַעְלָה נְמִי צָרִיף מְסִיפִים א"כ י"ל בְּכִנּוּת הַכ"מ כֵּן ר"ל דְּאַפִּילוּ בְּגַגּוֹ לְמַעְלָה נְמִי צָרִיף מְסִיפִים וּמֵאִי דְּכַתְבַּת הַכ"מ מְדַאקְשֵׁי לְרַב זָה ט"ס וְר"ל מְדַאקְשֵׁי לְר"י מְהַסִּיפָא מְסַתְמָא מִיירִי הַבְּרִייתָא בְּמְסִיפִים דַּא"ל"כ לְק"מ דְּנוֹכַח לְזִמְר דְּר"י אִיירִי בְּיֵשׁ מְסִיפִים וְהַבְּרִייתָא מִיירִי בְּלֹא מְסִיפִים.

וּמ"ש הַלַּח"מ כִּינּוּן דַּס"ל לְרַבִּינוּ בְּגַגּוֹ שֶׁל זָה בְּצַד זָה דְּבַעֲיָנָן מְסִיפִים כ"ש בְּלַמְעָלָה כִּינּוּן דְּיֵשׁ שְׁם סְבָרָא דְּאַשְׁתְּמוּטֵי, בְּאַמְת לָאו רְאִיָּה הִיא דְּסְבָרָא זֹו. דְּוֹקָא רֶשֶׁב"ג אִית לִיהֵ אֲבָל רַבְּנָן פִּלִּיגִי וְלִית לָהּוּ הִיא סְבָרָא וְכִינּוּן דְּרַבִּינוּ פֶּסֶק בְּזָה כְּרַבְּנָא"כ לִית לִיהֵ הִיא סְבָרָא דַּס"ל לְרֶשֶׁב"ג כְּנ"ל א"כ הַפִּירוּשׁ בְּדַבְרֵי רַבִּינוּ כְּמ"ש וּלַפ"ז סָרְה קוֹשְׁיַת הַלַּח"מ שְׁהַקְשָׁה דְּבָרֵי רַבִּינוּ אֶהְדְּדִי יַעו"ש וְרֵאִיתִי בְּהַגְּר"א שְׁפַתְב דְּמִשׁו"ה הַשְּׁמִיט הַמְחַבֵּר גִּגִּין זַב"ז דְּכ"ש הוּא, א"כ לְהַגְּר"א הַפִּירוּשׁ בְּדַבְרֵי הַמְחַבֵּר דְּמ"ש וְחֻלּוּקִים בִּיתְדוֹת קָאֵי אֶפִּילוּ בְּגַגּוֹ לְמַעְלָה וְכֵן כְּתַב וְז"ל "רַמְב"ם דְּוֹמֵא דְּחֻצָר" וּבְאַמְת מְדַבְרֵי רַבִּינוּ אִין הַכְּרַע כְּנ"ל דִּי"ל דְּמָה שְׁהַזְפִּיר רַבִּינוּ מְסִיפִים קָאֵי אַגְּוֹ שֶׁל זָה בְּצַד גַּגּוֹ שֶׁל זָה אֲבָל בְּלַמְעָלָה

אֶפְשֶׁר דַּס"ל לְרַבֵּינוּ דְּלֹא צָרִיף מְסִיפִים, וְנִרְאִיתִי בְּנֵה"כ וּבַט"ז ס"ק ל"ז וּמוֹכַח מִדְּבָרֵיהֶם
דַּס"ל בְּדַעַת הַמַּחְבֵּר לֹא כְּמוֹ שֶׁפָּרְשֵׁתִי בְּכַוֵּנָת הַכ"מ.

וּכ"ז פְּתַבְנוּ לְפָרֵשׁ בְּגִגּוֹ לְמַעְלָה אֲבָל בְּצַד גִּגּוֹ מְבוֹאֵר לְהַדְיָא בְּדְבָרֵי רַבֵּינוּ דְּבַעֲיָנָן מְסִיפִים
דְּרַבֵּינוּ מְפָרֵשׁ דְּרִישָׁא שֶׁל הַבְּרִייתָא מִיְיָרֵי בְּמְסִיפִים דַּאֲלֵת"ה מְדוּעַ לֹא מְקַשֵּׁי נְמִי לַר"י
דַּר"י מִתִּיר לַכַּה"פ בְּמְסִיפִים וְהָכֵא מְוֹתֵר אֶפְיָלוּ בְּלֹא מְסִיפִים אֲלֵא מְדַהֲקָשָׁה לְרַב וְלֹא
לַר"י א"כ מוֹכַח דְּמִיְיָרֵי בְּמְסִיפִים.

אִף בְּאֲמַת לַעֲנִיד לָאו רְאִיָּה הִיא דִּי"ל דְּמִיְיָרֵי הַבְּרִייתָא בְּלֹא מְסִיפִים וְלְרַב הַקְּשָׁה הַש"ס
מַכ"ש וּמ"מ לַר"י ל"ק דִּי"ל מִשּׁוּם הֵכִי לֹא בַעֲיָנָן הָכֵא מְסִיפִים מִשּׁוּם דְּכִיּוֹן דְּהֵם שְׁנֵי
גִּיּוֹן לְכֹן מִיְקָרֵי זֶה רְשׁוּת בַּפ"ע אֲבָל ר"י מִיְיָרֵי בְּחֶצֶר אֶחָד לְכֹן בַעֲיָנָן מְסִיפִים וְדַעַת
הַרְמַב"ם נִרְאֵה דְּוָקָא בְּגִגּוֹ לְמַעְלָה אֲזַ מִיְקָרֵי רְשׁוּת בַּפ"ע וְלְכֹן ס"ל לַת"ק דְּטַהֲרוּתֵי
טְהוֹרוֹת אֲבָל בְּצַד גִּגּוֹ אֶפְיָלוּ לַת"ק בַעֲיָנָן מְסִיפִים וְלַר"י רְשָׁב"ג נְמִי מוֹדָה לַת"ק
דְּטַהֲרוּתֵי טְהוֹרוֹת בַּכַּה"ג.

וְלְכֹן לֹא הֶזְנַפְר הַמַּחְלֻקָּת בְּהַרְיִשָׁא יַעֲן דְּרִישָׁא אֲתִי אֲלִיבָא דַּכ"ע וְדְּוָקָא בְּגִגּוֹ לְמַעְלָה
פְּלִיג רְשָׁב"ג מִהַטְעָם דְּאֶשְׁתְּמוּטִי וְכו' וְכַמְבּוֹאֵר בַּש"ס וְרַב ס"ל פִּי הֵיכִי דְּפְלִיג רְשָׁב"ג
בְּלְמַעְלָה ה"נ פְּלִיג בְּצַד גִּגּוֹ וְדו"ק: הַלְכוּ' אַבּוֹת הַטְּוֹמָאוֹת פַּט"ז הַלְכָה ג פִּיצַד תִּינּוֹק טְמֵא
שְׁנַמְצָא בְּצַד הַעֵיפָה וְהַבְּצַק בְּיָדוֹ הָרִי הַעֵיפָה טְמֵאָה שְׁדַרְף הַתִּינּוֹק לְטַפַּח ע"כ.

עֵינָן בְּתוֹס' חֲוָלִין (דָּף פ' ע"א) ד"ה "רֹב" דְּכָתְבוּ בְּשֵׁם ר"ת דַּאֲעַפ"י שֶׁלֹּא נִמְצָא בְּצַק
בְּיָדוֹ נְמִי חֲקָמִים מְטַמְּאִין וּמֵאִי דַתְנָן בְּמִשְׁנָה וּבְצַק בְּיָדוֹ לְרַבּוֹתָא דַּר"מ דַּבַּכַּה"ג נְמִי מְטַהֵר
יַעֲו"ש: הַלְכוֹת טְוֹמָאוֹת אוֹכְלִין פָּרַק יב הַלְכָה י פִּירוֹת שְׁנַפְלוּ לַתוֹף הַמִּים וּפְשֵׁט יָדָיו
וּנְטָלָן לֹא הִנְקְשָׁרוּ וְאִם חִיָּשֵׁב שְׁיִוְדָחוּ יָדָיו הִנְקְשָׁרוּ בַּמִּים שְׁבִינְדִי שְׁהַמִּים שְׁבִינְדִי וְשַׁעַל
הַפִּירוֹת הָרִי הֵן כְּתוּלוֹשִׁין בְּרַצּוֹן ע"כ, מ"ש רַבֵּינוּ וּפְשֵׁט וּנְטָלָן לֹא הִנְקְשָׁרוּ ר"ל מִי שְׁיָדָיו
טְמֵאוֹת וּבָזָה שְׁפִשֵׁט הָרִי יָדָיו טְהוֹרוֹת דְּלֹא בַעֲיָנָן כְּוֹנָה לְחֲוָלִין וְהַטְעָם דְּלֹא הִנְקְשָׁרוּ הוּא
מַחֲמַת דְּלֹא אַחַשְׁבָּה לַהֲף גְּפִילָה אֲבָל אִם חִיָּשֵׁב שְׁיִוְדָחוּ יָדָיו אֲזַ יָדָיו טְהוֹרוֹת מַכ"ש
וְהַפִּירוֹת הִנְקְשָׁרוּ דַּאֲחַשְׁבָּה לַהֲף גְּפִילַת פִּירוֹת לְטוּל יָדָיו בְּהַגְּבַהֲתוֹ, וּמ"ש דְּהַפִּירוֹת
הִנְקְשָׁרוּ הִיָּנוּ לֹאֲחַר שְׁהַעֲלָם דַּכ"ז שְׁהֵם מְחַוְּבִין בַּמִּים לֹא מִתְּכַשְׁרֵי כְּמוֹ שֶׁכְּתַב רַבֵּינוּ
בַּהִי"א וְז"ל פִּיצַד צָנוֹן אוֹ לְפֶת שְׁהוּא בְּתוֹף הַמַּעְרָה נִדָּה מְדִיחָתוֹ שֶׁם וְהוּא טְהוֹר הַעֲלָתָהּ
כ"ש מִן הַמִּים נְטַמָּא בְּמַגְעָה, ע"כ.

וְר"ל דָּאֲז הִנְקְשָׁרוּ, וְעֵינָן מ"ש הַתוֹס' בְּתוּלִין (ל"א ע"ב) ד"ה וּפִירוֹת. יַעֲו"ש: הַלְכוֹת
מְקַנְאוֹת פָּרַק א הַלְכָה ח כָּל הַטּוֹבֵל וְכו' אֶפְיָלוּ נִדָּה שְׁטַבְלָה בְּלֹא כְּוֹנָה ה"ז מְוֹתֵר לְכַעֲלָה
אֲבָל לְתַרּוּמוֹת וְקַדְשִׁים אִינָה טְהוֹרָה עַד שֶׁתְּטַבּוּל בְּכַוֵּנָה ע"כ, מ"ש רַבֵּינוּ שְׁאֲסוּרָה
לְאַכּוֹל בְּתַרּוּמָה הוּא לָאו דְּוָקָא אֲלֵא אִף לְמַעְשֵׁר נְמִי אֲסוּרָה וְכְמוֹ שֶׁכְּתַב רַבֵּינוּ בַּהִל'
"אַבּוֹת הַטְּוֹמָאוֹת" פִּי"ג ה"ב וְעֵינָן תוֹס' חֲוָלִין (ל"א ע"א) ד"ה וְאֲסוּרָה, וּמֵה שֶׁפִּסַּק רַבֵּינוּ
כְּרַב אַע"ג דְּרַב וְר"י קִי"ל כ"מ דְּהַלְכָה כְּר"ש עֵינָן יִישׁוּב ע"ז כ"מ וְדְבָרֵינוּ מְבוֹאֵרִים
כְּר"ן פ"ב דְּחֲוָלִין (דָּף ז' ע"א) וְעֵינָן מֵה שֶׁכְּתַבְנוּ, בְּחִידוֹשֵׁנוּ עַל הַרְמַב"ם בַּהִל' שְׁחִיטָה
פ"ב הִיא מְעַנְנָן זֶה יַעֲו"ש.

סליק: חידושים על הש"ס באיזה מקומות מסכת פסחים לדרף (דרף כ"ד) אר"א אר"י פל
איסורין שבתורה אינו לוקה עליהם אלא פדרף הנאתן למעוטי מאי למעוטי שאם הניח
חלב של שור הנסקל ע"ג מפתו שהוא פטור וכ"ש אכל חלב חי שהוא פטור עיני רש"י
שם ד"ה חלב ונ"ל חלב אין דרף הנאתו אלא בהבערה ולמשוח עורות ולא לרפואה וכ"ש
אוכל חלב חי, וכוננת הכ"ש הוא זה, דנה דהניח חלב ע"ג מפתו לגבי דידיה שיש לו מפה
נהו דרף הנאתו רק פינן דלכ"ע חלב אין דרף הנאתו לרפואה אינו לוקה וכ"ש אוכל
חלב חי דארף לגבי האוכל נמי אין דרף אכילתו.

וכנה מבןאר במ"ל בהל' יסודי התורה. עוד גרסינן שם אר"א אר"י פל איסורין שבתורה
אינו לוקה עליהם אלא דרף אכילתו וכו' א"ד אר"א אר"י פל איסורין שבתורה אין לוקין
עליהן אלא דרף הנאתו וכו' אר"ז ארף אנו נמי תנינא אין סופגין את הארבעים משום
ערלה אלא על היוצא מן הזתים ומן הענבים בלבד ואילו מתותים ורמונים ותאנים לא
מ"ט לאו משום דלא קאכיל להו דרף הנאתו אמר לו אבני בשלמא אי אשמעינן פרי גופא
דלא קאכיל להו דרף הנאתו שפיר אלא הכא משום דזינעה בעלמא הוא עכ"ל הגמ'.

ועיין בתוס' שם ד"ה אלא ונ"ל ומיהו תימא אמאי אמר דזינעה בעלמא הוא נהא טעם
פעיקר דאורייתא ע"כ. וקשה לי לפענ"ד על התוס' דמקשי פנ"ל פאילו הוא דבר פשוט
דילמא טכ"ע מדרבנן פשיטת רש"י ותר"ן בע"ז וכן ס"ל להרמב"ם בפט"ו מהמ"א ה"ב
וה"ג, וי"ל דקושית התוס' קאי על אבני דבעצמו ס"ל במס' חולין (דק"ח ע"א) דטכ"ע
דאורייתא דאמרינן שם אמר אבני טעמו ולא ממשו בעלמא דאורייתא וכו' וכן בגזיר
(דל"ז ע"א) ס"ל לאבני דטכ"ע דאורייתא דיליף ממשרת אבל באמת לפענ"ד לק"מ
קושית התוס' דאבני משיב לר"ז דקא מביא ראיה לר' יוחנן, ור"י בעצמו הלא ס"ל בע"ז
דטכ"ע מדרבנן וכמו שכתב רש"י בע"ז דס"ז אליבא דר"י.

א"כ ר"י לשיטתו אין מזה שום ראיה די"ל דזינעה בעלמא הוא, אר"מ צדקו דברי
התוס' מחמת דהתוספות מפרשים בע"ז דר"י ס"ל טכ"ע דאורייתא ולפ"ז אלא פירכת
אביו ומינשב קושית התוס' והדרא לדוקתא ועיין בספר ושב הפהו דמתרץ קושית התוס'
עפ"י דברי התוס' והרא"ש בברכות (דל"ט ע"א) ד"ה מיא דסילקא יעו"ש.

וראיתי להלח"מ בהמ"א פ' הלקה כ"ב שכתב ונ"ל ולקושיא ראשונה י"ל דרבינו דחי
הך סוגיא דבפ' העור והרוטב מקמי שהיא דבפ' כ"ש דשם אמר ר' יוחנן דאיסורי תורה
שלא כד"ה אין לוקין עליהם ור"ז הביא ראיה מהמשנה ואבני אמר דאין ראיה משם
וכיון דקיי"ל כר' יוחנן וכדפסק רבינו לקמן אית לן לומר דהסייעתא הוי סייעתא
ופירושה דמתניתין דתותים ורמונים לא, משום דהוי שלא פדרף הנאתו כר"ז, עכ"ל.

ובאמת לענ"ד לא הבנתי דבריו הלא רבינו פסק בה' ברכות פ"ח ה"ד לענן דנבשי דתמרי
דמברך שהפל מהטעם דאמרי' בגמרא דברכות דל"ח דזינעה בעלמא הוא כמאן כר"י
דס"ל דאם שתה מי פירות של תרומה בשוגג דפטור והטעם דזינעה בעלמא היא וכן פסק
רבינו בה' תרומות פי"א ה"ב א"כ מוכח מזה דהראיה של אבני לאו פלום.

ארף באמת י"ל הגם דרבינו ס"ל דזינעה בעלמא היא לענן מי פירות וכן ס"ל דטכ"ע דרבנן
מ"מ ס"ל לרבינו דאם יש פזית בכדי אכילת פרוס הוי ממשו וכדאמר ר"י בע"ז דס"ז פל

שְׁטַעַמּוּ וּמִמָּשׁוּ לֹקִין עָלָיו וְזֶהוּ כְּזֶה בְּכַדֵי א"פ, וּמָה שֶׁפָּתַח רַבֵּינוּ בְּרֵכוֹת פ"ח ה"ד בְּמֵי פִירוֹת דְּמִבְּרַךְ שֶׁהַכֹּל י"ל דס"ל לְרַבֵּינוּ פָּחוּ סְבֵרַת הַתּוֹס' בְּבִרְכוֹת (דף ל"ח ע"א) ד"ה הַיּוֹן וְשָׂכָר דִּידָן אַע"ג דְּשָׂמָא יֵשׁ בְּהֵן כְּזֶה בְּכַדֵי א"פ וּמ"מ לֹא מְבַרְכִינוּ עָלָיו בּוֹמ"מ וּמִסְקֵי הַתּוֹס' הַטַּעַם דְּטַעַם בְּעֵלְמָא הוּא וְלֹא מִמָּשׁוֹת דְּשְׁעוּרִים אֲבָל לְעֵגוֹן עָרְלָה דְּפִטוֹר מִמְּלָקוֹת ע"כ צ"ל הַטַּעַם דְּזֶה הָהּ שְׁלֵא כד"ה.

וּמָה דְּמִדְּחָה אַבְיֵי דְּזִיעָה בְּעֵלְמָא הַיּוֹן דס"ל דְּאַפִּילוּ יֵשׁ כְּזֶה בְּכַדֵי א"פ ג"כ פּוֹטֵר ר"י בְּטַעַמּוֹ וְלֹא מִמָּשׁוֹ וְע"ש בְּתוֹס' בַּע"ז דְּמִפְּרָשֵׁי בְּשֵׁם הַר"א מָה דְּאָמַר ר"י כֹּל שֶׁשְׁטַעַמּוּ וּמִמָּשׁוֹ אֲסוּר לֹקִין עָלָיו ר"ל דִּישׁ כְּזֶה בְּכַדֵי א"פ כְּדִמְסִיגִים שֵׁם ר"י וְאַזְ אֲפִילוּ נִימּוֹת הָאִיסוּר מ"מ מִיְקָרֵי מִמָּשׁוֹ.

וּמָה דְּאָמַר ר"י כֹּל שֶׁשְׁטַעַמּוּ וְלֹא מִמָּשׁוֹ מִיְיָרֵי דְּאִין כְּזֶה בְּכַדֵי א"פ וְלִכֵּן לֹא נִקְרָא מִמָּשׁוֹ וְאִין לֹקִין וּבְזֶה הֵם שְׁוֹנִים רַבֵּינוּ עִם הַתּוֹס' הֵינּוּ דְּאֵם יֵשׁ כְּזֶה בְּכַדֵי א"פ לֹקִין אֲפִילוּ בְּטַעַמּוֹ וְלֹא מִמָּשׁוֹ רַק דְּבָאֵם אִין כְּזֶה בְּכַדֵי א"פ בְּזֶה הֵם מְחַלְקִים הֵינּוּ דְּעַת הַתּוֹס' דְּאֲסוּר מִדְּאֲוִרֵיָתָא וְזֶה דְּאָמַר ר"י כֹּל שֶׁשְׁטַעַמּוּ וְלֹא מִמָּשׁוֹ אֲסוּר ר"ל אֲסוּר מִדְּאֲוִרֵיָתָא וְהַטַּעַם דְּאִין לֹקִין מִחֲמַת דְּאִין עוֹנְשִׁין מִן הַדִּין, וְלִשְׁיַטַּת רַש"י וְרַבֵּינוּ הָהּ רַק אִיסוּר דְּרַבְּנָן וּנ"מ לְעֵגוֹן גְּשֵׁפָה וְהַשְׁתָּא אֲתֵי שְׁפִיר דְּפִרְיָה אַבְיֵי בְּפִסְחִים (דמ"ד ע"א) אֲלִיבָא דַּר"י א"ה דְּכְזֶה בְּכַדֵי א"פ דְּאֲוִרֵיָתָא אַמְאֵי פְּלִיגֵי רַבְּנָן בְּכוֹתָח הַבְּבִלִי, וּבְאַמַּת מְדוּעָה לֹא פְּרִיָה מ"ט פְּלִיגֵי רַבְּנָן בְּשָׂכָר הַמְּדֵי אַף בְּאַמַּת ס"ל לְאַבְיֵי בְּשָׂכָר הַמְּדֵי כִּינּוּ דִּישׁ שֵׁם רַק טַעַמָּא לְחוּד לִכֵּן אֲפִילוּ יֵשׁ כְּזֶה בְּכַדֵי א"פ נְמִי אִין לֹקִין לַר"י וְלִכֵּן שְׁפִיר פְּלִיגֵי רַבְּנָן עָלֵיהּ דַּר"א בְּשָׂכָר הַמְּדֵי אֲבָל בְּכוֹתָח הַבְּבִלִי דְּשֵׁם נִיפְרָ מִמָּשׁוֹ הֵינּוּ הַפְּרָרִין.

א"כ הָהּ טַעַמּוֹ וּמִמָּשׁוֹ לִכֵּן שׁוֹאֵל אַמְאֵי פְּלִיגֵי רַבְּנָן בְּזֶה. אַף לֹא יִדְעָתִי לְפִי מ"ש הָאִיָּה מִיְיָרֵי הַמְּתַנִּיתִין דְּתַרוּמָה דְּאִין סוֹפְגִין אֶת הָאֲרַבְעִים אֵי דְּשִׁתָּה ב' או ג' כּוֹסוֹת בְּלֹא הַפְּסֵק א"כ בְּטָלָה דְּעַתּוֹ אֲצֵל כֹּל אֲדָם וְכִדְּאֲמַרִּינוּ בְּפִסְחִים דמ"ד לְעֵגוֹן כּוֹתָח הַבְּבִלִי וְכֵן כְּתָבוּ הַתּוֹס' בְּנִזִיר דל"ו לְעֵגוֹן שָׂכָר הַמְּדֵי א"כ לפ"ז אִין רְאִיָּה מִהַמְּשֻׁנָּה דְּתַרוּמוֹת לַר"י דְּאֲפָשָׁר לֹמַר דְּאִין לֹקִין מִחֲמַת דְּבְטָלָה דְּעַתּוֹ אֲצֵל כֹּל אֲדָם וְאֵם שְׁהָהּ בִּינְתִים אִם כֵּן אִין כְּאֵן כְּזֶה בְּכַדֵי א"פ וְיִוָּסְתַר דְּבַרֵּינוּ הַנִּזְ"ל.

אוּלָּם אֲפָשָׁר לִיֵּשֵׁב דַּהֲכ"מ כְּתָב בַּה' חֲמִץ וּמִצָּה וְז"ל לַפ"ז פְּסֵק רַבֵּינוּ כַּר"א וְה"פ בְּיֵשׁ בַּה' כְּזֶה בְּכַדֵי א"פ כִּי שְׁרִיף לוֹ אַעפ"י שְׁאִין בּוֹ כְּדִרְבָּה טִיבּוּל חֲזִיב מִלְּקוֹת ע"כ, א"כ מִןכֹּת מְזָה דְּרַבֵּינוּ ס"ל בְּשָׂכָר הַמְּדֵי נְמִי אַע"ג דְּאֵם יֵשְׁהָהּ בִּינְתִים לֹא יִהְיֶה כְּזֶה בְּכַדֵי א"פ מ"מ אֵי אַתְרָמִי וְשִׁתָּה בַּפ"א שְׁנֵי כּוֹסוֹת חֲזִיב וְאֵם כֵּן הִכָּא גְּבִי עָרְלָה הֵגַם דְּאֲמַרִּינוּ זִיעָה בְּעֵלְמָא הוּא וְרַבֵּינוּ ס"ל טַעַם כְּעֵיָקֵר דְּרַבְּנָן מ"מ אֵי אַתְרָמִי וְשִׁתָּה כְּמָה כּוֹסוֹת בַּפ"א ס"ל לְרַבֵּינוּ דְּחֲזִיב מִלְּקוֹת, וְעוֹד אֲפָשָׁר לֹמַר כִּינּוּ דְּהִכָּא מִיְיָרֵי בְּמֵי פִירוֹת שְׁנִסְחָטוּ בְּלִתֵי תַעְרוּבוֹת מִים א"כ אֲפִילוּ יֵשְׁתָּה כּוֹס אֶחָד הֵינּוּ כְּדֵי רַבֵּיעִית ג"כ יִהְיֶה כְּזֶה כִּי הִלָּא אִין כְּאֵן תַּעְרוּבוֹת כְּמוֹ בְּשָׂכָר הַמְּדֵי, וְכ"ז כְּתָבְנוּ לְדַעַת הַרְמַב"ם דס"ל דְּאֵם יֵשׁ כְּזֶה בְּכַדֵי א"פ לֹא אֲמַרִּינוּ דְּנִתְהַפֵּךְ הַהִיתָר לְאִיסוּר לִכֵּן לְדִידְהָ צָרִיף שְׁיֵאכֵל מִן הַהִיתָר כְּדֵי א"פ בְּכַדֵי שְׁיִהְיֶה כְּזֶה מִן הָאִיסוּר, אֲבָל לְדַבְרֵי הָרַא"ש פְּגַה"נ סִימָן ל"א בְּשֵׁם הַר"ח וּבְתוֹס' שֵׁם בְּשֵׁם הַר"א נוֹכַח לְפָרֵשׁ דְּשִׁתָּה מִהַמְּשֻׁקָה רַק כְּדֵי כְּזֶה מְכַל הַמְּשֻׁקָה.

ולכאורה קשה לי על התוס' הג' ל' שהקשה דילמא טכ"ע דאורייתא ובאמת הא אמר ר"י בע"ז כל שטעמו ולא ממשו אין לוקין א"כ שפיר קאמר אב"י דזיעה בעלמא הוא ואפילו אם נימא טכ"ע דאורייתא בכ"ז אין לוקין מחמת דאין עונשין מן הדין וע"כ צ"ל דהתוס' מפרשים דיש הקא פזית בכדי א"פ א"כ לא שייך בזה אין עונשין מן הדין פנין דבלא"ה אסור מדאורייתא דיש בזה: פזית בכדי א"פ ולכן אף אם ישנה חצי שיעור נמי אסור מה"ת לר"י דס"ל ח"ש אסור מן התורה אפילו בתערוכות ועיין פ"ת סימן תמ"בא"כ זה דטכ"ע הוי כמו רק גילוי מקלמא דמשום זה דיו בכזית אחד א"כ אמאי אין סופגין את הארבעים אלא ע"כ צ"ל דיש מזה ראיה לר"י דאין לוקין עליהם שלא כד"ה, ולפי מ"ש דרבינו ס"ל בכ"מ טכ"ע מדרבנן ודוקא אם היה פזית בכדי א"פ מגוף האיסור אף שנתמחה אז אסור מה"ת יהיה קשה מזה שכתב רבינו בה' חו"מ פ"ו ה"ה ונ"ל העושה עיסה מן החטים ומן האורז אם יש בה טעם דגן יוצא בה י"ת וזאת משנה מפורשת פ"ג דמס' חלה מ"ז.

וכן פסק רבינו בה' בכורים פ"ו הלכה י"א ונ"ל המערב קמח חטים וקמח אורז ועשה מהן עיסה אם יש בה טעם דגן חייבת בחלה ואם לאו פטורה, וכזה מובא במס' זבחים (דף ע"ח) ודייק מזה רבא דטכ"ע דאורייתא, א"כ לפי הג' ל' סתרו דברי רבינו אהדדי ע"ז שפסק דטכ"ע דרבנן, ובאמת לק"מ דנוכל לומר הטעם בהמשנה כמ"ש הרא"ש בשם הירושלמי הלכות חלה בשם הרמב"ן דהטעם משום גרידה הוא ששהחטין גוררין את האורז וכ"כ המ"מ בה' חו"מ לכן הנפיר המשנה דוקא חטים ואורז ולפ"ז לא בעינן שיהא שם פזית בכדי א"פ, אף לפ"ז קשה מאי פריה רבא מהמשנה במס' זבחים דטכ"ע דאורייתא הלא נוכל לומר דמשום גרידה הוא והראיה מדנקיט דוקא שני מינים אלו, והאיר ד' את עיני ומצאתי קושיא זו בה' חלה להרמב"ן ו"ל ופירש דהכי פריה רבא דאי ס"ד דטכ"ע אינו דאורייתא ולא חשיב כעיקר וטעמו בטיל א"כ היכי משפחת שגורר את האורז יעו"ש, ולפי הג' ל' לא הבנתי דברי המג"א סימן תנ"ג סק"ד שכתב ודוקא שיש בו פזית בכדי א"פ כנ"ל להחמיר עב"י עכ"ל, ובאמת הת"י ג"כ תמה עליו יעו"ש אף באמת נוכל לומר דהמג"א כתב זאת לפי דקיי"ל פשיטת הר"ח דס"ל דאם היה גוף האיסור באינו מינו פזית בכדי א"פ אז אמרינן דנתהפך ההיתר לאיסור וחיוב מלקות על פזית מחמת דטכ"ע דאורייתא וכן פסק הטור בסימן צ"ח כהר"ח א"כ לפ"ז צ"ל כפאן במצה דיוצא בה ידי חובתו דמייירי דהיה בה פזית בכדי א"פ ובכה"ג החטים גוררין את האורז וכ"כ הפר"ת ובאמת הרשב"א לשיתתו דס"ל דאם מעורב איסור בהיתר פזית בכדי א"פ לא אמרינן דנתהפך ההיתר לאיסור ולכן דוקא אם אכל כדי א"פ אז לוקה אבל אם לא אכל רק פזית אינו לוקה רק דאסור מה"ת וכזה ס"ל להראב"ד לכן לדידהו הפשט בהמשנה דחלה דהחטים היה מעורב פזית בכדי א"פ ויאכל מזה פרוס אז יוצא י"ח, אבל פוננת המג"א הוא לשיתת הר"ת לכן לא הנפיר דיאכל פרוס, וזה פוננת המג"א דע"י פזית בכדי א"פ נתהפך האורז לחטים ודיו בכזית מצה שיאכל, וסרה בזה קושית הח"י שהקשה על המג"א למה כתב דבעינן שיהא פזית בכדי א"פ ולפי מ"ש הפוננה פיון דנתערב עד שיהיה בו פזית בכדי א"פ לכן נתהפך האורז לחטים ובכזית לבד יוצא בה י"ח וכן בבהמ"ז.

ומה שפיתחנו מקודם בדעת רש"י דס"ל בטעמו ולא ממשו אפילו יש כוונת פדי א"פ אין לוקין ובאמת כן משמע מרש"י בע"ז דכתב טעמו ולא ממשו כגון שנמחה משמע דמקודם מיירי שלא נמחה והוא בעין וע"ז אמר ר"י כל שטעמו וממשו לוקין עליו וכ"כ הלח"מ יעו"ש אבל בפסחים מוכח אחרת בד"ה "ושכר" ונ"ל ו"שכר הפדי נמי וכו' משמע אבל אם הנה כוונת פדי א"פ היו לוקין אע"ג דבשכר ליפא רק טעמא.

וכמ"ש התוס' בברכות וכמ"ש לעיל, אף אפשר לומר דרש"י כתב אליפא האמת דבשכר הפדי ליפא כוונת פדי א"פ אבל לא למידק מזה פלוג. וראיתי להרמב"ם בה' חו"מ פ"א בכותח הבבלי דאי אתרמי ושתה הגם דעשוי רק לטבול מ"מ חייב מלקות, וקשה לי ע"ז מזה שכתב רבינו בה' "שביתת עשור" פ"ב ה"ה ונ"ל או ששתה משקים שאין ראויים לשתיה כגון ציר מורניס פטור מחמת דציר אינו עשוי רק לטבול, א"כ יקשה דברי רבינו אהדדי, אח"כ מצאתי בחת"ס בשם הרדב"ז להקשות על דברי התוס' בנזיר שכתבו דאי מתרמי ושתה כותח הבבלי דחייב ונקשה הרדב"ז מהמשנה דיומא דשם מפני ש הדין הנ"ל של הרמב"ם.

ולפענ"ד אפשר ליישב דביוה"כ הדין דאם נפסל מאכילתאדם פטור אבל בחמץ בעינו דיפסל מאכילת פלב קודם זמנו ואז מה"ח מותר ורק אסור מדרבנן אבל אם ראוי לפלב אע"ג דנפסל מאכילת אדם מ"מ אסור מה"ח מחמת דראוי לחמץ בו כמה עיסות פשאור דאינו ראוי לאדם מ"מ הוא אסור מה"ח, א"כ חזינו דיש הפרש בין חמץ ליוה"כ דשם תליא באכילת אדם ובחמץ תליא באכילת פלב לבד.

לכן יפה פסקו התוס' והרמב"ם בכותח הבבלי ביש בו כוונת פדי א"פ כי שריף לו אע"ג שאין בו כוונת פדי א"פ דרף טיבול ג"כ חייב מלקות, אף אפשר לדחות תירוץ זה מחמת דהקא לא שייך הטעם דראוי לחמץ כי בכותח אינו ראוי לחמץ לכן אין תירוץ זה מספיק.

וק"ל: מסכת חולין (דף י"ב ע"ב) עיין בתוס' ד"ה ותביעי ועיין רש"י שם וס"ל לרש"י אפילו היכא דהנה מעשה גמורה היינו היכא דחקקו למוד בהם עפר אבל כיון דלא אמרו מקודם שייחקקו למוד בהם עפר אין מקבל טומאה רק מדרבנן ואם חקקו ואמרו מקבלים טומאה מה"ח אמרו ולא חקקו אינו מקבל טומאה כלל והיכא דמחשבתו נזכרת מתוך מעשיו היינו היכא דעשה מעשה דהפכו ולא אמרו הוכשר מדרבנן ואם אמרו ולא הפכו אינו מכשיר כלל.

והיכא שהפכו ואמרו שרוצים שירד הטל עליהם מקבלים טומאה מה"ח לכן לדעת רש"י ז"ל אין חילוק בין מעשה למעשה ורק דתליא באמירה, ומה דאמרו בגמ' היתה עומדת בדרום ומשכה הקטן לצפון פסולה מיירי דוקא בסתם אבל היכא דאמר בפירוש שחייטתו פשרה, אבל התוס' לא ס"ל כן דלא תליא באמירה כלל אלא העיקר תלוי אם הנה מעשה גמורה כמו בטהי' דחקקו מקבלים טומאה מה"ח אפילו בלא אמירה כלל ואם המעשה אינה גמורה כמו דהפכו או דהיתה בדרום ומשכה לצפון אפילו אמרו בפה השחיטה שלהם פסולה ורק מדרבנן אזלינו לחומרא לכן בטהי' דהפכו מקבל טומאה מדרבנן אפילו לא אמרו והיכא דהמעשה גרע טובא כגון קטן המעלה פירותיו לגג לא מכשיר לקבל טומאה אפילו מדרבנן, ולרש"י ז"ל כזה כיון דאמר אפילו המעשה היא גרוע מ"מ מקבל טומאה מדרבנן: (די"ד ע"א) תוס' ד"ה השוחט.

וְנִלְוֵהוּ וּפְרִיָהּ מִשְׁנֵי אֲחֻזַּי בְּסָפִין וְשׁוֹחֲטִין וְכוּ' וְהִשְׁתָּא פִּינָן דְּמוּמָר הוּא בְּלֵא שׁוּם אֶחָד מְכָל אֱלוֹ תִּפּוּק לֹו דְּפָסוּל עַכ"ל. וְנִרְאֶה לְפַעַנ"ד דְּלֵא ק"מ פִּי דְּנֹקָא הֵיכָא דְּהַמוּמָר שׁוֹחֲט בְּעֶצְמוֹ אִזּוּ פָּסוּל אֲבָל הֵיכָא דִּישׁ עוֹד אֶחָד דִּי בְּזַה וְכָשֶׁר, וְכֵן מְבֹאֵר בְּתוֹסְפֹתָא יִשְׂרָאֵל וְעַפְרָיִם שְׁהִי שׁוֹחֲטִין אֶפְיָלוֹ אֶחָד לְמַעְלָה וְאֶחָד לְמַטָּה שְׁחִיטָתָן פְּשָׁרָה, וּבְזַה יְתוּרִין דְּבָרֵי הָרַמְבַּ"ם שְׁפָתַי בְּפ"א מַה"שׁ דְּהֵיכָא דְּשַׁחֲט בְּמִזִּיד בְּשִׁבְתָּ בְּפִרְהֶסְיָא שְׁחִיטָתוֹ אֲסוּרָה אֶפְיָלוֹ לְמוֹצַ"שׁ אֶפְיָלוֹ לְאַחֲרֵים דַּס"ל לְרַבֵּינוּ דְּבִתְחִלַּת הַשְּׁחִיטָה נַעֲשֶׂה מוּמָר, וְלִכְאוּרָה קִשְׁיָה עֲלֵיו מִהַגְמָרָא הַנִּלְוֵהוּ וְכִקְוִינַת הַתּוֹס' אֲכֹן לְפִי מ"שׁ אֲתִי שְׁפִיר וְעֵינָן מ"שׁ הַמְהַרְשֵׁ"ל וְעֵינָן בְּש"ד: (דל"ב ע"ב) וְהָדָר בּוֹ ר"ז.

וּמְפָרֵשׁ רַש"י ז"ל דַּר"ז הָדָר מִהַקְוִינַת שְׁהִקְשָׁה עַל רַבָּא וְסָבִיר כַּרְשֵׁב"ל דַּס"ל שְׁחֲטָא אֶחָד הַקְנָה וְאַח"כּ נִקְבָּה הַרְיָאָה פְּשָׁרָה, וְהַתּוֹס' מְפָרֵשׁ דַּר"ז פְּלִיג עַל רַשֵׁב"ל וַס"ל דְּטָרְפָה יַעו"שׁ וְכֵן נִרְאֶה דַּעַת הָרַמְבַּ"ן וְהַרְי"ף וְכ"כ הַר"ן לְפָרֵשׁ.

וְאֲתִי שְׁפִיר מַה שְׁפָתַי הָרַמְבַּ"ם בַּה' מְלָכִים וְנִלְוֵהוּ הַשְּׁחֲטָא אֶת הַבְּהֵמָה אֶפְיָלוֹ שְׁחֲטָא בְּהַ שְׁנֵי סִימָנִים כ"ז שְׁהִיא מְפָרֵשׁ אֲבָר וּבְשָׁר הַפּוֹרְשִׁין מִמֶּנָּה אֲסוּרִין לְב"נ מִשׁוּם אַבְמַה"ח, וּבְאַמַּת קִשְׁיָה לְמַה לֹא הִעֲתִיק ג"כ אִין מְזַמְנִין עַפְרָיִם עַב"מ פְּדִיאִיתָא בַּש"ם אָמַר אַבְי ש"מ מִדְּר"ל מְזַמְנִין יִשְׂרָאֵל עַב"מ וְאִין מְזַמְנִין עַפְרָיִם עַב"מ מ"ט יִשְׂרָאֵל דְּבִשְׁחִיטָה תִּלְיָא פִּינָן דְּאִיכָּא שְׁחִיטָה פְּשָׁרָה עַפְרָיִם דְּבִנְחִירָה סָגִי לְהוּ וּבְמִיחַתָּה תִּלְיָא מִקְלָתָא הַנִּי כַּאמַה"ח דְּמִי, וְלְפִי מ"שׁ א"ש דְּלֵא הֵבִיא דְּהָרַמְבַּ"ם לֹא ס"ל בְּהָא דַּר"ל וְלָכֵן גַּם בְּזַה לֹא ס"ל כַּדַּר"ל דְּלִית לֵיהּ לְרַבֵּינוּ לְהַבְרִייתָא דְּכַמָּן דְּמִנְחֵי בְּדִיקוּלָא דְּמִיָּא לְכֹן פְּתַב רַבֵּינוּ דְּנֹקָא אִם חֲתַף בְּשָׁר אֲסוּר וְעֵינָן בְּרַשְׁבַּ"א דְּכַתְּבַח"ה וְנִלְוֵהוּ לְזַמְנָן עַפְרָיִם עַב"מ א"נ עַל בְּשָׁר הַפּוֹרֵשׁ מִן הַבְּהֵמָה וְכוּ' מוּחָר, וּבְאַמַּת קִשְׁיָה פִּינָן דְּחֲתַף בְּשָׁר שְׁרִי כ"ש דְּלִזְמָן עַפְרָיִם וְנִדְּאִי שְׁרִי וְכֵן קִשְׁיָה לִי פִּינָן דְּפָסֵק בַּת"ה כַּדַּר"ל וּבְרַבָּא א"כ ס"ל הַטַּעַם דְּכַמְנָחָא בְּדִיקוּלָא דְּמִיָּא א"כ לְמַה פָּסֵק דְּמְזַמְנִין עַפְרָיִם עַב"מ הֵלֵא רַב"י אָמַר ש"מ מִדְּרַשְׁב"ל וְכוּ'.

וְכ"ת דְּהַרְשֵׁב"א ס"ל פְּהַבְרִייתָא שְׁם תִּנְיָא דְּלֵא כַּרְאב"י וְהַטַּעַם מִשׁוּם דַּל"מ דְּלִישְׂרָאֵל שְׁרִי וְלַעַפְרָיִם אֲסוּר אֶשְׁכְּתֵבוּ הַתּוֹס' (דל"ג ע"ב) בְּאַמַּת זֶה לִיתָא דְּהֵלֵא רַב"י טַעְמָא קְאָמַר וְכַדַּמַּר ר"פ שְׁם וְלֹא אָמְרוּ לֵיהּ דְּאִמְנָא הָא טַעְמָא קְאָמַר וְיִשְׂרָאֵל בְּשְׁחִיטָה תִּלְיָא מְלָתָא וְלִינִישְׁב זֹאת עֵינָן בְּחִידוּשֵׁי הַגָּאוֹן ר' צְבִי חֵיט ז"ל עַל הַש"ס דַּל"ג (מ"ו ע"א) בְּעוֹפָא ר' יְנָאי אָמַר עַד לְמַטָּה מִן הָאֲגָפִים וְר"ל אָמַר עַד בֵּין אֲגָפִים וְעֵינָן בְּרִי"ף וּבְרַא"ש דְּגָרְסִי ר"י אָמַר עַד בֵּין אֲגָפִים וְר"ל אָמַר עַד לְמַטָּה וְעֵינָן בַּת"ש עַל הָרַא"ש שְׁפָתַי דְּהַרְי"ף וְהָרַא"ש ס"ל לְחוּמָרָא כַּר"ל דְּאָמַר עַד לְמַטָּה מִהָאֲגָפִים וּבְאַמַּת נַעֲלָמוֹ מְמַנּוּ דְּבָרֵי הָרַמְבַּ"ם בְּפ"ט מַה"שׁ ה"ד וְנִלְוֵהוּ חוּט הַשְּׁדָרָה בְּעוֹף עַד בֵּין אֲגָפִים וְהָרַמְבַּ"ם הוֹלֵךְ בְּכ"מ בְּשִׁיטַת הַרְי"ף א"כ מְבֹאֵר דְּהַרְי"ף נְמִי ס"ל כַּר"י וּמַה דְּלֵא פְּתַב בְּהַדְּיָא דְּהַלְכָה כַּר"י מִחֲמַת דְּפְשִׁיטָא דְּהַלְכָה כַּר"י דְּהוּא רַבּוֹ דַּר' יוֹחָנָן וְר"י רַבּוֹ דַּר"ל וְאִין הַלְכָה פְּתַלְמִיד לְגַבֵּי הָרַב: (דמ"ו ע"ב) רַש"י ד"ה נִצְרָר.

וְהוּא מְתַנִּיתָא קַמְיִיתָא לֹא יַדְעָנָא הֵיכִי תִּנְיָא עַכ"ל, וְלַפַּעַנ"ד נ"ל דְּאֶפְשָׁר לְפָרֵשׁ דְּאִיתָא בְּמַסְכַּת שְׁבֵת (דף ק"ז) ת' שְׁרָצִים הָאֲמוּרִין בְּתוֹרָה הַצָּדוֹן וְהַחֹבֵל בְּהֵן חֲזִיב וּשְׂאָרֵי שְׁקָצִים וְרַמְשִׁים הַחֹבֵל בְּהֵן פְּטוּר וְאָמְרוּ בְּבְרִייתָא שְׁם אִיזְהוּ חַבּוּרָה שְׂאִינָה חוּזְרַת נִצְרָר הָדָם אַעפ"י שְׁלֵא יֵצֵא וּמְבֹאֵר שְׁם דְּשְׂאָרֵי שְׁרָצִים דְּקַתְנֵי דְּפְטוּר דְּנֹקָא שְׁנִצְרָר

הדם אבל אם יצא אפילו בשארי שקצים נמי חייב וזה הוא הפרייתא דמוכא בחולין (דמ"ו) וזה דכתב הרא"ש על המשנה דאמרו ושארי שקצים פטור מיירי שלא יצא מהן דם, ונוכל לומר דהרא"ש מדייק פן מהפרייתא הנ"ל, אח"כ מצאתי בקובץ על הרמב"ם פ"ח מה"ש דכתב פן: (שם) רש"י ד"ה "שלא פסדון" ונ"ל פגון שמים החיצונות נדבוקו בסירכא ממעל לאמצעית או מתחתיה עד פאן לשונו, משמע מפירושו דאינו נקרא שלא פסדון אלא מהראשונה לשלישית בדילוג אבל מגב לגב וכ"ש מחיתוף לגב פשרה וכ"כ הרשב"א, ודעת רבינו הרמב"ם בפ"ח מה"ש ה"ה נראה דס"ל פדעת רש"י, ומ"ש הה"מ דהרמב"ם ס"ל דלא מיקרי פסדון אלא מחיתוף לחיתוף אבל מגב לגב או מחיתוף לגב טרפה נראה דהיה להה"מ גרסא אחרת ברבינו פמוכן.

ומה שכתב הרא"ש בתשובה דרש"י מלתא פסיקתא נקיט וה"ה לאינה אינו משמע פן וכנ"ל: (שם) תוס' ד"ה היינו ונ"ל אבל ר"ת פירש וכו' והא בטרפה שלא פסדון היינו משום. שסופה להתפרק וחשיב פנקובה פיון שסופה לנקב עכ"ל, והנ"מ בין פירוש רש"י לפירוש התוס' היינו דלרש"י דפירש דאין סירכא בלא נקב ובכסדון פשר מחמת דמגינות א"כ בסירכא פסדון דכשר מ"מ צריף בדיקה אם נסתם היטב וכמ"ש התוס' לקמן בשם ה"ג אבל לפירוש התוס' שיהא בלא נקב אלא דטרפה שלא פסדון מפני שסופה להתפרק ובכסדון אין סופה להתפרק א"כ לפ"ז אינו צריף בדיקה.

וק"ל: (דף מ"ח) תוס' ד"ה "מיתיון ספינא" ונ"ל דהיינו פשלא העלתה צמחים אבל העלתה צמחים אפי' איכא ריעותא בדופן לא תלינו בדופן עכ"ל, אבל דעת הרמב"ם בפ"ז מה"ש ה"ה אי איכא ריעותא בדופן ג"כ מהניא בדיקה אפילו העלתה צמחים ובאמת פן משמע לשון הגמרא וכמ"ש הר"ן וכן ס"ל להרמב"ם כשיטת ר"ת שכתב דרב נחמיה קאי אליכא ריעותא בדופן ואפילו העלתה צמחים מ"מ פשר ע"י בדיקת פושרים ואי איכא מפה בדופן לא צריף בדיקת פושרים וס"ל להרמב"ם דר"נ לא פליג על רבא ורק אתי לפרש דברי רבא, ועוד מחולק רבינו עם התוס' ד"ה ר"נ דמפרשי דר"נ להחמיר בא דאפילו איכא מפה בדופן מ"מ צריף בדיקת פושרים.

יעו"ש.

ונמצא דהתוס' ס"ל דאם יש מפה בדופן ולא העלתה צמחים פשרה דוקא בבדיקה אם עלה בנפיחה פשרה ואם לא עלה טרפה. ולפ"ז אם נמצא מפה בדופן וצמחים בריאה אפילו נפיחה לא מהני אבל דעת הרמב"ם אינו פן וכנ"ל, ודע דמה דגרסינו בגמרא ואי ליכא מפה בדופן מחמת ריאה היא אע"ג דלא קא מפקא זיקא טרפה, זה לפי גירסת הרי"ף דס"ל דלית הלכתא כר"נ דס"ל דאם אין מפה בדופן מהני בדיקת פושרים ולכן ס"ל דהלכה פריא דאפילו לא מפקא זיקא טרפה אבל להרמב"ם אינו צריף לגרוס כזה פיון דס"ל דהלכתא כר"נ וכן צריף לגרוס ואם לא מחמת ריאה היא וטרפה, וכן נ"ל דהרי"ף סובר ג"כ דהיכא דאיכא מפה בדופן אינו צריף בדיקת פושרים וכדמוכח מדברי הר"ן ועיינו בבבאורי הגר"א דכתב דהרי"ף סובר דהיכא דאיכא חכה בדופן צריף נפיחה ולבדוק בפושרים, ונראה שיהיה גירסתו פן בהרי"ף אי איכא מפה בדופן תלינו בדופן ונפחיון לה אי לא מפקא זיקא מחמת דופן היא, אבל באמת מדברי הר"ן לא מוכח פן רק שיהיה גירסתו בהרי"ף אי איכא מפה וכו' אע"ג דלא מפקא זיקא טרפה, וכן נראה

מהמחבר בשו"ע יו"ד סימן ל"ט סעיף כ"ב שכתב להדיא דאם יש מפה בדופן פשרה וא"צ בדיקה ועיין ברא"ש פא"ט סימן כ"ב ושיטת הרמב"ד דבייש מפה בדופן צריך בדיקה ובאין מפה בדופן לא מהני בדיקה יעו"ש: (נ"ו ע"ב) יצאו ב"מ ולא ניקבו פשרה ארשב"י ל"ש שלא הפך ביהו אכל אם הפך ביהו טרפה וכו' עיין פירושו ר"ג בגליון ונ"ל פלומר שפן אדם לא נגע ביהו ונכנסו מעצמן ב"מ, ובזה נסתרו דברי מרן מהרש"ל דכתב באו"ש בתרנגולת שיצאו ב"מ דרף נקב בית הרעי והוחזרו טרפה כיון שיצאו דרף מקום צר א"א שיוחזרו פסדרן לתוף המעים, ובאמת הלא מהגמ' משמע דכשר דאי נימא דטרפה הנה לו לומר ל"ש אלא שלא הוחזרו אכל הוחזרו טרפה, א"ו מדקאמר ל"ש אלא שלא הפך ביהו משמע אם הוחזרו מעצמן פשר ולא כמ"ש מהרש"ל.

וכפירוש של ר"ג הנ"ל עיין ברי"ף בפא"ט ניקב קרום של מות קרמא תתאה וטרפה קרמא עליונה פשרה ועיין בר"ן ונ"ל ומדברי הרי"ף נראה ואע"ג דלא אינקב אלא תתאה לחוד טרפה וכו' הם דברי הרמב"ם בפ"ו מה' שחיטה.

ור"ל דגירסת רש"י הנה בהגמ' כמו. שלפנינו ואמרי לה עד דאינקב תתאה אכל גירסת הרי"ף והרמב"ם היתה ואמרי לה קרמא תתאה ופסקו כל"ב וגירסת הר"ן היתה בהרמב"ם כמו שלפנינו אם ניקב העליון הסמוך להעצם בלבד ה"ז מותרת ואם ניקב התחתון הסמוך למנוח טרפה, א"כ לפי גרסא זו משמע כמ"ש הר"ן וכ"כ הרמב"ם בפירושו המשניות שלו.

ומ"ש הרמ"א על הר"ן דאדרבה מדברי הרמב"ם משמע דס"ל דאינו טרפה עד שניקבו שניהם ובאמת הנה להרמ"א גרסא אחרת בהרמב"ם היינו פנה ואם ניקב עם התחתון הסמוך למנוח טרפה וזה דעת רש"י וק"ל: (דנ"ח ע"ב) רש"י ד"ה יחר פנטול דמי.

ונ"ל יתר אחר פחסר והניא פבעלת רגל אחר וטרפה דהיא פשמוטת ירוך בבמה ע"כ. ולפ"ז אם נמצא שני טחולין אפילו דבוקין בסומפיה נמי פשרה וכן הוא דעת הרמב"ם בפ"ח מה"ש ונ"ל שפ"ל היתר פחסר הוא ולכן כתב בפ"ו מה"ש ה"כ ונ"ל אכל אם ניטל הטחול או שנמצא שנים מותרות אפילו דבוקות בסומפיה וכמ"ש שם הכ"מ: (דף ס"ד ע"ב) רש"י ד"ה גיעולי ביצים ונ"ל ביצה טמאה שנתבשלה עם הטהורה ע"כ.

ונראה דרש"י ו"ל סובר פשינויא קמא לקמן (דף צ"ח ע"א) דמתרץ הש"ס ה"נ בביצת אפרוח ואח"כ קאמר הש"ס פירושי קא מפרש. ומאי דאמר הש"ס אח"כ אי משום הא לא איריא וכו' זה דחויא בעלמא, ומאי דכתב רש"י שם (דצ"ז ע"ב) ד"ה ביצה של עוף טמא וכו' ע"כ צ"ל דרש"י כתב פן לפום מאי דס"ד דזה מייירי בכה"ג ולכן א"ל ראב"א לאביי למימרא דיהבי טעמא וכו' עד דמסיק הבמ"ע בביצת אפרוח ועיין בתוס' (דס"ד ע"ב) ד"ה גיעולי ונ"ל והכי תניא התם ביצים טהורות ששלקן עם ביצים טמאים וכו' משמע בהדיא דגיעולי ביצים וביצים ששלקן תרי מילי ניהו עכ"ל, ובאמת לפי מאי דמוקי הש"ס לקמן (דצ"ח ע"א) דמאי דקאמרה הברייתא ביצים טהורות ששלקן עם ביצים טמאים מייירינה בביצת אפרוח וסיפא דקאמר ביצים ששלקן ומצא באחד מהן אפרוח זה פירושא קא מפרש לרישא עיי"ש, א"כ לק"מ קושית התוס' על רש"י, אחר זמן רב מצאתי בפ"ח דהקשה פן נת"ל שפוננתי לדעת הגדולים, אף באמת אפשר לומר

דקונשית התוס' הוא לפי גרסתם דגרסי אחר הרישא הנ"ל בְּבֹא גִיעוּלֵי בִיצִים מוֹתְרִים
בְּאֵכִילָה וְאֵח"פ הַסִּיפָא בִיצִים שְׁשִׁלְקוּ וּמֵצָא בְּאֵחָד.

מִהֶן אֶפְרוּחַ וכו', א"כ לפ"ז לא נוכל לומר דפירושא קא מפרש א"כ ע"כ הרישא מיירי
בביצה טמאה שנתבשלה עם הטהורה ולכן שפיר הקשו התוס' פנ"ל. אף באמת לפי
סוגית הש"ס לקמן (דף צ"ח) משמע דגירסת התוספתא כמו הגרסא שילפנינו בתוספתא
דתרומות דגרסינו ביצים טהורות ששילקו עם ביצים טמאים אם יש בנו"ט אסורין ואם
לאו מותרות ביצים ששילקו וכו' ומצא באחד מהן אפרוח וכו' גיעולי ביצים מותרות,
ולכן שפיר מוקי הש"ס דפירושא קא מפרש לכן שפיר כתב רש"י לפרש פנ"ל, ומדברי
התוס' לקמן (דצ"ז ע"ב) ד"ה ביצה בס' וז"ל וביצה איצטריוף משום דאיכא ביצה טמאה
דלא אסורה דאמרי אינשי דמיא בעלמא הוא עכ"ל, א"כ מפרשי התוס' מאי דקאמר ר"נ
ביצה בס' קאי אביצת אפרוח וכן פירש שם ר"ג יעו"ש, א"כ מוכח מזה דהתוס' ס"ל
לדינא כפירוש רש"י וז"ל וכן פסק הרמב"ם בהמ"א פט"ו ה"כ.

וכ"כ הש"ך ביו"ד סימן פ"ו סק"ט ועיין בפ"ת וק"ל: מכתב שכתב אלי חותני הרב
המחבר ז"ל. פשהייתי חתן.

לידידי המיל"ח המנפגל חריף ובקי משפיל מפאר מו"ה יעקב ראבינאוויץ נ"י. הנני
להודיעו כי מכה"ג לנכון קבלתי וסלח לי ידידי אם לא ראה במג"א סימן שמ"ז סק"ד
דהביא לדברי רש"י הנ"ל מע"ז (דנ"ה) ד"ה דורכין ועיין במג"א דכתב וז"ל דבעפ"ם
לא שייך מסייע לדבר עבירה ולכן אפילו איסורא דרבנן ליכא וכתב וכן איתא בהדיא
בע"ז ד"ו וכוונתו לזה שאמרו שם דאי אמרינן הטעם משום לפ"ע א"כ אי אית ליה
בהמה לעפ"ם לא שייך בזה לפ"ע ומותר למפור לו א"כ משמע דאין שום איסור מסייע
בעפ"ם ואפילו באיסור שהעפ"ם בעצמו מוזהר עליו, ואח"כ פכתב המג"א וכן פכתב
הר"ן עכ"ל.

ולפענ"ד נ"ל דאדרבה מהר"ן משמע איכא וז"ל הר"ן שם ומיהו משמע דה"מ לענין
איסורא דאורייתא אבל מ"מ מדרבנן מיהת אסור שהרי מחויב הוא להפרישו מאיסורא
וכו' ודברי הר"ן קאי על פוס י"ן לנזיר ואבמה"ח לכן נח.

וע"ז קאמר דאפילו לא קאי בקרי עברי דנהרא מ"מ יש איסור מסייע א"כ משמע דגם
בעפ"ם שייך איסור מסייע וכן משמע בתוספות שבת ד"ה בְּבֹא דְכִתְבוּ וז"ל ואפילו אי
מיירי בעפ"ם דלא שייך לפ"ע, א"כ מוכח מהתוס' דיש איסור מסייע בעפ"ם ובאמת
עיין בתוס' דע"ז ד"ו ד"ה מניין דמוכת דאין איסור מסייע בעפ"ם וקשה לכאורה דברי
התוס' אהדדי ועיין בבבאורי הגר"א.

ואיך שהוא פלא הוא בעיני מאין לקחו המג"א ונהש"ך להוכיח מדברי הר"ן דס"ל דאין
איסור מסייע פי הלא נראה שהיפוף וצ"ע. [ולי הצעיר המגיה נראה דהוכחת המג"א הוא
מזה שכתב הר"ן בלשונו "אבל מדרבנן מיהא אסור שהרי מחויב הוא להפרישו מאיסור
והיא יסייע ידי עוברי עבירה עכ"ל, וכיון שכל הוכחת של הר"ן שיש איסור מדרבנן
הוא מדמחויב להפרישו וחייב הפרשה הלא כו"ע מודים ולית מאן דפליג דאינו בעפ"ם
דנהג החיוב להפריש חבירו מאיסור כמו שמוכח מאותו ואת בנו דפ"ג הוא נובע לענ"ד

מזה שפתיקה התורה הוכח תוכיח את עמיתך ** (אח"כ מצאתי בזה מפורש ברמב"ם ס' המצות מ"ע ר"ה והנאני מאד.

**) וכינן שחייבה התורה להוכיח את חברו לבל יעשה האיסור א"כ מכ"ש היכא דאפשר להזהירו מהאיסור היינו היכא דאם הוא לא יגרום לזה לא יעבור חברו על האיסור א"כ בנדאי יש איסור על הגורם ** (ויש בזה ג' חלוקים, היינו היכא דרואה שחברו עושה איסור מחוייב הוא להוכיחו לבל יעשה עוד האיסור וע"ז יש מצות עשה מן התורה הוכח תוכיח.

והיכא שאינו עושה האיסור אף יש לחוש שפונדאי יעשה יש חיוב הפרשה. והיכא שמיסייע בידים יש איסור מסייע.

המגיה. **) אבל בעפ"ם פ"ן דאין על הישראל החיוב להוכיחו א"כ אינו מחוייב להפרישו מאיסור היכא דאינו גורם שיעבור העפ"ם על האיסור, א"כ אגיל הוכחת הר"ן שפתיב שחייב הוא להפרישו מאיסור והיאף יסייע וכו' פ"ן דאין על הישראל שום חיוב הפרשה לעפ"ם וכוננת הר"ן להוכיח דיש איסור מסייע בישראל אבל לא בעפ"ם וכן מוכח בפירוש בש"ף ל"ד סימן קנ"א סעיף ב' סק"ו ומבואר שם בהדיא דההוכחה היא מזה שפתיב הר"ן שחייב מחוייב הוא להפרישו יעו"ש.

ומ"ש דחיוב הפרשה נובע מהוכח תוכיח הגם דהמ"ע קאי על הרואה את חברו שפבר עשה איסור וחיוב הפרשה הוא עוד קודם שיעשה חברו האיסור בכ"ז יש לסמוך גם זה על מ"ש בתורה הוכח וכו' דמה נ"מ אם אנו רואים שחברו פבר עשה איסור או אם אנו יודעים שיעבור בנדאי על האיסור בעזרת אל אומר ועושה תם ונשלם.

מסכת גיטין (דף נ"ד ע"א) **) (הערות אלו עד גמירתא אשר מצאתי בעזרה"ת המגיה חתן המחבר הרב המאוה"ג זצ"ל. **) בענין קנסו שוגג אטו מזיד.

ופריף הגמרא מדר"י אדר"י בדרבנן דמניא נפלו ונתפצעו אחד שוגג ואחד מזיד לא יעלו דברי ר"מ ור"י ר' יוסי ור' שמעון אומרים בשוגג יעלו במזיד לא יעלו וקא ה"א דמדאורייתא חז בתרי בטיל ורבנן הוא דגזר וקא קנים ר"י. ע"כ.

וקשה לי טובא מכאן לשיטת הרמב"ם דס"ל דאין מערבין איסור הוא מדרבנן א"כ למה דחיק הגמ' לפרש דמדאורייתא חז בתרי בטיל הלא אם אפילו נאמר דבעינן מדאורייתא אחד ומאיתים פדי לבטל האיסור בכ"ז האיסור דאין מבטלין הלא הוא רק מדרבנן וע"ז קנסין שוגג אטו מזיד א"כ קשה היטב אדר"י דס"ל דבדרבנן היינו אם עושה האיסור במזיד הוא עובר רק אדרבנן אז בשוגג לא קנסין, והלא ה"א דכל הקנס הוא רק על העירוב היינו דחיישינן שפא יערב במזיד ואז הלא אינו עובר רק אדרבנן דמדאורייתא מותר לבטל ובכ"ז קנסין שוגג אטו מזיד.

ולפלא פי אחד מהמפרשים לא העירו מזה פלוג. אחר זמן רב הצעתי קושיא זו לפני אחי הגאון מו"ה יש"ר שליט"א אב"ד דק"ק הארידאק ותירץ פי דוקא באיסור אכילה סובר הרמב"ם דאיסור העירוב הוא רק מדרבנן דבעת שעושה העירוב הלא אינו אוכל

ורק מכשירו לאכילה וזה מותר באיסור אכילה אבל באיסור הנאה גם הרמב"ם מודה דאסור לערב מדאורייתא.

דבעת שמערבו הלא הוא נהנה. אח"כ מצאתי פנה בס' חוו"ד סעד לדברי אחי הרב שליט"א.

שתירץ על קושית הש"ך בסימן צ"ט סקי"ט שהקשה על המחבר שכתב דבאיסור דרבנן מרבה עליו ומבטלו מא"ח דסתם שם המחבר דמותר השמן שפגור חנוכה שנתערב בשמן אחר ואין בו ס' לבטלו יש מי שאומר שאין להוסיף עליו לבטלו, ותיירץ ע"ז החוו"ד דשאני איסור אכילה מאיסור הנאה, היינו דבעת שמערב נהנה במה שמבטלו כמו שאסור לפטם בהמה באיה"נ דאין לה מבטל גדול מזה דהא בהמה תהיה מותרת אח"כ וה"נ אין לה הנאה גדולה מזה שמרבה ההיתר במה שזורק האיסור לתוכו עכ"ל, ולפ"ז פיון דאיסור ערלה הוא איה"נ לכן גם הרמב"ם מודה דאסור לערב מדאורייתא: (דף ע"ה ע"א) ת"ר הרי זה גיטף והגייר שלי אינה מגורשת ע"מ שתחזירי לי את הגייר מגורשת מ"ש רישא ומ"ש סיפא אר"ח הא מני רשב"ג היא דאמר תתן לו את דמיה וכו' מתקנין לה אפיי אמור דאמר רשב"ג היכא דליתא בעינא היכא דאיתא בעינא מי אמר וכו' אלא אמר רבא משום דמעשה קודם לתנאי ע"כ.

עיין בתוס' ד"ה אלא שכתבו לאו משום דלית ליה לרבא כל האומר ע"מ פאומר מעכשיו דבהדיא קאמר רבא בהילף אתרוג זה ע"מ שתחזירהו לי התירו ויציא ואם לאו פאומר מעכשיו היכי יציא.

יעו"ש ונלפענ"ד לומר דבאמת אית ליה לרבא דאמרינן כל האומר ע"מ פאומר מעכשיו דמי ומ"מ עדיפא ליה לרבא תירוץ זה. דהנה הרי"ף מפרש הפשט מה דאמרינן לעיל (ד"ט ע"א) ה"מ היינו טעמא משום דלאו פרות גיטא הוא וכתב ע"ז הרי"ף וז"ל דכיון דשיר לו קרקע כל שהוא וכתב הכי בגיטא הוה לו לרבו זכותא בגנייה דגיטא וכגון זה אינו גט פרייתות דבעינן דלהוי גיטא דחירותא פוליה לעבדא וליכא.

וכיון דגט אשה ילפינן בג"ש לה לה א"כ גם בזה בעינן דלא יהא שום זכות להבעל בהגט דאל"כ לא הוי פרות גיטא ** (והגאון רע"א זצ"ל הקשה ע"ז בהקדושינו מההיא דהאומר לשפחתו צאי בו והתקדשי בו דר"מ אמר דמקודשת דלפי הרי"ף הוא אינו פרות גיטא דהלא הגייר עוד שייך להאדון לקדשה בו.

ולפענ"ד נ"ל לתרץ פיון דבגייר אהד נכתב השיחרור והקדושינן א"כ ממילא הגייר אינו שול או מצד השיחרור או מצד הקדושינן. א"כ לא אגיד גביה.

אולם לפי מה שהסביר הר"ן בסוגיא דהכותב נכסיו לעבדיו וכתב חצי חצי דאינן יוצאים לחירות יודחו דברי. דהר"ן כתב בפ' השולח פנה, וז"ל אלא היינו טעמא דחצי חצי לא מהני לפי שאין העבד משתחרר אלא מחמת השטר שנמסר בידו ובעינן שלא יהא בו שיור כלל דהא אמרינן דהכותב כל נכסיו וכו' וה"נ מתוך השטר שנמסר לידו הא איכא שיורא ואעפ"י ששטר חבירו מוכיח דליכא שיורא גבי נותן הרי היא משתחררת בשטר של אחר ושיחרור פנה לאו כלום הוא לפי הר"ן הנ"ל אינו משתחרר בשטר חבירו ע"כ.

א"כ ה"נ הגם דהקדושין שנקתב אח"כ באותו נגיר מוכיחים דליכא שיורא גבי נותן אוילם הלא בזה דמשחררה היא נעשית גוף אחרת וכמו דאמרין בקדושין מעיקרא בהמה והשתא דעת אחרת.

א"כ זה דומה ממש פאילו היא המגיה. (** ולפ"ז פיון דאמרין לעיל (דף ע"ד ע"ב) הכי השתא התם לצעורה קא מכונן וכו' לכו משום זה אינו מועיל בגט מחילת התנאי וכיון דהבעל לא יכול למחול על התנאי א"כ בע"כ צריכה להחזיר לו הגט וגם לא אפשר לה למפייס ליה בדמיה מטעם דאיתא בעיניה א"כ מה התם דרק מקצת זכות יש להרב בכ"ז אינו מועיל מטעם דעדיין אגיד גביה מכ"ש הכא דכל הנגיר שנייה להבעל בנדאי לא הוי פרות גיטא א"כ אפילו אם נאמר דע"מ פאומר מעכשיו דמי מ"מ אינו גט מטעם דע"כ צריכה לקיים התנאי ולהחזיר לו הגט לכן אמר רבא הטעם משום דמעשה קודם לתנאי לכן אין עליה שום חיוב לקיים התנאי אבל ר"א ס"ל דלא אמרינן בגט לצעורה קא מכונן ויכול למחול על תנאו וא"כ אין להבעל שום זכות בהגט עצמו היינו דלא שנייר לעצמו שום זכות בנגיר הגט והתנאי שהתנה הוא כמו דבר אחר ואין שנייה להגט בעצמו כי בשעת נתינת הגט נתן לה כל הנגיר וה"ה כמו שהסביר הגאון בעל חת"ס על זה שהקשה מדוע אמרינן במכר שדה לעשר שנים דאין לו להלוקח רק קנן פירות מדוע יגרע זה מהמוכר שדה על מנת שייחזיר לו לזמן קצוב דבזה אמרינן דיש לו להלוקח קנן הגוף הלא גם בזה אינה מוכרה לו לעולם ורק לזמן קצוב, והסביר פן דבמכר על תנאי אין שום חסרון בהמכירה והראיה אם הושלם זמן הקצוב ורוצה למחול לו על התנאי אין צרייה קנן אחר א"כ מוכח דהמכירה הראשונה היתה בשלמות אבל במכירה לזמן קצוב אם יושלם הזמן אז צרייה קנן אחר וגם אם יאבה המוכר שיתקיים המכירה לעולם אינו מועיל הקנן הראשון.

א"כ בהקנן גופא יש שיור לבעליו לכן אין להלוקח רק קנן הגוף ע"כ. א"כ נראה מזה דיש הפרש גדול בין מכירת או נתינת דבר בתנאי להיכא דמשנייר בעת הנתינה וכל החילוק ביניהם תלוי בזה דבתנאי יכול למחול והנתינה תתקיים לעולם א"כ אם הנתינה היתה בתנאי כזה שאי אפשר למחול על התנאי גם בזה אמרינן דיש שיור בהנתינה וכמו דאמרין במכר לעשר שנים דיש שיור להמוכר היינו דקנן הגוף נשאר אצלו.

לכן רבא אפשר דס"ל דבגט אמרינן לצעורה קא מכונן ואינו מועיל שום מחלת התנאי לכן לא יספיק לו תירוץ דרב אשילכן תירץ פנ"ל אבל ר"א דס"ל דגם בגט מועיל מחילת התנאי לכן יספיק לו תירוץ וק"ל: מסכת קדושין (דף נ"ב ע"א) גמרא ושמע מינה אשה נעשית שליח לחברתה ואפי' במקום שנעשית לה צרה ע"כ.

והקשה השעה מ מנא לו לרב להוכיח פן מהמשנה דלמא מיירי דאחת מן האחיות היתה שליח לקבל הקדושין עבור הארבע נשים והלא אמרו בהמשנה דאין אחיות מקודשות א"כ שאר הארבע נשים המקודשות אינן נעשות צרות להשליח והלא האשה השליח אינה מקודשת כלל.

ע"כ.

ולפענ"ד נראָה לי לתרץ עפ"י דברי הקצה"ח שהקשה לדעת התוס' דבמקום דאמרין אין שלים לדבר עבירה מתבטל המעשה א"כ מדוע אמרינן דהשאר מקודשות דכיון דאסור לקדש בפירות שביעית הנה ליה שלד"ע.

ותרץ עפ"י מ"ש בסימן שמ"ח סק"ח דשלח שלוחו לגנוב אדעתא דידיה ואדעתיה דמשלחו להיות שנתפין בגנבה דאע"ג דאין שלד"ע היכא דזכי לנפשיה זכה נמי לחבריה וא"כ ה"נ פיון שזכתה לנפשה זכתה נמי לחברותיה ע"כ.

א"כ לפ"ז לק"מ קושית השעה"מ דע"כ מפח קושיא הנ"ל של קצה"ח צריכים אנו לומר דאחת מן המקודשות קיבלה הקדושין ולא אחת מן האחיות דבה לא שייך לומר מגו דזכי לנפשה. דהלא היא אינה זוכה לנפשה כלום בהקדושין.

ואפשר יש לדחות דאפילו אם נימא דאחת מן האחיות קיבלה הקדושין בכ"ז שייך לומר מגו דזכי לנפשיה דע"כ צריף לומר דבעת שאחת מן האחיות מקבלת הקדושין אזי היא מקודשת ובאשר שגם אחותה מקודשת לכן היא מונעת מלחול גם הקדושין שלה דאם נימא דבעת קבלת הקדושין אין חל עליה הקדושין א"כ מדוע אינה מקודשת אחותה השני דהלא אינם לצרור א"כ צ"ל ההסבר דבקבלת הקדושין חל עליה היינו על אחת מהאחיות הקדושין ובאשר דגם על השנית חל לכן גם היא אינה מקודשת א"כ לפ"ז גם באחת מהאחיות אם קבלה הקדושין ג"כ שייך מגו דזכי לנפשיה ובכ"ז אין שייך להוכיח דאשה נעשית שלים לחברתה במקום שנעשית לה צרה דהלא לבסוף הם אינו מקודשות ומנין לנו להוכיח דנעשית שלים אפילו במקום שנעשית לה צרה לעולם.

כן נלפע"ד: (ע"ה ע"ב) עיין בתוס' ד"ה 'ורבי ישמעאל'. עיין ברש"א דמפרש בענין עכו"ם וּעָבַד הָבָא עַל בַּת יִשְׂרָאֵל דְאָמְרִין הַגִּילְד פֶּשֶׁר אִם צָרִיף גִּירוֹת אוּ לֹא.

והקשה דברי רש"י אהדדי דמס"פ האומר מופת דעכו"ם הבא על ב"י אמרינן דהגילד צריף להתגייר ובדע"ה מוכח גבי עבד ושפחה נתערבו בהן ניתני קדא דע"כ עכו"ם וּעָבַד הָבָא עַל בַּת יִשְׂרָאֵל הַגִּילְד פֶּשֶׁר וְכוּ' ואי אינו פשר אלא ע"י שנתגייר הגר ונשתחרר העבד הרי יש לחוש בעבד שנתערב בהן כמו בשפחה. ע"כ.

ונראָה לי לפענ"ד דלק"מ. ומתחלה נחקור הדין אם בא שור של אחד על בהמת חבירו והולידה למי שייך העובר וזה בנדאי מלתא דפשיטא דהגילד שייך לבעל הפרה.

ולפ"ז אם עבד בא על ב"י והולידה בנדאי שייך הגילד להישראלית ולא להאדון והגם דגוף העבד שייך להאדון בכ"ז לא? והא עדיף משורו. לכן אפילו אם נאמר דעבד הבא על בת ישראלית צריף להשתחרר בכ"ז קנין הגוף אין לו להאדון בהגילד וכמ"ש לעיל ורק קנין איסור עבדות נשאר בהגילד ונהרי הוא כמו שמפקיר עבדו דמסולק קנין הגוף מהרב ורק נשאר עליו קנין האיסור לבד.

ולשמואל דס"ל בגיטין (דל"ח ע"א) דהמפקיר עבדו יצא לחירות ואין צריף גט שחרור שנתאמר וכל עבד איש מקנת כסף עבד איש ולא עבד אשה אלא עבד שיש לו רשות לרבו

א"כ לפ"ז יסתרו דברי רש"י אהדדי דהכא פתב רש"י בפירושו דחליצה מצנה ובסנהדרין מפרש דהיא היתר ולא מצנה, ונתזור לדברינו איה שהוא אם חליצה היתר או מצנה בכ"ז הלא בגט כ"ע מודים דאינו מצנה ורק היתר ומ"מ אמרינו פתבו על איה"נ פשר.

א"כ ע"כ צ"ל הטעם דהמעשה אינו מתבטל בזה דעשה איסור א"כ למה הקשה רש"י פה פנ"ל, ושמעתי ע"ז הסבר נפלא מפי ש"ב הגאון הגדול ר' חיים שליט"א אב"ד דק"ק בריסק יצ"ו. היינו דהלא אמרינו דחליצה בסנדל שאינו יכול להלך בו פסול א"כ פיון דהסנדל הוא של איה"נ הלא אינו יכול להלך בו ומה נ"מ לן אם הסנדל לא עשה הסנדל לפי מדתו או שאינו יכול להלך בו מטעם אחר.

ושפתים יושק ** (וכעין זה אמרינו בסנפה (דף כ"ג פ"א) גבי סיכה הראויה לשבועה ומשמע משם דאם יש איסור דאורייתא פולי עלמא סבירא להו דאינה ראויה לשבועה. ** ושפיר מיושב קושית רש"י לפ"ז.

אמנם קשה לי על מה שתיגר רש"י ז"ל היינו משום דמצות לא ליהנות ניתנו וקשה הלא לקמן יש פלוגתא אם יש חליצה בליה או לא ופסק הרמב"ם כר"א דפוסל א"כ הלא הוא מצנת עשה שהז"ג ונשים פטורות מזה וכמו תפילין וציצית ופטורים מהטעם דאינו נוהג בליה וכמו שפירש רש"י בקדושין (דל"ד ע"א) א"כ הלא ישאר קושית רש"י על מכונה מדוע פשרה החליצה והלא היא אסורה ליהנות ועליהאין שום מצנה וכמ"ש לעיל, וביותר קשה לי על הרמב"ם דפסק כרבא דהחליצה פשרה גם פסק כר"א דבליה פסול לחלוץ ולכאורה סתרי דברי רבינו אהדדי.

אולם אחרי ראיתי התבוננתי פי לפי ההסבר של ש"ב הגאון הנ"ל אין שום קושית דעל החלוץ שפיר מתנישב התירוץ של רש"י ז"ל דמצות לאו ליהנות ניתנו יען דהוא מתחייב בהמצנה וכיון דהוא יכול לחלוץ בהסנדל א"כ שפיר מיקרי סנדל שיכול להלך בו ומה דהיא אסורה ליהנות לא איכפת לן מידי והלא החיוב שלה בחליצה אינו גרוע מגט וכמ"ש לעיל ושפיר מיושב דברי רש"י ז"ל: עיין בקצה"ח בה' עדות סימן ל' סק"א.

שישב דברי רש"י בגיטין די"ז עפ"י הנמוק"י פ' אד"מ וז"ל ולהכי א"ש דלרמ"א ל"ח דהא בדין מרומה הדרא לד"ת א"כ ממילא קטלינו לה פיון שהוא רמאות דהא. גט שאין בו זמן ליכא דו"ח יעו"ש, ולא זכיתי להבין דבריו.

הלא מה דפריף הש"ס בגיטין גזייה לזמן ויהבי נהליה מאי הועילו חכמים בתקנתו, הפנונה דליכא למיחש שמה יחתמו העדים על גט שאין בו זמן דזה לא יעשו ורק החשש הוא שמה לאחר שנקתב הגט פתיקונו בזמן ובעדים יגזו הזמן אם כן פ"ז איה נוכל לפסול הגט מטעם דלא יכול להיות בו דו"ח הלא פיון דיש עדים על הגט גדע בבירור דהיה בו זמן א"כ הנה יכול להיות בו דו"ח בשעת מסירת הגט ומה איכפת לן אם אח"כ נעשה איזה דבר שלא יוכל להיות בהגט דו"ח האם פשימותו העדים שחתמו על הגט ואח"כ יארע איזה דבר שאנו צריכים לדון אותו דבר עפ"י הגט דאם יופסל הגט מטעם דאי אפשר לקיים בהגט פעת דו"ח וזה דבר שאין השכל הישר סובל פי מטעם זה יופסל הגט א"כ גם הכא אין לפסול הגט מטעם דאי אפשר לקיים בו פעת דו"ח פמוכן וצ"ע: רמב"ם הלכות נדרים פי"ג הכ"ב אמר לה קיים ומופר ליה בבת אחת הרי זה קיים עד כאן.

עיינו בפר"ן בנדדריים שכתב וז"ל ולא נתחננו לי דברי הרמב"ם בזה בפ' אחרון מה' נדרים עכ"ל, וכוננתו מדפשטין בש"ס מדרבה פל שאינו בזה אחר זה בבת אחת אינו א"כ אין קיום ג"כ ומדוע כתב הרמב"ם בזה דיש פאן הקמה.

ונלפענ"ד ליישב בפשוטו דברי הרמב"ם על מכוונם. דהנה כמו שהיה שני מאמרים אחד להקמה ואחד להפדה פו היה מקונן, לזה שתי מחשבות להקמה ולהפדה דאין אדם מוציא דיבור אלא א"כ חושב תחלה מה לדבר.

א"כ לפ"ז הגם דאמרינו דשני מאמרים נתבטלו מדרבה אבל המחשבות הלא לא נתבטלו וכמו דאמרינו בקדושין (דנ"ט ע"ב) מחשבה אין מוציאה מיז מחשבה ונדוקא בדיבור אמרינו אתי דיבור ומבטל דיבור אבל לא במחשבה וכיון דמחשבת הקיום היתה קונן וכמו שמוכח מהאיבעיא קיים לכי ומפר לכי וכו' א"כ מחשבת ההפדה אח"כ לא תוכל לבטל מחשבה הראשונה של הקיום.

ואפילו אם נאמר לפי הנחה זו דגם המחשבה הראשונה אין בכחה לבטל השניה ונשארו שניהם היינו מטעם דמאי חזית למימר אין מחשבה מוציאה מיז מחשבה דהמחשבה האחרונה לא תוכל לבטל הראשונה הלא מטעם זה אפשר לומר דהמחשבה הראשונה לא תוכל לבטל השניה וכמו דאמרינו גבי עשה דאין דוחה ל"ת ועשה דהיכא דעבר אינו לוקה ג"כ פעין זה דהלאו בעצמו דוחה העשה ורק העשה אינו דוחה מטעם דמאי אולמא וכו' אבל אם עבר אמרינו ההפדה לכו בסניבי עשה ול"ת גבי יבום אמרינו דקני להרמב"ם.

אפילו נימא הכי ג"כ מיושב היטב דברי הרמב"ם דהלא אמרינו בש"ס קיום בלב הוי קיום והפדה בלב לאו פלום א"כ ממילא הוי קיום, ואפילו נימא דגם מחשבת ההפדה לא נתבטלה בכ"ז אינה מועלת פלום דהפדה בלב לאו פלום.

ואפשר יש לדחות זה דראיתי בספר אחד מן הראשונים שכחתי שמו דעל קיום שבלב לא מהני שאלה דנדוקא על דיבור שייך שאלה שעוקר הדבר למפרע אולם במחשבה אינו שייך לעקור ולבטל והסברא היא נכונה מצד השכל הישר.

ועפ"י הנחה זו צ"ל דבעקירת המאמר גם המחשבה שהיתה עם המאמר נתעקרה יחדיו ונדוקא על מחשבה לחוד בלא דיבור לא מהני שאלה אבל בהצטרף להמחשבה גם מאמר נעקרו שניהם יחדיו, דאל"כ איך מהני שאלה בהקמה הלא אם אפילו נעקר הדיבור בכ"ז המחשבה שהיתה קונן הדיבור נשארה ונהקמה בלב הוי הקמה א"כ מה מועיל לו שאלתו אלא ע"כ צ"ל כמ"ש א"כ לפ"ז בהנ"ל כיון דשני המאמרים נתבטלו מדרבה גם המחשבות נתבטלו א"כ קמה קושית הר"ן על הרמב"ם למה כתב דהוי היקם ונדחה הישוב שלי כנ"ל.

ובישוב רמב"ם זה שמעתי דבר נכון ומחונן מאד מפי ש"ב הגאון הגדול רשכבה"ג ר' חיים שליט"א שתיירץ דברי הרמב"ם בטוב טעם ודעת עפ"י דברי התוס' בגיטין (דף מ"ב ע"א) ד"ה "הא": השמטות מהרב המחבר ז"ל גרסינו במס' חולין (דצ"ז ע"ב) ברש"י ד"ה במאי דבלעה קזרה וז"ל אם ראינוהו כשנפל שם קונן שנתמעט ואנו משערין אותו אחר שנתבטל לכמות שנפל שם ואין בהיתר ס' אומדים כמה בלעה קזרה

מן ההיתר לפי שפשוט שם היה היתר הרבה ונתמעט בבליעת הקדרה וכו' ועיקר הדבר כמות שהוא בא לפנינו משערין ליה ולא משערין במאי דבלעה קדרה מן ההיתר לפי שאף מן האיסור נבלע ונתמעט מקמות שהיה וכדאמרין לקמן דצ"ח אטו דהיתרא בלע דאיסורא לא בלע עכ"ל, ועיין ברש"א דמפרש ברס"י דס"ל אם ראינוהו ההיתר בשעת נפילת האיסור והיה שם רוטב הרבה קודם שנתמעט ההיתר ומהאיסור לא נדע כמה היה שיעורו בשעת נפילתו ואנו משערין אותו לאחר שנתבשל שפלו שם דר"ל דמשערין האיסור דכמות בא עכשיו לפנינו פו היה מקודם ואין בהיתר ס' אומדים כמה בלעה הקדרה משעת נפילה עד עכשיו לפי שפשוט שם היה היתר הרבה ונתמעט בבליעת הקדרה, ועל זה פתב רש"י וכינו דאיפלגי תרי לישנא ואיסורא דאורייתא לחומרא וזה כל"ב דגמרא ולא משערין בקדרה עצמה פלישנא קמא דבגמרא.

ואח"כ דחה רש"י ל"ב ג"כ וכתב ועיקר הדבר כמות וכו' מדאמרין לקמן בגמרא אטו דהיתרא בלע דאיסורא לא בלע, ר"ל דאמרו שם שהוא פזייתא תרפא דנפל לדיקולא דבשרא סבר רב אשי לשעריןהו במאי דבלע דיקולא ומיירי דלא נדע כמה היה האיסור בעת שפלו דאפשר דהיה יותר מפזיית ומ"מ סבירא ליה לר"א לשער את האיסור כמו שפא לפנינו מצומקת וכמו שכתב רש"י שם יעו"ש וע"ז אמר הש"ס אטו דהיתרא בלע דאיסורא לא בלע וס"ל להש"ס דמשערין הפל כמות שאנו רואים ובאמת עיין ברמב"ם המ"א פט"ו הכ"ד וז"ל שם משערין במרק ובתבלין ובכל שיש בקדרה ובמה שבלעה קדרה מאחר שפלו האיסור לפי אומד הדעת וכנ"ל, א"כ פסק רבינו כל"ב בגמרא, ובאמת הלא נדחה הל"ב פדאמר הש"ס אטו וכו' וכנ"ל.

אף באמת רבינו הרמב"ם מיירי דראה האיסור בעת שפלו ולכן ידעין לשער האיסור ולכן משערין מאי דבלע הקדרה ג"כ מן ההיתר ובגמרא דפליג על רב אשי מיירי דלא ידעין האיסור בעת שפלו דלא ראה ולכן לא ידעין לשער האיסור, ובזה רש"י ז"ל גמי מודה דבכה"ג דראינו האיסור בעת שפלו ולא נתמעט בשיעור אחד עם ההיתר רק ההיתר נתמעט יותר מהאיסור וידעין לשער כנגד האיסור בנדאי משערין במאי דבלע הקדרה מן ההיתר ועיין בלח"מ שם ועיין בט"ז יו"ד סימן צ"ט סק"ד בשם רש"ל להחמיר אפילו בראינו כי אין לעמוד על שורש הדבר ולא ידוע כמה בלע הקדרה אלא לעולם משערין כמו שפא לפנינו עכ"ל, ולפ"ז נוכל לומר בכוננת רש"י ג"כ דרש"י מיירי דראו האיסור בעת שפלו ולכן ס"ל ל"ב דמשערין במאי דבלע קדרה וכוננת רש"י פו.

דמה שכתב רש"י אם ראינוהו שפלו שם קודם שנתמעט ואין מזההיתר וכו' ר"ל דראו האיסור בעת שפלו קודם שנתמעט ואנו משערין אותו ר"ל משערין במאי דבלע הקדרה מן ההיתר פו סבירא ליה ל"ב ואח"כ דחה רש"י ל"ב מתמת הגמרא דלקמן דצ"ח דאמר הש"ס אטו וכו' כי באמת קשה על ר"א מאי עלה בדעתו לשער בליעת ההיתר ולא של האיסור, אף באמת מיירי ר"א כשראינו בשעת נפילה וראינו שהיה האיסור פזיית ועכשיו אין בו פזיית ורצה רב אשי לשער האיסור כמו שהיה בשעת נפילה ולשער מאי דבלע הדיקולא מההיתר וע"ז אמרו לו רבנו אטו דהיתרא בלע וכו' ולא משערין לא הבליעה מההיתר ולא הבליעה מהאיסור רק הפל כמו שהוא עכשיו לפנינו ור"ל דר"א רצה לשער

כמו ל"ב דבגמ' דהכא דס"ל בראינו האיסור כמה נפל משערין במאי דבלעה הקדרה וע"ז אמרו לו רבנן אטו וכו' לכן דחה רש"י ז"ל ל"ב דגמרא מתמת הגמרא הנ"ל דצ"ח.

אף לפ"ז קשה על הרמב"ם דפסק כנ"ל. אולם באמת י"ל דהגמרא זו דאמרי דמשערין במאי דבלעה הקדרה פליג על הך גמ' דלקמן ורמב"ם פסק פהגמרא הנה דמשערין האיסור פמות שהוא דכיון דהשיעורים מדרבנן הקילו ועיין לח"מ פן נראה לי בכוננת רש"י ועיין בבניאורי הגר"א ביו"ד דכתב לפרש בפירוש רש"י דמייירי בלא ראינו ור"ח מייירי דראינו האיסור בשעת נפילתו והוא עכשיו כמו שהיה ולא נצטמק וההיתר נצטמק ולכן מצטרף בליעת ההיתר וכן פירש הב"ח אף מלשון רש"י לקמן ד"ה סבר דכתב והאיסור היה משער כמו שהוא בא לפנינו מצומקת משמע דמייירי שם בלא ראינו ומוכח הפירוש כמ"ש בשם הרשב"א.

וכן יש להזכיר דהלא רש"י ז"ל פתב בתחלת דבריו אם ראינוהו שפפל לשם קודם שנתמעט א"כ מוכח דהאיסור נתמעט ג"כ. ועוד קשה דהאיך אפשר לומר דרש"י מייירי בלא ראינו ור"ח מייירי בראינו דהלא רש"י קאי לפרש דברי ר"ח וע"ז פתב רש"י ועיקר הדבר וכו' מתמת הגמרא דלקמן דר"א דאמרו שם אטו וכו' אבל לדברי הגר"א דרש"י מייירי מקודם בראינו א"כ מאי דכתב רש"י אח"כ ועיקר הדבר א"כ אראינו ועיקר חסר מן הספר לכן הנראה לפרש כמ"ש.

ועיין ברא"ש ובטור דכתבו הפסק של רש"י בסתמא. דלא משערין כמה דבלעה הקדרה דכמו כן בלעה הקדרה מן האיסור ואין לעמוד על הדבר, משמע מדבריהם דאפילו אם ראינו האיסור כשנפל ג"כ הדין פן והטעם דדילמא עיקר הבליעה מן האיסור וההיתר שנתמעט פלה ואבד מתמת האור ולכן אפילו היה בההיתר ס' קודם שנתמעט אם עכשיו אין ס' בההיתר נגד האיסור חוזר האיסור לאסור את ההיתר יעו"ש, אף באמת מלשון רש"י דכתב הכא ועיקר הדבר וכו' וכדאמרינו לקמן אטו דהיתרא וכו' ולקמן בדצ"ח פתב רש"י והאיסור היה משער כמו שהוא בא לפנינו מצומקת א"כ משמע שם דמייירי בלא ראינו האיסור כשנפל וכו"ל.

ודו"ק: רמב"ם מהלכות עפ"ם פ"ק ח הלכה א ומותר לאכול אותן הפירות וכו' ואותה בהמה וכו', המקור מזה במסכת תמורה דכ"ח דאמרינו התם זה וזה מותר באכילה ור"ל להדיוט ומדסתם ותני דמותרים באכילה משמע אפילו היא שלו מותר, ועוד ראיה מדאמרינו בע"ז (דנ"ד ע"א) נעבד שלו אסור ושל חברו מותר ולענין איסור קאמר בפירוש רש"י שם וא"כ פי תנן בתמורה דנעבד מותר באכילה להדיוט אפילו בהמה שלו מייירי דאי דחברו אפילו לגבוה נמי שרי ועיין בב"י על הטור וכ"כ הר"ן בפר"י ונ"ל מדאצטריך רחמנא לאסור נעבד דב"ח לגבוה מפלל דלהדיוט שרי יעו"ש, ובזה מבוארין דברי רבינו היינו מה דכתב מותר באכילה ר"ל אף בהמה שלו וכן פתבו התוס' בע"ז (דמ"ו ע"א) ד"ה בהמה וכן מוכח מסוף דברי רבינו שפתב בד"א בבהמת עצמו וכו' הגם דהרמב"ם פסק בה' איסורי מנזח דלגבוה אפילו דחברו אסור אפילו לא עשה בה מעשה אף מ"מ לגבי הדיוט ס"ל לרבינו דמותר אפילו בבהמה שלו וכמ"ש, ומה דפסק בה' איסורי מנזח פנ"ל אפשר דפסק כהירושלמי פ"ג ה"ה דיש שם מחלוקת ונ"ל אית תנא תני של חברו מותר ואית דתני דשל חברו אסור ואמרינו שם אעפ"י דאין נאסר

להקדיש נאסר לגבוה, א"כ מוכח מהירושלמי הג"ל דנעבד של חבירו אסור לגבוה אפילו לא עשה בה מעשה א"כ יפה פסק הרמב"ם שם פנ"ל, וא"כ ס"ל לרבינו דלגבוה בין דידיה ובין דחבירו אסור אפילו לא עשה בה מעשה וכהירושלמי הג"ל ועיין בספר "יפה עינים" וק"ל: פ"ק ה הלכה א בהלכות מאכלות אסורות ואיסור אבר מן החי נוהג בבקמה חיה ועוף בטוהורים אבל לא בטמא עכ"ל, ופסק רבינו פתחמים דאמרו שם אינו נוהג אלא בטוהורים, והטעם דס"ל לרבינו דכתיב לא תאכל הנפש עם הבשר אלא בשר לבדו ור"ל כל שבשרו מותר אמה מצונה עליו על אבריו וכל שאין בשרו מותר אי אמה מצונה עליו על אבריו, ולענגן אם נוהג בזכרים בזה ס"ל לרבינו דאינו נוהג וכמ"ש רבינו בפ"י מה"ש ה"ג יעו"ש וק"ל: פ"ק ו הלכה ט הטחול מותר לבשלו אפילו עם הבשר שאינו דם אלא בשר הדומה לדם ע"כ, ור"ל דמותר בלי קריעה, והמקור בגמרא דחולין (דק"א ע"א) כמ"ש המ"מ דאמרינן בגמרא וה"מ כבדא אבל טחול שומנא בעלמא הוא וכתב המ"מ ומ"מ צריף מליחה כשאר בשר וכן מורה לשון רבינו עכ"ל, וכ"כ ה"ר"ן בהרי"ף דצריף מליחה יעו"ש ק הגם דאמרו בגמרא וה"מ כבדא אבל טחול שומנא בעלמא הוא כפר פתבו התוס' דזה קאי על גוף הטחול אבל דם היוצא ממנו אסור וכן איתא בפרייתא דכ"ב דם הטחול דם הלב ה"ז עובר ל"ת.

ובזה מבוארין דברי רבינו: פ"ק ח הלכה ב פמה שיעור אכילה בכזית ואם אכל הגיד שעל הכף וכו' אעפ"י שאין בו כזית לוקה מפני שהוא ככריה בפ"ע, המקור במשנה שם אכלו ואין בו כזית חייב ואמרינן בגמרא מפני שהוא ככריה ואע"ג דכתיבא ביה אכילה וסתם אכילה משמע בכזית הא מפרשינן בגמרא דאכילה דכתיבא ביה היינו לומר שאעפ"י שיש בגיה"נ פמה זתים כיון שאכל ממנו כזית חייב אף ע"ג דלא אכל פולו ולעולם כל היכא דאכל פולו לא בעינן שיהא כזית ע"כ לשון רש"י שם ובזה מבוארין דברי רבינו: פ"ק יא הלכה כד ואם רצה לטהרו מיד מגעילן ברותחין או חולטן במי זתים ע"כ, זה פסק כר"י שם בפרייתא.

ומ"ש רבינו ומניחו תחת צינור שמימיו מקלחין או במעין שמימיו רודפין י"ב שעות ואח"כ יותרו, זה פסק פרשב"ג משום ר"י ועיין בב"י עלי הטור שכתב וז"ל והרשב"א פתב הכשר במניחן תחת הצינור וכו' או במעין וכו' אבל הכשר דחליטת מי זתים לא הזכירו כלל ולא ידעתי למה כיון דבבבדא פסק כר"י למה לא פסק באידך דאמר רשב"ג משמו ע"כ, ויש בזה ט"ס וכן צריף לכתוב כיון דפסק פרשב"ג משמיה דר' יוסי א"כ למה לא פסק באידך דר"י וכן פתב הכנה"ג, אף באמת יש לומר דעיין בירושלמי דלא גריס רשב"ג משום ר"י רק רשב"ג בעצמו אומר כן עי"ש א"כ לפי זה לא קשה פלוג' ועיין תוספתא וירושלמי: פ"ק יג הלכה א הלוקח בית או שוכר בית בחצרו של עכו"ם ומלאוהו יין אם היה הישראל דר באותה חצר אעפ"י שהפתח פתוח היין מותר וכו' ואם הוא דר בחצר אחרת לא יצא וכו' ויהא המפתח וחותם בידו ואינו חושש שמא יזניף העכו"ם מפתח הבית ע"כ, המקור מזה פתב הכ"מ בפר"י ת"ר אהד הלוקח ואהד השוכר וכו' בחצר אחרת מותר והוא שמפתח וחותם בידו וחכ"א לעולם אסור עד שיושב ומשמר וכו'.

וְכַתֵּב הָרִי"ף וְקִי"ל כַּת"ק דְּקָאֵי כַר"א דְּלֹא חֲזִינֵי לְזִיוֹף וְכַתֵּב הָר"ן וּפְסָקִינָן לְעִיל בַּפּא"מ כְּנוֹתִיָּה וְהָרִי"ף גַּם פְּסָק שָׁם בַּפּא"מ כַּר"א וְכֵן רַבִּינוּ גַּם י"ס לְפָהֳרִי"ף וְלָכֵן פָּתַח הָרִי"ף בְּדַבְרֵי ר"א מִפְּתַח וְחוֹתֵם כִּי בְּאֵמֶת הִפְשֵׁט בְּדַבְרֵי רַב אֲשֵׁי דְנוֹקָא מִפּו"ח דְּבַעֲיָנָן תְּרוּנוּיָהּ, וְרֵאֵיהּ מְהֵרָא דְפָסַק הָרִי"ף כַּת"ק הִינּוּ ר"מ דְּאָמַר בְּהִדְאָא בְּבְרִיָּתָא מִפְּתַח וְחוֹתֵם א"כ ה"ה בְּדַבְרֵי ר"א שָׁם בַּפּא"מ גַּם הִפְשֵׁט לְהָרִי"ף מִפְּתַח וְחוֹתֵם וּלְדַבְרֵי הָרִי"ף מִחֲלֻקְתָּ דְהָקָא ח"ק וְחֻכְמַיִם הִינּוּ ר"מ וְחֻכְמַיִם כְּמוֹ מִחֲלֻקְתָּ דַּר"א וְחֻכְמַיִם דַּבְּפּא"מ, אִךְ בְּאֵמֶת הֲלֹא הָקָא דְצָרִיף מִפְּתַח וְחוֹתֵם מִיְיָרִי בְּחֻצָּר אַחֲרֵת וְהֵתָם אֶצֶל ר"א וְחֻכְמַיִם בַּפּא"מ סְתָמָא קִתְּנֵי א"כ לְמָה צָרִיף שָׁם מִפְּתַח וְחוֹתֵם לְדַבְרֵי הָרִי"ף בְּדַבְרֵי ר"א, אִךְ בְּאֵמֶת ע"כ שָׁם מִיְיָרִי ג"כ בְּחֻצָּר אַחֲרֵת כְּמוֹ הָקָא וּמִחֲלֻקְתָּ דְהֵתָם כְּמִחֲלֻקְתָּ דְהָקָא וְלָכֵן פְּסָק הָרִי"ף כַּת"ק מִחֻמַּת דְּקָאֵי כַר"א וְהֵתָם פְּסָק ג"כ כְּמוֹ ר"א דְּבַעֲיָ מִפְּתַח וְחוֹתֵם.

לְדַבְרֵי הָרִי"ף וְהֵרַמְב"ם: הִלְכָה כַּב אֲבָל גַּר וְעַפּו"ם שְׁיָרְשׁוּ אֶת אֲבִיהֶן עַפּו"ם וְכו' עֵי"ש בְּגִמְרָא, וְהֵטַעַם מִחֻמַּת שְׁיָרְוֹשֶׁת הַגַּר אֵינּוּ אֶלָּא רַק מִדְּרַבָּנָן וְלָכֵן הִקְיָלוּ רַבָּנָן, וְעֵינָן בַּע"ז דַּס"ד וּבְקִדּוּשֵׁין דִּי"ד יַעו"ש וּבְגִמְרָא זֹו סָרָה קְנוּשִׁית הִפְרִישָׁה מִהֵטוֹר עֵי"ש בְּפְרִישָׁה וְדו"ק: הִלְכָה כַּח עַפּו"ם שְׁנַגְעָ בְּיָינוּ שֶׁל יִשְׂרָאֵל לְאֹנְסוֹ מִן תְּרַם לְמַפְנֵי אוֹתוֹ יֵינן לְאוֹתוֹ הָעַפּו"ם שְׁאֶסְרוּ לְבַדּוֹ ע"כ, נִרְאֶה לִי לְבָאָר דְּזָה מִחֲלֻקְתָּ ת"ק עִם רִיב"ב בְּמַסְכַּת ע"ז (דנ"ט ע"ב) וּבְמַס' חֻלִּין (דמ"א ע"ב) דְּגַרְסִינָן הֵתָם עַפּו"ם שְׁנִיפָה יֵינוּ שֶׁל יִשְׂרָאֵל אֶסְרוּ בְּהִנְאָה רִיב"ב וְרִיב"ב מִתִּירִין וְכו' שְׁיָכּוּל לֹוֹר לֹוֹ לֹא פֶל כְּמִינָף שְׁתַּאֲסוֹר יֵינֵי לְאֹנְסֵי, וּפְלִיגֵי בְּזָה דַּת"ק ס"ל דְּעַפּו"ם אוֹסֵר דְּבַר שְׁאֵינּוּ שְׁלוֹ לָכֵן לְעַפּו"ם אַחֵר אֶסְרוּ לְמַפְנֵי וְרַק לְאוֹתוֹ עַפּו"ם הַמְנַסֵּף מִן תְּרַם לְמַפְנֵי, אֲבָל אִם לֹא נִיפָה לְהֵינן לְאֹנְסוֹ שֶׁל א הִינּוּ בְּמָקוֹם שֶׁהִישְׁרָאֵל הִיָּה יָכוּל לְמַנְעוֹ בְּנוֹדָי ס"ל לַת"ק דְּאֵינּוּ יָכוּל לְמַכְרוֹ אֶפְיָלוּ לְאוֹתוֹ עַפּו"ם וְרִיב"ב ס"ל דְּאֵין אָדָם אוֹסֵר דְּשֵׁא"ש אֶפְיָלוּ עַפּו"ם א"כ מִן תְּרַם לְמַפְנֵי לְכָל עַפּו"ם שְׁיָרְצָה, וְרַבִּינוּ פְּסָק בְּזָה כַּת"ק דְּעַפּו"ם אוֹסֵר דְּשֵׁא"ש וְלָכֵן דְּנוֹקָא אִם הִיָּה לְאֹנְסוֹ אִז מִן תְּרַם לְמַפְנֵי דְּנוֹקָא לְאוֹתוֹ עַפּו"ם וְעֵינָן בְּרַש"י ד"ה לֹא וְעֵינָן שָׁם תוֹד"ה אַר"א וְעֵינָן בְּחֻלִּין בְּתוֹס' ד"ה "לֹאו" (דמ"א ע"א) וּבְזָה מְבוֹאָרִין דְּבַרֵי רַבִּינוּ: פֶּרֶק יָד הִלְכָה ג פְּזִית שְׁאֶמְרָנוּ חוּץ מִשְׁלַל בֵּין הַשְּׁיָנִים אֲבָל מֵה שְׁבִין הַחֲנִיכִים מִצְטָרֵף לְמָה שְׁבָלַע שְׁהָרֵי נִהְיָה גְרוֹנוֹ מִפְּזִית עַכ"ל.

עֵינָן בַּכ"מ וּבְכַדִּי שְׁלֹא נַעֲשֶׂה לְהַכ"מ ח"ו כְּפִטוּעָה בְּדַבְרֵי הַגְּמָרָא צָרִיף לְגָרוֹס בְּדַבְרֵי פְּזָה: פְּזִית שְׁאֶמְרוּ חוּץ מִשְׁלַל בֵּין הַשְּׁיָנִים אֲבָל מֵה שְׁבִין הַחֲנִיכִים מִצְטָרֵף לְמָה שְׁבָלַע וְכו' בַּסְפָּגָה"נ (דק"ג ע"ב) אֵימָתָא פְּלוּגְתָּא דַּר"י וְר"ל וְהִלְכָה כַּר"י דְּאָמַר הָכִי, וּמָה דְּאָמַר חוּץ מִשְׁלַל בֵּין הַשְּׁיָנִים שָׁם לְדַבְרֵי הַפֶּל, כְּזָה צָרִיף לְגָרוֹס בַּהַכ"מ, וְכֵן בְּאֵמֶת אֵימָתָא פְּזָה בְּגִמְרָא אַרְשַׁב"ל פְּזִית שְׁאֶמְרוּ חוּץ מִשְׁלַל בֵּין הַשְּׁיָנִים וְר"י אָמַר אִף מֵה שְׁבִין הַשְּׁיָנִים אַר"פ בְּשֶׁל בֵּין הַשְּׁיָנִים דַּכ"ע לֹא פְּלִיגֵי כִּי פְּלִיגִיבִין הַחֲנִיכִים.

מ"ס הָרִי נִהְיָה גְרוֹנוֹ בְּכַזִּית וּמ"ס אֲכִילָה בְּמַעֲיוּ בְּעֵינָן ע"כ וְעֵי"ש בְּהַגְהוֹת כ"מ וְז"ל גַּם תִּימָה לִי עַל רַבִּינוּ אִיף פְּסָק כַּר"ל וְלֹא כַּר"י דְּכַזִּית שְׁאֶמְרוּ חוּץ מִשְׁלַל בֵּין הַשְּׁיָנִים רַשְׁב"ל אֶמְרָה יַעו"ש, וּבְאֵמֶת פְּלֹא הוּא בְּעֵינֵי הַשְּׁגָתוֹ הֲלֹא בְּגִמְרָא מְבוֹאָר בְּהִדְאָא דְּזָה אֲלִיבָא דַּכ"ע, עוֹד פָּתַח שָׁם בְּהַגְהוֹת וְתִימָה לִי עַל בְּעַל הַכ"מ אִיף פָּתַח וְהִלְכָה כַּר"י דְּאָמַר הָכִי וְהָא אֵיפְכָא אֵיפְכָא בְּגִמְרָא ר"ל דַּרְשַׁב"ל אָמַר הָכִי, וּבְאֵמֶת הַש"ס מְבוֹאָר

בפירוש דזה אליבא דכו"ע עוד מה שפכתב וגם זה תימה שאינו אלא דברי ר"י ור"ל פליג עליו ולפי מ"ש לק"מ.

אחר זמן רב מצאתי בס' עמק המלך שפכתב פנ"ל והנאני. וק"ל: פ"ק טז הלכה ג עיין בלח"מ וז"ל והקשה הרב"י וכו' ולא ידעתי מקום לקושיא זו דהתם לא איירי אלא בדבר דשייכי בערלה וכלאי הפרם אבל חתיכה וגיד לא שייכי בערלה ולכן לא מנינהו עכ"ל, ותירוצו מבואר בכ"מ להדיא בהלכה ג' וז"ל והא דלא מני להו רבינו וכו' משום דרבינו לא איירי אלא בדבר שגידולו מן הארץ דומיא דחבית תילתן דאיירי בהו ר"מ ע"כ, ור"ל דרבינו לא איירי אלא בדברים דשייכי בהו ערלה וכה"כ וזה נמצא דוקא בדבר שגידולו מן הארץ וכמו שתיירץ הלח"מ פנ"ל: הלכה ה וכן חתיכה של גבלה וכו' שהרי מתפבד בה לפני האורחים ע"כ, וכן פסקו התוס' בע"ז (דע"ד ע"א) ד"ה למעוטי ועיין שם בר"ן (דל"ז ע"א) ד"ה וגרסינן יעו"ש: פ"ק יז הלכה יב אעפ"י שאסרו פת עכו"ם יש מקומות שמוקלין בדבר ולוקחין פת עכו"ם הנחתום במקום שאין שם נחתום ישראל ובשדה מפני שהוא שעת הדחק וכו', ונראה מדברי רבינו דס"ל דתרתיה בעינן שדה וליכא פלטר ישראל, וזה בפירוש הראשון שבר"ן דכתב הר"ן וז"ל ואיכא מ"ד דר"י אלישנא דר"ח סמיה ור"ל מוסיף ותרתיה בעי ולחוקמא שדה וליכא פלטר ישראל, א"כ רבינו שפסק פנ"ל א"כ פוסק כר"י וכפירוש הראשון שבר"ן וכן כתב הכ"מ וכן כתב הב"י על הטור יעו"ש, ומה שכתב הר"ן שהרמב"ם לא גריס תיבת ובשדה כבר כתב ע"ז הכ"מ פי זה ט"ס פי באמת כתוב לפנינו ברמב"ם תיבת ובשדה וכן העתיק הב"י בטוב לשון הרמב"ם וכתב ובשדה.

אולם זה קשה על מרן הב"י שהעתיק ביו"ד סימן קי"ב סעיף ב' לשון של רבינו ולא כתב תיבת ובשדה וכבר הקשה פ"ה המ"ע, ולענ"ד יש לומר הגם דהעתיק הב"י במחבר פלשון הרמב"ם מ"מ לדינא אפשר דס"ל פהר"ן שפכתב וז"ל י"א דר"י לא פליג אדר"ח ונקטינן בתרנוייהו לקולא דבשדה לעולם מותר ובעיר מותר בשאין שם פלטר ישראל, א"כ לפי זה ר"י מוסיף אדר"ח ולקולא דבאחת מהן סגי וכן כתב הרשב"א בת"ה עיין בב"י א"כ שפיר עשה המחבר שהשמיט תיבת ובשדה הכתוב בלשון הרמב"ם, הגם דהרמב"ם ה"ה גריס תיבת ובשדה אף הב"י ס"ל לדינא כהי"א הנ"ל וכן באמת נראה מהב"י על הטור דכתב שם בתחלה דעת הרמב"ם שהעתיק ובשדה פנ"ל ואח"כ כתב דעת הרשב"א בת"ה שפסק לקולא, היינו דר"ח ס"ל היכא דליכא פלטר ישראל אפילו בעיר מותר וע"ז אמר ר"י דבשדה אפילו איכא פלטר ישראל בעיר מ"מ מותר מפלטר עכו"ם בשדה עכ"ל, א"כ מוכח מזה דס"ל לדינא פהרשב"א ועיין בבאר הגולה שרשם פ"ה טור בשם י"א וכן כתב הרשב"א עכ"ל, וכתב ע"ז המ"ע דאשתמיטתיה שהוא דברי רבינו הרמב"ם אות באות ולענ"ד י"ל ד"פ עשה הבאה"ג שרשם פ"ה פי הגם דזה לשון הרמב"ם מ"מ פ"ה דנראה שדילג תיבת ובשדה א"כ נראה דלא סבירא ליה להב"י בדיון זה פדעת הרמב"ם אף פדעת הטור בשם י"א וכדעת הרשב"א בת"ה וק"ל: הלכות שחיטה הלכה ב ואפילו שחט לפנינו ד' וה' פעמים שחיטה כשרה אסור לאכול ממנה וכו' ע"כ.

בגמרא איתא שנים ושלשה פעמים וכן הוא בטור וכן הוא בשו"ע סימן א' סעי"ג ובאמת לדינא ס"ל דה"ה אפילו שחט יותר משלשה פעמים ג"כ אסור לאכול ממנה. ומאי דאשמעינן רבינו בזה רבותא יותר מהגמרא עיין ע"ז ברש"א יעו"ש: מסכת פסחים (דף כ"ח) תוס' ד"ה עפ"ם וכתבו שם ולפ"ז לר"י בשאר נהרות לא מהני שחיקה מדמצריף להוליה לים המלח עכ"ל.

וכוננת התוס' פן דאי ר"י מייגרי ביה"מ ואפ"ה בעי שחיקה ע"כ ס"ל דבשאר נהרות לא מהני שחיקה דאי אמרת דמהני א"כ למה הזכיר בע"ז ים המלח. בשלמא לרבה ניחא דהולכה לים המלח מהני דלא בעי שחיקה אבל לר"י דגם ביה"מ בעי שחיקה אם איתא דגם בשאר נהרות מהני שחיקה אמאי מצרכינן הולכה ליה"מ אלא ודאי לר"י בשאר נהרות לא מהני שחיקה, פן פתב המ"ל בה' תמץ פ"ג הי"א ובזה סרה קושית הרש"ל בפסחים שהקשה על דברי התוס' יעו"ש.

מסכת חולין (דף מ"ג ע"ב) תוס' ד"ה ישוב וז"ל ונראה דאין לפוש אפילו יש מבפנים אם אין מבחוץ פיון דלא חיישינן שמה הבריא ע"כ. ור"ל דעולא מדמי לבה"כ.

דשם הדין אם אין קו"ד מבחוץ פשר וה"נ פן ובאמת קשה דשם הלא ניכר נקב מבחוץ אבל בנושט אין ניכר נקב רק באמת ע"כ ס"ל לעולא דבנושט ג"כ ניכר נקב ולכן מדמי לבה"כ וכן ס"ל להתוס' ג"כ בפ"ב (דכ"ח ע"א) ד"ה אמת בשם ריב"א יעו"ש ומאי דלא קיי"ל בזה הוא מחמת דהגמרא מפרש דעולא ס"ל דלא חיישינן לספק דרוסה וכינן דאנן קיי"ל כשמואל דחיישינן לספק דרוסה ולכן ה"נ בזה אסור דלא פעולא פי באמת לא דמי לבה"כ דשם י"ל אם הנה הבריא לא הנה המחט חוזר לתוכו ולכן אם אין קו"ד לא חיישינן שמה נתרפא אבל בנושט דפעיא ביה וגמרא ליה.

ופעמים שחזר המחט לתוך הנושט ולכן חיישינן שמה נתרפא וכמו דס"ל לר"ת בד"נ. ועיין ברא"ש פא"ט סימן ל"ד, ובאמת על הראב"ן דפסק פעולא ומדמי הראב"ן לבה"כ קשה דבאמת לא דמי להדדי וכמ"ש ובפרט על הרא"ש דפסק כהראב"ן בנדאי קשה פי הלא בסימן ל"ד פתב הרא"ש כר"ת וכנ"ל א"כ קשה למה פסק הכא פעולא אח"ז מצאתי בתב"ש שהקשה פנ"ל] ועיין בבאורי הגר"א ביו"ד סל"ג סקט"ו דכתב וז"ל ובזה נסתר ראיותם של ראב"ן והרא"ש שכתבו דקיי"ל פעולא מבה"כ דשם ניכר הנקב מבחוץ משא"כ פאן עכ"ל, ובאמת קשה.

דילמא ס"ל להראב"ן הפירוש הראשון של רש"י דהפשט שמה הבריא היינו שמה נתרפא וס"ל להראב"ן דיש בדיקה בחוץ אצל נקב ולכן שפיר יש הוכחה מבה"כ כמו דשם בניקב מצד אחד ואין קו"ד מבחוץ לא חיישי' שמה נתרפא ה"נ לא חיישינן, אחר זמן רב מצאתי בס' בית הלוי להגאון רי"ד זצ"ל סימן כ"ו שכתב דמבואר להדיא בראב"ן דמפרש הבריא נתרפא עיי"ש ובאמת מהרא"ש סימן ד' מדפסק פעולא ג"כ משמע שם דמפרש הבריא נתרפא ולכן מדמי הרא"ש לבה"כ ועיין ברא"ש סימן ג' דהביא שיטת הריב"א באחרונה, א"כ מוכח דס"ל כמו שיטת הריב"א דיש בדיקה לנקב מבחוץ בנושט כמו בבה"כ.

ועיין ביו"ד ובס' מטה יהונתן ח שו יעו"ש: רמב"ם מהלכות ברכות פ"ו הי"ד השוקת
שדולה אדם בידו או בגלגל ונותן לתוכה והמים נמשכין ממנה באמה והולכין ומשקין
וכו' והגית ידיו בשוקת וכו' ואם היו ידיו קרובות לשפיכת הדלי עד שנמצא המים שטפו
על ידו מפת נתינת האדם עולה לו נטילה ע"כ, המקור מזה בחולין (דק"ז ע"א) ור"ל אם
בשעה שדולה המים מן הנקר ושופף אותם בצנור משים ידיו קרוב למקום השפיכה
אעפ"י שאינו נותן אותם תחת השפיכה ממש נוטלין ממנה לידיים.

דכינן דקרובים למקום השפיכה עדנה מכחו בא, וכן פסק רבינו בה' שחיטה פ"ב הי"ג
ונ"ל ואם פטר אדם את המים עד שפאו וסבבו את הגלגל ושחט בסביבתו ה"ז פשרה
שקרי מפת האדם בא בד"א בסביבה ראשונה אבל בסביבה שניה וכו' אינו מפת האדם
אלא מפת המים ע"כ.

וה"נ פן פשיטתו קרובות למקום השפיכה הנה לו פח גברא אבל פשיטתו רחוקות לא מיקרי
כ"ג עיין בר"י ועיין ברמב"ם מה' רוצח וכו' יעו"ש בפ"ג הלכה י"ג: רמב"ם הלכות
מא"א פ"ק ז' ה' הושיט ידו למעי בהמה וחתף מחלב העופר שפלו לו חדשיו והוציא ה"ז
חייב עליו פאילו חתכו מחלב האם עצמה שהחדשים הן הגורמין לאסור החלב עכ"ל,
המקור מזה הוא בחולין (דע"ה ע"א) ונ"ל הגמרא הושיט ידו למעי בהמה ותלש חלבו
של בן ט' חי ואכל ר"י אמר חלבו פחלב בהמה חדשים גרמי ר"ל אמר חלבו פחלב חיה
חדשים ואורא גרמי ע"כ, ופסק הרי"ף שם כר"י וכזה פסק רבינו, ועיין במ"מ בה"ג
שכתב בשיטת רבינו מחמת דאמרינו בגמרא דר"י ס"ל דחדשים גרמי א"כ ע"כ צ"ל
דס"ל לר"י כר"מ דאפילו נשחטה אמו החלב אסור ועיין ברא"ש דס"ל דשאני התם דלא
נשחטה האם לכן ס"ל לר"י דחלבו אסור ואפילו ר"י גמי מודה בזה ומדברי רש"י ז"ל
מוכח דלא ס"ל פשיטת רבינו ונ"ל רש"י ד"ה "דהושיט ידו" וכינן דכלו לו חדשיו חלבו
אסור ומיהו פי שחטה לאמו שרי לו ר"י מפל בהמה תאכלו א"כ מוכח מזה דמחלוקת
ר"י ור"ל בפ"ע אליבא דכ"ע ולא בפלוגתא דר"מ ור"י וכן פתבו התוס' ד"ה ר"י ונ"ל
נהא דשרי ר"י לעיל חלבו של בן ט' חי ה"מ לאחר שחיטה דניתר בשחיטת אמו ע"כ.

ולפי מ"ש בדעת רש"י קשה לי ע"ז שכתב הרא"ש ונ"ל ולא כמו שפי' רש"י במתניתין
דטעמא דר"מ משום חדשים דא"כ וכו' משמע מדברי הרא"ש דרש"י קאי בשיטת
הרמב"ם היינו דהמחלוקת ר"י ור"ל בפלוגתא דר"מ ור"י ולפי זה צ"ל דר"ל קאי אליבא
דר"י דאי לר"מ הא ס"ל דחדשים גרמי א"כ לפה מותר חלבו לר"ל, אבל באמת לפי
מ"ש פנ"ל פלוגתא דר"י ור"ל הוא אליבא דכו"ע וכן פתב רש"י בפירוש (דף ע"ד ע"ב)
ד"ה "וה"ג" ובמחכ"ת הרמה נעלם מהרא"ש דברי רש"י אלו.

דמבואר להדיא דר"מ ס"ל חדשים ואורא גרמי. ופלוגתא דר"י ור"ל הוא לכו"ע היינו
ר"י דס"ל חדשים גרמי אתי אפילו לר' יהודא ג"כ וכמ"ש הרא"ש וכן ר"ל דאמר חלבו
מותר דחדשים ואורא גרמי זה אתי אפילו לר"מ דאסור היינו דנקא לאחר שנשחט ויצא
לאויר העולם אז אסור חלבו.

ועיין ש"ף סימן ס"ד סק"ד דפסק פהרמב"ם דחלבו אסור וכ"ש גידו ודלא פהר"ן
והרא"ש, ולפי מ"ש בשיטת רש"י, א"כ לפי שיטת רש"י הלכה כר"י דאמר חלבו מותר
אפילו בבן ט' חי וכן הלכה כר"י דאוסר, רק ר"י מייירי דנקא בתלש קודם שנשחטה אמו,

ומאי דכתב רש"י במתניתין (דע"ד ע"א) ד"ה טעון שחיטה דחדשים גרמי לשונה בהמה ע"כ, ר"ל חדשים ואוירא גרמו וכמ"ש רש"י להדיא שם וכן משמע מדברי רש"י ברישא דמתניתין ונ"ל ומוזדה ר"מ בהו דלא חדשים איפא ולא אוירא איפא וכו', א"כ מוכח דמה דכתב בסיפא דחדשים גרמי הפשט ג"כ חדשים ואוירא, ומה שכתב "חדשים" היינו למעוטי דלא בעינו אוירא דלידה אבל אוירא דעולם בעי אפילו לר"מ, א"כ בזה פליג ר"מ וחקמים היינו ר"י ס"ל דחדשים ואוירא דלידה גרמי ור"מ ס"ל דחדשים ואוירא דעולם גרמי היינו דיצא חי לאחר שחיטה, אח"כ מצאתי להרש"ש דכתב ג"כ על דברי ה"ר"א ש"ש דיש ט"ס ב"רש"י בהמשנה וצ"ל חדשים ואוירא גרמי וכמ"ש רש"י לקמן בד"ה למעוטי וכו', ולפי מ"ש אין ט"ס והפנונה בזה כמ"ש.

וק"ל: הלקה יב מקורו בחולין דצ"ג ע"ב והעין משפט ציין בטעות ה"ז וצ"ל ה"ח: פ"ק יא הלקה יד התרצנים וכו' עיין שם בכ"מ וזה פשוט דפסק פתקמים במס' ע"ז (דכ"ט) וכמו דמפרש ר"י לכן פסק הש"ס בחולין (דק"י ע"א) פתקמים דיבשים מותרים וכמו ר"י דיבשים היינו לאחר יב"ח דפריף שם ודילמא מיי"נ הנה אמר לו לאחר שנים עשר חודש הנה יעו"ש: פ"ק טו הלקה יז וכן שומן של גיד הנשה שגפול לקדרה של בשור משערין אותו בס' ואין שומן הגיד מן המגן וכו' אח"כ כתב רבינו והגיד עצמו אין משערין בו ואינו אוסר שאין בגידין בנו"ט ע"כ, נ"ל דזה פסק כר' ישמעאל בנו של ריב"ב (דכ"ט ע"ב) וכמסקנת הש"ס דאמרין שם והלקתא שאין בגידין בנו"ט, ומאי דכתב רבינו וכן שומן של גיה"נ וכו' זהו פפירוש רש"י שם בגמרא ד"ה והלקתא ונ"ל ונדקא בו אבל בשמנו יש בנו"ט ואם לא נטל שמנו אוסר עכ"ל, ורבינו מחולק עם התוס' ד"ה שאני חלב (בדצ"ז ע"א) ונ"ל ונראה לר"ת דשמנו של גיד אינו מפעפע ורבינו מדייק זאת מדאמרין שם (צ"ז ע"ב) הנהו אטמהתא דאימלחו בי ריש גלותא בגידי דנשיא רבינא אסר וכו' וכן אמרין בגמרא אר"נ גיד בס' ואין גיד מן המגן, ואין לומר דכוננת ר"נ דצריף ס' פנגד גופו של גיד.

הלא באמת הגיד אינו בטיל א"ו דכוננתו על פליטת הגיד ובאמת קשה הלא פליטת הגיד אינו אוסר כי הלא פסקין בגמרא דאין בגידין בנו"ט, ודחוק לומר דרבינא ור"נ ס"ל דלא כמו שפסק הש"ס דהלא אינהו בתראי א"כ ע"כ ס"ל כמו שפסק הש"ס דאין בגידין.

בנו"ט א"כ קשה למה אסרו משום פליטתו אלא ע"כ דכוננתם על שומן הגיד ורבינו לא ס"ל כמ"ש התוס' בד"ה שאני דהנהו אטמהתי דרבינא אסר קאי לפי דס"ל דיש בגידין בנו"ט וכן ר"נ ס"ל ה"כ, דזה דחוק גדול וכמ"ש וכ"כ הר"ן שם על הרי"ף דס"ל דאע"ג דשמנו של גיד לא מתסר אלא משום לתא דגיד וגיד אינו אוסר תערובתו לדין דקיי"ל דאין בגידין בנו"ט פ"ה שמונו של גיד אוסר תערובתו ע"כ יעו"ש: פ"ק טז הלקה פט נתערב סתם יינם וכו'.

יש בזה ג' שיטות ואבארים אחד אחד. שיטת הר"ן דס"ל אע"ג דתקנת רשב"ג לא מהני ליין ביי"נ אבל תקנת ר"א מהני אפילו בכה"ג דבאמת גריס ר"ן ד"ה בע"ז דמ"ט ה"הוא גברא דאינתערב ליה חביתא דיי"נ בחמריה ור"ל יין ביין ומדלא קאמר ביני דני א"כ משמע דנתערב יין ביין ממש ואפ"ה התיר ר"ח א"כ משמע דמותר אפילו בכה"ג והטעם דס"ל דתקנת ר"א עדיפא מדרשב"ג אבל באמת הגירסא ברי"ף וה"ר"א ש פן דאינתערב

חביתא דסתם יינם וכתב הר"ן דס"ל להרי"ף מדלא קאמר ביני דני א"כ משמע דנתערב
זין ביני ולא פתב הרי"ף דע"כ מייירי בסתם יינם מחמת דס"ל דלא עדיפא תקנת ר"א
מדרשב"ג כי היכי דהתם אליבא דרשב"ג אסור זין ביני ה"נ פן אכל הר"ן בעצמו סובר
פקהרז"ה הנ"ל ק דס"ל דדוקא בתבית מהני תקנת ר"א אכל זין ביני אפילו בסתם יינם
לא מהני וקמ"ל הש"ס א בתבית אפילו ביי"נ מהני וכ"ש בסתם יינם ורבינו ס"ל פהרי"ף
ותמיה לי על הכ"מ למה לא העתיק הגירסא מהגמ' כמו שגרס הרי"ף והרא"ש ובהדיא
מוכח בגמרא כמו שכתב הרמב"ם והרי"ף ותקנת רשב"ג ור"א תדא היא רק מר נקיט
רישא דמלתא ומר נקיט סיפא דמלתא.

עודפתב רבינו נתערבה חבית של יי"נ בין התביות הפל אסור בשתייה וכו', נראה מדברי
רבינו דדוקא בתבית של יי"נ שחשובה והוי דבר שבמנין וזה כמו דעת רש"י ותוס' בע"ז
(דף ע"ד ע"א) דמפרישים דהאי דבר שבמנין דקתני קאי על יי"נ ג"כ.

וכן כתב הרמב"ם בפ"ז מה' עפוי"ם ה"ט וז"ל כיצד כו"ם שנתערבה בצורות שלנו אפילו
אחת בכמה אלפים וכן עור לבוב וכו', א"כ נראה דרבינו מדייק בלשוננו הטוהור דוקא
דבר שלם שנתערב היינו דבר שבמנין ולא פדעת הר"ן דס"ל דכל שהוא משום לתא
דעפוי"ם אפילו אינו דבר שבמנין ג"כ לא בטיל יעו"ש, ותמיה לי על מרן הגר"א בשו"ע
סימן קל"ד שכתב וז"ל ודעת הרמב"ם פסברת הר"ן וכמ"ש בירושלמי שלקף לא חשיב
שלש ראשונות היינו יי"נ ועפוי"ם ועורות לבובין בפט"ז מהמ"א ע"כ.

ובאמת הא קא חשיב להו בה' עפוי"ם וכנ"ל ובלא זה אינו ראיה מהא דהשמיט דהלא
השמיט גם שער נזיר דהמשנה דג"כ הטעם דלא בטיל משום דהוי דבר שבמנין וכמ"ש
הרמב"ם בסוף פסולי המוקדשין יעו"ש: פ"ק יז הלכה יג הדליק העפוי"ם את התנור
ואפה בו ישראל או שהדליק ישראל ואפה עפוי"ם או שהדליק עפוי"ם ואפה העפוי"ם ובא
ישראל ונוער האש מעט או כבשו לאש הואיל ונשתתף במלאכת הפת ה"ז מותרת ואפילו
לא זרק אלא עץ לתוך התנור התיר כל הפת שבו שאין הדבר אלא להיות היקר וכו'
ע"כ.

המקור בגמרא ע"ז (דל"ח ע"ב) אמר רבינא והלקתא האי ריפתא דשגר עפוי"ם א"נ שגר
עפוי"ם ואפה עפוי"ם ואתי ישראל וחתה בה חתוי. שפיר דמי.

פן הוא גירסת הרי"ף שלפנינו אבל הרמב"ן פתב דגירסתו הנה בגמרא וישראל מהדר
הינו שהישראל מהפך בפת דאימטי לו בישראל מכל צדדיו והינו אפיה גמורה ורש"י
ז"ל פתב ד"ה "חתה" שמחתה ומוציא חנם הגחלים עכ"ל.

ונראה מדברי רש"י דבעינן קירובא בישראל ע"י ישראל, ר"ל שמהפך הגחלים לקרב
הבישול וע"י שהישראל מסייע הרבה באפיית הפת לכן מותר וכמו דאמרין בגמרא
דמעיקרא בשיל בתרמי שעי והשתא בשיל בחד שעתא לכן מותר, אבל אם הפך בו מעט
לא מהני א"כ לפ"ז אם השליף עץ אחד לתוך התנור לא מהני, פן הוא דעת הרמב"ן
והתוס' בד"ה ואתא יעו"ש, אבל רבינו מדכתב ונוער האש מעט א"כ ס"ל דלא פריש"י
ותוס'.

ומאי דאמרין בגמרא לפי גירסת הרי"ף וחתה חתוי ש"ד מפרש רבינו היינו דנוער מעט ולכן פתב ואפילו לא זרק אלא עץ אחד וכו' וכן ס"ל להרשב"א וכן העתיק המחבר בשו"ע להלכה דברי רבינו.

והנה התוס' פתבו בד"ה ואתא דאנן קיי"ל דהשלכת הקיסם לתנור מהני, ולפי מ"ש בדעת התוס' דבעינן מסייע גמור צ"ל דס"ל להתוס' דהשלכת הקיסם לתנור מוסיף חנם בתנור ומקרב הבישול ומ"ש הרא"ש על דברי רבינו ולישנא דגמרא לא משמע הכי ע"כ, זה פתב הרא"ש לפי גרסתו שגריס ברי"ף ואתא ישראל וחדר הדרוי ויהיה הפירוש פנ"ל וכמ"ש הרמב"ן אבל באמת גרסת הרי"ף שלפנינו פהגירסא בגמרא ורבינו נמי הכי גריס כמו הרי"ף ולכן יפה פסק רבינו פנ"ל וק"ל: הלכות שחיטה פ"ק א הלכה פ"ח זה לשון המ"מ וה"ה לסומא ששוחט לכתחלה פשאחרים עומדים עליו עכ"ל, וכן פסק רבינו בפ"ד מה"ש ה"י וכן משמע מפירוש רש"י בדי"ג ע"ב ד"ה לכתחלה דכתב שם דמשו"ה לכתחלה לא ישחוט בליה שפא לא ישחוט רובא והוא לא ידע עכ"ל, מוכן מזה דה"ה לענין סומא דאמרו במשנה דדוקא דיעבד שחיטתו פשרה נמי הטעם משום זה ולכן אם אחרים רואין אותו משמע מרש"י דמותר לכתחלה לכן פסק רבינו פנ"ל וק"ל: פ"ק ב הלכה ח עיין בלח"מ וכל דבריו מבוארים ברש"א במס' חולין על דברי התוס' דט"ז ע"ב ד"ה "א"ש" ומ"ש המ"מ דאפילו באמר פרי לי שלא דרסתי שחיטתו פסולה מבואר פן שם בתוס' ה"ל: פ"ק ט הלכה ח וז"ל הכ"מ וכתבו המפרשים וכו' ובאמת נראה דרבינו נמי סובר פן דהלא פתב בהלכה י' וז"ל זכרים המנגחין זה את זה וכו' נפלו לארץ חוששין להן א"כ מוכח בכה"ג ס"ל נמי לרבינו אפילו בפחות מי טפחים ג"כ חוששין ועיין בתוס' חולין דנ"א ד"ה נפל ובר"ן שם וק"ל: פ"ק יג הלכה יב שחט מקצת סימנים בתוך הקן קודם שיקחנה חייב לשלח ואם לא שלח אינו לוקה ע"כ, המקור מזה כמ"ש הכ"מ בחולין (דק"י ע"ב) בעי ר"ה הושיט ידו לקן ושחט מיעוט סימנין מהו מי אמרין פניו דאילו שביק להו מיטרפי בעינן לה ולא לכלביה או דלמא פניו דבידו למיגמר שחיטה תקח לה קרינא ביה וחיוב בשילוח הקן ע"כ, עיין רש"י שם דפירש שחט מקצת סימנים אאפרוחים קאי ובאמת משמע פן לשון הש"ס דקאמר וכן צ"ל בדברי רבינו דקאי אאפרוחים דאם ניחא דקאי אאם עצמה יקשה על רבינו קושית הר"ן אמאי אינו לוקה מ"ש מאם טרפה וכמ"ש רבינו בעצמו בהי"א וז"ל שם היתה האם טרפה חייב לשלחה, ומפח קשיא זו צריף לפרש גם בגמ' דקאי אאפרוחים.

ולא ידעתי מי דחקו להר"ן לפרש בדברי רבינו דקאי על אם עצמה ומטעם זה הקשה עליו פנ"ל הש"ס שביק להו מטרפי א"כ מוכח דקאי אפרוחים ובפרט דגירסת הר"ן הנה ג"כ כמו הגירסא שלפנינו היינו שחט מקצת סימנים ולא כמו דגריס הטור בש"ס מקצת סימניה.

וצע"ק.

ומ"ש רבינו דאינו לוקה מחמת דהאיבעיא נשאר בתיקו ונהגם דספק דאורייתא לחומרא מ"מ אין לוקין על הספק. וק"ל: פ"ק יד הלכה יב לפיכך אין מכסין בזבל גם וחול גם וקמח וכו' ושחיקת פלי מתכות לפי שאין אלו מין עפר חוץ משחיקת הזהב בלבד שפכסין בהם מפני שנקרא עפר וכו'.

ור"ל אע"ג דרשב"ג ס"ל דדוקא דבר שמגדל צמחים מכסין בו וכדאיתא התם במשנה וכן אר"נ אר"ח דאין מכסין בו אלא בדבר שזרעין בו ומצמח מ"מ מכשיר רבינו בשחיקת הזקב אעפ"י דאינו מגדל צמחים מחמת דפסק פרבנו בברייתא ה"ה מהלך במדבר וכו' דפליגי על רשב"ג וס"ל אעפ"י שאינו מגדל צמחים מ"מ מכסין בו ועיין בר"ן.

וק"ל: הלכות תרומות פרק יג הלכה ד בד"א בדבר שאין דרכו להכליל וכו'. ונראה מדברי רבינו דס"ל דקמח בקמח לא הוי לח בלח וכ"כ התוס' ביבמות דפ"ב אב"ל עיין בתוס' דזבחים (דע"ג ע"א) ד"ה ר"י ובמנחות (דכ"ב ע"ב) דמפרשים שם דקמח בקמח הוי לח בלח יעו"ש ודו"ק: הלכות מעשרות פרק יא הלכה יב אב"ל הנותן לתמורתו או לשכנתו פת לאפות ותבשיל לבשל אינו חושש לא משום מעשר וכו' בד"א בזמן שנתן לה שאור לעיסה ותבלין לקדרה אבל אם לא נתן חושש משום מעשר עכ"ל, עיין מזה בתולין (ד"ו ע"א) והתניא הנותן לשכנתו וכו' ואם אמר לה עשי לי משליכי וכו' שאני התם פניו דקאמר לה עשי לי משליכי כמאן דעירב ביצים דמי רפרם אומר שאני שאור ותבלין דלטעמא עביד וטעמא לא בטיל ועיין רש"י שם ד"ה פניו וד"ה וטעמא יעו"ש, ובזה מבואר דברי רבינו דכתב אבל אם לא נתן וכו' ור"ל דל"מ דאמר לה עשי לי משליכי בודאי אסור דכמאן דעירב ביצים דמי ואפילו לא אמר לה פן רק דלקח קדרה מבושלת שלא נעשה שלוחו פשעירבה ג"כ אסור מחמת דכיון דלטעמא עביד וטעמא לא בטיל וכמ"ש רבינו בפ"ג הי"ת וכתב שם שלא גזרו על תערובות דמאי ואם ה"ה הדבר וכו' פגון תבלין ושאור הואיל וטעמו ניקר אינם בטלים יעו"ש ובזה מבוארים דברי רבינו וק"ל: הלכות בכורים פרק ט הלכה ח פהגים ולוים פטורים מן המתנות וכו' וספק הם הלוים אם הם בכלל העם או לא, עיין בר"ן שתמה על רבינו למה פסק דאין מוציאין מ"ש מס' בכור ועיין בכ"מ מה שתיגר ע"ז ועיין מ"ש הש"ך סק"ג בשם הרשב"א דאפילו למ"ד דס"ל בספק בכור דמוציאין מ"מ ס"ל הכא דאין מוציאין יען שלא דמי להדדי דשם הספק בגוף הענין, ומה שכתבו התוס' והר"ן בדבר שיש בהם טוה"נ לבפלים אפילו לקחו מוציאין מידו זה אגיל אליבא דמ"ד דס"ל טוה"נ ממון, אולם הרמב"ם פסק דטוה"נ אינה ממון לכן פסק דאין מוציאין מידו ועיין בהג"א סימן ס"א סק"ב ופ"ה שם סק"ג: הלכה יב ה"ה הפהן שותף בראש פטור מן הלחי וכו' ע"כ, פוננת רבינו דאפילו אין להפהן אלא אחד ומאה בראש ג"כ פטור וכמבואר בש"ס, ומ"ש רבינו אמר לו הפהן וכו' ר"ל דהפהן מבר לישראל הראש קודם השחיטה לכן ישראל הטבת שקנה מהפהן חייב פניו שלא זכה בה הפהן קודם שחיטה וכמבואר בברייתא שם וזה חומר וכו'.

יעו"ש: הלכה כ הפהנת אוכלת וכו' ואם רצה הפהן למפור המתנות או ליתנו במתנה אפילו לעכו"ם או להאכילם לכלבים מאכילם ע"כ. כזה מבואר בתוספתא פ"ט מתנות אין בהם משום קדושה אפילו מוכרן לעכו"ם ע"כ.

ונראיתי בד"ת על הרא"ש אות י"ג שכתב דהטור הוסיף על הרמב"ם בזה ד יכול ליתנו לעכו"ם ופלא פי הלא בפירוש פתוב בהרמב"ם ד יכול ליתנו לעכו"ם. וצ"ע הלכה כב

לא יחטוף הפהגן וכו' עיין בד"ת על הָרָא"ש פ"י סימן ז' בְּחֻלְיֵין מֵה שְׁפָתַי עַל דְּבָרַי רַבִּינוּ.

ומה דמסיים רבינו ואם הָיָה הַפֶּה צָנוּעַ וְאֵין מַפְרִיחַ אוֹתוֹ ה"ז נוֹטֵל כְּדֵי שְׂיִנְדַע לְפָלֵי שֶׁהוּא פֶּה עֵינֵן ע"ז בט"ז ב"י"ד סק"ד ובפ"מ בְּשֵׁם הַב"ח ובפ"ח וְעֵינֵן בְּתוֹס' מִס' שְׁפָתַי דק"ח ד"ה אֱלוֹ דְּכַתְּבוּ בְּשֵׁם ר"י דְּאֵין אִסּוּר בְּנֵה עוֹלָה לְדוּכָן יַעו"ש ולפ"ז שְׁפִיר כְּתַב רַבִּינוּ דְּבִלָּא זָה לֹא יוֹדַע לְכֹל שֶׁהוּא פֶּה.

דְּמִזָּה שֶׁהוּא עוֹלָה לְדוּכָן אֵין רְאָיָה שֶׁהוּא פֶּה לְפִי דְּבָרַי תוֹס' הַנָּ"ל וק"ל: